

Vejledning
nr. 9341 af 11. april 2019
om afholdelse af
Europa-Parlamentsvalg
søndag den 26. maj 2019

UOFFICIEL TRYKVENLIG VERSION

(Til alle kommunalbestyrelser og valgbestyrelser)

INDHOLD

1. Indledning	8
2. Oversigt over opgavefordelingen ved Europa-Parlamentsvalg	8
2.1. Kommunalbestyrelsens opgaver	9
2.2. Valgbestyrelsens opgaver	9
3. Tidsfrister og postomdeling	10
3.1. Oversigt over tidsfristerne ved Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019.....	10
3.2. Generelt om levering, afhentning og omdeling af post med PostNord.....	23
3.2.1. Aftale om samlet afsendelse af mellemkommunale brevstemmer afgivet i den sidste periode op til valget	23
3.2.2. Særligt om afhentning af post på valgdagen, inden valghandlingen går i gang.....	23
4. Valgret, valglistes og valgkort.....	24
4.1. Valgret.....	24
4.1.1. Danskere med fast bopæl i Danmark (§ 3, stk. 1, nr. 1 og 4).....	25
4.1.1.1. Folketingsvælgere (§ 3, stk. 1, nr. 1).....	25
4.1.1.2. Umyndige danskere, der er fyldt 18 år og har fast bopæl i Danmark (§ 3, stk. 1, nr. 4)	26
4.1.2. Danskere med fast bopæl i et andet EU-land (§ 3, stk. 1, nr. 2).....	27
4.1.3. Herboende EU-borgere (§ 3, stk. 1, nr. 3)	27
4.1.3.1. EU-borgere med fast bopæl i Danmark (§ 3, stk. 1, nr. 3, 1. led).....	27
4.1.3.2. EU-diplomater m.fl. (§ 3, stk. 1, nr. 3, 2. led).....	27
4.1.3.3. Herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere	29
4.1.4. Afskaffelse af valgret for udlændinge, der er udvist ved endelig dom eller afgørelse (§ 3, stk. 3 og 4)	29
4.2. Generelt om optagelse på valglisten	30
4.2.1. Automatisk optagelse på valglisten (dvs. uden ansøgning).....	33
4.2.1.1. Danskere med fast bopæl i Danmark	33
4.2.1.1.1. Danske vælgere uden fast opholdssted (hjemløse og forsvundne personer)	33
4.2.1.1.2. Danske vælgere under særlig adressebeskyttelse	34
4.2.1.1.3. Danske vælgere, der flytter til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland	34
4.2.1.2. Visse herboende bopælsregistrerede EU-borgere	34
4.2.2. Optagelse på valglisten efter ansøgning	35
4.2.2.1. Folketingsvælgere, der (midlertidigt) opholder sig i udlandet (udlandsdanskere).....	35
4.2.2.2. Danskere, der (midlertidigt) opholder sig på Færøerne eller i Grønland (Nordatlantvalglisten).....	37

4.2.2.3. Danskere, der (midlertidigt) opholder sig i et tredjeland (Tredjelandsvælgerlisten)	38
4.2.2.4. Danskere bosat i et andet EU-land (Københavnsvælgerlisten)	38
4.2.2.5. Visse herboende bopælsregistrerede EU-borgere	39
4.2.2.6. Visse EU-diplomater m.fl.	40
4.2.2.7. Herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere	41
4.3. Indberetning af ændringer vedrørende afstemningsområder og afstemningssteder	42
4.4. Maskinel udarbejdelse af vælgerlisten	42
4.4.1. 16.-dagsvælgerlisten	42
4.4.2. Udlandstilflyttervælgerlisten	44
4.4.3. Udlandsdanskvælgerlisten	45
4.4.4. Nordatlantvælgerlisten.....	45
4.4.5. Tredjelandsvælgerlisten.....	46
4.4.6. Københavnsvælgerlisten	47
4.5. Manuel rettelse af vælgerlisten på grund af mangler m.v. vedrørende indberetning til CPR.....	47
4.6. Manuel optagelse på vælgerlisten i øvrigt	48
4.6.1. Manuel optagelse på vælgerlisten af visse danske vælgere, der er flyttet til Danmark fra udlandet, Færøerne eller Grønland	48
4.6.2. Manuel optagelse på vælgerlisten af visse danske vælgere, der har valgtret uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2	49
4.6.3. Manuel optagelse på vælgerlisten af visse danske vælgere, der har valgtret uanset ophold på Færøerne eller i Grønland.....	51
4.6.4. Manuel optagelse på vælgerlisten af visse danske vælgere, der har valgtret uanset ophold i et tredjeland	52
4.6.5. Manuel optagelse på vælgerlisten af vælgere, der senere end 10 dage før valgdagen får dansk indfødsret.....	52
4.6.6. Manuel optagelse på vælgerlisten af EU-diplomater m.fl.....	52
4.6.7. Manuel optagelse på vælgerlisten af herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere	53
4.7. Manuel sletning af vælgerlisten i øvrigt	53
4.7.1. Manuel sletning af vælgere, der manuelt optages på vælgerlisten i en anden kommune.....	53
4.7.2. Manuel sletning af vælgere, der afgår ved døden eller fortaber dansk indfødsret m.v.	53
4.7.3. Manuel sletning af vælgere, der fraflytter til udlandet, Færøerne og Grønland.....	53
4.7.4. Manuel sletning af Københavnsvælgerlisten af vælgere med valgtret til Folketinget uanset ophold i udlandet	54
4.7.5. Manuel sletning af personer med dansk indfødsret, der er optaget på vælgerlisten i et af de øvrige EU-lande.....	54
4.7.6. Manuel sletning af vælgere, der mister deres status som EU-diplomater	54
4.7.7. Manuel sletning af udlændinge, der udvises senere end 16 dage før valgdagen, og manuel optagelse af vælgere, hvis udvisning ophæves senere end 16 dage før valgdagen	55

4.8. Særligt om flytning mellem kommuner eller inden for en kommune senere end 16 dage før valgdagen	55
4.9. Særligt om tilflytning fra udlandet, Færøerne eller Grønland senere end 7 dage før valgdagen	56
4.10. Udsendelse af valgkort.....	56
4.11. Bekendtgørelse om udsendelse af valgkort. Indsigelser vedrørende valgkort og valglister. Fejl i valgkort.....	58
4.11.1. Særligt om fejl i valgkort.....	58
4.11.2. Rettelser i valglisten til og med valgdagen.....	58
4.12. Elektronisk valgliste.....	58
4.13. Mulighed for ændret afstemningssted for vælgere med handicap eller nedsat førlighed	60
5. Valg m.v. af valgbestyrer, valgstyrelse og tilforordnede vælgere	62
5.1. Valgbestyrer	62
5.2. Valgstyrelse.....	64
5.3. Tilforordnede vælgere.....	66
5.4. Diæter.....	68
6. Kandidatliste, stemmesedler og opslag m.v.	69
6.1. Kandidatliste m.v.....	69
6.2. Stemmesedler og opslag	70
6.2.1. Stemmesedler.....	70
6.2.2. Opslag.....	71
6.2.3. Fejl i stemmesedler og opslag	71
6.2.4. Afdøde kandidater	71
6.3. Partiernes plakatopsætning ved offentlig gade eller vej m.v.	72
6.3.1. Plakatopsætning, der ikke længere kræver tilladelse.....	72
6.3.2. Opsætning af valgplakater m.v., der kræver tilladelse	73
7. Afstemning på valgdagen.....	75
7.1. Kommunalbestyrelsens forberedelse af afstemningen.....	75
7.1.1. Hjælpemidler ved stemmeafgivning på valgdagen	76
7.1.1.1. Anskaffelse af hjælpemidler og vejledning m.v.....	77
7.1.2. Tilgængelighed ved stemmeafgivningen.....	78
7.1.3. Opslag.....	79
7.1.4. Andre forberedelser	79
7.2. Den almindelige fremgangsmåde ved stemmeafgivningen	79
7.3. Reglerne om hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen	81

7.3.1. Hvem kan yde personlig bistand ved stemmeafgivningen?	84
7.3.2. Personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen	85
7.3.3. Mulighed for at vognstemme.....	86
7.3.4. Tavshedspligt.....	86
7.4. Opretholdelse af ro og orden i stemmelokalerne	87
7.5. Valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning er ikke tilladt i valglokalerne m.v.	87
7.6. Fotografering af stemmeafgivningen og publicering af billeder af en udfyldt stemmeseddel på de sociale medier.....	89
7.7. Indsamlinger m.v. på afstemningsstederne	89
7.8. Andre afstemninger samtidig med valg	90
7.9. Exit polls	91
7.10. Pressens adgang til stemmelokalerne.....	91
8. Brevstemmeafgivning.....	92
8.1. De generelle regler om brevstemmeafgivning her i landet	92
8.1.1. Brevstemmematerialet, herunder benyttelse af restoplæg samt bestilling og betaling af nyt materiale	93
8.2. Særligt om brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre o.lign.....	94
8.2.1. Ændring af bestemmelsen om brevstemmeafgivning i kommunen	94
8.2.2. Betingelserne for brevstemmeafgivning.....	95
8.2.2.1. Brevstemmeafgivning på biblioteker, uddannelsesinstitutioner, i mobile brevstemmeafgivningsenheder (valgbusser) m.v.	96
8.2.3. Den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.....	98
8.2.3.1. Identifikation af vælgeren og udlevering af brevstemmemateriale.....	98
8.2.3.2. Udfyldning og afgivelse af brevstemme	98
8.2.3.3. Kommunens håndtering af afgivne brevstemmer	99
8.2.3.4. Hjælpe midler ved brevstemmeafgivningen	100
8.2.3.5. De fysiske rammer for brevstemmeafgivning.....	101
8.2.3.6. Forbud mod holdningsmæssig påvirkning m.v.	102
8.2.3.7. Vælgerens adgang til at se fortegnelser over partier og kandidater	103
8.2.4. Reglerne om hjælp til brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme	103
8.2.4.1. Hvem kan yde personlig bistand ved brevstemmeafgivningen?	106
8.2.4.2. Personlig bistand til udfyldning af brevstemmesedlen	106
8.2.4.3. Personlig bistand til udfyldning og underskrift af følgebrevet og yderkuverten	107

8.2.4.4. Mulighed for at vognbrevstemme	107
8.3. Særligt om brevstemmeafgivning på sygehuse og i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse	108
8.4. Særligt om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem	108
8.4.1. Betingelserne for brevstemmeafgivning.....	108
8.4.1.1. Brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.....	108
8.4.1.2. Brevstemmeafgivning i vælgerens hjem	109
8.4.2. Udpegning af stemmemodtagere	111
8.4.3. Den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem.....	112
8.4.4. Reglerne om hjælp til brevstemmeafgivningen i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem	113
8.5. Særligt om brevstemmeafgivning på mindre øer, herunder Christiansø	115
8.6. Brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg	115
8.6.1. Brevstemmesteder og brevstemmemodtagere på Færøerne, i Grønland og i udlandet ...	115
8.6.2. Brevstemmesteder og brevstemmemodtagere på danske skibe i udenrigsfart og danske havanlæg.....	116
8.6.3. Tidsrum for brevstemmeafgivning	116
8.6.4. Brevstemmematerialet	116
8.6.5. Fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning	116
8.7. Modtagelse og kontrol af brevstemmer, brevstemmeprotokol	116
8.7.1. Kommunalbestyrelsens modtagelse og registrering af brevstemmer m.v.	117
8.7.2. Elektronisk brevstemmeprotokol.....	118
8.7.3. Valgstyrernes kontrol og gennemgang af de modtagne brevstemmer	119
9. Opgørelse af afstemningen i opstillingskredsen	122
9.1. Kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen.....	123
9.2. Stemmeoptælling på afstemningsstedet	124
9.2.1. Rammerne for stemmeoptællingen på afstemningsstedet	124
9.2.2. Fremgangsmåden ved stemmeoptællingen på afstemningsstedet	124
9.2.3. Afslutningen på stemmeoptællingen på afstemningsstedet.....	124
9.3. Særligt om offentliggørelse af valgresultatet før kl. 23.00	125
9.4. Bedømmelse af stemmesedler.....	127
9.4.1. Bedømmelse af stemmesedler afgivet på afstemningsstedet.....	127
9.4.2. Bedømmelse af brevstemmesedler	129

9.4.2.1. Påføring af uofficielle bogstavbetegnelser	130
9.4.2.2. Påføring af modstridende angivelser	131
9.4.2.3. Andre usikkerhedsmomenter	132
9.4.2.4. Øvrige ugyldighedsgrunde	132
9.4.3. Registrering af ugyldige stemmesedler, herunder brevstemmesedler	133
9.5. Valgstyrernes afstemningsbog	134
9.6. Indberetning til Danmarks Statistik på valgaftenen	134
9.7. Fintælling i opstillingskredsen	134
9.7.1. Rammerne for fintællingen	134
9.7.2. Fremgangsmåden ved fintællingen	135
9.7.3. Afslutningen på fintællingen	136
9.8. Valgbestyrelsens valgbog	137
9.9. Indsendelse af attesteret valgbogskopi til Danmarks Statistik og til Økonomi- og Indenrigsministeriet	137
9.10. Rettelse af eventuelle fejl og mangler i valgbogen samt henvendelser om fornyet fintælling	137
10. Opbevaring og kassation af valgmateriale	138
11. Afholdelse af udgifterne ved valget	138
12. Formularer m.v. til brug ved valget	139
Bilag 1. Oversigt over bekendtgørelser, cirkulærer og vejledninger m.v. om Europa- Parlamentsvalg	140
Bilag 2. Oversigt over ændringer af reglerne om Europa-Parlamentsvalg	142
Bilag 3. Bekendtgørelse nr. 1122 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved Europa- Parlamentsvalg	149
Bilag 4. Cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning 	152
Bilag 5. Bekendtgørelse nr. 997 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalg	154
Bilag 6. Bekendtgørelse nr. 79 af 21. januar 1994 om slettelse af valglisten til Europa- Parlamentsvalg af personer med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union	159

1. Indledning

Søndag den 26. maj 2019 skal der afholdes valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. bekendtgørelse i Statstidende den 5. oktober 2018 om fastsættelse af dagen for afholdelse af valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet i 2019.

Der afholdes ikke Europa-Parlamentsvalg på Færøerne eller i Grønland.

Valget afholdes efter lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (Europa-Parlamentsvalgloven), se lovbekendtgørelse nr. 140 af 7. februar 2019, samt efter folketingsvalgloven, se lovbekendtgørelse nr. 137 af 7. februar 2019, i det omfang Europa-Parlamentsvalgloven henviser hertil. Valget afholdes tillige efter de bekendtgørelser og cirkulærer, som ministeriet har udstedt i henhold til Europa-Parlamentsvalgloven og folketingsvalgloven, se oversigten i *bilag 1* til denne vejledning.

Siden Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 er der gennemført forskellige ændringer af reglerne om Europa-Parlamentsvalg. *Bilag 2* til denne vejledning indeholder en oversigt over ændringerne af de særlige regler om Europa-Parlamentsvalg samt de regler i folketingsvalgloven, som er af betydning for Europa-Parlamentsvalg.

Af de væsentligste ændringer kan nævnes, at der ved Europa-Parlamentsvalget i 2019 skal vælges 14 danske medlemmer til Europa-Parlamentet. Økonomi- og indenrigsministeren fastsætter tidspunktet for, hvornår den kandidat, der opnår det 14. mandat ved Europa-Parlamentsvalget i 2019, tiltræder sit mandat. For nærmere herom henvises der til *bilag 2*.

Endvidere kan nævnes, at valgretten til Europa-Parlamentsvalg er udvidet til også at omfatte umyndige personer (dvs. personer under værgemål med fuld fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, stk. 1, 1. pkt.), og at valgretten er indskrænket til ikke at omfatte udlændinge, der er udvist. Endelig

trådte der med virkning fra den 1. juli 2017 nye regler i kraft om hjælp til stemmeafgivningen og om særlige hjælpemidler, som skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

For en nærmere gennemgang af samtlige foretagne ændringer af Europa-Parlamentsvalgloven og folketingsvalgloven samt tilhørende bekendtgørelser henvises til oversigten i *bilag 2*.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ved brev af 5. oktober 2018 til alle kommunalbestyrelser fastsat, at stemmeoptællingen skal foretages på de enkelte afstemningssteder umiddelbart efter afstemningens afslutning med efterfølgende fintælling i opstillingskredsene senest dagen efter afstemningen, dvs. mandag den 27. maj 2019.¹

I denne vejledning redegøres der for de opgaver, der i henhold til lovgivningen m.v. påhviler henholdsvis kommunalbestyrelser og valgbestyrelser i forbindelse med forberedelse, afholdelse og opgørelse af Europa-Parlamentsvalget søndag den 26. maj 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vil desuden udsende en række meddelelser inden Europa-Parlamentsvalget, der vil gøre rede for særlige forhold vedrørende Europa-Parlamentsvalget, herunder udformning af stemmesedler, håndtering af brevstemmeafgivningen m.v. Disse meddelelser vil ligeledes blive lagt på ministeriets valghjemmeside, valg.oim.dk, under »Valgmyndigheder«.

2. Oversigt over opgavefordelingen ved Europa-Parlamentsvalg

Dette afsnit indeholder en oversigt over de opgaver, som kommunalbestyrelserne og valgbestyrelserne tager sig af i forbindelse med Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019. Det nærmere indhold af de enkelte opgaver er beskrevet i de følgende afsnit i vejledningen.

¹ Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 1.

2.1. Kommunalbestyrelsens opgaver

Ved Europa-Parlamentsvalg tager kommunalbestyrelsen sig af følgende opgaver:

- 1) Behandler og afgør sager om optagelse af herboende EU-borgere på valglisten efter ansøgning, se afsnit 4.1.3.
- 2) Udarbejder valglisten og udsender valgkort, se afsnit 4.
- 3) Træffer afgørelse om ændring af afstemningssted i bopælskommunen i opstillingskredsen for vælgere med handicap og nedsat førlighed, se afsnit 4.13.
- 4) Vælger medlemmer til opstillingskredsens valgbestyrelse, se afsnit 5.1.
- 5) Vælger valgstyrelser til at stå for afstemningen og den efterfølgende stemmeoptælling på de enkelte afstemningssteder, se afsnit 5.2.
- 6) Vælger tilforordnede vælgere dels til at hjælpe valgstyrelserne ved valget, dels til at være stemmemodtagere ved afgivelse af brevstemmer i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem, se afsnit 5.3.
- 7) Tilrettelægger afgivningen af brevstemmer på det eller de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem og udpeger stemmemodtagere på mindre øer, se afsnit 8. Det er en del af tilrettelæggelsen, at der skal stilles hjælpemidler til rådighed ved brevstemmeafgivningen, se afsnit 8.2.3.4.
- 8) Forbereder afstemningen på valgdagen (bortset fra fremstilling af stemmesedler og opslag), se afsnit 7. Det er en del af forberedelserne, at der skal stilles hjælpemidler til rådighed ved stemmeafgivningen på valgdagen, se afsnit 7.1.1.
- 9) Sørger for, at valgmaterialer er til stede ved fintællingen, se afsnit 9.
- 10) Opbevarer valgmaterialer og tilintetgør nærmere angivne dele af dette, når Folke-

tinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, se afsnit 10 (gælder kun de kommuner, hvis borgmester er formand for valgbestyrelsen).

Københavns Kommune varetager ved Europa-Parlamentsvalg herudover den opgave at behandle og afgøre sager om optagelse på valglisten efter ansøgning af:

- Personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et af de øvrige EU-lande (*Københavnervalglisten*), se afsnit 4.2.2.4.
- Personer med dansk indfødsret, som enten er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste på Færøerne eller i Grønland, eller som midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland (*Nordatlantvalglisten*), se afsnit 4.2.2.2.
- Personer med dansk indfødsret, som ikke er optaget på *Udlandsdanskervalglisten*, og som enten er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (et tredjeland), eller som midlertidigt har taget ophold i et tredjeland (*Tredjelandsvalglisten*), se afsnit 4.2.2.3.

2.2. Valgbestyrelsens opgaver

Ved Europa-Parlamentsvalg tager valgbestyrelsen i opstillingskredsen sig af følgende opgaver:

- 1) Får fremstillet stemmesedler og opslag og sørger for, at dette materiale bliver afleveret til kommunalbestyrelsen i de enkelte kommuner i opstillingskredsen, se afsnit 6.2.
- 2) Modtager indberetninger på valgaftenen fra de enkelte afstemningssteder i opstillingskredsen om resultatet af stemmeafgivningen. Indberetter resultatet af stemmeafgivningen for opstillingskredsen som helhed til Danmarks Statistik, se afsnit 9.
- 3) Foretager senest dagen efter valget fintælling for hele opstillingskredsen, udarbejder valgbog m.v. og sender samme dag en attesteret kopi af valgbogen med bilag til

Økonomi- og Indenrigsministeriet og til Danmarks Statistik, se afsnit 9. Samtidig sendes to ubrugte annullerede stemmesedler til Økonomi- og Indenrigsministeriet som Quickbrev. På de ubrugte stemmesedler skrives »ANNULLERET«.

3. Tidsfrister og postomdeling

3.1. Oversigt over tidsfristerne ved Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019

Forberedelse, gennemførelse og opgørelse af Europa-Parlamentsvalget skal ske inden for de tidsfrister, der er fastsat i Europa-Parlamentsvalgloven (se lovbekendtgørelse nr. 140 af 7. februar 2019), herunder ved en henvisning i Europa-Parlamentsvalgloven til de relevante bestemmelser i folketingsvalgloven (se lovbekendtgørelse nr. 137 af 7. februar 2019), samt i de forskrifter, der er fastsat i medfør af disse love (se *bilag 1*). I det følgende gives en oversigt over disse tidsfrister:

3. oktober 2018

Datoen for underskrivelse af Økonomi- og Indenrigsministeriets bekendtgørelse i Statstidende om fastsættelse af dagen for afholdelse af valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet i 2019 til søndag den 26. maj 2019. Bekendtgørelsen blev kundgjort i Statstidende den 5. oktober 2018.

5. oktober 2018

Økonomi- og Indenrigsministeriet udsendte en meddelelse til alle kommunalbestyrelser om valgdatoen med yderligere oplysning om, at stemmeoptællingen ved Europa-Parlamentsvalget søndag den 26. maj 2019 skal foretages på de enkelte afstemningssteder umiddelbart efter afstemningens afslutning med efterfølgende fintælling i opstillingskredsene senest dagen efter afstemningen.

Mandag den 26. november 2018

(Nærmeste hverdag, som ikke er en lørdag, efter 6 måneder før valgdagen)

Ansøgning om optagelse på den særlige valgliste i Københavns Kommune af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i EU (EU-bosatte), kan fra og med denne dag indleveres til Københavns Kommune.²

Tirsdag den 26. februar 2019

(3 måneder før valgdagen)

- 1) Brevstemmeafgivning til Europa-Parlamentsvalget kan begynde på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg uden for dansk område.³ Brevstemmematerialet skal derfor senest fra denne dag forefindes på de danske repræsentationer i udlandet samt om bord på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg uden for dansk område.⁴
- 2) Økonomi- og Indenrigsministeriet sender underretning til de EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2014, om, at de efter ansøgning kan optages på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark. Underretningen sendes 3 måneder før valgdagen eller snarest derefter til de EU-borgere, der:
 - tirsdag den 26. februar 2019 er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark, og
 - vil være fyldt 18 år senest på valgdagen og

² § 2, stk. 2, 2. pkt., i bekendtgørelse nr. 1254 af 31. oktober 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union.

³ Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 2. pkt.

⁴ Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 60, stk. 2.

- ikke automatisk optages på valglisten, jf. pkt. 3) nedenfor.⁵

Underretningen indeholder derudover oplysninger om retten til at stemme og stille op til valg i Danmark. Endvidere henvises i underretningen til ministeriets valghjemmeside valg.oim.dk (og til den engelske valghjemmeside: elections.oim.dk) for uddybende information og ansøgningskema (på dansk, engelsk, fransk, polsk og tysk).

Underretningen udsendes på dansk og engelsk med en kort tekst på fransk, polsk og tysk. Underretningen sendes med Digital Post. Personer, der er fritaget for at modtage Digital Post, modtager i stedet underretningen med posten.

3) Økonomi- og Indenrigsministeriet sender underretning til de EU-borgere, der automatisk optages på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark. De pågældende EU-borgere orienteres om, at de automatisk er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, hvis de var optaget på valglisten ved Europa-Parlamentsvalget i 2014, siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark og ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten. Underretning sendes 3 måneder før valgdagen eller snarest derefter til de EU-borgere, der tirsdag den 26. februar 2019:

- er bopælsregistreret i CPR, og
- var optaget på valglisten i Danmark til Europa-Parlamentsvalget i 2014, og
- siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark, og
- ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten.⁶

⁵ § 20, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

⁶ Lovens § 14 a, stk. 2, sammenholdt med § 21 i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

Underretningen indeholder derudover oplysninger om retten til at stemme og stille op til valg i Danmark. Endvidere henvises i underretningen til ministeriets valghjemmeside valg.oim.dk (og til den engelske valghjemmeside: elections.oim.dk) for uddybende information og ansøgningskema (på dansk, engelsk, fransk, polsk og tysk).

Underretning udsendes på dansk og engelsk med en kort tekst på fransk, polsk og tysk. Underretningen sendes med Digital Post. Personer, der er fritaget for at modtage Digital Post, modtager i stedet underretningen med posten.

4) Økonomi- og Indenrigsministeriet sender forud for den 1. marts 2019 eller snarest derefter underretning til EU-repræsentationerne og internationale organisationer i Danmark om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelsen af retten til at stemme og stille op til Europa-Parlamentsvalget i Danmark efter ansøgning for EU-borgere, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.). Sammen med underretningen udsendes et ansøgningskema på dansk og engelsk.

Perioden fra tirsdag den 26. februar 2019 til tirsdag den 23. april 2019 henholdsvis fredag den 10. maj 2019

Kommunalbestyrelsen skal sende eller udlevere underretning og ansøgningskema til EU-borgere, der vil være fyldt 18 år senest på valgdagen, og som fra og med tirsdag den 26. februar 2019 til og med tirsdag den 23. april 2019:

- a) anmelder flytning til tilflytningskommunen for en flytning til Danmark, der er foretaget inden tirsdag den 26. februar 2019, *eller*
- b) er flyttet til Danmark og i den nævnte periode har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, *eller*

- c) har erhvervet statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden samtidig at have dansk statsborgerskab.⁷

Kommunalbestyrelsen skal derudover sende eller udlevere underretning og ansøgnings-skema til og med fredag den 10. maj 2019 til:

- d) EU-borgere, der i perioden fra og med onsdag den 24. april 2019 til og med fredag den 10. maj 2019 ændrer status fra at have dansk statsborgerskab og fast bopæl i Danmark til at have statsborgerskab i et andet EU-land (uden at have beholdt deres danske statsborgerskab) og fortsat have fast bopæl i Danmark.⁸

Fredag den 1. marts 2019

Ansøgning om optagelse på valglisten af EU-borgere, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.), kan fra og med denne dag indleveres til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor de pågældende har deres private bolig (adresse).⁹

Søndag den 31. marts 2019

(8 uger før valgdagen)

- 1) - **Kl. 12 denne dag** er sidste frist for anmeldelse til Økonomi- og Indenrigsministeriet af nye partier til deltagelse i Europa-Parlamentsvalget søndag den 26. maj 2019.¹⁰
- 2) EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, kan fra og med denne dag indlevere ansøgning om optagelse på

valglisten.¹¹ Ansøgning skal indgives til den kommune, hvor ansøgeren lovligt har bopæl.

Søndag den 14. april 2019

(6 uger før valgdagen)

- 1) Partier, der er opstillingsberettiget som følge af, at de er repræsenteret i Folketinget henholdsvis Europa-Parlamentet, skal denne dag opfylde betingelserne herfor.¹²
- 2) Kandidatlistes kan fra og med denne dag indleveres til Økonomi- og Indenrigsministeriet.¹³
- 3) Anmeldelser om valgforbund kan fra og med denne dag indleveres til Økonomi- og Indenrigsministeriet.¹⁴
- 4) Brevstemmeafgivning til Europa-Parlamentsvalget kan begynde på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.¹⁵ Der er ikke pligt for kommunerne til at holde åbent for brevstemmeafgivning denne dag.
- 5) Kommunalbestyrelsen gør på kommunens hjemmeside og eventuelt ved annoncering i relevante medier vælgerne bekendt med muligheden for at benytte hjælpemidler ved brevstemmeafgivningen og ved stemmeafgivningen på valgdagen og med muligheden for at søge om at blive overflyttet til et andet afstemningssted i den forbindelse.¹⁶
- 6) Økonomi- og Indenrigsministeriet udsender senest denne dag til brug for brevstemmeafgivningen en fortegnelse over de partier, der er opstillingsberettiget til Europa-Parlamentsvalg.

⁷ § 20, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

⁸ § 20, stk. 6, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

⁹ § 2, stk. 1 og 3, i bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

¹⁰ Europa-Parlamentsvalglovens § 11, stk. 1.

¹¹ § 4, stk. 1, 3. pkt., i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

¹² Europa-Parlamentsvalglovens § 10, stk. 1.

¹³ Europa-Parlamentsvalglovens § 19, stk. 1, 2. pkt.

¹⁴ Europa-Parlamentsvalglovens § 21, jf. § 19, stk. 1, 2. pkt.

¹⁵ Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt.

¹⁶ § 8, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Kommunalbestyrelsen kan – på et passende tidspunkt i forhold til påbegyndelsen af brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme – indrykke annoncer i de stedlige dagblade eller lokalaviser samt oplysning på kommunens hjemmeside om brevstemmeafgivningen til Europa-Parlamentsvalget, herunder information om hvor og hvordan man kan brevstemme.

Kommunalbestyrelsen opretter og fører en brevstemmeprotokol over de brevstemmer, kommunalbestyrelsen modtager til det pågældende valg.¹⁷

Kommunalbestyrelsen eftersender fra denne dag brevstemmer fra vælgere, der har brevstemt, men som siden er flyttet til en anden kommune, til den nye bopælskommune.¹⁸ Kommunalbestyrelsen skal endvidere fra denne dag straks videresende brevstemmer til vælgerens bopælskommune.¹⁹

Tirsdag den 23. april 2019

(To dage efter 5 uger før valgdagen)

- 1) Sidste frist for EU-bosatte danske statsborgere til at søge Københavns Kommune om at blive optaget på den særlige valgliste i Københavns Kommune (*Københavnervalglisten*).²⁰
- 2) Sidste frist for visse EU-borgere, der er bopælsregistreret i CPR, for at indgive ansøgning om optagelse på valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019. En ansøgning, der indgives efter denne frist, kan først få virkning for

valget i 2024. Ansøgningen skal indgives til bopælskommunen.²¹

Fristen gælder de EU-borgere, der er bopælsregistreret i CPR, og som:

- senest søndag den 14. april 2019 er flyttet til Danmark, *og*
 - senest søndag den 14. april 2019 har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, *og*
 - senest søndag den 14. april 2019 har erhvervet statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande.
- 3) Sidste frist for visse herboende EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, til at søge den kommune, hvor de lovligt har bopæl, om at blive optaget på valglisten.²²

Fristen gælder de herboende EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR, og som:

- senest søndag den 14. april 2019 er flyttet til Danmark, *og*
- senest søndag den 14. april 2019 har erhvervet statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande.

Bemærk, at ansøgningsfristen rykkes til mandag den 29. april 2019 henholdsvis fredag den 10. maj 2019 for visse herboende EU-borgere, se nærmere nedenfor under de nævnte datoer.

¹⁷ Cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning.

¹⁸ Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, jf. folketingsvalglovens § 64, stk. 3.

¹⁹ Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, jf. folketingsvalglovens § 64, stk. 2.

²⁰ § 2, stk. 2, 1. pkt., i bekendtgørelse nr. 1254 af 31. oktober 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union.

²¹ § 4, stk. 1, jf. dog stk. 2 og 3, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

²² § 4, stk. 1, jf. dog stk. 2 og 3, i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

Søndag den 28. april 2019

(4 uger før valgdagen)

- 1) - **Kl. 12 denne dag** er sidste frist for indlevering af kandidatlistor til Økonomi- og Indenrigsministeriet.²³
- 2) - **Kl. 12 denne dag** er sidste frist for tilbagetrækning af kandidatlistor over for Økonomi- og Indenrigsministeriet.²⁴
- 3) - **Kl. 12 denne dag** er sidste frist for indlevering af anmeldelser om valgforbund til Økonomi- og Indenrigsministeriet.²⁵
- 4) Kandidater til valget, der har valgt til Europa-Parlamentet, skal opfylde valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen denne dag.²⁶
- 5) Ansøgning om at brevstemme i hjemmet kan fra og med denne dag indgives til opholdskommunen.²⁷
- 6) Ansøgning om at afgive stemme på valgdagen på et andet afstemningssted i bopælskommunen som følge af vælgerens handicap eller nedsatte førlighed kan fra og med denne dag indgives til bopælskommunen.²⁸
- 7) Sidste frist for kommunalbestyrelsens valg af medlemmer til valgbestyrelsen.²⁹

Kommunalbestyrelsen skal vælge valgstyrelse og tilfornordede vælgere i passende tid før valgdagen.³⁰

Kommunalbestyrelsen indrykker annoncer i de stedlige dagblade eller lokalaviser om brevstemmeafgivning på et passende tidspunkt i forhold til, hvornår brevstemmeafgivning i vælgerens hjem kan begynde.³¹

²³ Europa-Parlamentsvalglovens § 19, stk. 1, 1. pkt.

²⁴ Europa-Parlamentsvalglovens § 20, stk. 3.

²⁵ Europa-Parlamentsvalglovens § 21, jf. § 19, stk. 1, 1. pkt.

²⁶ Europa-Parlamentsvalglovens § 6, stk. 1.

²⁷ § 4, stk. 1, 4. pkt., i bekendtgørelse nr. 1138 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem.

²⁸ Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 2, 3. pkt.

²⁹ Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, 2. pkt.

³⁰ Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1.

³¹ § 3, stk. 1, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 1138 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem.

Mandag den 29. april 2019 og snarest muligt derefter

(Dagen efter 4 uger før valgdagen)

- 1) Økonomi- og Indenrigsministeriet bekendtgør i Statstidende, hvilke kandidatlistor ministeriet har godkendt, hvilke bogstavbetegnelser de har fået tildelt, samt hvilke af kandidatlistor der har indgået valgforbund.³²
- 2) Økonomi- og Indenrigsministeriet sender fortegnelser over de godkendte kandidatlistor, herunder navnene på de godkendte kandidater, de tildelte bogstavbetegnelser og de anmeldte valgforbund, til valgbestyrelserne³³ og til kommunalbestyrelser m.fl. til brug for brevstemmeafgivningen. Udsendelsen sker senest 3 uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 5. maj 2019.
- 3) Sidste frist for visse EU-borgere, der er bopælsregistreret i CPR, til at indgive ansøgning om optagelse på valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019. Ansøgningen skal indgives til bopælskommunen.³⁴

Fristen gælder for de EU-borgere, der er bopælsregistreret i CPR, og som i perioden fra og med mandag den 15. april 2019 til og med tirsdag den 23. april 2019 enten:

- er flyttet til Danmark,
 - har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen *eller*
 - har erhvervet statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden samtidig at have dansk statsborgerskab.
- 4) Sidste frist for visse herboende EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol,

³² Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 1.

³³ Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 3.

³⁴ § 4, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

til at søge den kommune, hvor de lovligt har bopæl, om at blive optaget på valglisten.³⁵

Fristen gælder for de herboende EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR, og som inden for perioden fra og med mandag den 15. april 2019 til og med tirsdag den 23. april 2019 enten:

- er flyttet til Danmark *eller*
- har erhvervet statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden samtidig at have dansk statsborgerskab.

Onsdag den 1. maj 2019

Sidste frist for ansøgning om optagelse på valglisten af visse herboende EU-borgere (statsborgere i et af de øvrige EU-medlemslande), der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.). Fristen gælder for EU-borgere, der senest den 1. maj 2019 er registreret i Udenrigsministeriets protokol og i øvrigt opfylder valgretsbetingelserne i Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, bortset fra aldersbetingelsen. Ansøgning skal indgives til den kommune, hvor ansøgeren har sin private bolig (adresse).³⁶

Bemærk, at ansøgningsfristen rykkes til fredag den 10. maj 2019 for visse herboende EU-borgere registreret i Udenrigsministeriets protokol, se nærmere nedenfor under den nævnte dato.

Lørdag den 4. maj 2019

(4. lørdag før valgdagen)

Fra kl. 12.00 denne dag kan der uden tilladelse fra vejmyndigheden ske ophængning af

³⁵ § 4, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

³⁶ § 2, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

valgplakater på højst 0,8 m² på offentlige veje og private fællesveje i byer og bymæssige områder.³⁷ De nærmere regler herom i vejlovgivningen skal iagttages.

Søndag den 5. maj 2019

(3 uger før valgdagen)

Brevstemmeafgivning kan begynde på sygehus, i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder plejehjem m.v. og i ældreboliger, i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse, i vælgerens hjem, på afsides beliggende øer, der ikke udgør et selvstændigt afstemningsområde, samt på danske havanlæg på dansk område.³⁸

Alle lørdage inden for 3 uger før valgdagen

Det vil være hensigtsmæssigt at holde mindst ét sted i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, åbent for brevstemmeafgivning i mindst nogle timer. Det vil i øvrigt være hensigtsmæssigt at holde også evt. øvrige steder i kommunen, hvor der kan brevstemmes, åbent for brevstemmeafgivning nogle timer den sidste lørdag før fristens udløb.

Onsdag den 8. maj 2019

(18 dage før valgdagen)

Sidste frist for kommunalbestyrelsens indberetning af ændringer vedrørende afstemningsområder (valgdistrikter) til DAGI (Danmarks Administrative Geografiske Inddeling).

Fredag den 10. maj 2019

(16 dage før valgdagen)

Da 15.-dagen før valgdagen er en lørdag, rykkes de skæringsdatoer og sidste frister, der er nævnt nedenfor under 1-17, frem til hverdagen umiddelbart før, dvs. fredag den 10. maj 2019.

³⁷ § 84, stk. 1, 1. pkt., i lov om offentlige veje m.v. og § 66 a, stk. 1, 1. pkt., i lov om private fællesveje.

³⁸ Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 56, stk. 1, og § 58, stk. 4.

15.-dagsvalglisten betegnes derfor i det følgende som *16.-dagsvalglisten*.

- 1) Sidste frist for visse EU-borgere, der er bopælsregistreret i CPR, til at indgive ansøgning om optagelse på valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019. Ansøgningen skal indgives til bopælskommunen. Fristen gælder for EU-borgere, der i perioden fra og med onsdag den 24. april 2019 til og med fredag den 10. maj 2019 ændrer status fra at have dansk statsborgerskab og fast bopæl i Danmark til at have statsborgerskab i et andet EU-land (uden at have beholdt sit danske statsborgerskab) og fortsat have fast bopæl i Danmark.³⁹
- 2) Sidste frist for visse herboende EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, til at søge den kommune, hvor de pågældende lovligt har bopæl, om at blive optaget på valglisten. Fristen gælder for personer, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR, og som hidtil har haft dansk indfødsret, men som i perioden fra og med onsdag den 24. april 2019 til og med fredag den 10. maj 2019 har ændret status til at være statsborger i et af de øvrige EU-lande.⁴⁰
- 3) - **Kl. 12 denne dag** er sidste frist for visse herboende EU-borgere registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.) til at søge kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor de pågældende har deres private bolig (adresse), om at blive optaget på valglisten. Fristen gælder for herboende EU-borgere, der i perioden fra og med den 24. april 2019 til og med den 10. maj 2019 bliver registreret i Uden-

rigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.) eller i øvrigt opfylder valgretsbetingelserne i Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, bortset fra aldersbetingelsen. Ansøgning skal indgives til den kommune, hvor ansøgeren har sin private bolig (adresse).⁴¹

- 4) Sidste frist for herboende EU-borgere til at anmode den kommune, hvor vedkommende er bopælsregistreret i CPR, lovligt har bopæl uden at være bopælsregistreret i CPR eller har sin private bolig (adresse), om at blive slettet af valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget i 2019.⁴²
- 5) Sidste frist for kommunalbestyrelsens afgørelser om optagelse på valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 af EU-borgere, der er bopælsregistreret i CPR.⁴³
- 6) Sidste frist for kommunalbestyrelsens afgørelser om optagelse på valglisten af EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.⁴⁴
- 7) Sidste frist for kommunalbestyrelsens afgørelser om optagelse på valglisten af

³⁹ § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

⁴⁰ § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

⁴¹ § 2, stk. 5, i bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

⁴² § 19, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR, § 15, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, og § 11, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

⁴³ § 11 i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

⁴⁴ § 13, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

EU-borgere registreret i Udenrigsministeriets protokol.⁴⁵

- 8) Sidste frist for Københavns Kommunes afgørelser om optagelse af EU-bosatte danske statsborgere på en særlig valgliste i Københavns Kommune (*Københavner-valglisten*).⁴⁶
- 9) Skæringsdato for optagelse af tilflyttere fra en anden kommune på valglisten, såfremt de senest denne dag er flyttet til kommunen og har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen. Vælgere, der flytter senere end denne dag, eller som senere end denne dag har anmeldt flytning, skal forblive optaget på valglisten under den hidtidige bopæl.⁴⁷
- 10) Skæringsdato for optagelse af personer, der senest denne dag er flyttet inden for kommunen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til kommunen, på valglisten under den nye bopæl. Vælgere, der flytter senere end denne dag, eller som senere end denne dag har anmeldt flytning, skal forblive optaget på valglisten under den hidtidige bopæl.⁴⁸
- 11) - **Kl. 18 denne dag** er skæringsdato for kommunalbestyrelsens indberetninger til CPR af:
 - anmeldelser om flytning, herunder tilflytning fra Færøerne, Grønland eller udlandet,
 - erhvervelse eller fortabelse af dansk indfødsret,
 - fortabelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden erhvervelse af statsborgerskab i et andet af de øvrige EU-lande samt
 - dødsfald i de særlige tilfælde, hvor dødsfald indberettes af kommunalbe-

styrelsen og ikke af sognemyndigheden.

Indberetningerne til CPR sker til brug for den maskinelle udskrivning af en valgliste over de vælgere, der denne dag er registreret i CPR med adresse i kommunen (*16.-dagsvalglisten*).

- 12) Skæringsdato for kommunalbestyrelsens indberetning til CPR af:
 - de afgørelser om optagelse på valglisten, der er nævnt ovenfor under 5) og 8), samt
 - de anmodninger om at blive slettet af valglisten, der er nævnt ovenfor under 4), for så vidt angår EU-borgere, der er bopælsregistreret i CPR.

Indberetningerne sker til brug for den maskinelle udskrivning af *16.-dagsvalglisten*.

- 13) Sidste frist for kommunalbestyrelsens indberetning af ændringer vedrørende afstemningssteder til kommunens databehandler (KMD eller anden).
- 14) Sidste frist for, at en EU-borger, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, og som er optaget på valglisten i fraflytningskommunen og flyttet til en anden kommune, kan blive optaget på valglisten i tilflytningskommunen. Den pågældende skal senest denne dag give tilflytningskommunen meddelelse om flytningen. Tilflytningskommunen giver senest denne dag fraflytningskommunen meddelelse om, at den pågældende er optaget på valglisten. Fraflytningskommunen skal herefter slette den pågældende af valglisten i fraflytningskommunen.⁴⁹
- 15) Sidste frist for, at en EU-borger registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomat m.fl.), som er optaget på valgli-

⁴⁵ § 1 og § 8, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

⁴⁶ § 5, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1254 af 31. oktober 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union.

⁴⁷ Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., og § 14 a, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 2, 1. pkt., og stk. 4 og 7.

⁴⁸ Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., og § 14 a, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 3, 4 og 7.

⁴⁹ § 16 i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

sten i fraflytningskommunen og flyttet til en anden kommune, kan blive optaget på valglisten i tilflytningskommunen. Den pågældende skal senest denne dag give tilflytningskommunen meddelelse om flytningen. Tilflytningskommunen giver senest denne dag fraflytningskommunen meddelelse om, at den pågældende er optaget på valglisten. Fraflytningskommunen skal herefter slette den pågældende af valglisten i fraflytningskommunen.⁵⁰

- 16) Sidste frist for kommunernes manuelle udarbejdelse af en valgliste over EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, i kommunen med valgret efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3. På valglisten optages de EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, og som kommunen har truffet afgørelse om skal optages på valglisten. Fra valglisten slettes de EU-borgere, som anmoder om at blive slettet af valglisten, eller som ikke længere opfylder valgretsbetingelserne.⁵¹
- 17) Sidste frist for kommunernes manuelle udarbejdelse af en valgliste over EU-borgere registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.) i kommunen med valgret efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3. På valglisten optages EU-borgere registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.), som kommunen har truffet afgørelse om skal optages på valglisten, samt EU-borgere registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.), som efter Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 2, au-

tomatisk optages på valglisten. Fra valglisten slettes EU-borgere registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.), som anmoder om at blive slettet af valglisten, eller som ikke længere opfylder valgretsbetingelserne.⁵²

- 18) Seneste tidspunkt for Økonomi- og Indenrigsministeriets udsendelse til valgbestyrelserne af filer til stemmesedler og opslag.⁵³

Tirsdag den 14. maj 2019

(12 dage før valgdagen)

Kl. 18 denne dag er sidste frist for at ansøge opholdskommunen om at brevstemme i hjemmet, medmindre kommunalbestyrelsen har fastsat en senere frist. Den seneste frist for ansøgning, som kommunen kan fastsætte, er torsdagen før valgdagen.⁵⁴ Med henblik på at kunne modtage ansøgninger om at brevstemme i eget hjem skal kommunen holde åbent mindst ét sted i kommunen i mindst nogle timer umiddelbart inden kl. 18, medmindre kommunalbestyrelsen har fastsat en senere frist.

Torsdag den 16. maj 2019

(10 dage før valgdagen)

- 1) Økonomi- og Indenrigsministeriet bekendtgør senest denne dag i landets dagblade og på ministeriets hjemmeside.⁵⁵
- dag og tid for afstemningen,
 - at der vil blive udsendt valgkort til vælgerne, samt
 - at indsigelser om manglende modtagelse af valgkort eller modtagelse af valgkort med fejlagtigt indhold skal fremsættes over for kommunalbestyrelsen.

⁵⁰ § 12 i bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

⁵¹ § 17 i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

⁵² § 13 i bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater).

⁵³ § 13 i bekendtgørelse nr. 1122 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg.

⁵⁴ Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 54, stk. 4.

⁵⁵ Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 21.

Da 7.-dagen før valgdagen er en søndag, rykkes de skæringsdatoer og sidste frister, der er nævnt under nr. 2)-5) nedenfor, frem til hverdagen umiddelbart før, som ikke er en lørdag. Da 8.-dagen før valgdagen er en lørdag, rykkes den frist, der er nævnt under nr. 6) nedenfor, endvidere frem til hverdagen umiddelbart før, som ikke er en lørdag. Da fredag den 17. maj 2019 er en helligdag (St. Bededag), rykkes de skæringsdatoer og sidste frister, der er nævnt under nr. 2)-6) nedenfor, frem til torsdag den 16. maj 2019.

- 2) Skæringsdato for kommunalbestyrelsens indberetninger til CPR af:
 - anmeldelser om tilflytning fra Færøerne, Grønland eller udlandet,
 - erhvervelse af dansk indfødsret samt
 - dødsfald i de særlige tilfælde, hvor dødsfald indberettes af kommunalbestyrelsen og ikke af sognemyndigheden.

Indberetningerne sker til brug for den maskinelle udskrivning af en særlig valgliste over de vælgere, der ikke er optaget på *16.-dagsvalglisten*, men som senest 10 dage før valgdagen er flyttet til kommunen fra Færøerne, Grønland eller udlandet eller har fået dansk indfødsret (*Udlandstilflyttervalglisten*).

- 3) Skæringsdato for kommunalbestyrelsens indberetninger til CPR af afgørelser om optagelse på valglisten af personer, der har valget til Folketinget uanset udlandsophold, til brug for den maskinelle udskrivning af en særlig valgliste over disse vælgere (*Udlandsdanskervalglisten*).
- 4) Skæringsdato for kommunalbestyrelsens indberetninger til CPR af afgørelser om optagelse på valglisten af personer, der har valget til Europa-Parlamentsvalg uanset ophold i et land uden for riget, der ikke er medlem af den Europæiske Union (et tredjeland), på Færøerne eller i Grønland (*Nordatlant- og tredjelandsgvalglisten*), jf. Europa-Parlamentsvalglovens §§ 3 a henholdsvis 3 b.

Det vil være hensigtsmæssigt, at modtagne ansøgninger om optagelse på valglisten af personer, der har valget til Folketinget uanset udlandsophold, behandles senest denne dag af hensyn til fristen for den maskinelle optagelse på *Udlandsdanskervalglisten*. Tilsvarende gælder for Københavns Kommune i forhold til ansøgninger om optagelse på *Nordatlant- og tredjelandsgvalglisten*.

- 5) Skæringsdato for den maskinelle udskrivning af *Udlandstilflyttervalglisten*, *Udlandsdanskervalglisten*, *Københavnervalglisten* og *Nordatlant- og tredjelandsgvalglisten*.
- 6) **Kl. 12 denne dag** er sidste frist for at ansøge bopælskommunen om at afgive stemme på valgdagen på et andet afstemningssted i bopælskommunen som følge af vælgerens handicap eller nedsatte førerlyg.⁵⁶

Lørdag den 18. maj 2019

(8 dage før valgdagen)

Kommunalbestyrelsen skal have modtaget den maskinelt udskrevne *16.-dagsvalgliste*. Kommunalbestyrelsen skal også have modtaget de maskinelt udskrevne valgkort for vælgere optaget på *16.-dagsvalglisten*, hvis det er kommunalbestyrelsen og ikke kommunens databehandler, der afleverer valgkortene til postbesørgelse.

Kommunalbestyrelsen sørger for at rette disse valglisten manuelt i nødvendigt omfang frem til valgdagen.

Kommunen efterser sin postkasse og elektroniske post og behandler de modtagne anmeldelser om tilflytning fra Færøerne, Grønland og udlandet og de modtagne ansøgninger om optagelse på valglisten fra udlandsdanskere i henhold til folketingsvalglovens § 2 (*Udlandsdanskervalglisten*) senest dagen efter (7 dage før valgdagen). Tilsvarende gælder for Køben-

⁵⁶ Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 2, 2. pkt., jf. folketingsvalglovens § 47 a, stk. 2.

havns Kommune i forhold til ansøgninger om optagelse på valglisten i henhold til Europa-Parlamentsvalglovens §§ 3 a og 3 b (*Nordatlant- og tredjelandsvalglisten*).

Perioden fra lørdag den 18. maj 2019 til torsdag den 23. maj 2019

Brevstemmer, der bliver afgivet i perioden fra og med den 18. maj 2019 til og med den 23. maj 2019, og som skal sendes til en anden kommune, kan samles til bunke ét sted i afsenderkommunen med henblik på samlet afhentning af brevstemmerne i henhold til KL's særaftale med PostNord.

Søndag den 19. maj 2019

(7 dage før valgdagen)

- 1) Maskinelt udskrevne valgkort vedrørende vælgere, der er optaget på den maskinelt udskrevne *16.-dagsvalgliste*, skal senest denne dag være afleveret til postbesørgelse enten af kommunalbestyrelsen eller af kommunens databehandler.
- 2) Skæringsdato for optagelse på valglisten (*Udlandstilflyttervalglisten*) af vælgere, der flytter til Danmark fra Færøerne, Grønland eller udlandet og senest denne dag har anmeldt flytning til tilflytningskommunen.⁵⁷ Vælgere, der er tilflyttet fra Færøerne, Grønland eller udlandet, og som ikke er optaget på den maskinelt udskrevne *Udlandstilflyttervalgliste*, optages manuelt på valglisten af vedkommende kommunalbestyrelse.
- 3) Personer, der har valgt til Folketinget uanset udlandsophold, jf. folketingsvalglovens § 2, og som i forbindelse med udlandsopholdet er registreret i CPR som udrejst, skal optages på valglisten (*Udlandsdanskervalglisten*), hvis kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet senest denne dag har truffet afgørelse herom.⁵⁸

⁵⁷ Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, og § 14 a, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 1. pkt.

⁵⁸ Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 2. pkt.

- 4) Personer, der har valgt til Europa-Parlamentsvalget uanset ophold på Færøerne eller i Grønland, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, skal optages på valglisten (*Nordatlantvalglisten*), hvis Københavns Kommune senest denne dag har truffet afgørelse herom.⁵⁹
- 5) Personer, der har valgt til Europa-Parlamentsvalget uanset ophold i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (tredjeland), jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 3 b, skal optages på valglisten (*Tredjelandsvalglisten*), hvis Københavns Kommune senest denne dag har truffet afgørelse herom.⁶⁰
- 6) De under nr. 2)-5) nævnte vælgere skal optages manuelt på valglisten, hvis de ikke er optaget på de maskinelt udskrevne valglisten, hvis skæringsdato er torsdag den 16. maj 2019, se ovenfor.

Kommunen efterser sin postkasse og elektroniske post denne dag for samme dag at behandle de anmeldelser om tilflytning fra Færøerne, Grønland eller udlandet (pkt. 2) og de ansøgninger om optagelse på valglisten fra udlandsdanskere i henhold til folketingsvalglovens § 2 (pkt. 3), som kommunen har modtaget senest denne dag. Tilsvarende gælder for Københavns Kommune i forhold til ansøgninger om optagelse på valglisten fra udlandsdanskere i henhold til Europa-Parlamentsvalglovens §§ 3 a og 3 b (pkt. 4 og 5).

Med henblik på kommunens behandling af anmeldelser om tilflytning fra Færøerne, Grønland og udlandet samt behandling af de ovenfor nævnte ansøgninger om optagelse på valglisten skal kommunen sørge for den nødvendige

⁵⁹ § 1, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 35 af 11. januar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg og visse folkeafstemninger af personer, der har valgt uanset ophold i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (tredjeland), på Færøerne eller i Grønland.

⁶⁰ § 1, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 35 af 11. januar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg og visse folkeafstemninger af personer, der har valgt uanset ophold i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (tredjeland), på Færøerne eller i Grønland.

ge bemanning hertil inden for almindelig arbejdstid (dvs. kl. 10-15), uanset at 7.-dagen før valgdagen er en søndag.

Mandag den 20. maj 2019 – søndag den 26. maj 2019

(6 dage før valgdagen og frem til valgdagen)

Kommunen retter fejl frem til valgdagen ved udfærdigelse af nye valgkort og ved manuelle rettelser i valglisten.⁶¹

Til og med valgdagen retter kommunen valglisten manuelt, hvis kommunen modtager meddelelse om, at en vælger er fraflyttet til udlandet, har erhvervet eller fortabt dansk indfødsret eller er afgået ved døden.⁶²

Mandag den 20. maj 2019

(6 dage før valgdagen)

Kommunens databehandler skal aflevere de maskinelt udskrevne valgkort til postbesørgelse som Quickbrev for de vælgere, der er optaget på den maskinelt udskrevne *Udlandstilflyt-tervalgliste* (dvs. vælgere tilflyttet fra Færøerne, Grønland eller udlandet).

Tirsdag den 21. maj 2019

(5 dage før valgdagen)

- 1) Vælgere skal have modtaget de maskinelt udskrevne valgkort.
- 2) Kommunalbestyrelsen skal have modtaget den maskinelt udskrevne *Udlandstilflyt-tervalgliste* og *Udlandsdanskervalgliste*.
- 3) Kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune skal have modtaget den maskinelt udskrevne særlige valgliste over EU-bosatte danske statsborgere (*Københavnervalglisten*).
- 4) Kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune skal have modtaget den maskinelt udskrevne særlige valgliste over per-

soner, der har valgt til Europa-Parlamentsvalg uanset ophold i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (tredjeland), på Færøerne eller i Grønland (*Nordatlant- og tredjelandsvaglisterne*).

Kommunalbestyrelsen sørger for at rette disse valglisten manuelt i nødvendigt omfang frem til valgdagen.

Torsdag den 23. maj 2019

(Tredjesidste hverdag inkl. lørdag før valgdagen)

Sidste dag for brevstemmeafgivning i Danmark, herunder på danske havanlæg på dansk område.⁶³

Kommunalbestyrelsen skal på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16.⁶⁴

Det vil i øvrigt være hensigtsmæssigt at holde også evt. øvrige steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, åbent for brevstemmeafgivning den pågældende dag.

PostNord afhenter mellemkommunale brevstemmer afgivet fra 18.-23. maj 2019 i alle kommuner.

Fredag den 24. maj 2019

PostNord leverer mellemkommunale brevstemmer afgivet fra 18.-23. maj 2019 til alle kommuner. KL giver nærmere information til kommunerne herom.

⁶¹ Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, og § 14 a, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 22, stk. 1.

⁶² Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, og § 14 a, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 22, stk. 2.

⁶³ Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1 og 2, jf. folketingsvalglovens § 56, stk. 1, og 58, stk. 4.

⁶⁴ Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1 og 2, jf. folketingsvalglovens § 56, stk. 2.

*Fredag den 24. maj 2019 og lørdag den 25.
maj 2019*

(1-2 dage før valgdagen)

Valgstyrelserne kan om nødvendigt 1 eller 2 dage før valgdagen begynde at undersøge, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Undersøgelsen skal være færdig, inden afstemningen begynder kl. 9 på valgdagen.⁶⁵

For at komme i betragtning skal brevstemmerne være modtaget af valgstyrelserne, inden afstemningen begynder kl. 9 på valgdagen.⁶⁶

Kommunen skal afhente post og efterse sin postkasse denne dag for at sikre, at brevstemmer kan afleveres rettidigt til vedkommende valgstyrelser. Se afsnit 3.2. om levering, afhentning og omdeling af post generelt samt afsnit 3.2.1. om en aftale om samlet afsendelse af mellemkommunale brevstemmer afgivet i den sidste periode op til valget.

Valgbestyrelsen skal aflevere stemmesedler og opslag til kommunalbestyrelsen i god tid, inden afstemningen begynder på valgdagen.⁶⁷

Søndag den 26. maj 2019

(Valgdagen)

Afstemning foregår kl. 9-20.⁶⁸

Kommunen skal, inden afstemningen begynder kl. 9, efterse sin postkasse for at sikre, at eventuelle sent fremkomne brevstemmer kan afleveres rettidigt til vedkommende valgstyrelser på de enkelte afstemningssteder. Se afsnit 3.2.2. om afhentning af post på valgdagen, inden valghandlingen går i gang.

Stemmeoptælling foretages på afstemningsstederne umiddelbart efter afstemningens afslut-

⁶⁵ Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, jf. folketingsvalglovens § 65.

⁶⁶ Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, jf. folketingsvalglovens § 66, stk. 3.

⁶⁷ Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 23, stk. 2.

⁶⁸ Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 46, stk. 1.

ning.⁶⁹ Resultatet indberettes til valgbestyrelsen, der indberetter til Danmarks Statistik.⁷⁰

Mandag den 27. maj 2019

(Fintællingsdagen – dagen efter valgdagen)

Kommunalbestyrelsen sørger for, at afstemningsbøgerne, de benyttede valglister og valgkort samt stemmesedlerne og brevstemmematerialet er til stede ved fintællingen.⁷¹ Valgbestyrelsen foretager senest dagen efter valgdagen fintælling for hvert afstemningsområde for sig og herefter for hele opstillingskredsen under ét,⁷² udarbejder valgbo,⁷³ indberetter resultatet til Danmarks Statistik og afsender samme dag i elektronisk form en attesteret kopi af valgboen med bilag til Økonomi- og Indenrigsministeriet og en attesteret kopi af valgboen med bilag til Danmarks Statistik. Valgbestyrelsen sender samtidig som Quickbrev to ubrugte annullerede stemmesedler til Økonomi- og Indenrigsministeriet.⁷⁴ På de ubrugte stemmesedler skrives »ANNULLERET«.

Søndag den 2. juni 2019

(Ugedagen efter valgdagen)

Sidste frist for at klage over valget. Klager skal stiles til Folketinget og sendes til Økonomi- og Indenrigsministeriet.⁷⁵

Når Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget - hvilket sædvanligvis sker inden den 1. juli - tilintetgøres stemmesedler, valglister og valgkort samt brevstemmemateri-

⁶⁹ Jf. Økonomi- og Indenrigsministeriets bestemmelse herom som meddelt ved brev af 5. oktober 2018.

⁷⁰ Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 3 og 4.

⁷¹ Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 72, stk. 2.

⁷² Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 72, stk. 1.

⁷³ Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, jf. folketingsvalglovens §§ 73 og 74.

⁷⁴ Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 74, stk. 3.

⁷⁵ Europa-Parlamentsvalglovens § 38.

ale.⁷⁶ Økonomi- og Indenrigsministeriet giver kommunerne besked herom.

Mandag den 3. juni 2019

(8 dage efter valgdagen)

Valgplakater, der efter vejlovgivningens regler er ophængt uden tilladelse fra vejmyndigheden, skal være taget ned senest ved døgnet afslutning.⁷⁷

3.2. Generelt om levering, afhentning og om- deling af post med PostNord

Ved breve, der sendes med PostNord, gælder følgende:

De almindelige breve er op til 5 hverdage undervejs.

Quickbreve omdeles fra dag-til-dag, mandag til fredag.

Posten omdeles ikke længere til eller fra et posthus, men fra PostNords distributionshubs. På posthusene er det kun muligt at sende post samt afhente breve og pakker, der er forsøgt leveret. Der kan ikke afhentes post på PostNords distributionshubs på lørdage og søndage.

PostNord har over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at en stor del af landets kommuner har indgået aftaler med PostNord om enten levering af post eller afhentning af post på en distributionshub eller i et postboks-anlæg. Tidspunktet for afhentning og levering af post varierer, og det er derfor ikke muligt at oplyse et standardiseret tidspunkt for afhentning og levering af post.

Erhverv Kundeservice hos PostNord kan eventuelt kontaktes på tlf.nr. 70 11 12 30 mandag til fredag i tidsrummet kl. 8-17 med henblik på at indgå aftale med PostNord om levering af

post på en distributionshub eller i et postboks-anlæg.

3.2.1. Aftale om samlet afsendelse af mellemkommunale brevstemmer afgivet i den sidste periode op til valget

KL har indgået en aftale med PostNord om mellemkommunale brevstemmer i de sidste dage op til Europa-Parlamentsvalget (og folketingsvalget).

Aftalen betyder, at de mellemkommunale brevstemmer, der bliver afgivet i perioden fra og med den 18. maj 2019 til og med den 23. maj 2019, og som skal sendes til en anden kommune, samles til bunke ét sted i afsenderkommunen og sendes samlet. Aftalen har alene betydning for de mellemkommunale brevstemmer, der afgives i den nævnte periode. Alle øvrige brevstemmer skal således afsendes efter vanlig procedure.

KL har i brev af 18. februar 2019 informeret samtlige kommuner om processen for afhentning og levering af mellemkommunale brevstemmer op til valgdagen for Europa-Parlamentsvalget. KL vil løbende informere kommunerne om valg og valgprocessen på portalen *Yammer*.

3.2.2. Særligt om afhentning af post på valgdagen, inden valghandlingen går i gang

Da valgdagen falder på en søndag, og afstemningen derfor begynder kl. 9, vil der ikke være mulighed for at afhente post på en af PostNords distributionshubs på valgdagen.

Kommunen skal i dette tilfælde sørge for, at al post, der ikke er omfattet af en eventuel aftale som nævnt i afsnit 3.2.1. (som f.eks. brevstemmer fra udlandet), er enten aftalt leveret eller afhentet så tæt på valgdagen som muligt.

Erhverv Kundeservice hos PostNord kan kontaktes for yderligere oplysninger på tlf.nr. 70 11 12 30 mandag til fredag i tidsrummet kl. 8-17.

⁷⁶ Europa-Parlamentsvalglovens § 44, jf. folketingsvalglovens § 104, stk. 3.

⁷⁷ Vejlovens § 84, stk. 1, og privatvejslovens § 66 a, stk. 1.

4. Valgret, valglister og valgkort

Indledning

Siden Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 er valglovgivningen ændret på flere områder, der har betydning for valgret til Europa-Parlamentsvalg samt udarbejdelse af valglister.

For det første har umyndige over 18 år (tidligere kaldet ”personer under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6”) fået valgret til Europa-Parlamentsvalg. Personer over 18 år, der er umyndige, kan have valgret efter Europa-Parlamentsvalgløvens § 3, stk. 1, nr. 2, 3 eller 4, men ikke efter nr. 1, da det fortsat er en betingelse for valgret til folketingsvalg, at personen ikke er umyndig.

For det andet anses personer med dansk indfødsret (dansk statsborgerskab), der har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, i visse tilfælde for at have fast bopæl i Danmark. Personer med dansk indfødsret, der har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, kan således i visse tilfælde bevare valgretten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark. Reglerne svarer til dem, der gælder for udlandsdanskere, der i visse tilfælde kan bevare valgretten til folketingsvalg. Se Europa-Parlamentsvalgløvens § 3 a.

For det tredje anses personer med dansk indfødsret (dansk statsborgerskab), der har taget ophold i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (tredjeland), i visse tilfælde for at have fast bopæl i Danmark. Personer med dansk indfødsret, der har taget ophold i et tredjeland, kan således i visse tilfælde bevare valgretten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark. Reglerne svarer til dem, der gælder for udlandsdanskere, der i visse tilfælde kan bevare valgretten til folketingsvalg. Reglerne om valgret uanset ophold i et tredjeland skaber alene selvstændige rettigheder for personer med dansk indfødsret, der er umyndige. Personer med dansk indfødsret, der er myndige, vil både kunne optages på Tredjelandsvalglisten (valgret uanset ophold i

et tredjeland) og Udlandsdanskervalglisten (valgret til folketingsvalg uanset ophold i udlandet), men vil få en bedre retsstilling ved at blive optaget på Udlandsdanskervalglisten. Umyndige personer med dansk indfødsret har derimod kun mulighed for at blive optaget på Tredjelandsvalglisten. Se Europa-Parlamentsvalgløvens § 3 b.

For det fjerde har EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR) eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, fået valgret til Europa-Parlamentsvalg. Se bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 og afsnit 4.1.3.3.

For det femte har en enkelt persongruppe ikke længere valgret til Europa-Parlamentsvalg. Det drejer sig om udlændinge, der er udvist af Danmark ved endelig dom eller ved endelig administrativ afgørelse. Se Europa-Parlamentsvalgløvens § 3, stk. 3 og 4, og afsnit 4.1.4.

Som følge af lovændringerne er der nu i alt 8 valglister ved Europa-Parlamentsvalg i Danmark:

- 1) 16.-dagsvalglisten, se afsnit 4.4.1.
- 2) Udlandstilflyttervalglisten, se afsnit 4.4.2.
- 3) Udlandsdanskervalglisten, se afsnit 4.2.2.1.
- 4) Nordatlantvalglisten (NY), se afsnit 4.2.2.2.
- 5) Tredjelandsvalglisten (NY), se afsnit 4.2.2.3.
- 6) Københavnervalglisten, se afsnit 4.2.2.4.
- 7) EU-diplomatvalglisten, se afsnit 4.2.1.3. og 4.2.2.6.
- 8) Valglisten for ikke-bopælsregistrerede EU-borgere (NY), se afsnit 4.2.2.7.

4.1. Valgret

Europa-Parlamentsvalgløvens §§ 3, 3 a og 3 b regulerer, hvem der har valgret til Europa-Parlamentsvalg. § 3 indeholder følgende bestemmelse:

»§ 3. Valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen

- 1) har valgret til Folketinget,
- 2) har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union,
- 3) er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol, jf. dog stk. 3 og 4, eller
- 4) uden at være omfattet af nr. 1 har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark.

Stk. 2. Personer, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, har ikke valgret til Europa-Parlamentet, jf. dog § 3 a.

Stk. 3. Følgende personer har uanset stk. 1, nr. 3, ikke valgret:

- 1) En udlænding, der er udvist ved endelig dom efter udlændingelovens §§ 22-24 eller § 25 c, og
- 2) en udlænding, der er udvist ved endelig afgørelse efter udlændingelovens §§ 25-25 b.

Stk. 4. Stk. 3 finder anvendelse fra tidspunktet for registreringen hos Udlændingestyrelsen eller politiet af den pågældende dom eller afgørelse, indtil udlændingen efter udlændingeloven eller forskrifter udstedt i medfør heraf erhverver opholdstilladelse eller -bevis eller bliver fritaget herfor.«

Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a bestemmer, at personer, der har dansk indfødsret (dansk statsborgerskab) og er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste på Færøerne eller i Grønland, anses for at have fast bopæl i Danmark, se stk. 1. Bestemmelsen fastsætter også, at visse personer, der har dansk indfødsret, og som midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, ligeledes anses for at have fast bopæl i Danmark, se stk. 2. Personer, der er omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, har således valgret til Europa-

Parlamentsvalg i Danmark, selv om de opholder sig på Færøerne eller i Grønland.

Bestemmelsen i § 3 a er relevant for de vælgere, der er omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 eller 4.

Europa-Parlamentsvalglovens § 3 b bestemmer, at personer, der har dansk indfødsret (dansk statsborgerskab) og er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (tredjeland), anses for at have fast bopæl i Danmark, se stk. 1. Bestemmelsen fastsætter også, at visse personer, der har dansk indfødsret, og som midlertidigt har taget ophold i et tredjeland, ligeledes anses for at have fast bopæl i Danmark, se stk. 2. Personer, der er omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3 b, har således valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, selv om de opholder sig i et tredjeland.

Bestemmelsen i § 3 b er relevant for de vælgere, der er omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 eller 4. I praksis vil bestemmelsen dog formentlig kun være relevant for de vælgere, der er omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 4, da vælgere omfattet af § 3, stk. 1, nr. 1, i stedet kan optages på folketingsvalglisten efter folketingsvalglovens § 2 (udlandsdanskere) og på denne måde få en bedre retsstilling.

4.1.1. Danskere med fast bopæl i Danmark (§ 3, stk. 1, nr. 1 og 4)

4.1.1.1. Folketingsvælgere (§ 3, stk. 1, nr. 1)

Valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der har valgret til Folketinget, se Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1. Efter grundlovens § 29 og folketingsvalglovens § 1 har enhver valgret til Folketinget, der

- har dansk indfødsret (dansk statsborgerskab),
- er fyldt 18 år,
- har fast bopæl i riget og
- ikke er umyndig.

Det er alene personer under værgemål med fuld fratagelse af den retlige handleevne, der er umyndige og dermed ikke har valget til Folketinget. Personer, der har fået frataget den retlige handleevne delvist, er således myndige og har valget til Folketinget.

Personer, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, har som udgangspunkt ikke valget til Europa-Parlamentet. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 2.

Personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, på Færøerne eller i Grønland, anses for at have fast bopæl i riget/Danmark, se folketingsvalglovens § 2, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, stk. 1. Endvidere anses personer, der midlertidigt har taget ophold i udlandet, på Færøerne eller i Grønland, og som er omfattet af en af de persongrupper, der er opregnet i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, eller Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, stk. 2, for at have fast bopæl i riget/Danmark.

Personer, der opholder sig i udlandet, på Færøerne eller i Grønland, anses også for at have fast bopæl i riget/Danmark, hvis de agter at vende tilbage til riget/Danmark, inden der er gået 2 år efter udrejsen, se folketingsvalglovens § 2, stk. 3, og Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, stk. 3.

Det samme gælder under visse betingelser for ægtefæller, registrerede partnere og samleverer til personer, der er omfattet af folketingsvalglovens § 2, stk. 1, 2 eller 3, se § 2, stk. 4, eller er omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, stk. 1, 2 eller 3, se § 3 a, stk. 4.

Personer, der er bosat i et tredjeland, er desuden omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3 b, men vil som udlandsdanskere få en bedre retsstilling ved at ansøge om optagelse på folketingsvalglisten efter folketingsvalglovens § 2. Det er derfor i praksis kun vælgere, der er omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 4, der vil have fordel af at ansøge om optagelse på valglisten efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3 b. Se mere herom

under ”Nærmere om de enkelte valglisten” i afsnit 4.2.

Om optagelse på valglisten af denne gruppe, se afsnit 4.2.1.1. og 4.2.2.1.-4.2.2.3.

4.1.1.2. Umyndige danskere, der er fyldt 18 år og har fast bopæl i Danmark (§ 3, stk. 1, nr. 4)

Ved en lovændring, der trådte i kraft den 1. juli 2016 (se § 1 i lov nr. 381 af 27. april 2016), fik umyndige personer, der opfylder de øvrige valgets betingelser, valget til Europa-Parlamentsvalg.

Umyndige personer over 18 år, der har dansk indfødsret (dansk statsborgerskab) og fast bopæl i Danmark, er omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 4. Det følger af bestemmelsen, at valget til Europa-Parlamentet har enhver, der uden at være omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 (folketingsvælgere) på valgdagen

- har dansk indfødsret (dansk statsborgerskab),
- er fyldt 18 år og
- har fast bopæl i Danmark.

Umyndige personer, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, har – ligesom andre personer, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland – ikke valget til Europa-Parlamentsvalg, se Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 2.

Umyndige personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste på Færøerne, i Grønland eller i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (tredjeland), anses for at have fast bopæl i Danmark, se Europa-Parlamentsvalglovens §§ 3 a, stk. 1, og 3 b, stk. 1. Endvidere anses umyndige personer, der midlertidigt har taget ophold på Færøerne, i Grønland eller i et tredjeland, og som er omfattet af en af de persongrupper, der er opregnet i Europa-Parlamentsvalglovens §§ 3 a, stk. 1, og 3 b, stk. 2, for at have fast bopæl i Danmark.

Umyndige personer, der opholder sig på Færøerne, i Grønland eller i et tredjeland, anses også for at have fast bopæl i Danmark, hvis de agter at vende tilbage til Danmark, inden der er gået 2 år efter udrejsen, se Europa-Parlamentsvalglovens §§ 3 a, stk. 1, og 3 b, stk. 3.

Det samme gælder under visse betingelser for ægtefæller, registrerede partnere og samlevere til personer, der er omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a, stk. 1, 2 eller 3, se § 3 a, stk. 4, eller er omfattet af § 3 b, stk. 1, 2 eller 3, se § 3 b, stk. 4.

Om optagelse på valglisten af denne gruppe, se afsnit 4.2.1.1., 4.2.2.2. (Nordatlantvalglisten) og 4.2.2.3. (Tredjelandsvalglisten).

4.1.2. Danskere med fast bopæl i et andet EU-land (§ 3, stk. 1, nr. 2)

Personer med dansk indfødsret (dansk statsborgerskab), der har fast bopæl i et af de øvrige EU-lande, og som på valgdagen er fyldt 18 år, har valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark.

Bopælskravet anses for opfyldt, når man i forbindelse med flytning til udlandet er registreret som udrejst i CPR og har taget ophold i et af de øvrige EU-lande på en måde, der ikke er rent midlertidig som f.eks. ferie, gennemrejse og lignende.

Om optagelse på valglisten af denne gruppe, se afsnit 4.2.2.4.

4.1.3. Herboende EU-borgere (§ 3, stk. 1, nr. 3)

4.1.3.1. EU-borgere med fast bopæl i Danmark (§ 3, stk. 1, nr. 3, 1. led)

Statsborgere i et af de øvrige EU-lande har valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, hvis de på valgdagen er fyldt 18 år og har fast bopæl i Danmark.

Bopælskravet anses for opfyldt, hvis man er bopælsregistreret i CPR.

Om optagelse på valglisten af denne gruppe, se afsnit 4.2.1.2. og 4.2.2.5.

Om statsborgere fra andre EU-lande, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.), se afsnit 4.1.3.2.

Om statsborgere fra andre EU-lande, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, se afsnit 4.1.3.3.

EU-borgere, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, har ikke valgret til Europa-Parlamentet, se Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 2.

4.1.3.2. EU-diplomater m.fl. (§ 3, stk. 1, nr. 3, 2. led)

I 2010 blev den personkreds, der har valgret og er valgbare til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, udvidet til også at omfatte statsborgere fra andre medlemslande i Den Europæiske Union, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.).

Statsborgere i et af de øvrige EU-lande, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol, har herefter valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, hvis de på valgdagen er fyldt 18 år.

De pågældende EU-diplomater har valgret, uanset at persongruppen i kraft af deres registrering i Udenrigsministeriets protokol eller deres status som medfølgende familiemedlemmer til sådanne personer m.v. ikke bopælsregistreres i CPR, medmindre de har dansk indfødsret (er danske statsborgere). Se § 18, stk. 1 og 2, i lov om Det Centrale Personregister (CPR-loven), se lovbekendtgørelse nr. 646 af 2. juni 2017 med senere ændringer. De pågældende personer registreres i stedet i Udenrigsministeriets protokol.

Det er en betingelse for at have valgret som EU-diplomat, at den pågældende er registreret som diplomat eller anden eksterritorial person i Udenrigsministeriets protokol, og at den pågældende opfylder de øvrige valgrets-betingel-

ser, dvs. er fyldt 18 år og er statsborger i et af de øvrige EU-lande.

Den personkreds, der registreres i Udenrigsministeriets protokol, omfatter diplomater og andet udsendt personale (tjenestepersonale, forudsat at de har tjenestepas) ved herværende ambassader samt medfølgende familiemedlemmer, der tilhører husstanden (børn normalt indtil det fyldte 21. år), se Wienerkonventionen om diplomatiske forbindelser art. 17 og 37. Som følge af en ændring af udlændingeloven (§ 1 i lov nr. 1488 af 23. december 2014 om ændring af udlændingeloven, integrationsloven og lov om Det Centrale Personregister) er privat tjenestepersonale, som tiltræder deres funktion hos ovennævnte diplomater, med virkning fra 1. januar 2015 ligeledes registreret i Udenrigsministeriets protokol. Endvidere er omfattet udsendte embedsmænd ved internationale organisationer (herunder EU-institutioner) i Danmark samt medfølgende familiemedlemmer, der tilhører husstanden (børn normalt indtil det fyldte 21. år), se dog værtskabsaftalerne for den enkelte internationale organisation. Det er altså ikke kun personale, der arbejder for EU-institutioner, der er omfattet af bestemmelsen.

Derimod optages lokalt ansat personale uanset nationalitet samt servicemedarbejdere med dansk pas ikke i Udenrigsministeriets protokol og er derfor ikke omfattet af bestemmelsen.

De pågældende EU-diplomater m.fl. skal optages på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse). Med udtrykket »privat bolig« menes den adresse, hvor de pågældende bor. Ved afgørelsen af, i hvilken kommune de nævnte vælgere har deres private bolig, skal der tages udgangspunkt i de principper, der gælder efter CPR-lovgivningen for vurderingen af, hvor en person skal bopælsregistreres, se CPR-lovens §§ 6-9.

Om optagelse på valglisten af denne gruppe, se afsnit 4.2.1.3. og 4.2.2.6.

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets vurdering, at bestemmelsen navnlig er relevant for

et begrænset antal kommuner i hovedstadsområdet, hvor ministeriet antager, at de fleste EU-diplomater har deres private bolig. Men også for andre kommuner kan bestemmelsen være relevant. Det bemærkes, at der formentlig kun er et meget begrænset antal vælgere i denne persongruppe, der eventuelt vil anmode om at blive optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark.

Ministeriet har ved brev af 27. februar 2019 underrettet de berørte diplomatiske repræsentationer og internationale organisationer i Danmark om muligheden for at blive optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget for den nævnte persongruppe samt henvist de personer, der måtte være interesseret heri, til at anmode den kommune, hvor de har deres private bolig, om at blive optaget på valglisten.

Med virkning fra den 1. april 2017 har Udenrigsministeriet indført en ny procedure, som betyder, at nogle af de ovennævnte EU-diplomater og eventuelt medfølgende familiemedlemmer kan vælge, om de vil være registreret i Udenrigsministeriets protokol, eller om de vil ansøge Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) (Statsforvaltningen indtil 31. marts 2019) om et EU-opholdsbevis (registreringsbevis) med henblik på efterfølgende bopælsregistrering i CPR. Proceduren gælder ikke for herboende diplomater og andet udsendt personale (tjenestepersonale, forudsat at de har tjenestepas) ved herværende ambassader samt medfølgende familiemedlemmer og privat tjenestepersonale, der tilhører husstanden. Proceduren gælder udelukkende for ansatte ved internationale organisationer (inkl. EU-agenturer/kontorer) i Danmark på diplomatlignende vilkår og disses medfølgende familiemedlemmer. Disse EU-diplomater kan med virkning fra den 1. april 2017 således vælge *enten*

- 1) at lade deres opholdsgrundlag her i landet være meddelelse af opholdstilladelse efter udlændingelovens § 47, stk. 1, med deraf følgende registrering i Udenrigsministeri-

ets protokol og fritagelse for bopælsregistrering i CPR *eller*

- 2) alene at lade deres opholdsgrundlag være deres status som vandrende arbejdstagere efter EU-retten med mulighed for at ansøge Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) om et EU-opholdsbevis (registreringsbevis).

EU-diplomater m.fl., der ønsker at blive bopælsregistreret i CPR, skal ansøge om et EU-opholdsdokument (registreringsbevis) i Danmark ved henvendelse til Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI). Efter modtagelse af opholdsdokumentet kan ansøgeren anmelde indrejse til sin bopælskommune med henblik på folkeregistrering (bopælsregistrering) i CPR. Når bopælsregistrering i CPR har fundet sted, vil den pågældendes organisation underrette Udenrigsministeriets protokol herom, og protokollen vil udstede et ID-kort til den pågældende og eventuelt en medfølgende ægtefælle.

For EU-diplomater m.fl., hvis opholdsgrundlag her i landet allerede følger af registreringen i Udenrigsministeriets protokol, forudsætter bopælsregistrering i CPR, at vedkommendes registrering i protokollen er ophørt.

Den nye procedure har betydning for, hvordan disse EU-diplomater og eventuelt medfølgende familiemedlemmer optages på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark.

EU-diplomater m.fl., der vælger at gøre brug af muligheden for at blive bopælsregistreret i CPR, vil første gang skulle anmode om at blive optaget på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt. Se afsnit 4.2.2.5. om optagelse på valglisten af denne persongruppe.

EU-diplomater m.fl., der vælger ikke at benytte sig af denne mulighed, vil fortsat via deres registrering i Udenrigsministeriets protokol første gang skulle optages efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse), se Europa-Parlaments-

valglovens § 14 a, stk. 1, 3. pkt. Se afsnit 4.2.2.6. om optagelse på valglisten af denne persongruppe.

Det bemærkes, at de EU-diplomater m.fl., der ønsker at benytte sig af adgangen til at skifte status og blive bopælsregistreret i CPR ("omregistrering" fra protokol til CPR), ikke vil kunne søge om optagelse på valglisten på baggrund af bopælsregistrering i perioden, fra deres registrering i Udenrigsministeriets protokol er ophørt, og indtil de er blevet bopælsregistreret i CPR.

Statsborgere i et af de øvrige EU-lande, der ikke (længere) er optaget i Udenrigsministeriets protokol, og som (endnu) ikke er bopælsregistreret i CPR, vil kunne søge om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark i den kommune, hvor de pågældende lovligt har bopæl (se afsnit 4.1.3.3.). Se afsnit 4.2.2.7. om optagelse på valglisten af denne persongruppe.

4.1.3.3. Herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere

Statsborgere i et af de øvrige EU-lande, der er fyldt 18 år og uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol lovligt har bopæl i Danmark, har også valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark.

Ministeriet forventer, at det formentlig kun vil være et meget begrænset antal vælgere i denne persongruppe, der eventuelt vil anmode om at blive optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark.

Om optagelse på valglisten af denne gruppe, se afsnit 4.2.2.7.

4.1.4. Afskaffelse af valgret for udlændinge, der er udvist ved endelig dom eller afgørelse (§ 3, stk. 3 og 4)

Ved en lovændring med virkning fra den 1. juli 2017 (lov nr. 713 af 8. juni 2017) er valgretten afskaffet for en gruppe udlændinge til Europa-Parlamentsvalg i Danmark samt til

kommunale og regionale valg. Loven afskaffer valgretten til Europa-Parlamentsvalg for udlændinge, der er udvist af Danmark ved endelig dom eller endelig administrativ afgørelse, se Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 3.

Udlændingestyrelsen og politiet leverer efter anmodning fra Økonomi- og Indenrigsministeriet oplysninger om den nævnte gruppe udlændinge forud for udarbejdelsen af det valgudtræk fra CPR, der danner grundlag for dannelsen af 16.-dagsvalglisten.

Ovennævnte udlændinge vil således automatisk blive fjernet fra det udtræk, der danner grundlag for 16.-dagsvalglisten, inden dette udtræk leveres til kommunerne/kommunernes databehandler. Udlændinge, der udvises m.v., efter at udtrækket til 16.-dagsvalglisten er foretaget, skal manuelt slettes af valglisten, se afsnit 4.7.7.

Det betyder bl.a., at kommunerne ved behandling af ansøgninger om optagelse på valglisten fra herboende EU-borgere (afsnit 4.2.2.5.) ikke skal undersøge, om de pågældende personer er frataget valgretten efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 3, men alene tage stilling til, om den pågældende vælger kan optages på valglisten. Personer, der er omfattet af lovens § 3, stk. 3 og 4, jf. stk. 1, nr. 3, og som (efter ansøgning) er optaget på valglisten som herboende EU-borger, vil, uanset kommunalbestyrelsens afgørelse om optagelse på valglisten, af Økonomi- og Indenrigsministeriet blive slettet fra det udtræk af CPR, der danner grundlag for valglisten. Se § 17 i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019.

Hvis der efter 16.-dagen er behov for at tilføje eller fjerne en person til eller fra valglisten som følge af udvisning, vil Økonomi- og Indenrigsministeriet kontakte den relevante kommune herom.

4.2. Generelt om optagelse på valglisten

Indledning

For at udøve sin valgret, dvs. have ret til at stemme, skal man være optaget på valglisten, se Europa-Parlamentsvalglovens § 4.

Nogle vælgere optages automatisk på valglisten, hvorimod andre vælgere optages efter ansøgning. I afsnit 4.2.1. er beskrevet, hvilke vælgere der optages automatisk på valglisten, og i afsnit 4.2.2. er beskrevet, hvilke vælgere der optages på valglisten efter ansøgning.

Kommunalbestyrelsen skal i de år, hvor der afholdes valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, udarbejde en valgliste over kommunens vælgere, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 1.

Der afholdes ikke Europa-Parlamentsvalg på Færøerne og i Grønland, se Europa-Parlamentsvalglovens § 2, stk. 3. Færøerne og Grønland skal derfor betragtes som udland med hensyn til tilflytning og fraflytning, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 3. pkt. Det bemærkes dog, at visse personer med dansk indfødsret anses for at have fast bopæl i Danmark uanset ophold på Færøerne eller i Grønland, se Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a.

Hver kommune har ansvaret for at føre en 15.-dagsvalgliste (ved dette valg en 16.-dagsvalgliste), se afsnit 4.4.1., en *Udlandstilflyttervalgliste*, se afsnit 4.4.2., og en *Udlandsdanskervalgliste*, se afsnit 4.2.2.1. Disse valglisten udarbejdes på baggrund af udtræk fra CPR.

Herudover har Københavns Kommune ansvaret for tre særlige valglisten. Det drejer sig om *Nordatlantvalglisten*, *Tredjelandvalglisten* og *Københavnervalglisten*. Se afsnit 4.2.2.2.-4.2.2.4. Alle disse valglisten udarbejdes på baggrund af udtræk fra CPR.

Derudover har de kommuner, der måtte modtage ansøgninger om optagelse på valglisten fra EU-borgere, som er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl., se ovenfor afsnit 4.1.3.2.), ansvaret for at føre en valgliste over disse EU-borgere (*EU-*

diplomatvalglisten). Se § 13 i bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 og afsnit 4.2.1.3. og 4.2.2.6. Det står den enkelte kommunalbestyrelse frit for, om kommunen vil føre en særskilt manuel valgliste over de pågældende vælgere, eller om kommunen vil søge de pågældende vælgere integreret i hovedlisten, evt. ved mellemkomst af kommunens databehandler, se afsnit 4.6.6.

Endelig har de kommuner, der måtte modtage ansøgninger om optagelse på valglisten fra EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol (se ovenfor afsnit 4.1.3.3.), ansvaret for at føre en valgliste over disse EU-borgere (*Valglisten for ikke-bopælsregistrerede EU-borgere*). Se § 13 i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 og afsnit 4.2.2.7. Det står den enkelte kommunalbestyrelse frit for, om kommunen vil føre en særskilt manuel valgliste over de pågældende vælgere, eller om kommunen vil søge de pågældende vælgere integreret i hovedlisten, evt. ved mellemkomst af kommunens databehandler, se afsnit 4.6.7.

Da 15.-dagen før valgdagen er lørdag den 11. maj 2019, rykkes de skæringsdatoer og -frister, der falder på 15.-dagen før valgdagen, frem til hverdagen umiddelbart før, som ikke er en lørdag, dvs. fredag den 10. maj 2019. Se bl.a. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 7. 15.-dagsvalglisten benævnes derfor i det følgende 16.-dagsvalglisten.

Nærmere om de enkelte valglisten

På *16.-dagsvalglisten* optages folketingsvælgere og personer med dansk indfødsret (dansk statsborgerskab), der er fyldt 18 år og har fast bopæl i Danmark (dvs. personer, der har valgret efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 eller 4), der senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 10. maj 2019, er flyttet til kommunen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen. På *16.-dagsvalglisten* optages derudover

EU-borgere med fast bopæl i Danmark (dvs. personer, der har valgret efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3), der senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 10. maj 2019, efter ansøgning er blevet optaget på valglisten. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., og § 14 a, stk. 1 og 2, sammenholdt med folketingsvalglovens § 18, stk. 2, 1. pkt., jf. stk. 7, samt § 16 i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019.

På *Udlandstilflyttervalglisten* optages de vælgere med dansk indfødsret, der er omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 eller 4, der ikke er optaget på 16.-dagsvalglisten, og som senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019, er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland og senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, samt folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 1. pkt. Det gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag. Det følger modsætningsvis af folketingsvalglovens § 18, stk. 7, som Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., henviser til.

På *Udlandsdanskervalglisten* optages de folketingsvælgere, der har valgret uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som i forbindelse med udlandsopholdet er registreret i CPR som udrejst, såfremt de hos kommunalbestyrelsen har søgt om at blive optaget på valglisten, og enten kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019, se folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 2. pkt., som Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., henviser til. Det gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag. Det følger modsætningsvis af folketingsvalglovens § 18, stk. 7, som Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., henviser til.

På *Nordatlantvalglisten* optages de personer med dansk indfødsret, der har valgret uanset

ophold på Færøerne eller i Grønland, og som i forbindelse med opholdet er registreret i CPR som udrejst eller med bopæl i Grønland, såfremt de hos Københavns Kommune har søgt om at blive optaget på valglisten, og enten kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, stk. 1. Personer, der optages på Nordatlantvalglisten, optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune.

På *Tredjelandsvalglisten* optages de personer med dansk indfødsret, der har valget uanset ophold i et tredjeland, og som i forbindelse med opholdet er registreret i CPR som udrejst, såfremt de hos Københavns Kommune har søgt om at blive optaget på valglisten, og enten kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, stk. 1. Personer, der optages på Tredjelandsvalglisten, optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune.

Det bemærkes, at Tredjelandsvalglisten alene skaber selvstændige rettigheder for umyndige personer over 18 år med dansk indfødsret, der opholder sig i et tredjeland. Personer med dansk indfødsret, der er myndige, vil både kunne optages på Tredjelandsvalglisten og Udlandsdanskervalglisten, men vil få en bedre retsstilling ved at blive optaget på Udlandsdanskervalglisten. Ved optagelse på Udlandsdanskervalglisten kan man stemme til folketingsvalg, landsdækkende folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg. Ved optagelse på Tredjelandsvalglisten kan man alene stemme til Europa-Parlamentsvalg.

På *Københavnervalglisten* optages de personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et andet EU-land og valget til Europa-Parlamentsvalg i Danmark (efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 2), se

afsnit 4.1.2., såfremt de hos Københavns Kommune har søgt om at blive optaget på valglisten, og kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune har truffet afgørelse om optagelse senest fredag den 10. maj 2019 (16 dage før valgdagen). Se bekendtgørelse nr. 1254 af 31. oktober 2018. Vælgere, der er optaget på Udlandsdanskervalglisten, kommer ikke på Københavnervalglisten. Se nærmere afsnit 4.2.2.4.

På *EU-diplomatvalglisten* optages de statsborgere fra andre EU-lande, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, 2. led), se afsnit 4.1.3.2., såfremt de har søgt om at blive optaget på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse), og kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om optagelse senest fredag den 10. maj 2019 (16 dage før valgdagen). Se bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 (EU-diplomatbekendtgørelsen).

Kommunerne skal endvidere skriftligt underrette Økonomi- og Indenrigsministeriet om, hvilke personer der er optaget på EU-diplomatvalglisten. Baggrunden herfor er, at ministeriet udveksler information med de øvrige EU-lande om EU-borgere bosat i Danmark, der er optaget på den danske valgliste til Europa-Parlamentsvalget, og om danske statsborgere bosat i andre EU-lande, der er optaget på de pågældende landes valgliste til Europa-Parlamentsvalget. Se §§ 15 og 16 i EU-diplomatbekendtgørelsen.

På *Valglisten for ikke-bopælsregistrerede EU-borgere* optages de statsborgere fra andre EU-lande, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol (Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3), se afsnit 4.1.3.3., såfremt de har søgt om at blive optaget på valglisten i den kommune, hvor de lovligt har bopæl, og kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om optagelse senest fredag den 10. maj 2019 (16 dage før valgdagen). Se

§ 17 i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019.

4.2.1. Automatisk optagelse på valglisten (dvs. uden ansøgning)

4.2.1.1. Danskere med fast bopæl i Danmark

Vælgere med dansk indfødsret, der har valget til Europa-Parlamentet efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 (folketingsvælgere) eller nr. 4 (dansk indfødsret, 18 år og fast bopæl i Danmark), og som er bopælsregistreret i CPR, dvs. registreret i CPR med bopæl, fast opholdssted eller under vejkode større end 9900, optages automatisk på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, dvs. uden at ansøge om optagelse på valglisten. De optages maskinelt på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 10. maj 2019. Se afsnit 4.4.1. om 16.-dagsvalglisten. Vælgere, der flytter hertil fra udlandet, Grønland eller Færøerne, optages dog på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 15 sammenholdt med § 18, stk. 2, jf. stk. 7, og § 18, stk. 6. Se afsnit 4.4.2. om Udlandstilflyttervalglisten.

Det gælder også folketingsvælgere, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, se folketingsvalglovens § 2, stk. 1, såfremt de har taget ophold i udlandet i forbindelse med den beordrede tjeneste fra og med den 1. juli 2000. Det samme gælder under visse betingelser deres ægtefæller, registrerede partnere og samlever, se folketingsvalglovens § 2, stk. 4. Dette skyldes, at de nævnte vælgere fra og med den 1. juli 2000 ikke registreres som udrejst i CPR, jf. § 24, stk. 5 og 6, i CPR-loven.

Også vælgere, der på 16.-dagen før valgdagen i øvrigt er registreret under vejkode større end 9900, se §§ 13 og 14 i bekendtgørelse nr. 1167 af 13. september 2018 om folkeregistrering m.v., optages automatisk på valglisten (med

undtagelse af forsvundne personer, se nedenfor afsnit 4.2.1.1.1.).

Ved flytning fra en kommune i Danmark til en anden kommune i Danmark er skæringsdatoen for automatisk optagelse på valglisten *under den nye bopæl* 16 dage før valgdagen, dvs. fredag den 10. maj 2019. Skæringsdatoen for automatisk optagelse på valglisten under den nye bopæl er ligeledes 16 dage før valgdagen for vælgere, der flytter inden for kommunen. Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal optage de vælgere på valglisten under den aktuelle bopæl, der senest 16 dage før valgdagen er flyttet til kommunen fra en anden kommune eller er flyttet inden for kommunen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til (tilflytnings)kommunen. Se folketingsvalglovens § 18, stk. 2, 1. pkt., og stk. 3 sammenholdt med stk. 7, som Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., henviser til. Vælgere, der senere end 16 dage før valgdagen er flyttet til en anden kommune eller inden for kommunen, eller som senere end denne dag har anmeldt flytning, skal forblive optaget på valglisten under den hidtidige bopæl, se folketingsvalglovens § 18, stk. 4 sammenholdt med stk. 7, som Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., henviser til.

Bemærk, at CPR lukker midlertidigt for opdatering af CPR-systemet mellem kl. 18 og kl. 24 fredag den 10. maj 2019 af hensyn til udarbejdelse af udtrækket til 16.-dagsvalglisten. Vælgere, der via digital selvbetjening melder flytning fredag den 10. maj 2019 mellem kl. 18 og kl. 24 med virkning fra denne dag, vil i stedet blive optaget på den maskinelt udskrevne Udlandstilflyttervalgliste, der udarbejdes torsdag den 16. maj 2019, se afsnit 4.4.2. nedenfor.

4.2.1.1.1. Danske vælgere uden fast opholdssted (hjemløse og forsvundne personer)

Vælgere med dansk indfødsret, der på 16.-dagen før valgdagen er uden fast opholdssted og dermed hjemløse, vil være registreret i CPR i deres hidtidige bopælskommuner under vejkode større end 9900 og optages automatisk på valglisten i den hidtidige bopælskommune,

se § 6, stk. 4, i CPR-loven og § 13, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 1167 af 13. september 2018 om folkeregistrering m.v. Se dog afsnit 4.10. nedenfor om udsendelse af valgkort.

Vælgere, der på 16.-dagen før valgdagen er registreret af den hidtidige bopælskommune som forsvundet i CPR, fordi de er eftersøgt uden at blive fundet, se § 6, stk. 5, i CPR-loven, optages ikke på valglisten. Hvis vedkommende vælger er fundet eller har givet sig til kende senest på 16.-dagen før valgdagen, skal vedkommendes registrering som forsvundet i CPR ophøre.

Kommer der efter 16.-dagen før valgdagen, men dog senest på valgdagen, oplysninger frem, der gør, at det kan konstateres, at den pågældende fejlagtigt på 16.-dagen før valgdagen var registreret som forsvundet i CPR, skal den pågældende manuelt optages på valglisten. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis en vælger, der på 16.-dagen før valgdagen er registreret som forsvundet i CPR, giver sig til kende på et senere tidspunkt, f.eks. ved at møde frem på et afstemningssted på valgdagen, og hvis det på grundlag af de oplysninger, kommunalbestyrelsen herved kommer i besiddelse af, kan konstateres, at vælgeren fejlagtigt på 16.-dagen var registreret som forsvundet i CPR. Kommunalbestyrelsen skal derudover ændre den pågældendes bopælsregistrering i CPR i overensstemmelse hermed.

4.2.1.1.2. Danske vælgere under særlig adressebeskyttelse

Vælgere med dansk indfødsret, der er under særlig adressebeskyttelse, jf. CPR-lovens § 6, stk. 6, skal optages på valglisten på samme måde som personer uden fast opholdssted. Der henvises derfor til afsnit 4.2.1.1.1.

4.2.1.1.3. Danske vælgere, der flytter til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland

For vælgere med dansk indfødsret, der flytter til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland, er skæringsdatoen for at blive optaget på valglisten 7 dage før valgdagen, dvs. søndag den 19. maj 2019, se folketingsvalglo-

vens § 18, stk. 6, 1. pkt., sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2. Det gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag, se folketingsvalglovens § 18, stk. 7, modsætningsvis, som Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., henviser til. Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal optage de vælgere på valglisten under den aktuelle bopæl, der er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland senest 7 dage før valgdagen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen.

De pågældende vælgere skal optages på 16.-dagsvalglisten eller Udlandstilflyttervalglisten alt efter, hvornår de pågældende flytter til kommunen og har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen.

Hvis det konstateres, at de pågældende vælgere ikke er optaget på de maskinelt udskrevne valglisten, hvor skæringsdatoen for optagelse er henholdsvis fredag den 10. maj 2019 (16.-dagen før valgdagen) og torsdag den 16. maj 2019 (10.-dagen før valgdagen), skal de pågældende vælgere optages manuelt på valglisten, se afsnit 4.4.1., 4.4.2. og 4.6.1.

4.2.1.2. Visse herboende bopælsregistrerede EU-borgere

EU-borgere med fast bopæl i Danmark, der var optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2014, optages automatisk på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2019, hvis de pågældende siden valget i 2014 uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark (dvs. siden da uafbrudt har været bopælsregistreret i CPR) og ikke i mellemtiden har anmodet om at blive slettet af valglisten, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 2. Det er en forudsætning, at de pågældende fortsat opfylder betingelserne for at have valget. Valgrets-betingelserne er beskrevet i afsnit 4.1.3.1. Optagelse sker maskinelt på 16.-dagsvalglisten på baggrund af udtræk fra CPR, se afsnit 4.4.1.

EU-borgere skal optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR

på 16.-dagen før valgdagen, dvs. fredag den 10. maj 2019, der er skæringsdatoen for optagelse på valglisten af vælgere, der tilflytter fra en anden kommune, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 2, jf. § 14, stk. 2, 1. pkt., jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 2, jf. stk. 7.

Også EU-borgere uden fast opholdssted (hjemløse), der var optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2014, optages automatisk på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2019 i deres hidtidige bopælskommune. De pågældende EU-borgere vil være registreret i CPR i deres hidtidige bopælskommuner under vejkode større end 9900, se § 6, stk. 4, i CPR-loven og § 13, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 1167 af 13. september 2018 om folkeregistrering m.v. Der gælder tilsvarende regler for EU-borgere, der er under særlig adressebeskyttelse, jf. CPR-lovens § 6, stk. 6.

EU-borgere med fast bopæl eller uden fast opholdssted i Danmark, der automatisk er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, skal slettes af valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019, hvis de senest fredag den 10. maj 2019 skriftligt anmoder kommunalbestyrelsen om at blive slettet af valglisten. Se § 19, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 og nærmere afsnit 4.2.2.5.

4.2.1.3. Visse EU-diplomater m.fl.

EU-diplomater m.fl., der er registreret i Udenrigsministeriets protokol og var optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2014, skal uden ansøgning optages på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2019, hvis de pågældende siden valget i 2014 uafbrudt har været registreret i Udenrigsministeriets protokol og ikke i mellemtiden har anmodet om at blive slettet af valglisten, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 2.

EU-diplomater skal optages på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse) på 16.-dagen før valgdagen, dvs. fredag den 10. maj 2019, der er skæringsdato-

en for optagelse på valglisten af vælgere, der tilflytter fra en anden kommune, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 2, jf. § 14, stk. 2, 1. pkt., jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 2, jf. stk. 7.

EU-diplomater, der uden ansøgning er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, skal slettes af valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019, hvis de senest fredag den 10. maj 2019 skriftligt anmoder kommunalbestyrelsen om at blive slettet af valglisten. Se § 11, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018.

Om optagelse på valglisten efter ansøgning af EU-diplomater m.fl., se afsnit 4.2.2.6.

4.2.2. Optagelse på valglisten efter ansøgning

Alle andre vælgere end dem, der er nævnt ovenfor i afsnit 4.2.1., optages kun på valglisten, hvis de har søgt om det. De nærmere regler herom er fastsat i de bekendtgørelser (evt. med tilhørende vejledninger), der er nævnt nedenfor i afsnit 4.2.2.1.- 4.2.2.7.

4.2.2.1. Folketingsvælgere, der (midlertidigt) opholder sig i udlandet (udlandsdanskere)

Vælgere, der har valgt til Folketinget (og til Europa-Parlamentet) uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som i forbindelse med udlandsopholdet er registreret i CPR som udrejst, optages kun på valglisten, hvis de har ansøgt om det, og enten kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse på valglisten senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019. Det gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag, se folketingsvalglovens § 18, stk. 7, modsætningsvis, som Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., henviser til.

Hvis enten kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse på valglisten, er det kommunen, der straks skal foretage indberetningen til CPR af den truffe

afgørelse, jf. § 17 i bekendtgørelse nr. 1242 af 29. oktober 2018.

Optagelse på valglisten i kraft af kommunalbestyrelsens eller Valgnævnets afgørelse herom vil kun få betydning for Europa-Parlamentsvalget, hvis vælgerens registrerede udrejsedato i CPR ligger forud for eller samtidig med valgdagen, se nærmere afsnit 4.6.2. Ellers vil vælgeren på valgdagen være automatisk optaget på valglisten som folketingsvælger med fast bopæl i Danmark efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1, se afsnit 4.2.1.1.

Vælgeren optages på valglisten i den kommune i Danmark, hvor vælgeren sidst har været bopælsregistreret i CPR. Vælgere, der er omfattet af folketingsvalglovens § 2, stk. 1, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 (ansatte i den danske stat beordret til tjeneste uden for riget og deres ægtefæller, samleverer eller registrerede partnere), og som umiddelbart inden udsendelsen til tjeneste uden for riget var bopælsregistreret i CPR i en kommune på Færøerne eller i Grønland, optages også efter ansøgning på valglisten i den kommune i Danmark, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., jf. folketingsvalglovens § 16, stk. 1.

Ansøgning om optagelse på valglisten af en vælger, der har valgt uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som er registreret i CPR som udrejst, skal indgives til kommunalbestyrelsen i den kommune i Danmark, hvor vælgeren sidst har været bopælsregistreret i CPR, idet vælgeren i givet fald skal optages på valglisten i denne kommune.

Skæringsdatoen for optagelse på valglisten af vælgere, der har valgt uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, er som nævnt 7 dage før valgdagen, dvs. søndag den 19. maj 2019. Det betyder, at der skal være truffet afgørelse (af enten kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet) om optagelse på valglisten senest 7 dage før valgdagen. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., jf.

folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 2. pkt. Det gælder, uanset at 7.-dagen før valgdagen er en søndag.

Ansøgninger om optagelse på valglisten skal behandles løbende. Kommunalbestyrelsen skal endvidere, så vidt det overhovedet er muligt, sikre, at indkomne ansøgninger kan blive behandlet senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at kommunen torsdag den 16. maj 2019 afhenter post samt lørdag den 18. maj 2019 og søndag den 19. maj 2019 efterser sin postkasse og elektroniske post med henblik på at konstatere, om der i posten måtte være ansøgninger om optagelse på valglisten af vælgere omfattet af folketingsvalglovens § 2, og med henblik på samme dag at behandle disse ansøgninger, som kommunen har modtaget senest 7.-dagen før valgdagen. Se afsnit 3.2. om levering, afhentning og omdeling af post generelt.

Skæringsdatoen for den maskinelt udskrevne Udlandsdanskervalgliste er torsdag den 16. maj 2019 kl. 18.00 (da fredag den 17. maj 2019 er St. Bededag). Ansøgninger, der er modtaget senest torsdag den 16. maj 2019, skal derfor så vidt muligt behandles senest denne dag af hensyn til fristen for optagelse på den maskinelle Udlandsdanskervalgliste. Hvis de pågældende vælgere ikke optages på den maskinelt udskrevne Udlandsdanskervalgliste, skal de pågældende i stedet optages manuelt på valglisten. Se afsnit 4.4.3. og 4.6.2.

Ansøgninger om optagelse på valglisten, herunder ansøgninger om fornyet optagelse, som kommunalbestyrelsen modtager senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019, skal behandles straks efter modtagelsen, herunder eventuelt straks sendes videre til Valgnævnet. Videre sendelse til Valgnævnet kan ske via sikker (krypteret) e-post til valg@oim.dk med anførelse af "Valgnævnet" i emnefeltet eller via e-Boks.

Behandlingen af en ansøgning om *fornyet* optagelse på valglisten, der er indgivet *inden 2-*

årsperiodens udløb, kan dog i visse tilfælde sættes i bero til efter valget, se nedenfor i afsnit 4.6.2. under punkt D 1 og 2.

Det er kun Valgnævnet, der kan give *afslag* på ansøgninger om optagelse på valglisten, herunder om fornyet optagelse. Kommunalbestyrelsen kan dog give afslag på optagelse på valglisten, hvis afslaget skyldes, at den pågældende ikke opfylder de almindelige valgrets betingelser, bortset fra bopælsbetingelsen (dvs. alderskrav, krav om dansk indfødsret samt krav om, at ansøgeren ikke er umyndig).

Vælgere, der ansøger om at blive optaget på valglisten senere end 7 dage før valgdagen, dvs. senere end søndag den 19. maj 2019, kan ikke optages (eller eventuelt forblive optaget) på valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019, heller ikke selv om ansøgningen indgives i forbindelse med anmeldelse af flytning til udlandet. Hverken Økonomi- og Indenrigsministeriet eller Valgnævnet kan dispensere fra fristen om, at der skal være truffet afgørelse om optagelse på valglisten senest 7 dage før valgdagen.

Reglerne om optagelse på valglisten af personer, der har valgt uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som er registreret i CPR som udrejst, er fastsat dels i folketingsvalglovens §§ 16 og 17 og § 18, stk. 6, 2. pkt., dels i bekendtgørelse nr. 1242 af 29. oktober 2018 om optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valgt uanset ophold i udlandet, med tilhørende vejledning nr. 9913 af 29. oktober 2018 om behandling af ansøgninger om optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valgt uanset ophold i udlandet.

Hvis Økonomi- og Indenrigsministeriet fra et af de andre EU-lande får underretning om, at en folketingsvælger med ophold i udlandet, der er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i Danmark, også er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i et af de øvrige EU-lande, skal vælgeren slettes af valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Dan-

mark. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 4. Om sletning af valglisten, se afsnit 4.2.2.4. ("Danskere bosat i et andet EU-land (Københavnervalglisten)").

4.2.2.2. Danskere, der (midlertidigt) opholder sig på Færøerne eller i Grønland (Nordatlantvalglisten)

Personer med dansk indfødsret, der har valgt til Europa-Parlamentet uanset ophold på Færøerne eller i Grønland, og som i forbindelse med opholdet er registreret i CPR som udrejst eller med bopæl i Grønland, optages kun på valglisten, hvis de hos Københavns Kommune har ansøgt om det, og enten Københavns Kommune eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse på valglisten senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019. Vælgeren optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune (Nordatlantvalglisten). Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, stk. 1.

Reglerne om optagelse på valglisten af personer med dansk indfødsret, der har valgt uanset ophold på Færøerne eller i Grønland, og som er registreret i CPR som udrejst eller med bopæl i Grønland, er fastsat dels i Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, dels i bekendtgørelse nr. 35 af 11. januar 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ved brev af 15. januar 2019 orienteret Københavns Kommune om behandling af ansøgninger om optagelse på Nordatlantvalglisten. Brevet kan findes her:

<https://valg.oim.dk/media/21817/brev-af-15-januar-2019-til-koebenhavns-kommune-om-nye-regler-vedr-optagelse-paa-valglisten-af-personer-der-har-valgt-uanset-ophold-i-et-tredjeland-paa-faeroerne-eller-i-groenland.pdf>

Økonomi- og Indenrigsministeriet har desuden ved brev af 16. januar 2019 orienteret samtlige kommuner om Københavns Kommunes behandling af ansøgninger om optagelse på Nordatlantvalglisten. Brevet kan findes her:

<https://valg.oim.dk/media/21828/orienteringsbrev-til-alle-kommuner.pdf>

Nordatlantvalglisten udarbejdes maskinelt på baggrund af oplysninger, Københavns Kommune har indberettet til CPR senest kl. 18 torsdag den 16. maj 2019, se afsnit 4.4.4. For optagelse på valglisten efter kl. 18 henvises til afsnit 4.6.3. om manuel optagelse af de pågældende vælgere.

4.2.2.3. Danskere, der (midlertidigt) opholder sig i et tredjeland (Tredjelandsvvalglisten)

Personer med dansk indfødsret, der har valget til Europa-Parlamentet uanset ophold i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (tredjeland), og som i forbindelse med opholdet er registreret i CPR som udrejst, optages kun på valglisten, hvis de hos Københavns Kommune har ansøgt om det, og enten Københavns Kommune eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse på valglisten senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019. Vælgeren optages på en særlig valglister i Københavns Kommune (Tredjelandsvvalglisten). Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, stk. 1.

Det bemærkes, at danskere, der er folketingsvælgere og opholder sig i et tredjeland, vil få en bedre retsstilling ved at blive optaget på Udlandsdanskervalglisten. Tredjelandsvvalglisten skaber således alene selvstændige rettigheder for umyndige personer over 18 år med dansk indfødsret, der opholder sig i et tredjeland. Se mere herom under ”Nærmere om de enkelte valglister” i afsnit 4.2.

Reglerne om optagelse på valglisten af personer med dansk indfødsret, der har valget uanset ophold i et tredjeland, og som er registreret i CPR som udrejst, er fastsat dels i Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, dels i bekendtgørelse nr. 35 af 11. januar 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ved brev af 15. januar 2019 orienteret Københavns Kommune om behandling af ansøgninger om

optagelse på Tredjelandsvvalglisten. Brevet kan findes her:

<https://valg.oim.dk/media/21817/brev-af-15-januar-2019-til-koebenhavns-kommune-om-nye-regler-vedr-optagelse-paa-valglisten-af-personer-der-har-valget-uanset-ophold-i-et-tredjeland-paa-faeroerne-eller-i-groenland.pdf>

Økonomi- og Indenrigsministeriet har desuden ved brev af 16. januar 2019 orienteret samtlige kommuner om Københavns Kommunes behandling af ansøgninger om optagelse på Tredjelandsvvalglisten. Brevet kan findes her:

<https://valg.oim.dk/media/21828/orienteringsbrev-til-alle-kommuner.pdf>

Tredjelandsvvalglisten udarbejdes maskinelt på baggrund af oplysninger, Københavns Kommune har indberettet til CPR senest kl. 18 torsdag den 16. maj 2019, se afsnit 4.4.5. For optagelse på valglisten efter kl. 18 henvises til afsnit 4.6.4. om manuel optagelse af de pågældende vælgere.

4.2.2.4. Danskere bosat i et andet EU-land (Københavnervalglisten)

Reglerne om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 af personer med dansk indfødsret, der bor i et andet EU-land, er fastsat i bekendtgørelse nr. 1254 af 31. oktober 2018. Disse regler administreres af Københavns Kommune.

Personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et af de øvrige EU-lande, og som opfylder de øvrige betingelser for valget til Europa-Parlamentsvalget i Danmark, se afsnit 4.1.2., kan efter ansøgning optages på en særlig valglister i Københavns Kommune (Københavnervalglisten). Ansøgning skal indgives til Københavns Kommune på et ansøgningsskema, der er godkendt af Økonomi- og Indenrigsministeriet, og ansøgningen skal være modtaget af Københavns Kommune senest tirsdag den 23. april 2019. Se § 2, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1254 af 31. oktober 2018.

Københavns Kommune skal senest fredag den 10. maj 2019 træffe afgørelse om, hvorvidt en ansøger opfylder betingelserne for optagelse på Københavnervalglisten. Københavns Kommune skal endvidere senest denne dag kl. 18.00 indberette afgørelserne til CPR. Se § 5, stk. 1, og § 6 i bekendtgørelse nr. 1254 af 31. oktober 2018.

Det kontrolleres via CPR, om en vælger, der er optaget på Københavnervalglisten, også i medfør af reglerne om udlandsdanskernes valgret i folketingsvalglovens § 2, jf. § 16, er optaget på valglisten i den kommune, hvor vælgeren sidst har været bopælsregistreret i CPR (Udlandsdanskervalglisten). Hvis det viser sig, at en vælger, der er optaget på Københavnervalglisten, også er optaget på Udlandsdanskervalglisten, bliver vælgeren slettet af Københavnervalglisten og bliver stående på valglisten i den kommune, hvor den pågældende sidst har været bopælsregistreret i CPR (Udlandsdanskervalglisten).

Københavnervalglisten bliver maskinelt udskrevet fra CPR på skæringsdatoen for udskrivelsen af Udlandsdanskervalglisten, der ved dette Europa-Parlamentsvalg er torsdag den 16. maj 2019 (da fredag den 17. maj 2019 er St. Bededag). Se afsnit 4.4.6.

Hvis Økonomi- og Indenrigsministeriet fra et af de andre EU-lande får underretning om, at en person med dansk indfødsret, der har fast bopæl i det pågældende EU-land, efter ønske er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i det pågældende EU-land, skal den pågældende slettes fra valglisten i Danmark. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 4, og bekendtgørelse nr. 79 af 31. januar 1994 om sletning af valglisten til Europa-Parlamentsvalg af personer med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union.

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriet, der træffer afgørelse om og i fornødent omfang sørger for sletning af valglisten af personer

med dansk indfødsret med fast bopæl i et andet EU-land.

4.2.2.5. Visse herboende bopælsregistrerede EU-borgere

EU-borgere, der har fast bopæl i Danmark og opfylder de øvrige valgrets-betingelser, skal optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt.

Reglerne om optagelse på valglisten af EU-borgere med fast bopæl i Danmark er fastsat i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019. Økonomi- og Indenrigsministeriet har ved brev den 26. februar 2019 orienteret alle kommunalbestyrelser om behandling af ansøgninger om optagelse på valglisten fra EU-borgere med fast bopæl i Danmark. Brevet kan findes her:

<https://valg.oim.dk/media/21953/brev-af-26-februar-2019-til-alle-kommuner-om-behandling-af-ansoegninger-fra-eu-borgere-om-optagelse-paa-valglisten-til-europa-parlamentsvalgpdf.pdf>

EU-borgere med fast bopæl i Danmark, der opfylder de øvrige betingelser for valgret til Europa-Parlamentet, se afsnit 4.1.3.1., kan efter ansøgning optages på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark. Ansøgning skal indgives på et ansøgningsskema, der er godkendt af Økonomi- og Indenrigsministeriet, til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor ansøgeren er bopælsregistreret i CPR.

EU-borgere med fast bopæl i Danmark, der var optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2014, optages dog automatisk på valglisten, se ovenfor i afsnit 4.2.1.2., hvis de pågældende siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark og ikke i mellemtiden har anmodet om at blive slettet af valglisten.

Ansøgning om optagelse på valglisten skal være indgivet senest tirsdag den 23. april 2019 for at få virkning for valget den 26. maj 2019. I særlige tilfælde er ansøgningsfristen dog mandag den 29. april 2019 henholdsvis fredag

den 10. maj 2019. Se oversigten over tidsfrister ved Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 i afsnit 3 og § 4 i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019.

Afgørelse om optagelse på valglisten af EU-borgere med fast bopæl i Danmark skal være truffet senest fredag den 10. maj 2019. Det er en betingelse for, at vælgeren kan optages på valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget i 2019. Hvis afgørelse om optagelse er truffet senere end fredag den 10. maj 2019, vil afgørelsen i stedet få virkning fra Europa-Parlamentsvalget i 2024. Se § 11, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019.

Kommunalbestyrelsen skal indberette afgørelser om optagelse på valglisten, der skal have virkning for Europa-Parlamentsvalget i 2019, til CPR senest fredag den 10. maj 2019 kl. 18.00. Se § 16 i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019.

Har kommunalbestyrelsen indberettet til CPR afgørelse om optagelse på valglisten senest fredag den 10. maj 2019 kl. 18, vil de optagne personer blive omfattet af den maskinelt udskrevne Udlandsdanskervalgliste, se afsnit 4.4.1.

I de tilfælde, hvor en ansøger skal optages på valglisten med virkning for det næstfølgende valg, skal kommunen i alle tilfælde vente med at optage den pågældende på valglisten og registrere optagelsen i CPR til efter afholdelsen af det førstkommende valg. En ansøger, der skal optages på valglisten med virkning for valget i 2024, skal således først optages på valglisten efter den 26. maj 2019.

EU-borgere med fast bopæl i Danmark, der er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, skal slettes af valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019, hvis de senest fredag den 10. maj 2019 kl. 18.00 sender en skriftlig anmodning til kommunalbestyrelsen om at blive slettet af valglisten. Kommunalbestyrelsen skal desuden indberette sletningen af valglisten til CPR senest fredag den 10. maj 2019. Modtager kom-

munalbestyrelsen vælgerens anmodning om at blive slettet af valglisten senere end den 10. maj 2019, skal vælgeren først slettes af valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget i 2024. Se § 19, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019.

4.2.2.6. *Visse EU-diplomater m.fl.*

EU-borgere, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.), og som er fyldt 18 år senest på valgdagen, skal optages på valglisten i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse), se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 1, 3. pkt.

Optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg sker første gang efter anmodning fra den pågældende, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 1, 3. pkt., jf. stk. 2, og afsnit 4.2.1.3. Kravet om anmodning gælder, uanset om EU-diplomaten har været optaget på valglisten til de kommunale og regionale valg den 21. november 2017. Bliver den pågældende optaget på valglisten, skal den pågældende forblive optaget på valglisten til kommende Europa-Parlamentsvalg uden fornyet anmodning. Vedkommende skal dog siden optagelsen på valglisten uafbrudt have været registreret i Udenrigsministeriets protokol og må ikke i mellemtiden have anmodet om at blive slettet af valglisten, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 2.

Det står den enkelte kommunalbestyrelse frit for, om kommunen vil føre en særskilt manuel valgliste over de pågældende vælgere, eller om kommunen vil søge de pågældende vælgere integreret i hovedlisten, evt. ved mellemkomst af kommunens databehandler, se afsnit 4.6.6. De pågældende vælgere skal endvidere have tilsendt valgkort til den adresse i kommunen, hvor de har deres private bolig (adresse), se Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 1, 1. pkt.

Den nærmere fremgangsmåde og de nærmere frister for anmodning om optagelse på valglisten m.v. af EU-borgere, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater

m.fl.), er reguleret i bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 (EU-diplomatbekendtgørelsen).

På en særskilt valgliste eller som en integreret del af hovedlisten, se afsnit 4.6.6., optages eventuelle vælgere, der efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, 2. led, har valgret som EU-diplomater, og som senest onsdag den 1. maj 2019 har anmodet kommunalbestyrelsen om at blive optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg. Se § 2, stk. 4, jf. § 1, stk. 1, i EU-diplomatbekendtgørelsen. Såfremt en EU-diplomat i perioden fra og med onsdag den 24. april 2019 til og med fredag den 10. maj 2019 (16 dage før valgdagen) bliver registreret i Udenrigsministeriets protokol eller i øvrigt opfylder valgretsbetingelserne i Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, bortset fra aldersbetingelsen, forlænges fristen for indgivelse af anmodning om at blive optaget på valglisten til og med fredag den 10. maj 2019 kl. 12. Se § 2, stk. 5, jf. § 1, stk. 2 og 3, i EU-diplomatbekendtgørelsen.

Optagelsen af de pågældende vælgere følger de særskilte regler og frister, der er fastsat i EU-diplomatbekendtgørelsen. De pågældende skal derfor ikke optages på Udlandstilflyttervalglisten, hvis de måtte henvende sig til kommunen senere end fredag den 10. maj 2019 med anmodning om at blive optaget på valglisten. En anmodning, der er indgivet efter de fastsatte frister, kan hverken få virkning for valget i 2019 eller valget i 2024. EU-diplomater m.fl., der ønsker at blive optaget på valglisten til det næstkommende Europa-Parlamentsvalg i 2024, kan tidligst indgive ansøgning herom den 1. marts 2024, se § 2, stk. 3, i EU-diplomatbekendtgørelsen.

Er en EU-diplomat optaget på valglisten i én kommune og flytter til en anden kommune, skal EU-diplomaten for at blive optaget på valglisten i tilflytningskommunen senest fredag den 10. maj 2019 (16 dage før valgdagen) give meddelelse til tilflytningskommunen om flytningen. Tilflytningskommunen skal senest denne dag optage EU-diplomaten på valglisten i tilflytningskommunen og senest denne dag

give fraflytningskommunen meddelelse herom. Fraflytningskommunen skal herefter slette EU-diplomaten af valglisten i fraflytningskommunen, se § 12 i EU-diplomatbekendtgørelsen.

Ministeriet har den 27. februar 2019 udsendt underretning til alle EU-repræsentationer, EU-agenturer og internationale organisationer i Danmark om EU-diplomaters valgret og optagelse på valglisten samt opstilling som kandidat til Europa-Parlamentsvalget i Danmark.

4.2.2.7. Herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere

EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, skal efter ansøgning herom optages på valglisten i den kommune, hvor de lovligt har bopæl, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 1, 2. pkt.

Reglerne om optagelse på valglisten af EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark, er fastsat i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

Ansøgning om optagelse på valglisten skal være indgivet senest tirsdag den 23. april 2019 for at få virkning for valget den 26. maj 2019. I særlige tilfælde er ansøgningsfristen dog mandag den 29. april 2019 henholdsvis fredag den 10. maj 2019. Se oversigten over tidsfrister ved Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 i afsnit 3 og § 4 i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019.

Afgørelse om optagelse på valglisten af disse EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark, skal være truffet senest fredag den 10. maj 2019. Det er en betingelse for, at vælgeren kan optages på valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget i 2019. Hvis afgørelse om

optagelse er truffet senere end fredag den 10. maj 2019, vil denne i stedet få virkning fra Europa-Parlamentsvalget i 2024. Se § 13, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ved brev den 25. marts 2019 orienteret alle kommunalbestyrelser om behandling af ansøgninger om optagelse på valglisten fra EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol. Brevet kan findes her:

<https://valg.oim.dk/media/22277/brev-af-25-marts-2019-til-alle-kommuner-om-behandling-af-ansoegninger-fra-ikke-bopaelsregistrede-eu-borgere.pdf>

For manuel optagelse på valglisten henvises til afsnit 4.6.7.

4.3. Indberetning af ændringer vedrørende afstemningsområder og afstemningssteder

Kommunalbestyrelsen skal udarbejde en valgliste overvælgerne i kommunen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 1, 1. pkt. Afstemningen foregår i de samme afstemningsområder som ved folketingsvalg, se Europa-Parlamentsvalglovens § 2, stk. 2. Der er ét afstemningssted for hvert afstemningsområde. De valgkort, som kommunalbestyrelsen sender ud til vælgerne, skal bl.a. indeholde oplysning om det afstemningssted, hvor vælgeren skal møde op for at stemme på valgdagen, se afsnit 4.10.

Proceduren for indberetning af ændringer i afstemningsområder og afstemningssteder er ændret siden Europa-Parlamentsvalget i 2014. Baggrunden herfor er bl.a., at CPR's vejregister i september 2018 blev lukket for manuel opdatering, og at den sidste del af den nye adresselov trådte i kraft den 30. september 2018. Det betyder, at CPR er overgået til at basere sig på adressedata fra DAR (Danmarks Adresseregister) med tilhørende oplysninger om administrative inddelinger fra DAGI (Danmarks Geografiske Inddeling).

DAGI er således nu den autoritative kilde til oplysninger om administrative inddelinger, herunder afstemningsområderne (tidligere VALGDISTRIKT i CPR's vejregister), og kommunerne skal nu udelukkende opdatere afstemningsområderne i DAGI.

Kommunalbestyrelsen skal som hidtil løbende indberette ændringer i afstemningsområder (valgdistrikter) til DAGI og ændringer i afstemningssteder til kommunens databehandler. Ændringer vedrørende afstemningsområder (valgdistrikter) skal være indberettet til DAGI *senest 18 dage før valgdagen*, dvs. senest onsdag den 8. maj 2019. Ændringer vedrørende afstemningssteder skal være indberettet til kommunens databehandler *senest 16 dage før valgdagen*, dvs. senest fredag den 10. maj 2019.

Ved »kommunens databehandler« forstås den virksomhed, der på vegne af kommunen elektronisk modtager det relevante udtræk fra CPR og på grundlag heraf udskriver valglisten og valgkort, som sendes til kommunen henholdsvis vælgerne i kommunen. Det kan f.eks. være KMD eller Strålfors.

4.4. Maskinel udarbejdelse af valglisten

4.4.1. 16.-dagsvalglisten

16.-dagsvalglisten er fortegnelsen over de vælgere, der senest 16 dage før valgdagen er flyttet til kommunen eller er flyttet inden for kommunen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til (tilflytnings)kommunen. 16.-dagsvalglisten udarbejdes maskinelt på grundlag af oplysningerne i CPR med de ændringer, som kommunen har modtaget til og med 16 dage før valgdagen, dvs. til og med fredag den 10. maj 2019, (indtil kl. 18, hvor CPR-systemet midlertidigt lukker for indberetning, se nedenfor).

16.-dagsvalglisten omfatter herboende folketingsvælgere og umyndige personer med dansk indfødsret, der er fyldt 18 år og har fast bopæl i Danmark, se afsnit 4.2.1.1., samt EU-borgere med fast bopæl i Danmark, der enten er opta-

get på valglisten automatisk, se afsnit 4.2.1.2., eller efter ansøgning, se afsnit 4.2.2.5.

Skæringsdatoen er egentlig 15 dage før valgdagen. Da 15.-dagen ved dette valg falder på en lørdag, rykkes skæringsdatoen frem til 16.-dagen før valgdagen, se afsnit 4.2.

Med henblik på den maskinelle udarbejdelse af 16.-dagsvalglisten skal kommunalbestyrelsen indberette følgende til CPR:

- 1) Alle flytninger til kommunen, som kommunen har fået meddelelse om til og med 16 dage før valgdagen, og hvor flyttedatoen ligger før eller er lig med 16 dage før valgdagen, dvs. fredag den 10. maj 2019.
- 2) Meddelelser om erhvervelse eller fortabelse af dansk indfødsret, som kommunen har modtaget senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 10. maj 2019.
- 3) Meddelelser om fortabelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden erhvervelse af statsborgerskab i et andet af de øvrige EU-lande, som kommunen har modtaget senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 10. maj 2019.
- 4) Afgørelser om optagelse på valglisten af vælgere, der har valgt efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, og som optages på valglisten efter ansøgning, dvs. EU-borgere, der er bopælsregistreret i CPR, der ikke var optaget på valglisten til valget i 2014 eller ikke i øvrigt opfylder betingelserne for automatisk at blive optaget på valglisten, se afsnit 4.2.1.2. Disse afgørelser skal være truffet af kommunalbestyrelsen senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 9. maj 2014. Se afsnit 4.2.2.5.
- 5) Anmodninger om sletning af valglisten, der senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 10. maj 2019, indgives af vælgere med valgt efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, dvs.

af EU-borgere, der er bopælsregistreret i CPR. Dette gælder både anmodninger om sletning fra EU-borgere, der er optaget på valglisten automatisk, se afsnit 4.2.1.2., og efter ansøgning, se afsnit 4.2.2.5.

- 6) Dødsfald i de særlige tilfælde, hvor dødsfald indberettes af kommunalbestyrelsen. Dødsfald indberettes normalt til CPR af sognemyndigheden.

Indberetningerne til CPR skal foretages *senest fredag den 10. maj 2019 inden kl. 18* (16 dage før valgdagen). Meddelelser modtaget på 16.-dagen skal derfor indberettes samme dag. Meddelelsernes rigtighed skal kontrolleres på sædvanlig måde. De almindelige betingelser i CPR-loven for indberetning, herunder af en flytning, til CPR skal være opfyldt. Bemærk reglerne i CPR-lovens § 20 om betingelserne for registrering i CPR af tilflytning fra udlandet og de særlige betingelser for registrering af tilflytning fra et andet nordisk land. En anmeldt tilflytning, der ikke opfylder betingelserne for registrering i CPR, vil ikke kunne danne grundlag for optagelse på valglisten.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at kommunen på skæringsdatoen for indberetning til CPR afhenter post (se afsnit 3.2.) og efterser sin postkasse og elektroniske post for samme dag at behandle de meddelelser, der er nævnt under pkt. 1-6, som kommunen har modtaget senest denne dag.

Bemærk, at CPR lukker midlertidigt for opdatering af CPR-systemet mellem kl. 18 og kl. 24 fredag den 10. maj 2019 af hensyn til udarbejdelse af udtrækket af 16.-dagsvalglisten. Vælgere, der via digital selvbetjening melder flytning mellem kl. 18 og kl. 24 fredag den 10. maj 2019 med virkning fra denne dag, vil således ikke blive optaget på 16.-dagsvalglisten, men vil i stedet blive optaget på Udlandstilflyttervalglisten, se nedenfor under afsnit 4.4.2.

Kommunalbestyrelsen modtager den maskinelt udskrevne 16.-dagsvalgliste senest 8 dage før

valgdagen, dvs. senest lørdag den 18. maj 2019.

Kommunalbestyrelsen har efter databeskyttelseslovgivningen ikke adgang til at udlevere valglisten, herunder fortegnelser over førstegangsvælgere, til politiske partier m.v. Dette gælder også for de øvrige valglister. Anmodninger om aktindsigt efter offentlighedsloven i valglister – og andet valgmateriale – skal bedømmes i lyset af dette samt i lyset af materialets særlige karakter og funktion samt den særlige fortrolighed, hvormed valgbehandlinger er omgivet.

De pågældende vælgere skal have tilsendt valgkort, se afsnit 4.10.

4.4.2. Udlandstilflyttervalglisten

Udlandstilflyttervalglisten er fortegnelsen over de vælgere med dansk indfødsret, der er omfattet af Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 (folketingsvælgere) eller nr. 4 (umyndige personer med dansk indfødsret, der er fyldt 18 år og har fast bopæl i Danmark), der ikke er optaget på 16.-dagsvalglisten, og som senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland og senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen. Herudover optages de vælgere, der fredag den 10. maj 2019 med virkning fra den dag via digital selvbetjening eller på anden måde har anmeldt flytning mellem kl. 18 og kl. 24, hvor CPR-systemet har været midlertidigt lukket for opdateringer som følge af udarbejdelse af 16.-dagsvalglisterudtrækket.

Skæringsdatoen for den maskinelt udskrevne Udlandstilflyttervalgliste er egentlig 7 dage før valgdagen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 1. pkt. Da 7.-dagen ved dette valg falder på en søndag, rykkes skæringsdatoen for den maskinelt udskrevne Udlandstilflyttervalgliste frem til den umiddelbart forudgående hverdag, der i dette tilfælde er 10.-dagen før valgdagen (da

9.-dagen før valgdagen er St. Bededag, og 8.-dagen før valgdagen er en lørdag).

Udlandstilflyttervalglisten udarbejdes maskinelt på grundlag af oplysningerne i CPR.

Med henblik på den maskinelle udarbejdelse af Udlandstilflyttervalglisten skal kommunalbestyrelsen indberette følgende forhold til CPR, hvis de ikke allerede er indberettet med henblik på udarbejdelse af 16.-dagsvalglisten:

- 1) Alle flytninger fra udlandet, Færøerne eller Grønland, som kommunen har modtaget meddelelse om til og med 10 dage før valgdagen, og hvor flyttedatoen ligger før eller er lig med 10.-dagen før valgdagen.
- 2) Meddelelser om erhvervelse af dansk indfødsret, som kommunen har modtaget senest 10 dage før valgdagen.

Indberetningerne skal som nævnt ske *senest torsdag den 16. maj 2019 inden kl. 18* (10 dage før valgdagen). Meddelelser modtaget på 10.-dagen før valgdagen skal derfor indberettes samme dag inden kl. 18.

Det forudsættes, at meddelelsernes rigtighed kontrolleres på sædvanlig måde, samt at de almindelige betingelser fastsat i CPR-loven for indberetning, herunder af en flytning, til CPR i øvrigt er opfyldt. Der henvises til det, der er anført ovenfor i forbindelse med 16.-dagsvalglisten i afsnit 4.4.1.

Bemærk, at CPR lukker midlertidigt for opdatering af CPR-systemet mellem kl. 18 og kl. 24 torsdag den 16. maj 2019 af hensyn til udarbejdelse af det udtræk, der danner grundlag for Udlandstilflyttervalglisten. Vælgere, der via digital selvbetjening melder flytning mellem kl. 18 og kl. 24 med virkning fra denne dag, optages således ikke automatisk på Udlandstilflytterlisten, men skal af kommunen optages manuelt på valglisten, se nedenfor under afsnit 4.6.1.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at kommunen på skæringsdatoen for indberetning til

CPR afhenter post (se afsnit 3.2.) og efterser sin postkasse og elektroniske post for samme dag at behandle de meddelelser, der er nævnt under pkt. 1 og 2, som kommunen har modtaget senest denne dag.

Kommunalbestyrelsen modtager den maskinelt udskrevne Udlandstilflyttervalgliste senest 5 dage før valgdagen, dvs. senest tirsdag den 21. maj 2019.

De pågældende vælgere skal have tilsendt valgkort, se afsnit 4.10.

4.4.3. Udlandsdanskervalglisten

Udlandsdanskervalglisten er fortegnelsen over folketingsvælgere med valgret uanset ophold i udlandet, se folketingsvalglovens § 2, der efter ansøgning og afgørelse herom senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, er optaget på folketingsvalglisten.

Skæringsdatoen for den maskinelt udskrevne Udlandsdanskervalgliste er egentlig 7 dage før valgdagen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 2. pkt. Da 7.-dagen ved dette valg falder på en søndag, rykkes skæringsdatoen for den maskinelt udskrevne Udlandsdanskervalgliste frem til den umiddelbart forudgående hverdag, der i dette tilfælde er 10.-dagen før valgdagen (da 9.-dagen før valgdagen er St. Bededag, og 8.-dagen før valgdagen er en lørdag).

Udlandsdanskervalglisten udarbejdes maskinelt på grundlag af oplysningerne i CPR.

Til brug for den maskinelle udarbejdelse af Udlandsdanskervalglisten skal kommunalbestyrelsen inden kl. 18 til CPR indberette optagelsen på valglisten af vælgere, der har valgret uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som kommunalbestyrelsen senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, har truffet afgørelse om skal optages på valglisten. Endvidere indberettes optagelsen på valglisten af vælgere, som kommunalbestyrelsen senest denne dag har

modtaget skriftlig eller telefonisk meddelelse fra Valgnævnet om er optaget på valglisten.

Afgørelser om optagelse på valglisten af vælgere, der er omfattet af folketingsvalglovens § 2, stk. 1, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 (statsansatte, der er beordret til tjeneste uden for riget samt deres ægtefæller, registrerede partnere og samlever), og som umiddelbart inden udsendelsen til tjeneste uden for riget var bopælsregistreret i CPR i Grønland, herunder områder i Grønland uden for den kommunale inddeling, skal dog ikke indberettes til CPR. Disse vælgere skal i stedet optages manuelt på valglisten, se nedenfor i afsnit 4.6.2. under punkt C.

Indberetningerne om optagelse på den maskinelt udskrevne Udlandsdanskervalgliste skal foretages *inden kl. 18 senest 10 dage før valgdagen*, dvs. senest kl. 18 torsdag den 16. maj 2019.

For optagelse på valglisten efter kl. 18 torsdag den 16. maj 2019 henvises til afsnit 4.6.2. om manuel optagelse på valglisten af de pågældende vælgere.

Kommunalbestyrelsen modtager den maskinelt udskrevne Udlandsdanskervalgliste senest 5 dage før valgdagen, dvs. senest tirsdag den 21. maj 2019.

De pågældende vælgere skal ikke have tilsendt valgkort, se afsnit 4.10.

4.4.4. Nordatlantvalglisten

Nordatlantvalglisten er fortegnelsen over personer med dansk indfødsret med valgret til Europa-Parlamentsvalg uanset ophold på Færøerne eller i Grønland, der efter ansøgning og afgørelse herom senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, er optaget på en særlig valgliste i Københavns Kommune til Europa-Parlamentsvalg i Danmark.

Skæringsdatoen for den maskinelt udskrevne Nordatlantvalgliste er egentlig 7 dage før valgdagen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, stk. 1. Da 7.-dagen ved dette valg falder

på en søndag, rykkes skæringsdatoen for den maskinelt udskrevne Nordatlantvalgliste frem til den umiddelbart forudgående hverdag, der i dette tilfælde er 10.-dagen før valgdagen (da 9.-dagen før valgdagen er St. Bededag, og 8.-dagen før valgdagen er en lørdag).

Nordatlantvalglisten udarbejdes maskinelt på grundlag af oplysningerne i CPR.

Til brug for den maskinelle udarbejdelse af Nordatlantvalglisten skal kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune inden kl. 18 til CPR indberette optagelsen på valglisten af vælgere, der har valget uanset ophold på Færøerne eller i Grønland, og som kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, har truffet afgørelse om skal optages på valglisten. Endvidere indberettes optagelsen på valglisten af vælgere, som kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune senest denne dag har modtaget skriftlig eller telefonisk meddelelse fra Valgnævnet om er optaget på valglisten.

Indberetningerne om optagelse på den maskinelt udskrevne Nordatlantvalgliste skal foretages *inden kl. 18 senest 10 dage før valgdagen*, dvs. senest kl. 18 torsdag den 16. maj 2019.

For optagelse på valglisten efter kl. 18 torsdag den 16. maj 2019 henvises til afsnit 4.6.3. om manuel optagelse på valglisten af de pågældende vælgere.

Københavns Kommune modtager den maskinelt udskrevne Nordatlantvalgliste senest 5 dage før valgdagen, dvs. senest tirsdag den 21. maj 2019.

De pågældende vælgere skal ikke have tilsendt valgkort, se afsnit 4.10.

4.4.5. Tredjeldsvalglisten

Tredjeldsvalglisten er fortegnelsen over personer med dansk indfødsret med valget til Europa-Parlamentsvalg uanset ophold i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Eu-

ropæiske Union (tredjeland), der efter ansøgning og afgørelse herom senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, er optaget på en særlig valgliste i Københavns Kommune til Europa-Parlamentsvalg i Danmark. Det bemærkes, at tredjeldsvalglisten kun har selvstændig betydning for umyndige personer med dansk indfødsret, der opholder sig i et tredjeland.

Skæringsdatoen for den maskinelt udskrevne Tredjeldsvalgliste er egentlig 7 dage før valgdagen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, stk. 1. Da 7.-dagen ved dette valg falder på en søndag, rykkes skæringsdatoen for den maskinelt udskrevne Tredjeldsvalgliste frem til den umiddelbart forudgående hverdag, der i dette tilfælde er 10.-dagen før valgdagen (da 9.-dagen før valgdagen er St. Bededag, og 8.-dagen før valgdagen er en lørdag).

Tredjeldsvalglisten udarbejdes maskinelt på grundlag af oplysningerne i CPR.

Til brug for den maskinelle udarbejdelse af Tredjeldsvalglisten skal kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune inden kl. 18 til CPR indberette optagelsen på valglisten af vælgere, der har valget uanset ophold i et tredjeland, og som kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, har truffet afgørelse om skal optages på valglisten. Endvidere indberettes optagelsen på valglisten af vælgere, som kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune senest denne dag har modtaget skriftlig eller telefonisk meddelelse fra Valgnævnet om er optaget på valglisten.

Indberetningerne om optagelse på den maskinelt udskrevne Tredjeldsvalgliste skal foretages *inden kl. 18 senest 10 dage før valgdagen*, dvs. senest kl. 18 torsdag den 16. maj 2019.

For optagelse på valglisten efter kl. 18 torsdag den 16. maj 2019 henvises til afsnit 4.6.4. om manuel optagelse på valglisten af de pågældende vælgere.

Københavns Kommune modtager den maskinelt udskrevne Tredjelandsvælgerliste senest 5 dage før valgdagen, dvs. senest tirsdag den 21. maj 2019.

De pågældende vælgere skal ikke have tilsendt valgkort, se afsnit 4.10.

4.4.6. Københavnervalglisten

Københavnervalglisten er fortegnelsen over personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et andet EU-land og valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, se afsnit 4.1.2., såfremt de har søgt om at blive optaget på valglisten i Danmark, og kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune har truffet afgørelse herom senest fredag den 10. maj 2019 (16 dage før valgdagen). Ansøgning om optagelse på Københavnervalglisten skal indgives senest tirsdag den 23. april 2019. Se bekendtgørelse nr. 1254 af 31. oktober 2018.

Skæringsdatoen for Københavnervalglisten er ved dette Europa-Parlamentsvalg fredag den 10. maj 2019, da afgørelser om optagelse på valglisten skal være truffet senest denne dag. Se § 5, stk. 1, 2. pkt., i bekendtgørelse nr. 1254 af 31. oktober 2018.

Københavnervalglisten udarbejdes maskinelt på grundlag af oplysningerne i CPR.

Til brug for den maskinelle udarbejdelse af Københavnervalglisten til Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 skal kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune senest fredag den 10. maj 2019 (16 dage før valgdagen) foretage indberetning til CPR om de afgørelser, Københavns Kommune senest denne dag har truffet om optagelse på valglisten af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et andet EU-land.

Københavnervalglisten dannes maskinelt på baggrund af udtræk fra CPR torsdag den 16. maj 2019 (10 dage før valgdagen). Se nærmere afsnit 4.2.2.4. Det vil i denne forbindelse via CPR blive kontrolleret, om en vælger, der er optaget på Københavnervalglisten, også i med-

før af reglerne om udlandsdanskernes valgret i folketingsvalglovens § 2, jf. § 16, er optaget på valglisten i den kommune, hvor vælgeren sidst har været bopælsregistreret i CPR (Udlandsdanskervalglisten). Hvis det viser sig, at en vælger, der er optaget på Københavnervalglisten, også er optaget på Udlandsdanskervalglisten, bliver vælgeren maskinelt slettet af Københavnervalglisten og bliver således stående på valglisten i den kommune, hvor den pågældende sidst har været bopælsregistreret i CPR (Udlandsdanskervalglisten).

Københavns Kommune modtager den maskinelt udskrevne Københavnervalgliste senest 5 dage før valgdagen, dvs. senest tirsdag den 21. maj 2019.

De pågældende vælgere skal ikke have tilsendt valgkort, se afsnit 4.10.

4.5. Manuel rettelse af valglisten på grund af mangler m.v. vedrørende indberetning til CPR

Hvis det konstateres, at der ikke er foretaget en indberetning til CPR, som kommunalbestyrelsen burde have foretaget senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 10. maj 2019, se ovenfor i afsnit 4.4.1., skal de pågældende vælgere manuelt optages på eller slettes af valglisten. Er vælgeren flyttet fra en kommune til en anden, uden at det er registreret i CPR, må tilflytningskommunen henvende sig til fraflytningskommunen, så den pågældende vælger kan slettes manuelt af valglisten i fraflytningskommunen.

Dette gælder også, hvis der kommer oplysninger frem efter fristen for indberetning til CPR, men dog senest på valgdagen, der gør, at der nu skal ske indberetning til CPR. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis tilflytningskommunen har modtaget meddelelse om en flytning senest 16 dage før valgdagen, og flyttedatoen ligger før eller er lig med 16 dage før valgdagen, men hvor flytningen til kommunen ikke er indberettet til CPR senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 10. maj 2019. Det kan f.eks. være tilfældet, fordi der ikke er indsendt en erklæring fra vælgerens logivært,

der bekræfter, at vælgeren er flyttet til adressen m.v. eller lignende. Hvis logiværterklæringen m.v. i stedet foreligger efter 16.-dagen før valgdagen, men dog senest på valgdagen, skal den pågældende vælger således optages manuelt på valglisten i tilflytningskommunen. Fraflytningskommunen skal i disse tilfælde – medmindre der er tale om tilflytning fra udlandet, Færøerne eller Grønland – underrettes for at kunne slette vælgeren af valglisten dér.

Hvis kommunalbestyrelsens afgørelse om, at en anmeldt flytning til en kommune ikke opfylder betingelserne for registrering i CPR, ændres enten af kommunalbestyrelsen selv eller af Økonomi- og Indenrigsministeriet efter 10.-dagen⁷⁸ før valgdagen, dvs. efter torsdag den 16. maj 2019, men dog senest på valgdagen, skal den pågældende vælger optages manuelt på valglisten. Det er forudsat, at tilflytningskommunen i sådanne tilfælde har modtaget meddelelse om flytningen senest 16 dage før valgdagen, og at flyttedatoen ligger før eller er lig med 16 dage før valgdagen. Optagelse på valglisten skal i denne situation ske manuelt, da vælgeren ikke er optaget på den maskinelt udskrevne valgliste over kommunens vælgere. Fraflytningskommunen skal i disse tilfælde – medmindre der er tale om tilflytning fra udlandet, Færøerne eller Grønland – underrettes for at kunne slette vælgeren af valglisten dér.

Tilsvarende gælder, hvis det efterfølgende konstateres, at en vælger fejlagtigt er registreret som forsvundet i CPR på 16.-dagen før valgdagen, se afsnit 4.2.1.1.1.

Hvis det konstateres, at der ikke er foretaget en indberetning til CPR, som kommunalbestyrelsen burde have foretaget senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, se afsnit 4.2., skal de pågældende vælge-

re manuelt optages på eller slettes af valglisten.

4.6. Manuel optagelse på valglisten i øvrigt

4.6.1. Manuel optagelse på valglisten af visse danske vælgere, der er flyttet til Danmark fra udlandet, Færøerne eller Grønland

Vælgere med dansk indfødsret med valgret til Europa-Parlamentsvalget efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 (folketingsvælgere) eller nr. 4 (dansk indfødsret, 18 år og fast bopæl i Danmark), der senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019, er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland og senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, skal optages på valglisten, se folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 1. pkt., sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2. Dette gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag, se folketingsvalglovens § 18, stk. 7, modsætningsvis, som Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., henviser til.

Disse vælgere optages imidlertid kun på den maskinelt udskrevne Udlandstilflyttervalgliste, hvis de senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland og senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, se afsnit 4.4.2.

De vælgere med dansk indfødsret, der senest søndag den 19. maj 2019 (7 dage før valgdagen) er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland og senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, men som ikke er optaget på den maskinelt udskrevne Udlandstilflyttervalgliste, skal derfor optages manuelt på valglisten.

Som følge heraf skal kommunalbestyrelsen på valglisten manuelt optage vælgere med dansk indfødsret, der

- 1) senest torsdag den 16. maj 2019 inden kl. 18 (hvor CPR-systemet midlertidigt lukker

⁷⁸ Selv om tilflytning til en kommune skal ske senest 16 dage før valgdagen for at få virkning for optagelse på valglisten, er det kun nødvendigt med en manuel optagelse på valglisten, når afgørelsen først ændres efter 10.-dagen før valgdagen, idet optagelse på valglisten som følge af ændringer foretaget mellem 16.- og 10.-dagen før valgdagen vil fremgå af Udlandstilflyttervalglisten.

for indberetning) via digital selvbetjening anmelder flytning til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland med virkning fra fredag den 17. maj 2019, lørdag den 18. maj 2019 eller søndag den 19. maj 2019, eller

- 2) torsdag den 16. maj 2019 efter kl. 18, fredag den 17. maj 2019, lørdag den 18. maj 2019 eller søndag den 19. maj 2019 via digital selvbetjening eller på anden måde anmelder flytning til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland med virkning fra søndag den 19. maj 2019 eller et tidligere tidspunkt.

De pågældende vælgere skal have tilsendt valgkort, se afsnit 4.10.

Vælgere, der senere end søndag den 19. maj 2019 (7 dage før valgdagen) flytter eller anmelder tilflytning til kommunen, skal ikke optages på valglisten og kan ikke stemme til Europa-Parlamentsvalget i Danmark den 26. maj 2019, se nærmere nedenfor i afsnit 4.9.

4.6.2. Manuel optagelse på valglisten af visse danske vælgere, der har valgt uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2

Personer med dansk indfødsret, der efter folketingsvalglovens § 2 har valgt til folketingsvalg (og dermed Europa-Parlamentsvalg) uanset ophold i udlandet, og som i forbindelse med udlandsopholdet er registreret i CPR som udrejst, skal optages på valglisten, hvis de har ansøgt om det, og der er truffet afgørelse herom senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019. Se folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 2. pkt., som Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., henviser til. Dette gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag, se folketingsvalglovens § 18, stk. 7, modsætningsvis, som Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., henviser til.

Afgørelser om optagelse på valglisten af ansøgere, der har valgt uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, skal indberettes

til CPR på sædvanlig måde, medmindre ansøgeren er omfattet af folketingsvalglovens § 2, stk. 1, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 (statsansatte, der er beordret til tjeneste uden for riget og deres ægtefæller, registrerede partnere eller samlevende), og umiddelbart inden udsendelsen til tjeneste uden for riget var bopælsregistreret i CPR med adresse i Grønland, se punkt C nedenfor og § 17, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 1242 af 29. oktober 2018.

Optagelsen af ansøgere, der efter folketingsvalglovens § 2, stk. 1 eller 2, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 og 2, har valgt uanset ophold i udlandet, sker med virkning fra afgørelsens dato, men dog ikke før vælgerens registrerede udrejsdato i CPR. Optagelsen af ansøgere, der efter folketingsvalglovens § 2, stk. 3, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 3, har valgt uanset ophold i udlandet, sker med virkning fra ansøgerens registrerede udrejsdato i CPR. Se § 17, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse nr. 1242 af 29. oktober 2018 om optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valgt uanset ophold i udlandet. Optagelse på valglisten i kraft af kommunalbestyrelsens eller Valgnævnets afgørelse herom vil derfor kun få betydning for Europa-Parlamentsvalget, hvis vælgerens registrerede udrejsdato i CPR ligger forud for eller samtidig med valgdagen.

Indberettes afgørelser om optagelse på valglisten til CPR inden kl. 18 senest 10 dage før valgdagen, dvs. torsdag den 16. maj 2019, der er skæringsdagen for den maskinelt udskrevne valgliste, se afsnit 4.4.3., vil disse vælgere derfor blive optaget på den maskinelt udskrevne Udlandsdanskervalgliste på sædvanlig måde.

Det indebærer, at de vælgere, der har valgt til folketingsvalg uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som er nævnt under punkt A, B og C samt punkt D 2, skal optages manuelt på valglisten:

- A) De vælgere med valgt til Folketinget uanset ophold i udlandet, se folketingsvalglovens § 2, hvis ansøgning om opta-

gelse på valglisten er blevet imødekommet fredag den 17. maj 2019, lørdag den 18. maj 2019 eller søndag den 19. maj 2019, og som flytter til udlandet senest på valgdagen, *skal optages manuelt på valglisten*. Tilsvarende gælder de vælgere, hvis ansøgning om optagelse på valglisten er blevet imødekommet senest torsdag den 16. maj 2019, uden at kommunalbestyrelsen, som den ellers skulle, har nået at indberette disse afgørelser til CPR inden kl. 18 torsdag den 16. maj 2019, se afsnit 4.5., sidste afsnit.

- B) De vælgere med valgret til Folketinget uanset ophold i udlandet, se folketingsvalglovens § 2, hvis ansøgning om optagelse på valglisten er blevet imødekommet senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, men som først flytter til udlandet senere end 10 dage før valgdagen, dog senest på valgdagen, *skal optages manuelt på Udlandsdanskervalglisten* (eller forblive optaget på den maskinelt udskrevne 16.-dagsvalgliste).
- C) De vælgere, der har valgret til Folketinget uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, stk. 1, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 (statsansatte, der er beordret til tjeneste uden for riget og deres ægtefæller, registrerede partnere eller samlever), og som umiddelbart inden udsendelse til tjeneste i udlandet var bopælsregistreret i CPR med adresse i Grønland, skal i alle tilfælde *optages manuelt på valglisten*, hvis kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019, har truffet afgørelse om, at en sådan vælger skal optages på valglisten, og hvis den pågældende vælger flytter til udlandet senest på valgdagen. Også vælgere, for hvem der er truffet afgørelse om optagelse 10 dage eller tidligere før valgdagen, skal således optages manuelt på valglisten.

Det skyldes, at sådanne afgørelser ikke indberettes til CPR, og derfor vil de pågældende vælgere ikke blive optaget på den maskinelt udskrevne valgliste. Da disse vælgere skal optages på valglisten i den kommune i Danmark, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR, er det kommunalbestyrelsen i denne kommune, der har pligt til at sørge for, at vælgerne optages manuelt på valglisten. Se § 17, stk. 3 og 4, i bekendtgørelse nr. 1242 af 29. oktober 2018.

- D) For vælgere, der har valgret til Folketinget uanset ophold i udlandet, som tidligere er blevet optaget på valglisten (efter folketingsvalglovens § 2, stk. 1, 2 eller 3, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1, 2 eller 3), og som nu har søgt om fornyet optagelse på valglisten (efter folketingsvalglovens § 2, stk. 1 eller 2, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 eller 2) inden 2-årsperiodens udløb, gælder følgende:
- 1) Hvis 2-årsperioden udløber på valgdagen søndag den 26. maj 2019 eller senere, vil den pågældende blive optaget på den maskinelt udskrevne valgliste. Behandlingen af ansøgningen kan sættes i bero til efter valget.
 - 2) Hvis 2-årsperioden udløber før valgdagen, og der ikke er truffet afgørelse om fornyet optagelse senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, vil den pågældende ikke blive optaget på den maskinelt udskrevne valgliste. Er den pågældende optaget på valglisten i medfør af folketingsvalglovens § 2, stk. 1 eller 2, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 eller 2, og har den pågældende søgt om fornyet optagelse på valglisten inden 2-årsperiodens udløb, *skal den pågældende optages manuelt på valglisten*. Dette er en følge af, at 2-årsperioden forlænges for disse grupper af vælgere, indtil der er truffet afgørelse, hvis de anmoder om fornyet optagelse inden 2-

årsperiodens udløb, se folketingsvalglovens § 16, stk. 3, 1. og 2. pkt. Behandlingen af ansøgningen kan derefter sættes i bero til efter valget.

- 3) Er den pågældende optaget på valglisten i medfør af folketingsvalglovens § 2, stk. 3, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 3 (personer, der opholder sig i udlandet, og som agter at vende tilbage til landet, inden der er gået to år efter udrejsen, samt deres ægtefæller, registrerede partnere eller samlevere), forlænges 2-årsperioden derimod ikke, uanset om der er søgt om fornyet optagelse på valglisten inden udløbet af 2-årsperioden. Disse vælgere kan kun optages på valglisten på et nyt grundlag, dvs. når enten kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet har truffet afgørelse om, at de pågældende er omfattet af en af persongrupperne i folketingsvalglovens § 2, stk. 1 eller 2, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 og 2.

Udløber 2-årsperioden før valgdagen, kan de vælgere, der er nævnt under punkt D 3, derfor kun optages på valglisten, når enten kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019. Er ansøgningen om optagelse på nyt grundlag modtaget senest 7 dage før valgdagen, skal ansøgningen derfor efter omstændighederne behandles straks, for at der i givet fald kan være truffet en afgørelse om optagelse på valglisten senest 7 dage før valgdagen med henblik på manuel optagelse af vælgeren på valglisten.

De pågældende vælgere skal ikke have tilsendt valgkort, se afsnit 4.10.

4.6.3. Manuel optagelse på valglisten af visse danske vælgere, der har valgt uanset ophold på Færøerne eller i Grønland

Personer med dansk indfødsret, der har valgt til Europa-Parlamentsvalg uanset ophold på

Færøerne eller i Grønland, og som i forbindelse med opholdet er registreret i CPR som udrejst eller med bopæl i Grønland, skal optages på Nordatlantvalglisten i Københavns Kommune, hvis de har ansøgt om det, og der er truffet afgørelse herom senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, stk. 1.

Afgørelser om optagelse på valglisten af ansøgere, der har valgt uanset ophold på Færøerne eller i Grønland, skal indberettes til CPR på sædvanlig måde.

Indberettes afgørelser om optagelse på valglisten til CPR inden kl. 18 senest 10 dage før valgdagen, dvs. torsdag den 16. maj 2019, der er skæringsdagen for den maskinelt udskrevne valgliste, vil disse vælgere derfor blive optaget på den maskinelt udskrevne Nordatlantvalgliste på sædvanlig måde, se afsnit 4.4.4.

Det indebærer, at Københavns Kommune *manuelt skal optage følgende vælgere på valglisten* med valgt uanset ophold på Færøerne eller i Grønland:

- 1) Vælgere, hvis ansøgning om optagelse på valglisten er blevet imødekommet fredag den 17. maj 2019, lørdag den 18. maj 2019 eller søndag den 19. maj 2019, der flytter til Færøerne eller Grønland senest på valgdagen. Tilsvarende gælder de vælgere, hvis ansøgning om optagelse på valglisten er blevet imødekommet senest torsdag den 16. maj 2019, uden at Københavns Kommune, som den ellers skulle, har nået at indberette disse afgørelser til CPR inden kl. 18 torsdag den 16. maj 2019.
- 2) Vælgere, hvis ansøgning om optagelse på valglisten er blevet imødekommet senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, men som først flytter til Færøerne eller Grønland senere end 10 dage før valgdagen, dog senest på valgdagen. Såfremt vælgeren i forvejen er optaget på den maskinelt udskrevne 16.-dagsvalgliste, skal

Københavns Kommune dog ikke optage vælgeren manuelt på valglisten (da vælgeren således allerede er optaget på valglisten).

De pågældende vælgere skal ikke have tilsendt valgkort, se afsnit 4.10.

4.6.4. Manuel optagelse på valglisten af visse danske vælgere, der har valgt uanset ophold i et tredjeland

Personer med dansk indfødsret, der har valgt til Europa-Parlamentsvalg uanset ophold i et tredjeland, og som i forbindelse med opholdet er registreret i CPR som udrejst, skal optages på Tredjelandsvalglisten i Københavns Kommune, hvis de har ansøgt om det, og der er truffet afgørelse herom senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 19. maj 2019. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b, stk. 1. Det bemærkes, at tredjelandsvalglisten kun har selvstændig betydning for umyndige personer med dansk indfødsret, der opholder sig i et tredjeland.

Afgørelser om optagelse på valglisten af ansøgere, der har valgt uanset ophold i et tredjeland, skal indberettes til CPR på sædvanlig måde.

Indberettes afgørelser om optagelse på valglisten til CPR inden kl. 18 senest 10 dage før valgdagen, dvs. torsdag den 16. maj 2019, der er skæringsdagen for den maskinelt udskrevne valgliste, vil disse vælgere derfor blive optaget på den maskinelt udskrevne Tredjelandsvalgliste på sædvanlig måde, se afsnit 4.4.5.

Det indebærer, at Københavns Kommune *manuelt skal optage følgende vælgere på valglisten* med valgt uanset ophold i et tredjeland:

1) Vælgere, hvis ansøgning om optagelse på valglisten er blevet imødekommet fredag den 17. maj 2019, lørdag den 18. maj 2019 eller søndag den 19. maj 2019, der flytter til et tredjeland senest på valgdagen. Tilsvarende gælder de vælgere, hvis ansøgning om optagelse på valglisten er blevet imøde-

kommet senest torsdag den 16. maj 2019, uden at Københavns Kommune, som den ellers skulle, har nået at indberette disse afgørelser til CPR inden kl. 18 torsdag den 16. maj 2019.

2) Vælgere, hvis ansøgning om optagelse på valglisten er blevet imødekommet senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, men som først flytter til et tredjeland senere end 10 dage før valgdagen, dog senest på valgdagen. Såfremt vælgeren i forvejen er optaget på den maskinelt udskrevne 16.-dagsvalgliste, skal Københavns Kommune dog ikke optage vælgeren manuelt på valglisten (da vælgeren således allerede er optaget på valglisten).

De pågældende vælgere skal ikke have tilsendt valgkort, se afsnit 4.10.

4.6.5. Manuel optagelse på valglisten af vælgere, der senere end 10 dage før valgdagen får dansk indfødsret

Personer, der får dansk indfødsret (dansk statsborgerskab) senere end 10 dage før valgdagen, dvs. senere end torsdag den 16. maj 2019, *skal optages manuelt på valglisten*, hvis de opfylder de øvrige betingelser for optagelse på valglisten.

Disse rettelser af valglisten i form af manuel optagelse på valglisten skal foretages til og med valgdagen for de meddelelser, der modtages i kommunen til og med valgdagen. Det gælder også, selv om meddelelserne måtte komme frem, efter at valghandlingen er gået i gang.

4.6.6. Manuel optagelse på valglisten af EU-diplomater m.fl.

EU-borgere, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.), og som opfylder de øvrige valgrets-betingelser, dvs. er fyldt 18 år, *skal optages manuelt på valglisten* i den kommune, hvor de har deres private bolig (adresse), se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 1, 3. pkt. De pågælden-

de vælgere vil ikke figurere på den maskinelt udskrevne hovedliste, da de ikke registreres i CPR, men i stedet registreres i Udenrigsministeriets protokol, se CPR-lovens § 18.

Det står den enkelte kommunalbestyrelse frit for, om kommunen vil føre en særskilt manuel valgliste over de pågældende vælgere, eller om kommunen vil søge de pågældende vælgere integreret i hovedlisten (se afsnit 4.4.1. om 16.-dagsvalglisten), evt. ved mellemkomst af kommunens databehandler.

De pågældende vælgere skal også have tilsendt valgkort til den adresse i kommunen, hvor de har deres private bolig (adresse), se Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 1, 1. pkt.

4.6.7. Manuel optagelse på valglisten af herboende ikke-bopælsregistrerede EU-borgere

EU-borgere, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, og som opfylder de øvrige valgretsbetingelser, dvs. er fyldt 18 år, *skal optages manuelt på valglisten* i den kommune, hvor de lovligt har bopæl, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 1, 2. pkt. De pågældende vælgere vil ikke figurere på den maskinelt udskrevne hovedliste, da de endnu ikke er registreret i CPR.

Det står den enkelte kommunalbestyrelse frit for, om kommunen vil føre en særskilt manuel valgliste over de pågældende vælgere, eller om kommunen vil søge de pågældende vælgere integreret i hovedlisten (se afsnit 4.4.1. om 16.-dagsvalglisten), evt. ved mellemkomst af kommunens databehandler.

De pågældende vælgere skal også have udsendt valgkort til den adresse i kommunen, hvor de lovligt har bopæl, se Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 1, 2. pkt.

4.7. Manuel sletning af valglisten i øvrigt

De vælgere, der er nævnt nedenfor under punkt 4.7.1.-4.7.7., skal slettes manuelt af valglisten. Sletning af valglisten skal i disse

tilfælde foretages til og med valgdagen for de meddelelser, der modtages i kommunen til og med valgdagen.

4.7.1. Manuel sletning af vælgere, der manuelt optages på valglisten i en anden kommune

Når fraflytningskommunen modtager meddelelse fra tilflytningskommunen om manuel optagelse af tilflyttende vælgere på valglisten, se ovenfor i afsnit 4.5., skal fraflytningskommunen slette de pågældende vælgere af valglisten manuelt.

4.7.2. Manuel sletning af vælgere, der afgår ved døden eller fortaber dansk indfødsret m.v.

Ved meddelelser om dødsfald eller fortabelse af dansk indfødsret, som modtages i kommunen senere end 16 dage før valgdagen, dvs. senere end fredag den 10. maj 2019, skal de pågældende vælgere slettes manuelt af valglisten. Tilsvarende gælder ved fortabelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden erhvervelse af dansk indfødsret eller statsborgerskab i et andet af de øvrige EU-lande.

4.7.3. Manuel sletning af vælgere, der fraflytter til udlandet, Færøerne og Grønland

Ved meddelelser om fraflytning til udlandet, Færøerne og Grønland, som modtages i kommunen senere end 16 dage før valgdagen, dvs. senere end fredag den 10. maj 2019, skal de pågældende vælgere manuelt slettes af valglisten. Se dog nedenfor om flytning til et andet nordisk land. Ved meddelelser om fraflytning skal der dog kun ske sletning af valglisten, hvis flyttedatoen ligger før eller er lig med valgdagen.

En vælger, der har anmeldt flytning til et andet nordisk land, skal dog kun slettes af valglisten, hvis fraflytningskommunen underrettes om, at den pågældende senest på valgdagen er registreret som bosat i tilflytningslandet, se CPR-lovens § 25, stk. 2. Tilsvarende gælder ved fraflytning til Færøerne, se CPR-lovens § 27, stk. 2. Vælgeren skal endvidere kun slettes af

valglisten, hvis flyttedatoen ligger før eller er lig med valgdagen.

En vælger, der flytter til udlandet mellem 16.-dagen og 10.-dagen før valgdagen, dvs. mellem fredag den 10. maj 2019 og torsdag den 16. maj 2019, kan være maskinelt optaget på både 16.-dagsvalglisten og Udlandsdanskervalglisten. 16.-dagen før valgdagen er fristen for optagelse på den maskinelt udskrevne 16.-dagsvalgliste, og 10.-dagen før valgdagen er fristen for optagelse på den maskinelt udskrevne Udlandsdanskervalgliste, se afsnit 4.4.1. og 4.4.3. I en sådan situation skal den pågældende vælger, ligesom andre vælgere, der flytter til udlandet, slettes af 16.-dagsvalglisten. De vælgere med valgret til Folketinget uanset ophold i udlandet, jf. folketingsvalglovens § 2, der først flytter til udlandet senere end 10 dage før valgdagen, skal manuelt optages på Udlandsdanskervalglisten, hvis kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet senest 7 dage før valgdagen har truffet afgørelse herom, se afsnit 4.6.2., under punkt B. Tilsvarende skal de personer med dansk indfødsret, der har valgret til Europa-Parlamentet uanset ophold på Færøerne, i Grønland eller i et tredjeland, der fraflytter Danmark senere end 10 dage før valgdagen, manuelt optages på Nordatlantvalglisten henholdsvis Tredjelandsvalglisten, hvis Københavns Kommune eller Valgnævnet senest 7 dage før valgdagen har truffet afgørelse herom, se afsnit 4.6.3. under punkt 2 og afsnit 4.6.4. under punkt 2.

4.7.4. Manuel sletning af Københavnervalglisten af vælgere med valgret til Folketinget uanset ophold i udlandet

En vælger med valgret til Folketinget uanset ophold i udlandet, jf. folketingsvalglovens § 2, der først bliver optaget på valglisten i tidsrummet fra og med kl. 18 torsdag den 16. maj 2019 (der er fristen for optagelse på den maskinelt udskrevne Udlandsdanskervalgliste) til og med søndag den 19. maj 2019 (7.-dagen før valgdagen), kommer ikke på den maskinelt udskrevne Udlandsdanskervalgliste, men skal optages manuelt på valglisten, se afsnit 4.6.2.

ovenfor under punkt A. Er den pågældende vælger også optaget på Københavnervalglisten, der er en særlig valgliste over EU-bosatte danskere, skal vedkommende slettes af Københavnervalglisten, se afsnit 4.2.2.4. Sletningen skal ske manuelt, da Københavnervalglisten udskrives maskinelt med samme skæringsdato som Udlandsdanskervalglisten.

Da vælgere med valgret til Folketinget uanset ophold i udlandet skal optages på Udlandsdanskervalglisten i den kommune i Danmark, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR, er det kommunalbestyrelsen i denne kommune, der har pligt til at undersøge i CPR, om vedkommende tillige er optaget på Københavnervalglisten. Viser det sig, at dette er tilfældet, skal den pågældende kommune rette henvendelse til Københavns Kommune med henblik på, at vedkommende slettes af Københavnervalglisten.

4.7.5. Manuel sletning af personer med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten i et af de øvrige EU-lande

Hvis en person med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i et af de øvrige EU-lande, manuelt skal slettes af valglisten til Europa-Parlamentsvalget i Danmark, se herom afsnit 4.2.2.4., vil Økonomi- og Indenrigsministeriet underrette kommunalbestyrelsen herom, se § 2, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 79 af 31. januar 1994 om slettelse af valglisten til Europa-Parlamentsvalg af personer med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union.

4.7.6. Manuel sletning af vælgere, der mister deres status som EU-diplomater

Får kommunen efterfølgende og indtil valgdagen underretning om, at en vælger, som kommunen i kraft af reglerne om EU-diplomater har optaget på valglisten, se ovenfor afsnit 4.1.3.2., 4.2.1.3., 4.2.2.6. og 4.6.6., ikke længere opfylder betingelserne for at blive optaget på valglisten som EU-diplomat (f.eks. hvis vedkommende siden har forladt landet eller

ikke længere er registreret i Udenrigsministeriets protokol), skal kommunen slette vedkommende af valglisten, medmindre vedkommende har fået valget efter en af de øvrige bestemmelser i Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1.

4.7.7. Manuel sletning af udlændinge, der udvises senere end 16 dage før valgdagen, og manuel optagelse af vælgere, hvis udvisning ophæves senere end 16 dage før valgdagen

Ved en lovændring med virkning fra den 1. juli 2017 (§ 2 i lov nr. 713 af 8. juni 2017) er valgetten for udlændinge, der er udvist af Danmark ved endelig dom eller endelig administrativ afgørelse, afskaffet til Europa-Parlamentsvalg, se Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 3.

Udlændinge, hvis udvisning er registreret hos Udlændingestyrelsen eller politiet før 16.-dagen før valgdagen, fjernes fra det udtræk fra CPR, der danner grundlag for 16.-dagsvalglisten.

Hvis en udlænding, der er optaget på valglisten, efter 16.-dagen før valgdagen, dvs. efter fredag den 10. maj 2019, ved endelig dom eller endelig administrativ afgørelse er blevet udvist af Danmark, skal den pågældende udlænding manuelt slettes af valglisten.

I praksis vil det foregå således, at Udlændingestyrelsen og politiet fra 16.-dagen før valgdagen og indtil valgdagen videregiver oplysninger om ændringer af, hvilke udlændinge, der opholder sig i Danmark, som er udvist ved endelig dom eller endelig administrativ afgørelse, til Økonomi- og Indenrigsministeriet. Økonomi- og Indenrigsministeriet vil herefter videreformidle denne information til den relevante kommune, der manuelt skal slette den eller de pågældende udlændinge af valglisten.

Ophæves udvisningen senere end 16.-dagen før valgdagen, skal der på ny ske manuel optagelse på valglisten af udlændingen, dvs. hvis udvisningen ophæves senere end fredag den 10. maj 2019. Det er dog under forudsætning

af, at den pågældende opfylder betingelserne for optagelse på valglisten, herunder at den pågældende rettidigt har ansøgt om optagelse på valglisten, og at kommunalbestyrelsen rettidigt har truffet afgørelse herom.

4.8. Særligt om flytning mellem kommuner eller inden for en kommune senere end 16 dage før valgdagen

Vælgere, herunder EU-borgere, med bopæl i Danmark, der er optaget på valglisten, som flytter til en *anden kommune* senere end 16 dage før valgdagen, dvs. senere end fredag den 10. maj 2019, eller som anmelder flytning senere end denne dag, skal blive ved med at være optaget på valglisten under den hidtidige bopæl i fraflytningskommunen. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., og § 14 a, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 4, sammenholdt med stk. 7.

Kommunalbestyrelsen i tilflytningskommunen skal i overensstemmelse med kommunens almindelige vejledningsforpligtelse udlevere eller sende skriftlig oplysning til disse vælgere om, at de kan stemme enten ved at møde frem på valgdagen på afstemningsstedet i den hidtidige bopælskommune eller ved at brevstemme. Samtidig skal kommunalbestyrelsen oplyse vælgerne om sidste frist for brevstemmeafgivning samt om, at brevstemmen skal stiles til kommunalbestyrelsen i den *hidtidige* bopælskommune.

Ved flytninger *inden for kommunen* senere end 16 dage før valgdagen, dvs. senere end fredag den 10. maj 2019, forbliver vælgeren optaget på valglisten under den tidligere bopæl i kommunen. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., og § 14 a, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 4, sammenholdt med stk. 7.

Kommunalbestyrelsen skal i overensstemmelse med kommunens almindelige vejledningsforpligtelse udlevere eller sende skriftlig oplysning til disse vælgere om, at de kan stemme enten ved at møde frem på valgdagen på afstemningsstedet for den hidtidige bopæl eller

ved at brevstemme. Samtidig skal kommunalbestyrelsen oplyse vælgerne om sidste frist for brevstemmeafgivning samt om, at brevstemmen skal stiles til kommunalbestyrelsen i kommunen.

4.9. Særligt om tilflytning fra udlandet, Færøerne eller Grønland senere end 7 dage før valgdagen

Vælgere med dansk indfødsret, der flytter eller anmelder flytning til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland senere end 7 dage før valgdagen, dvs. senere end søndag den 19. maj 2019, kan ikke optages på valglisten til Europa-Parlamentsvalget og har derfor ikke ret til at stemme ved valget den 26. maj 2019.

Folketingsvælgere, der har valgtret uanset ophold i udlandet og er optaget på valglisten i medfør af folketingsvalglovens § 16, jf. § 2, og som flytter eller anmelder flytning til kommunen fra udlandet senere end 7 dage før valgdagen, dvs. senere end søndag den 19. maj 2019, skal dog blive ved med at være optaget på Udlandsdanskervalglisten i medfør af folketingsvalglovens § 16, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2.

Tilsvarende gør sig gældende for vælgere med dansk indfødsret, der har valgtret til Europa-Parlamentet uanset ophold på Færøerne, i Grønland eller i et tredjeland og er optaget på Nordatlantvalglisten henholdsvis Tredjelandvalglisten, og som flytter eller anmelder flytning til kommunen senere end 7 dage før valgdagen, dvs. senere end søndag den 19. maj 2019. Disse vælgere skal forblive optaget på Nordatlantvalglisten henholdsvis Tredjelandvalglisten i medfør af Europa-Parlamentsvalglovens § 14 b.

4.10. Udsendelse af valgkort

Så snart valglisten er udarbejdet, sender kommunalbestyrelsen automatisk valgkort ud til de vælgere i kommunen, der er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i Danmark og registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i kommunen eller registreret i Uden-

rigsministeriets protokol, se Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 1, 1. pkt. Kommunalbestyrelsen sender også valgkort til de vælgere, der uden at være bopælsregistreret i CPR lovligt har bopæl i Danmark, og som er optaget på valglisten, se Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 1, 2. pkt.

Der skal således sendes valgkort til de herboende vælgere, der har valgtret efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1, 3 og 4. Se afsnit 4.1.1.1., 4.1.1.2., 4.1.3.1., 4.1.3.2. og 4.1.3.3.

Vælgere, der er registreret under vejkode højer end 9900, skal ikke automatisk have tilsendt valgkort. De skal dog have udleveret et valgkort, hvis de beder om det, eller have tilsendt et valgkort, hvis de beder den seneste bopælskommune om det og samtidig angiver en adresse, hvortil valgkortet kan sendes, se Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 1, 3. pkt. Herefter kan vælgeren afgive stemme på valgdagen på det afstemningssted, der er anført på valgkortet.

Der skal ikke sendes valgkort til vælgere, der har valgtret til Folketinget uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som i forbindelse med udlandsopholdet er registreret i CPR som udrejst, uanset om kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse på valglisten.

Tilsvarende skal der ikke sendes valgkort til vælgere, der har valgtret til Europa-Parlamentet uanset ophold på Færøerne, i Grønland eller i et tredjeland, og som i forbindelse med opholdet på Færøerne, i Grønland eller i et tredjeland er registreret i CPR som udrejst eller med bopæl i Grønland, uanset om Københavns Kommune eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse på valglisten.

Der skal heller ikke sendes valgkort til de personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et af de øvrige EU-lande, og som Københavns Kommune har optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget (Københavnervalglisten), se afsnit 4.2.2.4.

Valgkortene udarbejdes maskinelt på grundlag af de maskinelt udarbejdede valglisten og dermed på grundlag af kommunernes indberetninger til CPR, se afsnit 4.4. I visse tilfælde udarbejdes valgkortene manuelt, se nedenfor.

Valgkort til statsborgere fra et af de øvrige EU-lande, der er registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater m.fl.), og som er optaget på valglisten efter anmodning, se afsnit 4.1.3.2., kan enten udarbejdes maskinelt efter nærmere aftale med kommunens databehandler eller manuelt, hvis det er mere hensigtsmæssigt. Det kan f.eks. være, hvis der føres en særskilt manuel valgliste over de pågældende, og/eller det drejer sig om et meget begrænset antal vælgere.

Valgkort til statsborgere fra et af de øvrige EU-lande, der uden at være bopælsregistreret i CPR lovligt har bopæl i Danmark, og som er optaget på valglisten efter anmodning, se afsnit 4.1.3.3., kan enten udarbejdes maskinelt efter nærmere aftale med kommunens databehandler eller manuelt, hvis det er mere hensigtsmæssigt. Det kan f.eks. være, hvis der føres en særskilt manuel valgliste over de pågældende, og/eller det drejer sig om et meget begrænset antal vælgere.

Valgkortet skal indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten samt afstemningsstedets beliggenhed og dag og tidspunkt for afstemningen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 1, 4. pkt. Hvis de maskinelt udskrevne valgkort ikke indeholder de nævnte oplysninger, f.eks. fordi ændringerne i afstemningsområderne eller afstemningsstederne er indberettet for sent, se afsnit 4.3., må de manglende oplysninger påføres valgkortene manuelt.

Kommunalbestyrelsen modtager senest 8 dage før valgdagen, dvs. senest lørdag den 18. maj 2019, de valgkort, der udskrives efter *16.-dagsvalglisten*.

Kommunalbestyrelsen skal aflevere alle valgkort, der udskrives efter 16.-dagsvalglisten, til postbesørgelse så betids, at disse kan være

modtaget af vælgerne senest 5 dage før valgdagen, dvs. senest tirsdag den 21. maj 2019.

For at sikre hurtig udbringning opfordres kommunalbestyrelsen til at orientere postvæsenet om udsendelsen i god tid inden afleveringen til postbesørgelse.

Det anbefales endvidere, at kommunalbestyrelsen har fjernet valgkort til personer, for hvem der senere end 16 dage før valgdagen er modtaget meddelelse om, at de er afgået ved døden eller af andre grunde har mistet deres valgret (fraflytning til udlandet, Færøerne eller Grønland, fortabelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden erhvervelse af dansk indfødsret eller statsborgerskab i et andet af de øvrige EU-lande, fortabelse af dansk indfødsret eller udvisning), inden valgkortene afleveres til postvæsenet.

Kommunalbestyrelsen kan i stedet aftale med kommunens databehandler, at databehandleren afleverer valgkortene direkte til postbesørgelse. I så fald anbefales det, at kommunalbestyrelsen aftaler med kommunens databehandler, at sidstnævnte orienterer postvæsenet om udsendelsen i god tid før afleveringen til postbesørgelse.

Valgkort, der udskrives efter *Udlandstilflyttervalglisten*, skal afleveres til postbesørgelse direkte fra kommunens databehandler 6 dage før valgdagen, dvs. mandag den 20. maj 2019, for at vælgerne kan modtage valgkortene 5 dage før valgdagen. Disse valgkort skal derfor sendes som Quickbreve (dag til dag forsendelse).

Kommunalbestyrelsen sender også valgkort til de vælgere, der *ikke er omfattet* af den maskinelle udskrivning af valglisten og valgkort, men som optages manuelt på valglisten af kommunalbestyrelsen, se afsnit 4.5. og 4.6., så snart kommunen har de oplysninger, der fører til optagelse på valglisten. Valgkort udsendt senere end 7 dage før valgdagen bør sendes som Quickbreve (dag til dag forsendelse). Der udsendes dog ikke valgkort til de vælgere, der er nævnt i afsnit 4.6.2., 4.6.3. og 4.6.4., og som

optages manuelt på valglisten, dvs. vælgere omfattet af folketingsvalglovens § 2 eller Europa-Parlamentsvalglovens §§ 3 a og 3 b.

Tilflytningskommunen skal sende nyt valgkort til vælgere, der *er omfattet* af den maskinelle udskrivning af valglister og valgkort i fraflytningskommunen, men som skal optages manuelt på valglisten i tilflytningskommunen, se afsnit 4.5. Med valgkortene skal der følge en meddelelse om, at det nye valgkort træder i stedet for det, der tidligere er tilsendt.

4.11. Bekendtgørelse om udsendelse af valgkort. Indsigelser vedrørende valgkort og valglister. Fejl i valgkort.

Senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 16. maj 2019, bekendtgør Økonomi- og Indenrigsministeriet på ministeriets valg-hjemmeside og i landets dagblade, at der vil blive udsendt valgkort til vælgerne, og at indsigelser om manglende modtagelse af valgkort eller modtagelse af valgkort med fejlagtigt indhold skal fremsættes over for kommunalbestyrelsen, se folketingsvalglovens § 21, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen skal straks behandle indsigelser om valgkort samt i givet fald rette fejlene ved at udfærdige nye valgkort og rette i valglisten, se princippet i folketingsvalglovens § 22, stk. 1.

4.11.1. Særligt om fejl i valgkort

Konstaterer kommunalbestyrelsen, at der er fejl eller mangler i et eller flere valgkort, f.eks. en angivelse af et forkert afstemningssted eller en forkert adresse på afstemningsstedet m.v., skal kommunalbestyrelsen, i det omfang det er muligt, udskrive og udsende nye valgkort med de korrekte oplysninger til de berørte vælgere.

Opdages fejlen så tæt på valgdagen, at udsendelse af nye valgkort ikke kan nås, så de med sikkerhed er kommet frem til vælgerne senest dagen før valgdagen, skal kommunalbestyrelsen på anden måde sørge for at underrette de berørte vælgere, f.eks. ved udsendelse af SMS,

i det omfang kommunen råder over de pågældende vælgeres mobiltelefonnumre, ved brev, e-mail, Digital Post eller på anden måde. Endvidere skal der lægges en mere generel orientering et centralt sted på kommunens hjemmeside, ligesom der skal opsættes en synlig meddelelse på det eller de forkert oplyste afstemningssteder eller adresser om det rette afstemningssted og/eller adresse samt rutevejledning. I det omfang det er tidsmæssigt muligt og afhængig af fejllens karakter og omfang, bør der også annonceres herom i lokalaviser m.v.

4.11.2. Rettelser i valglisten til og med valgdagen

Rettelser i valglisten kan foretages til og med valgdagen. Det er derfor nødvendigt, at der på valgdagen i hele det tidsrum, hvor der kan stemmes (kl. 9-20), er personale til stede i kommunerne, der kan tage stilling til de indsigelser, der måtte blive fremsat.

For at sikre, at kommunerne kan komme i kontakt med hinanden i hele det tidsrum, hvor der kan stemmes, kan kommunen f.eks. på valgdagen på sin hjemmeside offentliggøre det telefonnummer, som kommunen kan kontaktes på i hele det nævnte tidsrum.

Indfødsretskontoret i Udlændinge- og Integrationsministeriet kan kontaktes telefonisk på tlf.nr. 61 98 36 51 i hele det tidsrum, hvor der kan stemmes (kl. 9-20), for at afklare eventuelle tvivlsspørgsmål om en persons danske indfødsret.

4.12. Elektronisk valgliste

Kommunalbestyrelsen kan beslutte at anvende en elektronisk valgliste for et, flere eller alle afstemningsområder i kommunen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 1, 2. pkt. Det er frivilligt, om kommunen vil anvende elektroniske valglister. Det er i givet fald kommunalbestyrelsen selv, der skal betale de nødvendige merudgifter, hvis den beslutter at anvende en elektronisk valgliste.

Den elektroniske valgliste skal indeholde de samme oplysninger som valglister på papir efter den gældende lovgivning og skal rettes og afmærkes samt påføres bemærkninger efter de gældende regler herom. Den elektroniske valgliste kan anvendes til alle de opgaver, som en valgliste i papirudgave bruges til efter gældende lovgivning ved afholdelse af valg. Forskellen vil derfor alene bestå i, at valglisten foreligger i elektronisk form, og i, at rettelser og afmærkning af valglister sker elektronisk, ligesom eventuelle bemærkninger påføres valglisten elektronisk.

Ved brug af elektronisk valgliste *skal* der til enhver tid være en papirudgave af valglisten tilgængelig på det enkelte afstemningssted på valgdagen (og ved gennemgangen af brevstemmer). Det er således *ikke* tilstrækkeligt, at der i tilfælde af systemnedbrud, strømsvigt eller lignende fremskaffes en papirudgave af valglisten ved at udskrive en sådan på afstemningsstedet eller et andet sted. En papirudgave af valglisten skal være til rådighed, så man med det samme kan påbegynde en manuel registrering af brevstemmer eller vælgere.

Den elektroniske valgliste skal ligesom valglisterne på papir udarbejdes på grundlag af oplysningerne i CPR.

Selv om kommunalbestyrelsen har besluttet at anvende en elektronisk valgliste, skal valgkortene stadig sendes ud til vælgerne på papir. Valgkortene skal indeholde de oplysninger, der kræves efter den gældende lovgivning, se afsnit 4.10., og kan herudover forsynes med en stregkode for at gøre det nemmere på valgdagen at registrere på den elektroniske valgliste, at den pågældende vælger har afgivet stemme.

Der skal udarbejdes en elektronisk valgliste for hvert af de afstemningsområder i kommunen, hvor kommunalbestyrelsen har besluttet, at der skal anvendes elektronisk valgliste. I modsætning til afstemningsområder, hvor der alene anvendes valgliste i papirform, skal der ikke udarbejdes en særskilt valgliste for hvert valg bord i tilfælde, hvor der er flere valgborde på

afstemningsstedet. Den elektroniske valgliste er fælles for alle valgborde. En vælger, der bliver afmærket på den elektroniske valgliste ved et valg bord, bliver derfor automatisk også afmærket på den elektroniske valgliste ved det/de øvrige valg bord(e). Vælgeren skal derfor ikke som ved en papirvalgliste henvende sig ved et bestemt valg bord, men kan gå hen til det bord, hvor køen er kortest.

Den elektroniske valgliste kan godt indeholde flere oplysninger eller varetage andre funktioner end dem, der er nævnt i valglovgivningen (se f.eks. afsnit 8.7.3. om brevstemmeafmærkning). Omvendt kan kommunalbestyrelsen beslutte, at den elektroniske valgliste kun skal bruges til nogle af de opgaver, der har med valglister at gøre. F.eks. kan kommunalbestyrelsen beslutte at anvende en papirbaseret valgliste til manuelle rettelser og kontrol af brevstemmer og kun anvende en elektronisk valgliste til at kontrollere de fremmødte vælgere på valgdagen. Det forudsætter dog, at de ændringer, der er sket i valglisten som følge af den hidtidige anvendelse af den papirbaserede valgliste, siden er tastet korrekt ind på den elektroniske valgliste. Omvendt vil der heller ikke være noget i vejen for, at kommunalbestyrelsen beslutter at anvende en elektronisk valgliste til at rette og gennemgå brevstemmer og en papirbaseret valgliste til at kontrollere de fremmødte vælgere, forudsat at den papirbaserede valgliste (til dette formål) først skrives ud, efter at den elektroniske valgliste er brugt til de nævnte opgaver.

Kommunalbestyrelsen skal som dataansvarlig – og KMD A/S eller en anden leverandør skal som databehandler – gennemføre passende tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger omkring behandlingen af personoplysninger, jf. nærmere databeskyttelsesforordningens artikel 32.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal særligt henlede opmærksomheden på, at hvis kommunalbestyrelsen beslutter at bruge en elektronisk valgliste, skal kommunalbestyrelsen træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at

valgstyrene ved gennemgangen af brevstemmerne og valglisteførerne ved kontrollen af de fremmødte vælgere på valgdagen hurtigt går over til at registrere manuelt på en papirudgave af valglisten, hvis systemet bryder sammen, eller hvis der sker strømsvigt eller lignende. På samme måde skal kommunalbestyrelsen have truffet de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de manuelle registreringer efterfølgende bliver tastet ind i den elektroniske valgliste, når det elektroniske system er kommet op at køre igen efter et systemnedbrud m.v. I sådanne tilfælde er det både den elektroniske og den manuelle valgliste, der skal destrueres, når klagefristen er udløbet, og klager over valget er endeligt afgjort, se afsnit 10.

Det henstilles, at KMD eller en anden databehandler af hensyn til driftssikkerheden på valgdagen stiller den endelige version af en elektronisk valgliste til rådighed for kommunerne i behørig tid inden afstemningen, således at de elektroniske valglister kan installeres og testes, inden de tages i brug på valgdagen. Det vil også i perioden op til afstemningen være hensigtsmæssigt at undgå ikke-nødvendige ændringer eller opdateringer af systemet, der understøtter den elektroniske valgliste. Kommunalbestyrelsen kan gøre KMD eller en anden databehandler opmærksom på dette forhold.

4.13. Mulighed for ændret afstemningssted for vælgere med handicap eller nedsat førlighed

Ved en lovændring ved lov nr. 173 af 26. februar 2014 er der givet mulighed for, at kommunalbestyrelsen i vælgerens bopælskommune efter ansøgning fra en vælger kan tillade, at vælgeren afgiver stemme på valgdagen på et andet afstemningssted end det, vælgeren er tilknyttet i henhold til valglisten. Vælgeren kan ved Europa-Parlamentsvalg alene overføres til et andet afstemningssted i vælgerens bopælskommune. Ændringen af afstemningssted skal være begrundet i vælgerens handicap eller nedsatte førlighed. Er denne betingelse opfyldt, skal kommunalbestyrelsen imøde-

komme vælgerens ansøgning. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 2.

Bestemmelsen er tilsigtet et bredt anvendelsesområde. Ethvert forhold, der vedrører vælgerens handicap eller nedsatte førlighed, kan begrunde en ændring af afstemningssted. Det vil således blandt andet være muligt for f.eks. kørestolsbrugere at blive overført til et afstemningssted med handicapvenlige fysiske adgangsforhold. Det vil endvidere være muligt for f.eks. blinde og svagsynede vælgere, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen, at blive overført til et afstemningssted, hvor der er indrettet et separat lydtæt stemmerum, eller for så vidt angår svagsynede vælgere, hvor der er særligt gode lysforhold i stemmelokalet/stemmerummet. Også rådigheden over et hæve/sænkebord og/eller et forstørrelsesapparat af typen CCTV (Closed Circuit Television) i et særligt handicapvenligt stemmerum, længden på gardinerne i stemmerummene, handicaptolletfaciliteter eller lignende kan begrunde en ændring af afstemningssted. Se afsnit 7.3. om hjælpemidler ved stemmeafgivningen.

Det vil derimod ikke være muligt at ændre afstemningssted af andre årsager, f.eks. at det af rent logistiske årsager er nemmere for vælgeren at afgive sin stemme på et bestemt afstemningssted.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at vælgerne bliver gjort bekendt med muligheden for at afgive deres stemme på et andet afstemningssted end det, de er tilknyttet på valglisten, og om de nærmere betingelser herfor. Kommunalbestyrelsen skal i den forbindelse oplyse, hvor de hjælpemidler, som ikke stilles til rådighed på alle afstemningssteder, dvs. hæve-/sænkebord og CCTV, kan benyttes. Vælgere, som ønsker at benytte disse hjælpemidler, kan således ansøge om at blive overflyttet til det afstemningssted, hvor hjælpemidlerne stilles til rådighed. Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med kommunalbestyrelsens forpligtelse til på kommunens hjemmeside at underrette om, på hvilke afstemningssteder hæve-/sænkebord

og CCTV kan benyttes, samtidig underretter vælgerne om muligheden for at skifte afstemningssted. Det kan også være hensigtsmæssigt at underrette vælgerne herom ved annoncering i relevante medier, men der er ikke noget krav herom.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at kommunalbestyrelsen oplyser om tilgængelighed til afstemningsstederne i kommunen på kommunens hjemmeside, samt at afstemningsstederne registreres på www.godadgang.dk.

Ansøgning om at afgive stemme på et andet afstemningssted i bopælskommunen skal indgives senest kl. 12 torsdag den 16. maj 2019 (da fredag den 17. maj 2019 er St. Bededag) til vælgerens bopælskommune. Ansøgning skal indgives forud for hvert valg til Europa-Parlamentet og kan tidligst indgives søndag den 28. april 2019 (fire uger før valgdagen). Se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 2, sammenholdt med folketingsvalglovens § 47 a, stk. 2.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har udarbejdet et vejledende ansøgningsskema, som kommunalbestyrelsen kan udlevere til de relevante vælgere. Ansøgningsskemaet vil kunne findes på ministeriets valghjemmeside (under "Læs mere"):

<https://valg.oim.dk/valgmyndigheder/valg-til-europa-parlamentet-2019/>. Kommunalbestyrelsen kan evt. lægge ansøgningsskemaet på det sted på kommunens hjemmeside, hvor der oplyses om muligheden for at søge om at stemme på et andet afstemningssted i kommunen for vælgere med handicap eller nedsat førlighed.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at kommunalbestyrelsen i relevant omfang gør vælgere, der modtager hjemmehjælp eller hjemmesygepleje eller bor i de boformer eller boliger efter lov om social service eller boliglovgivningen, hvor der kan brevstemmes i boformen eller boligen, se afsnit 8.4.1.1., og som på grund af handicap eller nedsat førlighed ville kunne søge om at stemme på et andet

afstemningssted, opmærksom på muligheden for at afgive stemme på et andet afstemningssted i kommunen. De vælgere, der ønsker det, bør i givet fald, og i det omfang det er nødvendigt, have hjælp til at udfylde og indsende ansøgningen (evt. i form af et ansøgningsskema, se nedenfor). Hvis vælgeren ikke er i stand til selv at underskrive ansøgningen, må den person, der hjælper vælgeren med at udfylde ansøgningen, underskrive med sit eget navn og angive, at hjælperen underskriver på vælgerens vegne (underskrift efterfulgt af ordet »for« og vælgerens navn).

Det er efter ministeriets opfattelse i overensstemmelse med Europa-Parlamentsvalgloven, at vælgeren indgiver en ansøgning om skift af afstemningssted telefonisk.

Kommunalbestyrelsen skal som udgangspunkt ikke undersøge, om vælgeren opfylder betingelsen for at skifte afstemningssted, og skal som udgangspunkt ikke forlange lægeerklæring eller lignende. Kommunalbestyrelsen kan i almindelighed lægge vælgerens eventuelle erklæring om, at betingelsen er opfyldt, til grund. Kommunalbestyrelsen kan dog godt undersøge nærmere, om betingelsen er opfyldt, såfremt der i den konkrete sag er anledning hertil, f.eks. fordi kommunalbestyrelsen har begrundet mistanke om, at betingelsen ikke er opfyldt.

Hvis en ansøgning indeholder rent formelle mangler (f.eks. mangler en underskrift eller oplysning om, hvorfor vælgeren ønsker at skifte afstemningssted osv.), skal kommunalbestyrelsen særligt hurtigt give vælgeren besked herom, så vælgeren kan nå at rette manglerne og indgive en ny ansøgning (evt. telefonisk) inden fristen herfor.

Kommunalbestyrelsen skal underrette vælgeren om kommunalbestyrelsens afgørelse om, hvorvidt vælgeren skal skifte afstemningssted eller ej. Kommunalbestyrelsen skal, hvis kommunalbestyrelsen giver vælgeren tilladelse til at skifte afstemningssted, underrette vælgeren om det nye afstemningssteds præcise be-

liggenhed og om, at vælgeren skal se bort fra den information om afstemningssted, som vælgeren måtte have fået på valgkortet.

Der er ikke i Europa-Parlamentsvalgloven fastsat noget krav om, at afgørelsen om, hvorvidt vælgeren skal skifte afstemningssted eller ej, skal være skriftlig. Det følger imidlertid efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse af god forvaltningsskik, at en skriftlig ansøgning skal besvares skriftligt. En telefonisk ansøgning, der imødekommes, kan besvares telefonisk, men skal i alle tilfælde følges op af en skriftlig afgørelse, da vælgeren skriftligt skal underrettes om det nye afstemningssteds præcise beliggenhed samt om, at vælgeren kan se bort fra den information om afstemningssted, der fremgår af valgkortet. Desuden bør et afslag, uanset om ansøgningen er indgivet skriftligt eller telefonisk, under alle omstændigheder gives skriftligt i medfør af princippet om god forvaltningsskik. Det skriftlige afslag skal indeholde en begrundelse for, hvorfor ansøgeren ikke opfylder betingelserne for at skifte afstemningssted, se forvaltningslovens § 24.

Vælgeren skal modtage underretning om kommunalbestyrelsens afgørelse senest dagen før valgdagen. Af hensyn til vælgerens mulighed for at arrangere transport *henstilles* det, at vælgeren modtager denne underretning i god tid inden valgdagen, dvs. inden for få arbejdsdage efter ansøgningsfristens udløb.

En vælger, der på denne måde overføres til et andet afstemningssted, skal slettes fra valglisten på det afstemningssted, vælgeren oprindeligt var tilknyttet, og tilføjes valglisten på det afstemningssted, som vælgeren er overført til. Vælgerens bopælskommune skal sørge for både sletning og tilføjelse på de respektive valglistes. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 2, sammenholdt med folketingsvalglovens § 47 a, stk. 3. Valglisten skal påføres en anmærkning om, at vælgeren er overført til et andet afstemningssted på grund af vælgerens handicap eller nedsatte førlighed.

5. Valg m.v. af valgbestyrelser, valgstyrere og tilforordnede vælgere

5.1. Valgbestyrelser

Reglerne om valg af valgbestyrelser findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, der henviser til reglerne i kapitel 5 i lov om valg til Folketinget.

For hver opstillingskreds vælges en valgbestyrelse til Europa-Parlamentsvalget. Dette gælder, uanset om opstillingskredsen består af flere (dele af) kommuner. I kommuner med flere opstillingskredse vælges én valgbestyrelse, der er fælles for alle opstillingskredse i kommunen, se folketingsvalglovens § 23, stk. 1. Landets inddeling i opstillingskredse er fastlagt i valgkredsfortegnelsen, der er et bilag til folketingsvalgloven. Valgkredsfortegnelsen indeholder en angivelse af, hvilken eller hvilke kommuner der helt eller delvis indgår i opstillingskredsen.

Indgår flere kommuner helt eller delvis i opstillingskredsen, udføres de fælles funktioner af den kommune, der i valgkredsfortegnelsen er angivet som *kredskommune*, se folketingsvalglovens § 8, stk. 4. Valgkredsfortegnelsen indeholder en angivelse af, hvilken af kommunerne i opstillingskredsen der er kredskommune (kredskommunen er angivet i kursiv).

Kommunalbestyrelsen vælger medlemmerne af valgbestyrelsen blandt sine medlemmer. Borgmesteren er født medlem af valgbestyrelsen. Hvis der kun er én kommune i opstillingskredsen, er borgmesteren født formand for valgbestyrelsen. I kommuner med magistratsstyre eller en styreform med delt administrativ ledelse, se §§ 64 og 64 a i lov om kommunernes styrelse (lovbekendtgørelse nr. 47 af 15. januar 2019), kan kommunalbestyrelsen i kommunens styrelsesvedtægt bestemme, at et magistratsmedlem eller en udvalgsformand er medlem i stedet for borgmesteren, se folketingsvalglovens § 23, stk. 3.

Indgår flere kommuner helt eller delvis i opstillingskredsen, vælger hver kommunalbesty-

relse i de kommuner, der helt eller delvis indgår i opstillingskredsen, et nærmere fastlagt antal medlemmer til valgbestyrelsen blandt kommunalbestyrelsens medlemmer. Borgmesteren er født medlem af valgbestyrelsen. Borgmesteren i kredskommunen er født formand for valgbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsen (i kredskommunen) vælger valgbestyrelsens næstformand blandt (kreds)kommunens medlemmer af valgbestyrelsen.

Med hensyn til de nærmere regler om valg af valgbestyrelsens medlemmer og stedfortrædere for disse samt om formand og valg af næstformand, herunder for valg af valgbestyrelsen m.v. for opstillingskredse, der består af flere kommuner, henvises til Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, jf. folketingsvalglovens §§ 23, 24 og 26.

Valgbestyrelsen skal ifølge Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, vælges senest 4 uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 28. april 2019. Medlemmer til valgbestyrelsen kan godt være valgt allerede på et tidligere tidspunkt, f.eks. på kommunalbestyrelsens konstituerende møde.

Medlemmer af kommunalbestyrelsen, der er opstillet som kandidater til Europa-Parlamentsvalget, kan ikke vælges som medlemmer eller stedfortrædere til valgbestyrelsen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 2.

Efter almindelige retsgrundsætninger om generel inhabilitet kan et medlem af kommunalbestyrelsen, der lever i ægteskab eller fast samlivsforhold med en kandidat til Europa-Parlamentsvalget, heller ikke vælges som medlem eller stedfortræder til valgbestyrelsen.

Bliver et medlem af kommunalbestyrelsen, der er valgt som medlem af en valgbestyrelse, forhindret i at varetage hvervet som medlem af valgbestyrelsen, indtræder det medlem af kommunalbestyrelsen, der efter folketingsvalglovens regler er udpeget som stedfortræder

for vedkommende, i valgbestyrelsen, se folketingsvalglovens § 23, stk. 3.

Der er ikke fastsat nogen quorumkrav i valglovgivningen for valgbestyrelsens virksomhed. Det er dog efter ministeriets opfattelse en forudsætning i valglovgivningen, at alle medlemmer af valgbestyrelsen som udgangspunkt skal være til stede på de møder, som er omfattet af valgbestyrelsens virksomhed.

Bliver et eller flere medlemmer af valgbestyrelsen forhindret i at deltage i et møde i valgbestyrelsen, og er det bekendt, at deres stedfortræder(e) heller ikke vil kunne være til stede i deres sted, skal kommunalbestyrelsen derfor udpege en ny stedfortræder for det eller de ordinære medlemmer, der ikke vil kunne være til stede. Der skal ikke udpeges en 2. stedfortræder for stedfortræderen, men en ny stedfortræder for det ordinære medlem.

Det er tilstrækkeligt, at den pågældende gruppe, der udpegede det oprindelige ordinære medlem af valgbestyrelsen samt dennes stedfortræder, udpeger en ny stedfortræder for det ordinære medlem. Det er således ikke nødvendigt at indkalde kommunalbestyrelsen.

Om valgbestyrelsens opgaver, se oversigten i afsnit 2.2. Der henvises endvidere til Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 1, samt til folketingsvalglovens § 23, stk. 2, og § 28, stk. 3, med de ændringer, der følger af Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 1.

Valgbestyrelsen forestår ved dette Europa-Parlamentsvalg fintællingen. Da stemmeoptællingen ved dette Europa-Parlamentsvalg finder sted på valgdagen, står valgbestyrelsen ved dette Europa-Parlamentsvalg ikke for denne første stemmeoptælling. Det er i stedet valgstyrerne på de enkelte afstemningssteder, der står for stemmeoptællingen efter afstemningens afslutning kl. 20 på valgaftenen.

Om formanden for valgbestyrelsens opgaver, se folketingsvalglovens § 28, stk. 1 og 2, § 70, § 71, § 74, stk. 3, og § 105, stk. 1, 2. pkt., samt Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 4. Om

valgbestyrelsens valgbog, se afsnit 9.8. nedenfor.

5.2. Valgstyrere

Reglerne om valg af valgstyrere m.v. findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, der henviser til reglerne i folketingsvalglovens kapitel 5.

Kommunalbestyrelsen vælger for hvert afstemningsområde mindst 5 og højst 9 valgstyrere til at stå for afstemningen og den efterfølgende stemmeoptælling på afstemningsstedet til Europa-Parlamentsvalget, se folketingsvalglovens § 29, stk. 1. Valgstyrene vælges i passende tid før valgdagen.

Valgstyrene vælges ved forholdstalsvalg under ét blandt de vælgere, der bor i kommunen, se folketingsvalglovens § 29, stk. 2.

Forholdstalsvalgene foretages efter reglerne i den kommunale styrelseslovs § 24, stk. 3. Det er dog ikke nødvendigt at afholde valg, hvis der er enighed i kommunalbestyrelsen om, hvem der skal udpeges til valgstyrere og formænd for valgstyrene. Afholdes der valg af valgstyrere, skal der over for formanden for kommunalbestyrelsen anmeldes særskilte valggrupper til dette valg, som ikke behøver at være sammenfaldende med de valggrupper, der er anmeldt til valget af stående udvalg og økonomiudvalget, se den kommunale styrelseslovs § 24, stk. 3. Det er uden betydning for valggruppens deltagerkreds, om forudsætningerne for valggruppens dannelse efter valget af valgstyrere er ændret, f.eks. ved at en eller flere af deltagerne i valggruppen har ændret politisk tilhørsforhold.

Hvis kommunalbestyrelsen ikke ønsker at bruge forholdstalsmetoden til beregning af antallet af valgstyrere (og tilforordnede vælgere), som de enkelte valggrupper hver især kan udpege, er det tilladt at anvende en anden fordeling, hvis der er enighed herom i kommunalbestyrelsen. Man kan f.eks. aftale, at et vist antal af valgstyrene (og de tilforordnede vælgere) udpeges efter forholdstalsmetoden, og at de

resterende pladser fordeles til de mindre partier, nye partier eller lister, som ikke aktuelt er repræsenteret i kommunalbestyrelsen, men som stillede op ved sidste kommunalbestyrelsesvalg. Hvilken metode kommunalbestyrelsen anvender til at fordele disse resterende pladser, er op til den enkelte kommunalbestyrelse, så længe der er enighed herom i kommunalbestyrelsen.

Det er muligt for en gruppe i kommunalbestyrelsen at give afkald på (frasisige sig retten til) at udpege et antal valgstyrere (og tilforordnede vælgere), selv om kommunalbestyrelsen har vedtaget, at de skal udpeges efter forholdstalsmetoden. Det antal valgstyrere (og tilforordnede vælgere), som gruppen har givet afkald på at udpege, fordeles i så fald efter forholdstalsmetoden mellem de øvrige grupper i kommunalbestyrelsen.

Det er også muligt at afgive retten til at udpege det antal valgstyrere (og tilforordnede vælgere), som en gruppe efter forholdstalsmetoden har ret til at udpege, til en anden gruppe i kommunalbestyrelsen, hvis der er enighed herom i kommunalbestyrelsen.

Det er op til den enkelte kommunalbestyrelse at tilrettelægge udpegningen på en for kommunen formålstjenlig måde, så længe det sker inden for lovens rammer, og så længe der er enighed herom i kommunalbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsen vælger blandt valgstyrene en formand for disse for hvert afstemningsområde. Formændene vælges ligeledes ved forholdstalsvalg under ét, se ovenfor og folketingsvalglovens § 29, stk. 4. Valgstyrerformanden skal sørge for, at der umiddelbart inden og under valghandlingen og ved den efterfølgende stemmeoptælling til enhver tid er et tilstrækkeligt antal valgstyrere til stede på afstemningsstedet til, at der kan sikres en hensigtsmæssig afvikling af valghandlingen og stemmeoptællingen. Der skal dog altid være et flertal af de udpegede valgstyrere til stede på

afstemningsstedet under valghandlingen og den efterfølgende stemmeoptælling.

Der er således mulighed for, at valgstyrrerformanden kan beslutte, at valgstyrrerne på skift kan forlade afstemningsstederne både umiddelbart inden valghandlingen (dvs. den forberedelse af valghandlingen, der finder sted samme dag som valghandlingen), under valghandlingen samt den efterfølgende stemmeoptælling for at holde pause(r), når det ellers er foreneligt med afviklingen af de forskellige opgaver før, under og efter valghandlingen. Det kan f.eks. være på tidspunkter i løbet af dagen, hvor der erfaringsmæssigt ikke møder så mange vælgere op for at stemme. Valgstyrrerne skal rette sig efter valgstyrrerformandens anvisninger. Alle valgstyrrerne skal være til stede ved underskrivningen af afstemningsbogen. Se folketingsvalglovens § 29, stk. 6.

Enhver vælger har pligt til at påtage sig hvervet som valgstyrrer, se folketingsvalglovens § 31, stk. 1, 1. pkt. (borgerligt ombud).

Et medlem af kommunalbestyrelsen, herunder et medlem af valgbestyrelsen, kan godt vælges som valgstyrrer.

En kandidat til valget kan godt vælges til valgstyrrer, se folketingsvalglovens § 29, stk. 3. En kandidat til valget må dog ikke være med til at optælle, hvor mange stemmer der er afgivet for den kandidatliste, vedkommende er opstillet for, eller i opgørelsen af, hvordan de afgivne stemmer for den pågældende kandidatliste fordeles på personlige stemmer for hver kandidat og listestemmer, se Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 4, samt afsnit 9.1. nedenfor.

Det samme forhold vil efter ministeriets opfattelse gøre sig gældende, hvor en kandidats ægtefælle, samlever eller anden nærtstående deltager i stemmeoptællingen, se nærmere afsnit 9.1. Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet, se forvaltningslovens § 3.

Kandidater (eller deres ægtefælle, samlever eller anden nærtstående) til valget må heller ikke yde personlig bistand til stemmeafgivningen på valgdagen som valgstyrrer, se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 4. En kandidat til valget (eller dennes ægtefælle, samlever eller anden nærtstående) må derimod godt yde personlig bistand ved stemmeafgivningen, hvis kandidaten udpeges af vælgeren som personlig hjælper, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 2. pkt., se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1.

Om valgstyrrernes opgaver se folketingsvalglovens §§ 46-52, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, folketingsvalglovens §§ 65 og 66, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, og folketingsvalglovens § 68, § 69, stk. 3, og § 70, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2. Om valgstyrrernes afstemningsbog se afsnit 9.5. nedenfor.

Valgstyrrere har pligt til at gøre sig bekendt med deres opgaver og give fremmøde før valgdagen på kommunalbestyrelsens forlangende med henblik på at modtage den fornødne instruktion m.v., se folketingsvalglovens § 31, stk. 1, 2. pkt. Kommunalbestyrelsen har i denne forbindelse mulighed for efter behov at give valgstyrrere den nødvendige instruktion vedrørende valghandlingens afvikling, stemmeoptællingen m.v. før valgdagen, såfremt det skønnes svært at nå det på valgdagen, inden valghandlingen starter. Valgstyrrerne har pligt til at møde op til denne instruktion som led i deres hverv. Det forudsættes, at der alene er pligt til fremmøde i dag- og aftentimerne. Såfremt en valgstyrrer har forfald til en instruktion, som finder sted før valgdagen, kan der som alternativ til udpegning af en ny valgstyrrer ske instruktion på et andet tidspunkt, såfremt dette er muligt. Instruktionen kan evt. ske på anden vis end ved at indkalde de pågældende valgstyrrere til et møde. Der kan således benyttes f.eks. videoinstruktion eller e-learningværktøjer, evt. i kombination med en (kortere) instruktion på valgdagen, inden afstemningen påbegyndes. Valgstyrrerne har pligt

til at gøre sig bekendt med den instruktion, som kommunalbestyrelsen vælger at give dem.

Valgstyrerne har pligt til at udføre de hverv, der påhviler dem, medmindre de har forfald (dvs. er lovligt forhindret). Har en valgstyrer forfald, udpeger den gruppe i kommunalbestyrelsen, der har udpeget den pågældende, en ny valgstyrer, se folketingsvalglovens § 31, stk. 2.

Er der uenighed om, hvor de enkelte valgstyrere skal gøre tjeneste, afgøres spørgsmålet af kommunalbestyrelsen ved almindelig flertalsafgørelse. Det er forudsat i folketingsvalgloven, at valgstyrerne på de enkelte afstemningssteder repræsenterer flere grupper i kommunalbestyrelsen.

En valgstyrer kan gøre tjeneste på afstemningsstedet i et andet afstemningsområde inden for kommunen end det afstemningsområde, hvor den pågældende bor.

5.3. Tilforordnede vælgere

Reglerne om valg af tilforordnede vælgere findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, der henviser til folketingsvalglovens kapitel 5.

Kommunalbestyrelsen vælger et antal tilforordnede vælgere til at hjælpe til ved Europa-Parlamentsvalget, jf. folketingsvalglovens § 30, stk. 1, 1. pkt., jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1. Loven indeholder ikke nærmere regler om, hvor mange tilforordnede vælgere der skal vælges, men forudsætter blot, at kommunalbestyrelsen udpeger det nødvendige antal efter kommunalbestyrelsens skøn. Det er derfor op til den enkelte kommunalbestyrelse selv at fastsætte, både hvor mange tilforordnede der skal være til stede på det enkelte afstemningssted, samt i hvilket tidsrum de tilforordnede vælgere skal være til stede på afstemningsstedet. Det er således i overensstemmelse med valglovgivningen at organisere tilforordnede vælgere i skiftehold, hvor de tilforordnede vælgere ikke kommer tilbage til valgstedet på et senere tidspunkt – modsat hvad der gælder for valgstyrerne, der som be-

skrevet ovenfor i afsnit 5.2. skal være til stede ved underskrivningen af afstemningsbogen. Kommunalbestyrelsen kan ikke undlade at udpege tilforordnede vælgere og i stedet anvende administrativt personale, heller ikke på enkelte valgsteder.

De tilforordnede vælgere vælges ved forholdstalsvalg under ét blandt de vælgere, der bor i kommunen, medmindre de udpeges i enighed af kommunalbestyrelsen, se folketingsvalglovens § 30, stk. 1, 2. pkt., og ovenfor i afsnit 5.2. om valg af valgstyrere ved forholdstalsvalg. Afholdes der valg af tilforordnede vælgere, skal der anmeldes særskilte valggrupper til dette valg, som ikke behøver at være sammenfaldende med de valggrupper, der er anmeldt til valget af stående udvalg og økonomiudvalget, se den kommunale styrelseslovs § 24, stk. 3. Det er uden betydning for valggruppens deltagerkreds, om forudsætningerne for valggruppens dannelse efter valget af tilforordnede vælgere er ændret, f.eks. ved at en eller flere af deltagerne i valggruppen har ændret politisk tilhørsforhold.

Det er inden for lovens rammer at føre en ”bruttoliste” over tilforordnede vælgere, hvor kommunen kan påføre interesserede borgere, der kan trækkes på som tilforordnede vælgere, for det tilfælde, at kommunalbestyrelsen ikke selv kan stille med et tilstrækkeligt antal tilforordnede vælgere fra eget bagland.

Det er op til den enkelte kommunalbestyrelse at tilrettelægge udpegningen på en for kommunen formålstjenlig måde, så længe det sker inden for lovens rammer, og så længe der er enighed herom i kommunalbestyrelsen.

De tilforordnede vælgere vælges i passende tid forud for valgdagen.

Enhver vælger har pligt til at påtage sig hvervet som tilforordnet vælger, se folketingsvalglovens § 31, stk. 1, 1. pkt. (borgerligt ombud).

Et medlem af kommunalbestyrelsen, herunder et medlem af valgbestyrelsen, kan godt vælges som tilforordnet vælger.

En kandidat til valget kan godt vælges som tilforordnet vælger, se folketingsvalglovens § 30, stk. 2. En kandidat kan dog ikke udpeges til at være stemmemodtager ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem, se nærmere afsnit 8.4.2. nedenfor.

Det samme forhold vil efter ministeriets opfattelse gøre sig gældende, hvor en kandidats ægtefælle, samlever eller anden nærtstående er udpeget som tilforordnet vælger, der skal være stemmemodtager ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem, se nærmere afsnit 8.4.2. nedenfor. Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet, se nærmere forvaltningslovens § 3.

En kandidat til valget må heller ikke være med til at optælle, hvor mange stemmer der er afgivet for den kandidatliste, den pågældende er opstillet for, eller i opgørelsen af, hvordan de afgivne stemmer for den pågældende kandidatliste fordeles sig på personlige stemmer for hver kandidat og listestemmer, se Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 4, samt afsnit 9.1. nedenfor.

Det samme forhold vil efter ministeriets opfattelse gøre sig gældende, hvor en kandidats ægtefælle, samlever eller anden nærtstående deltager i stemmeoptællingen, se nærmere afsnit 9.1. Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet, se forvaltningslovens § 3.

En kandidat til valget (eller dennes ægtefælle, samlever eller anden nærtstående) må heller ikke yde personlig bistand til stemmeafgivningen på valgdagen som tilforordnet vælger eller som stemmemodtager ved brevstemmeafgivning, se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 4, og § 26, stk. 5. En kandidat til valget (eller dennes ægtefælle, samlever eller anden

nærtstående) må derimod godt yde personlig bistand til stemmeafgivningen, hvis kandidaten udpeges af vælgeren som personlig hjælper, jf. folketingsvalglovens §§ 49, stk. 2, 2. pkt., og 61, stk. 4, 2. pkt., jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og § 26, stk. 6.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at kommunalbestyrelsen tager særligt hensyn til de mindre partier samt de partier, der ikke er repræsenteret i kommunalbestyrelsen, når den udpeger de tilforordnede vælgere.

Er der uenighed om, hvor de enkelte tilforordnede vælgere skal gøre tjeneste, afgøres spørgsmålet af kommunalbestyrelsen ved almindelig flertalsafgørelse. Det er forudsat i folketingsvalgloven, at de tilforordnede vælgere på de enkelte afstemningssteder repræsenterer flere grupper i kommunalbestyrelsen.

De tilforordnede vælgere har pligt til at udføre de hverv, der påhviler dem, medmindre de har forfald (dvs. er lovligt forhindret). Har en tilforordnet vælger forfald, udpeger den gruppe i kommunalbestyrelsen, der har udpeget den pågældende, en ny tilforordnet vælger, se folketingsvalglovens § 31, stk. 2.

De tilforordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med deres opgaver og give fremmøde før valgdagen på kommunalbestyrelsens forlangende med henblik på at modtage den fornødne instruktion m.v., se folketingsvalglovens § 31, stk. 1, 2. pkt. Kommunalbestyrelsen har i denne forbindelse mulighed for efter behov at give tilforordnede vælgere den nødvendige instruktion vedrørende valghandlingens afvikling, stemmeoptællingen m.v. før valgdagen, såfremt det skønnes svært at nå det på valgdagen, inden valghandlingen starter. De tilforordnede vælgere har pligt til at møde op til denne instruktion som led i deres hverv. Det forudsættes, at der alene er pligt til fremmøde i dag- og aftentimerne. Såfremt en tilforordnet vælger har forfald til en instruktion, som finder sted før valgdagen, kan der som alternativ til udpegning af en ny tilforordnet vælger ske instruktion på et andet tidspunkt, såfremt dette

er muligt. Instruktionen kan evt. ske på anden vis end ved at indkalde de pågældende tilforordnede vælgere til et møde. Der kan således benyttes f.eks. videoinstruktion eller e-learningværktøjer, evt. i kombination med en (kortere) instruktion på valgdagen, inden afstemningen påbegyndes. De tilforordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med den instruktion, som kommunalbestyrelsen vælger at give dem.

De tilforordnede vælgere skal hjælpe valgstyrrerne med deres opgaver på valgdagen, herunder stemmeoptællingen på afstemningsstedet. Valgbestyrelsen kan beslutte, at tilforordnede vælgere også skal medvirke ved fintællingen.

Tilforordnede vælgere skal endvidere være stemmemodtagere ved afgivning af brevstemmer i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem. Efter folketingsvalglovens § 55, stk. 2, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, afgives brevstemmer de nævnte steder til to stemmemodtagere, der er udpeget blandt de tilforordnede vælgere. Kommunalbestyrelsen kan dog bestemme, at en af stemmemodtagerne er en person udpeget blandt personale ansat i kommunens forvaltning. Se nærmere afsnit 8.4.2. nedenfor.

Der er ikke noget krav om, at de tilforordnede vælgere, der fungerer som brevstemmemodtagere, også skal medvirke ved afstemningen på valgdagen m.v.

En tilforordnet vælger kan gøre tjeneste på afstemningsstedet i et andet afstemningsområde inden for kommunen end det afstemningsområde, hvor den pågældende bor.

5.4. Diæter

Reglerne om diæter m.v. findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 2, der henviser til reglerne i folketingsvalglovens kapitel 5.

Valgbestyrelsens medlemmer, valgstyrrerne og de tilforordnede vælgere får diæter for deres

virksomhed i forbindelse med afstemningen, herunder for eventuel instruktion før valgdagen af valgstyrrerne og tilforordnede vælgere om deres opgaver, se folketingsvalglovens § 31, stk. 3.

Diæterne gives som udgangspunkt efter reglerne i den kommunale styrelseslov.

Diæterne er som udgangspunkt af samme størrelse som de diæter, der gives efter den kommunale styrelseslov. Diætsatsen for hverv, der beslaglægger højst 4 timer, udgør i 2019-niveau 425 kr. pr. dag. Dette beløb forhøjes hvert år den 1. januar med 5 kr. Hvis hvervet beslaglægger mere end 4 timer, ydes der dog det dobbelte af det for det pågældende år gældende diætbeløb, dvs. i 2019 ydes 850 kr. pr. dag. Se § 4, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1769 af 27. december 2018 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv.

Ved en lovændring i 2012 (§ 3 i lov nr. 1252 af 18. december 2012) fik kommunalbestyrelsen imidlertid mulighed for fremover at beslutte, at der ikke ydes diæter for virksomhed i forbindelse med valg, eller at de diæter, der ydes, udgør et andet (højere eller lavere) beløb, end hvad der følger af reglerne i den kommunale styrelseslov. Kommunalbestyrelsen er herved ikke bundet af bestemmelsen om, at der for dage, hvor hvervet beslaglægger mere end 4 timer, ydes det dobbelte diætbeløb. Diæterne kan pr. dag dog højst udgøre det femdobbelte af det diætbeløb, som i henhold til reglerne i den kommunale styrelseslov er fastsat for møder af ikke over 4 timers varighed, se folketingsvalglovens § 31, stk. 3, 4. pkt., det vil sige i 2019 højst 2.125 kr. pr. dag.

Beslutning herom skal træffes på et møde i kommunalbestyrelsen og kan ikke delegeres til et udvalg eller kommunens forvaltning. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutningen generelt eller for et eller flere af de hverv, der nævnes i bestemmelsen (valgbestyrelsens medlemmer, valgstyrrere eller tilforordnede vælgere). Kommunalbestyrelsen kan også ud

fra saglige og generelle kriterier træffe beslutningen for en del af indehaverne af et givet hverv. F.eks. kan kommunalbestyrelsen ud fra belastningen på det enkelte afstemningssted beslutte, at der kun for de medvirkende ved visse afstemningssteder ydes et andet diætbeløb. Kommunalbestyrelsen kan ligeledes ud fra saglige og generelle kriterier træffe beslutningen for en del af den virksomhed, den pågældende persongruppe udøver i forbindelse med et valg. F.eks. kan kommunalbestyrelsen ud fra belastningen ved afstemningen på valgdagen og valgaftenen beslutte, at de personer, der medvirker til begge typer opgaver, skal ydes et andet diætbeløb end de personer, der medvirker til f.eks. fintællingen.

Ydes der diæter til medlemmer af valgbestyrelsen, valgstyrere og/eller tilforordnede vælgere, kan de pågældende ikke frasige sig modtagelse af diæter. Diæterne er endvidere personlige. Kommunalbestyrelsen kan derfor ikke aftale med de pågældende medlemmer af valgbestyrelsen, valgstyrere og/eller tilforordnede vælgere, at kommunen helt eller delvis skal overføre diæterne direkte til 3. part, f.eks. den pågældendes partiorganisation, en velgørende organisation eller lignende.

Efter § 19, nr. 4, i Skatteministeriets bekendtgørelse nr. 499 af 27. marts 2015 om kildeskat med senere ændringer er diæter til valgstyrere og tilforordnede vælgere ikke A-indkomst. Der skal derfor ikke tilbageholdes kildeskat.

Der gives ikke diæter til en borgmester eller til medlemmer af magistraten i kommuner med magistratsstyre, se den kommunale styrelseslovs § 64, eller til udvalgsformænd i kommuner, der har en styreform med delt administrativ ledelse, se den kommunale styrelseslovs § 64 a. De øvrige kommunalbestyrelsesmedlemmer kan modtage diæter, selv om de også får fast vederlag m.v. for hvervet som medlem af kommunalbestyrelsen, se vejledning nr. 9017 af 7. januar 2019 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv og afsnit 2.1.1.1., pkt. b og f, vedrørende

den kommunale styrelseslovs § 16, stk. 1, litra b og f.

Bestemmelserne om diæter i folketingsvalglovens § 31, stk. 3, medfører ikke en indskrænkning i retten til godtgørelse efter den kommunale styrelseslovs §§ 16 og 16 a. For eventuelle kommunalbestyrelsesmedlemmers vedkommende betyder det, at bl.a. befordringsgodtgørelse er obligatorisk, se den kommunale styrelseslovs § 16, stk. 10. For ikke-kommunalbestyrelsesmedlemmers vedkommende kan kommunalbestyrelsen beslutte at yde godtgørelse, se den kommunale styrelseslovs § 16 a, stk. 7. Skal ikke-kommunalbestyrelsesmedlemmer have befordringsgodtgørelse, skal kommunalbestyrelsen derfor træffe beslutning herom.

Der kan derimod ikke ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, se den kommunale styrelseslovs § 16, stk. 6, og § 16 a, stk. 4, hvorefter der ikke kan ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med varetagelse af hverv, for hvilket der i henhold til særlovgivningen eller på andet særligt grundlag er tillagt den pågældende særligt honorar eller vederlag. Hverken medlemmer af valgbestyrelsen eller kommunalbestyrelsesmedlemmer eller ikke-kommunalbestyrelsesmedlemmer, der fungerer som valgstyrere eller tilforordnede vælgere, vil således kunne få erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med varetagelsen af dette hverv, hvis den pågældende modtager særskilt vederlag herfor i form af diæter efter folketingsvalglovens § 31, stk. 3.

6. Kandidatlister, stemmesedler og opslag m.v.

6.1. Kandidatlister m.v.

Reglerne om, hvilke partier der har ret til at deltage i valg til Europa-Parlamentet, findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 10:

»§ 10. Partier, der ved et folketingsvalg afholdt senest seks uger før valgdagen har opnået repræsentation i Folketinget, og som seks uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i

dette, samt partier, der ved det sidst afholdte valg til Europa-Parlamentet har opnået repræsentation i Europa-Parlamentet, og som seks uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i dette, har ret til at deltage i Europa-Parlamentsvalg.

Stk. 2. Ret til at deltage i Europa-Parlamentsvalg har endvidere nye partier, der er anmeldt for økonomi- og indenrigsministeren efter reglerne i § 11.«

Nye partier, der senest kl. 12 8 uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 31. marts 2019 kl. 12, er anmeldt for Økonomi- og Indenrigsministeriet, har ret til at deltage i Europa-Parlamentsvalg. Med anmeldelsen skal følge erklæringer fra et antal vælgere, der mindst svarer til 2 pct. af samtlige gyldige stemmer ved det sidst afholdte folketingsvalg, dvs. 70.380 vælgere (2 pct. af 3.518.987). Se nærmere Europa-Parlamentsvalglovens § 11.

De partier, der har ret til at deltage i valg til Europa-Parlamentet, kan opstille kandidater til Europa-Parlamentsvalg. Kandidaterne opføres på en kandidatliste, se nærmere Europa-Parlamentsvalglovens § 18. Der kan således ikke opstilles kandidater uden for partierne til Europa-Parlamentsvalg.

Kandidatlistor og anmeldelser om valgforbund indleveres til Økonomi- og Indenrigsministeriet, se Europa-Parlamentsvalglovens § 19, stk. 1, og § 21. Kandidatlistor kan tidligst indleveres seks uger før valgdagen, dvs. tidligst søndag den 14. april 2019. Kandidatlistor skal senest indleveres kl. 12 fire uger før valgdagen, dvs. senest kl. 12 søndag den 28. april 2019. Denne frist er også sidste frist for indlevering af anmeldelser om valgforbund til Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Kandidaterne skal anføres på kandidatlisten i den rækkefølge, hvori de ønskes anført på stemmesedlen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 19, stk. 4.

Økonomi- og Indenrigsministeriet undersøger, om de kandidatlistor, der er indleveret rettidigt,

kan godkendes, samt om kandidaterne kan godkendes eller skal slettes af kandidatlistor, se nærmere Europa-Parlamentsvalglovens §§ 19-23 a. Økonomi- og Indenrigsministeriet bekendtgør i Statstidende, hvilke kandidatlistor der er godkendt, hvilke bogstavbetegnelser de har fået tildelt, samt hvilke af kandidatlistor der har indgået valgforbund, se Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 1. Økonomi- og Indenrigsministeriet sender disse oplysninger til valgbestyrelserne sammen med oplysninger om navnene på de opstillede kandidater, og i hvilken rækkefølge kandidaternes navne skal anføres på stemmesedlen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 3. Økonomi- og Indenrigsministeriet vil sende denne meddelelse til valgbestyrelserne senest tre uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 5. maj 2019. Økonomi- og Indenrigsministeriet sender endvidere senest tre uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 5. maj 2019, fortegnelser over de opstillede kandidatlistor, de opstillede kandidater og de anmeldte valgforbund til kommunalbestyrelserne m.fl. til brug ved brevstemmeafgivning.

Kandidatlistor, herunder oplysninger om de enkelte kandidater og kandidatlistornes opstillingsform og anmeldelse af valgforbund, må ikke gøres offentligt tilgængelige, før bekendtgørelsen i Statstidende har fundet sted, se Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 2.

6.2. Stemmesedler og opslag

6.2.1. Stemmesedler

Valgbestyrelsen sørger for at få fremstillet stemmesedler til valget til Europa-Parlamentet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet sender valgbestyrelserne en PDF-fil og en InDesign-fil med stemmesedlen og med det opslag, der skal være i stemmelokalene, se afsnit 6.2. Valgbestyrelserne kan forvente at modtage de nævnte filer i løbet af uge 19, dvs. senest fredag den 10. maj 2019.

Reglerne om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg er fastsat i bekendtgørelse

nr. 1122 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg, der er gengivet som *bilag 3* til denne vejledning.

Med hensyn til stemmesedlernes indhold og udformning kan valgbestyrelsen rent praktisk holde sig til de filer, som Økonomi- og Indenrigsministeriet som nævnt ovenfor vil sende ud i løbet af uge 19.

Valgbestyrelsen skal dog selv indsætte betegnelsen for opstillingskredsen øverst i højre hjørne. Det er alene betegnelsen for opstillingskredsen, der skal indsættes, og ikke datoen for Europa-Parlamentsvalget.

Stemmesedlerne udarbejdes på grundlag af de fortegnelser over de opstillede kandidater, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har fremsendt.

Ifølge bekendtgørelsens § 1 skal stemmesedlerne være af hvidt karton eller svært papir med en gramvægt på mindst 120 g/m². Valgbestyrelsen kan vælge at bruge en sværere kvalitet, f.eks. med en gramvægt på 140 g/m². Stemmesedlerne skal kunne foldes sammen ved to anbragte knæk, så de kan lægges ned i stemmekassen af vælgerne, uden at nogen kan se, hvad der er stemt.

Valgbestyrelsen skal sørge for, at det nødvendige antal stemmesedler er afleveret til kommunalbestyrelsen i god tid inden afstemningens begyndelse, se princippet i folketingsvalglovens § 44.

6.2.2. Opslag

Valgbestyrelsen sørger for at få fremstillet de opslag, der skal være i stemmelokalerne til Europa-Parlamentsvalget. Opslagene skal indeholde alle kandidatlisters navne og bogstavbetegnelser samt alle kandidaters navne i den rækkefølge, som de er anført i på stemmesedlerne. Opslagene skal endvidere indeholde oplysning om de anmeldte valgforbund. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 1, og folketingsvalglovens § 45, stk. 3, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1.

Som ved Europa-Parlamentsvalget i 2014 vil Økonomi- og Indenrigsministeriet sende valgbestyrelserne en PDF-fil og en InDesign-fil med opslaget, se afsnit 6.2.1. ovenfor. Valgbestyrelserne kan forvente at modtage de nævnte filer i løbet af uge 19, dvs. senest fredag den 10. maj 2019.

Valgbestyrelsen skal sørge for, at det nødvendige antal opslag er afleveret til kommunalbestyrelsen i god tid inden afstemningens begyndelse, se princippet i folketingsvalglovens § 44.

6.2.3. Fejl i stemmesedler og opslag

Valgbestyrelsen skal inden afstemningen sikre sig, at der ikke er fejl i de fremstillede stemmesedler og opslag. Er der fejl i de fremstillede stemmesedler og opslag, skal valgbestyrelsen sørge for at få fremstillet nye stemmesedler og opslag, hvor fejlen er rettet. Dette skal ske tids nok til, at de nye stemmesedler og opslag kan anvendes, når afstemningen går i gang på valgdagen.

Er det ikke muligt at få fremstillet nye stemmesedler og opslag tids nok til, at disse kan anvendes, når afstemningen går i gang på valgdagen, skal valgbestyrelsen, uden at afbryde afstemningen, straks orientere Økonomi- og Indenrigsministeriet for at drøfte, hvordan fejlen kan afhjælpes.

6.2.4. Afdøde kandidater

Europa-Parlamentsvalgloven indeholder ikke udtrykkelige regler om, hvad der skal ske, hvis en kandidat til Europa-Parlamentsvalget dør inden valget. Økonomi- og Indenrigsministeriet vil i givet fald give valgbestyrelserne besked om, hvorledes valgbestyrelserne skal forholde sig, herunder om valgbestyrelserne skal sørge for, at stemmesedlen ændres eller fremstilles på ny, således at den afdøde kandidat ikke medtages, eller, hvis dette ikke er muligt, at vælgerne får kendskab til dødsfaldet på anden måde.

I sidstnævnte tilfælde vil den relevante oplysning af vælgerne kunne ske ved opslag i stemmerum og stemmelokaler. Opslagene skal udformes neutralt, f.eks. som en meddelelse om, at kandidat NN med angivelse af den kandidatliste, kandidaten opstiller for, er afgået ved døden. Det er i givet fald valgbestyrelsen, der sørger for at få fremstillet opslagene, og kommunalbestyrelsen, der sørger for at få sat opslagene op.

6.3. Partiernes plakatsætning ved offentlig gade eller vej m.v.

Partiernes og kandidaternes plakatsætning er reguleret i lov om offentlige veje m.v. (vejloven), se lovbekendtgørelse nr. 1520 af 27. december 2014 med senere ændringer, og lov om private fællesveje (privatvejloven), se lovbekendtgørelse nr. 1234 af 4. november 2015 med senere ændringer, der indeholder regler for ophængning af valgplakater på offentlige veje og private fællesveje i byer og bymæssige områder.

En lovændring i 2011 indebærer, at reglerne for ophængning af valgplakater nu er ens over hele landet, hvor det tidligere har været den enkelte vejmyndighed for henholdsvis de offentlige veje (staten og kommunerne) og de private fællesveje (kommunerne), der afgjorde bl.a. tidspunktet for, hvornår valgplakater måtte hænges op.

Lovændringen indebærer endvidere, at ophængerens ikke længere skal søge om forudgående tilladelse fra vejmyndigheden, og for private fællesvejes vedkommende tillige ejeren af vejarealet, til at hænge valgplakater op, i det omfang det sker efter visse nærmere angivne regler.

Ved en lovændring med virkning fra 1. juli 2017 (§§ 4 og 5 i lov nr. 175 af 21. februar 2017) er reglerne om opsætning af valgplakater blevet ændret.

Lovændringen indebærer en ændring af reglerne for begyndelsestidspunktet for ophængning af valgplakater, således at valgplakater til

Europa-Parlamentsvalg tidligst må hænges op kl. 12.00 den 4. lørdag før valgdagen, dvs. lørdag den 4. maj 2019. Derudover indebærer lovændringen en ændring i reglerne om angivelse af kontaktoplysninger på valgplakater, således at valgplakaterne fremover skal forsynes med en e-mailadresse på den fysiske eller juridiske person, der har iværksat ophængningen.

6.3.1. Plakatsætning, der ikke længere kræver tilladelse

Ophængning af valgplakater på vejarealer, der ikke længere kræver tilladelse, er reguleret i vejlovens §§ 84 og 85 og privatvejslovens §§ 66 a og 66 b.

Bestemmelserne finder kun anvendelse på valgplakater, således som de er defineret i vejlovens § 3, nr. 10, henholdsvis privatvejslovens § 10, nr. 17.

Efter disse bestemmelser er en valgplakat »en valgagitorisk meddelelse på en vejrbestandig plade, der ikke er større end 0,8m²«. Det svarer til en traditionel valgplakat.

Valgplakater i forbindelse med Europa-Parlamentsvalg må ophænges på offentlige veje og private fællesveje i byer og bymæssige områder fra kl. 12.00 den 4. lørdag før valgdagen til 8 dage efter valgdagen. Det vil sige, at valgplakaterne i forbindelse med Europa-Parlamentsvalget må ophænges i perioden fra den 4. maj 2019 kl. 12.00 til mandag den 3. juni 2019. Nedtagning af valgplakater, samt midler til fastgørelse heraf, skal være tilendebragt ved døgnets afslutning, se vejlovens § 84, stk. 1, og privatvejslovens § 66 a, stk. 1.

Valgplakater må hænges op på master til vejbelysningen og til brug for elforsyningen og på offentlige veje også på vejtræer, hegn samt på indretninger fæstnet i jorden, der har til formål at fremvise valgplakater, se vejlovens § 84, stk. 2, og privatvejslovens § 66 a, stk. 2.

Valgplakater skal ophænges forsvarligt på en sådan måde, at de ikke dækker for autoriseret

afmærkning, herunder færdselstavler, vejvisningstavler eller lignende udstyr, forhindrer hensigtsmæssige oversigtsforhold eller i øvrigt udgør en fare for trafikikkerheden, se vejlovens § 84, stk. 3, og privatvejslovens § 66 a, stk. 3.

Valgplakater må ikke hænges op (se vejlovens § 84, stk. 4, og privatvejslovens § 66 a, stk. 4):

- 1) på eller over motorveje, motortrafikveje og disse vejes rampeanlæg,
- 2) i midterrabatter, rundkørsler, midterøer o.lign. på strækninger, hvor den tilladte hastighed er over 60 km/t.,
- 3) i midterrabatter, rundkørsler, midterøer o.lign. på strækninger, hvor hastigheden midlertidigt er nedsat til 60 km/t. eller derunder,
- 4) på samme indretning som autoriseret afmærkning, herunder færdselstavler, vejvisningstavler eller lignende vejudstyr,
- 5) på højspændingsmaster, transformerstationer, kabelskabe o.lign.,
- 6) nærmere end 0,5 m fra kørebane kant eller 0,3 m fra cykelstikant målt fra nærmeste kant af valgplakaten,
- 7) lavere end 2,3 m direkte over fortov eller cykelsti målt fra nederste kant af valgplakaten,
- 8) højere end 1,5 m under laveste strømførende ledning målt fra øverste kant af valgplakaten, eller
- 9) på en sådan måde, at valgplakaten kan medføre skader på eller ændringer af vejtræer eller master til vejbelysning, hegn og indretninger til forsyningsvirksomhed.

Ophængte valgplakater skal være forsynet med navn, adresse, e-mailadresse og telefonnummer på den person eller den kandidatliste, der har iværksat ophængningen, se vejlovens § 85, stk. 1, og privatvejslovens § 66 b, stk. 1. For partier skal desuden oplyses navn, adresse, e-mailadresse og telefonnummer på en kontaktperson. Kravet om oplysning af e-mailadresse er nyt og følger af §§ 4 og 5 i lov nr. 175 af 21. februar 2017.

Valgplakater, som er ophængt i strid med ovennævnte regler, skal nedtages inden for 24 timer, efter at vejmyndigheden har meddelt et påbud herom, se vejlovens § 85, stk. 2, og privatvejslovens § 66 b, stk. 2.

Vejmyndigheden kan nedtage valgplakater, som ikke er nedtaget inden for ovennævnte frist eller er ophængt uden for den tilladte periode. Vejmyndigheden kan endvidere nedtage valgplakater, som er ophængt i strid med reglerne og ikke indeholder de krævede kontaktoplysninger, se vejlovens § 85, stk. 3, og privatvejslovens § 66 b, stk. 3.

Vejmyndigheden eller politiet kan altid straks tage valgplakater ned, der er hængt op, så de udgør en umiddelbar og konkret fare for trafikikkerheden, se vejlovens § 85, stk. 4, og privatvejslovens § 66 b, stk. 4.

Vejmyndigheden skal straks efter nedtagning bede ophængeren/kontaktpersonen om at afhente valgplakaterne. Valgplakater, der ikke er afhentet senest 6 måneder efter valget, kan destrueres, se vejlovens § 85, stk. 5, og privatvejslovens § 66 b, stk. 5.

Vejmyndigheden og politiets udgifter til nedtagning af valgplakater samt udgifter til udbedring af skader på vejtræer og indretninger betales af ophængerens. Hvis det ikke er muligt at pålægge ophængerens de nævnte udgifter, kan den fysiske eller juridiske person, der er anført på valgplakaten, pålægges at afholde disse udgifter, medmindre den pågældende kan sandsynliggøre, at ophængningen ikke er sket på den pågældendes foranledning. Hvis valgplakaten ikke indeholder de nævnte kontaktoplysninger, kan den fysiske eller juridiske person, der agiteres for på valgplakaten, pålægges at afholde disse udgifter, medmindre den pågældende kan sandsynliggøre, at ophængningen ikke er sket på den pågældendes foranledning, se vejlovens § 85, stk. 6, og privatvejslovens § 66 b, stk. 6.

6.3.2. Opsætning af valgplakater m.v., der kræver tilladelse

For at være omfattet af ovennævnte regler i vejloven henholdsvis privatvejloven, som fritager partier, kandidater, organisationer, foreninger m.fl. for at skulle søge vejmyndigheden om tilladelse til at hænge valgplakater op, må valgplakaten som nævnt ikke være større end 0,8 m².

Ønsker man at ophænge større valgplakater, bannere og variable valgplakater, herunder skærme med levende tekst og billeder m.v., skal der søges om tilladelse hertil hos den pågældende vejmyndighed efter bestemmelserne i vejlovens § 80, stk. 1, nr. 1, og privatvejlovens § 66, stk. 1, nr. 1. For private fællesvejs vedkommende kan kommunens offentligtretlige tilladelse kun udnyttes med vejejerens privatretlige accept. Det følger af privatvejslovens § 56, stk. 1. Endvidere finder Justitsministeriets bekendtgørelse om valgagitation (bekendtgørelse nr. 645 af 12. oktober 1989 som ændret ved bekendtgørelse nr. 828 af 25. november 1998) fortsat anvendelse for så vidt angår ovennævnte valgagitoriske materiale. Bekendtgørelsen fastsætter på samme måde, at opslag af plakater o.lign. til valgagitation på eller ud til offentlig gade, vej eller plads kun må ske, hvis ejeren har givet skriftlig tilladelse til det.

I forbindelse med sin behandling af sagen skal vejmyndigheden følge almindelige forvaltningsretlige regler, herunder forvaltningslovens bestemmelser, uanset om vejmyndigheden meddeler tilladelse efter vejlovens § 80, stk. 1, nr. 1, til ophængning af valgplakater på sine offentlige veje (statsveje eller kommuneveje) eller giver en offentligtretlig tilladelse efter privatvejslovens § 66, stk. 1, nr. 1. Vejmyndigheden skal i den forbindelse være opmærksom på, at politiet skal inddrages, inden der kan gives tilladelse efter vejlovens § 80. Det følger af lovens § 89. Regler eller retningslinjer for ovennævnte plakatopsætning m.v. skal endvidere administreres på samme måde over for alle partier, der deltager i valget og søger om tilladelse til plakatopsætning.

Vejmyndigheden kan i tilladelsen bl.a. fastsætte saglige vilkår om placering af sådanne valgplakater, bannere, skærme m.v., ophængningsmåde og tidsmæssig begrænsning af tilladelsen. Der kan således i tilladelsen fastsættes vilkår om, at ovennævnte valgplakater, bannere, skærme m.v. skal være nedtaget inden for en nærmere angivet frist, f.eks. senest 8 dage efter valgets afholdelse, se de tilsvarende bestemmelser om valgplakater, der kan ophænges uden forudgående tilladelse, i vejlovens § 84, stk. 1, og privatvejslovens § 66 a, stk. 1.

Hvis nogen hænger valgplakater op på offentligt vejareal eller på private fællesveje i byer og bymæssige områder uden vejmyndighedens tilladelse, og den pågældende ikke efterkommer vejmyndighedens påbud om at fjerne disse, kan vejmyndigheden fjerne plakaterne for den pågældendes regning. Hænger plakaterne til ulempe eller fare for færdslen på offentligt vejareal, kan vejmyndigheden og politiet fjerne plakaterne for den pågældendes regning uden forudgående påbud. På private fællesveje kan vejmyndigheden og i påtrængende tilfælde politiet fjerne plakaterne uden forudgående påbud, hvis det anbragte er til ulempe for færdslen. Se vejlovens § 81, stk. 2 og 3, og privatvejslovens § 66, stk. 4 og 5.

Hvis valgplakater omfattet af vejlovens § 80, stk. 1, nr. 1, og privatvejslovens § 66, stk. 1, nr. 1, ophænges uden tilladelse, skal vejmyndigheden dog først tage stilling til, om ophængningen kan lovliggøres, evt. med vilkår. Det fremgår af vejlovens § 81, stk. 1, og privatvejslovens § 99, stk. 1.

Om forbuddet mod valgagitation i valglokalerne og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, se afsnit 7.5. nedenfor.

Det er kommunalbestyrelsen, der som ejer eller eventuelt bruger af den matrikel, hvor bygningen med valglokalerne er beliggende, kan beslutte, om kommunalbestyrelsen i det hele taget vil tillade valgagitation på afstemningsstedets matrikel, se afsnit 7.5. nedenfor.

Vejlovens §§ 84 og 85 og privatvejslovens §§ 66 a og 66 b giver dog ikke kommunalbestyrelsen hjemmel til at bestemme, at lovligt op-hængte valgplakater på offentlige veje eller en privat fællesvej ikke må ophænges i en nær-mere bestemt afstand fra afstemningsstederne.

7. Afstemning på valgdagen

Afstemningen på valgdagen finder sted efter reglerne i folketingsvalglovens kapitel 7 med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1. Det er kommunalbestyrelsens ansvar at sørge for gennemførelsen af valghandlingen. Denne opgave kan ikke delegeres helt eller delvis til valgbestyrelsen.

Bemyndigelsen for økonomi- og indenrigsministeren til at fastsætte regler om, at vælgere, der har valget efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 2 (personer med dansk indfødsret, der bor i et andet EU-land), ikke kan afgive stemme ved personligt fremmøde på afstemningsstedet på valgdagen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 3, er ikke udnyttet. Enhver vælger til Europa-Parlamentsvalget, også personer med dansk indfødsret, der bor i et andet EU-land, kan således afgive stemme ved personligt fremmøde på afstemningsstedet på valgdagen.

Afstemningen foregår på ét afstemningssted i hvert afstemningsområde.

Da valget finder sted på en søndag, begynder afstemningen overalt i landet kl. 9 og fortsætter til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme, se folketingsvalglovens § 46, stk. 1, 2. pkt.

Afstemningen sluttes, når ingen vælger tilkendegiver at ville stemme, selv om de opfordres til det, se folketingsvalglovens § 46, stk. 1, 3. pkt.

Ingen vælger må derfor nægtes adgang til at stemme, hvis vælgeren er mødt op for at stemme, inden afstemningen rent faktisk er

afsluttet. Det gælder også, hvis vælgeren er mødt op for at stemme efter kl. 20, men inden afstemningen rent faktisk er afsluttet.

7.1. Kommunalbestyrelsens forberedelse af afstemningen

Kommunalbestyrelsen skal sørge for lokaler til afstemningen samt det nødvendige antal stemmerum og stemmekasser, se folketingsvalglovens § 45, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal i øvrigt sørge for, at der er truffet de nødvendige forberedelser til afstemningen på hvert afstemningssted, se folketingsvalglovens § 45, stk. 4. Det indebærer bl.a., at kommunalbestyrelsen skal sørge for det nødvendige antal valgborde m.v. med den nødvendige bemanding.

Folketingsvalgloven indeholder ikke nærmere regler om, hvor mange valgborde, stemmerum og stemmekasser der skal være på de enkelte afstemningssteder i forhold til antallet af vælgere ved afstemningsstederne. Det må kommunalbestyrelsen afgøre ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der må anses for nødvendigt på de enkelte afstemningssteder, og hvad der må anses for muligt under hensyn til de pladsmæssige forhold og antallet af tilforordnede vælgere, der vil kunne udpeges. Det vil dog være hensigtsmæssigt at prøve at undgå, at der er mere end 1.500 vælgere pr. bord (valgliste), da dette normalt kan medføre kødannelse på visse tidspunkter under afstemningen.

Stemmerum og stemmekasser skal være indrettet som fastsat i folketingsvalglovens § 45, stk. 2. Der skal bl.a. være det nødvendige udstyr i hvert stemmerum for, at vælgerne kan afgive deres stemme (skriveplade, blyant eller andet egnet skriveredskab). Det fremlagte skriveredskab behøver ikke være en blyant eller sort eller blå kuglepen, men må godt have en mere synlig farve, f.eks. rød, hvis kommunalbestyrelsen for eksempel måtte vurdere, at det vil lette stemmeoptællingen, hvis afkrydsningens farve således er mere tydelig.

Det er også tilladt for vælgeren at anvende sit eget medbragte skriveredskab. Det er dog i den forbindelse vigtigt, at vælgeren vejledes om, at farven eller tykkelsen af vælgerens skriveredskab ikke må afvige så væsentligt fra gængse skriveredskaber, at stemmesedlen kan bedømmes som værende givet et særpræg, da stemmesedlen i givet fald vil være ugyldig, jf. nedenfor afsnit 9.4.1.

Stemmekasserne skal være indrettet således, at ingen stemmeseddel kan tages ud, uden at stemmekassen åbnes, og stemmekasserne skal kunne låses eller forsegles, se folketingsvalglovens § 45, stk. 2. Lukning af stemmekasser med plastikstrips eller andet materiale, der kan klippes op og erstattes af en ny tilsvarende lukning, vil ikke være tilstrækkelig. Det afgørende for valget af lukkemekanisme er, at lukningen ikke må kunne erstattes, uden at man vil kunne se eller opdage det. Man skal således kunne se, hvis en stemmekasse har været åbnet, f.eks. ved at lukkemekanismen er brudt eller ødelagt, eller ved at lukkemekanismen er erstattet af en anden lukning.

7.1.1. Hjælpemidler ved stemmeafgivning på valgdagen

Ved en lovændring med virkning fra 1. juli 2017 (§ 1 i lov nr. 175 af 21. februar 2017) er der indført en bemyndigelse til økonomi- og indenrigsministeren til at fastsætte regler om hjælpemidler, der af kommunalbestyrelsen skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen på valgdagen samt ved brevstemmeafgivningen, se folketingsvalglovens § 49, stk. 5, og § 63, 2. pkt. For så vidt angår hjælpemidler ved brevstemmeafgivningen henvises til afsnit 8.2.3.4.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har udstedt bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. januar 2019.

Der henvises til Økonomi- og Indenrigsministeriets brev af 17. december 2018, Orientering om ny bekendtgørelse om hjælpemidler, der

skal stilles til rådighed ved stemmeafgivning, som er sendt til samtlige kommuner.

Det bemærkes, at vælgeren fortsat har mulighed for at medbringe egne hjælpemidler (f.eks. lup eller særligt skriveredskab) ved stemmeafgivningen. Der ændres således ikke med bekendtgørelsen herved.

Bekendtgørelsen stiller krav om, at følgende hjælpemidler skal stilles til rådighed i mindst ét stemmerum på samtlige afstemningssteder på valgdagen:

- **Sort pen.** Den sorte pen skal have en stregtykkelse på mindst 0,7 mm og højst 1,0 mm. Anvendelse af en sort pen gør, at afkrydsningen af stemmesedlen bliver tydeligere end ved brug af andre skriveredskaber som f.eks. blyanter. Se § 2, stk. 1, i bekendtgørelsen.
- **Lup.** En lup kan forstørre teksten på stemmesedlen og er derfor en hjælp til vælgere med nedsat syn. Luppen skal være en ikke-håndholdt lup, der har fast eller justerbar afstand mellem linse og objekt, og luppen skal kunne forstørre tekst til mindst firedobbelt størrelse. Endelig skal vælgerne kunne afkrydse stemmesedlen under luppen. Der kan f.eks. være tale om en såkaldt standlup eller en lup, der er fastgjort på en ”arm”, som kan monteres på bord eller væg. Se § 3, stk. 1, i bekendtgørelsen.
- **LED-lampe.** Der skal være tale om en ikke-håndholdt LED-lampe, hvor vælgeren kan regulere lysstyrke og lysfarve, hvilket kan gøre det lettere for nogle at læse stemmesedlen. Vælgeren skal desuden kunne ændre lampens placering således, at lysudfaldet kan tilpasses vælgerens behov. Nogle vælgere kan f.eks. have behov for, at lysudfaldet er fra siden. Se § 4, stk. 1, i bekendtgørelsen.

Bekendtgørelsen stiller derudover krav om, at følgende hjælpemiddel skal stilles til rådighed

i mindst ét stemmerum på mindst ét afstemningssted i hver opstillingskreds:

- **Hæve-/sænkebord.** Et hæve-/sænkebord kan være en hjælp for vælgere, der er kørestolsbrugere. Bordet skal kunne reguleres i højden af vælgeren, skal være minimum 90 x 60 cm og skal have fri benplads, så en kørestolsbruger kan placere sig ved bordet. Se § 5, stk. 1, i bekendtgørelsen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at hæve-/sænkebordet er forsynet med en mat overflade. Dette kan – hvis bordpladen ikke i sig selv er mat – opnås ved f.eks. at beklæde bordet med en dug eller lignende eller benytte et mat skriveunderlag. I tilfælde af, at bordet beklædes med en dug, eller der benyttes et skriveunderlag, skal dugen eller skriveunderlaget være tilstrækkeligt fastgjort, så vælgeren har et fast underlag, når stemmesedlen skal afkrydses. Det vil desuden være hensigtsmæssigt, hvis bordpladen kan skråtstilles af vælgeren, såfremt den pågældende har behov for dette i forbindelse med afkrydsning af stemmesedlen.

- **Forstørrelsesapparat med skærm af typen CCTV (Closed Circuit Television).** Vælgeren skal kunne regulere skriftstørrelse, kontraster og lysstyrke. Læsepladen, hvor stemmesedlen placeres ved brug af CCTV'et, skal desuden kunne låses fast, så stemmesedlen ligger fast, når vælgeren skal sætte sit kryds. Af sikkerhedsmæssige årsager er det vigtigt, at CCTV'et ikke kan tilkobles internettet. CCTV'et må heller ikke kunne affotografere stemmesedlen eller på nogen måde lagre data. Se § 6, stk. 1, i bekendtgørelsen.

Baggrunden for, at ovenstående hjælpemidler kun skal stilles til rådighed på ét afstemningssted, er, at vælgere med handicap eller nedsat førlighed har mulighed for at blive overført til et andet afstemningssted i sin bopælskommu-

ne, se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 47 a, stk. 2-4. Vælgeren vil således have mulighed for at blive overført til det afstemningssted, hvor hjælpemidlerne stilles til rådighed. Se mere om ændring af afstemningssted i afsnit 4.13.

Kommunalbestyrelsen skal forud for begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivningen, hvor enhver vælger kan brevstemme (dvs. 6 uger før valgdagen), på kommunens hjemmeside og eventuelt ved annoncering i relevante medier gøre vælgerne bekendt med muligheden for at benytte de ovenfor nævnte hjælpemidler ved stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen. Se § 8, stk. 1, i bekendtgørelsen.

Der skal i den forbindelse gives oplysninger om, hvor de hjælpemidler, som ikke stilles til rådighed på alle afstemningssteder og brevstemmesteder, dvs. hæve-/sænkebord og forstørrelsesapparat, kan benyttes. Vælgere, som ønsker at benytte et af disse hjælpemidler, kan således ansøge om at blive overflyttet til det pågældende afstemningssted eller kan selv opsøge det brevstemmested, hvor hjælpemidlet stilles til rådighed. Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at der gives oplysning om denne mulighed ved den nævnte annoncering på kommunens hjemmeside m.v.

Derudover skal der på hvert afstemningssted være opslag, der oplyser om de hjælpemidler, som stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Se § 8, stk. 2, i bekendtgørelsen og nedenfor afsnit 7.1.3.

Såfremt anvendelsen af hjælpemidler på valgdagen giver anledning til bemærkninger, skal disse anføres i afstemningsbogen. Se § 9 i bekendtgørelsen.

7.1.1.1. Anskaffelse af hjælpemidler og vejledning m.v.

Den enkelte kommunalbestyrelse er ansvarlig for at stille ovennævnte hjælpemidler til rådighed ved stemmeafgivningen på valgdagen (og ved brevstemmeafgivningen). Kommunalbe-

styrelsen er således ansvarlig for anskaffelse af de pågældende hjælpemidler.

Såfremt kommunens egen hjælpemiddelcentral har hjælpemidler, som opfylder kravene til hjælpemidlerne, kan disse stilles til rådighed for vælgerne i forbindelse med stemmeafgivningen. Råder hjælpemiddelcentralen over et antal hjælpemidler, som gør det muligt at stille hjælpemidler til rådighed på flere afstemningssteder eller brevstemmesteder end dem, der er fastsat krav om i bekendtgørelsen, er der ikke noget til hinder for at stille de pågældende hjælpemidler til rådighed i videre omfang.

Instituttet for Blinde og Svagsynede (IBOS) har over for Økonomi- og Indenrigsministeriet tilkendegivet, at instituttet gerne yder vejledning til kommunerne vedrørende hjælpemidlerne, herunder om anskaffelse af hjælpemidlerne. IBOS har endvidere tilkendegivet, at instituttet også gerne yder vejledning om, hvordan man på afstemningsstederne kan henvende sig til vælgere med handicap på en hensigtsmæssig måde. Der kan i den forbindelse rettes henvendelse til Annemarie Haack Enevoldsen, Annemarie.Haack.Enevoldsen@kk.dk, tlf. 39 45 23 13.

7.1.2. Tilgængelighed ved stemmeafgivningen

På hvert afstemningssted (i hvert stemmelokale) skal der være indrettet et stemmerum, hvor der er plads til, at tre personer kan opholde sig samtidig. Det skyldes, at stemmerummet skal have plads til, at der ud over vælgeren kan være to valgstyrere eller tilforordnede vælgere eller en valgstyrer eller tilforordnet vælger og en personligt udpeget hjælper, når en vælger har brug for personlig bistand til at afgive sin stemme, se nedenfor i afsnit 7.3.

Det særlige stemmerum skal så vidt muligt være stort nok til, at der er plads til en kørestolsbruger samt to hjælpere. Det bemærkes i denne sammenhæng, at stemmeafgivningen i selve stemmerummet må tilrettelægges således, at eventuel personlig bistand til stemmeafgivningen vanskeligt kan høres af andre end vælgeren, de medvirkende valgstyrere, tilfor-

ordnede vælgere og/eller en eventuel hjælper, som vælgeren selv har udpeget.

Når kommunalbestyrelsen udpeger de bygninger og lokaler, der skal bruges under afstemningen, skal kommunalbestyrelsen i øvrigt tage hensyn til, at lokalerne og stemmerummene så vidt muligt skal være tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelses-hæmmede.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at kommunalbestyrelsen oplyser om tilgængelighed til afstemningsstederne i kommunen på kommunens hjemmeside, samt at afstemningsstederne registreres på www.godadgang.dk.

Kommunalbestyrelsen kan få rådgivning af Statens Byggeforskningsinstitut om, hvordan stemmelokalerne skal indrettes fysisk, og om, hvilke mål et stemmerum skal have, for at det også vil kunne benyttes af kørestolsbrugere.

Se instituttets ”Tjekliste for stemmebokse”: <http://www.sbi.dk/tilgaengelighed/tjeklister/tjekliste-for-stemmebokse>. Statens Byggeforskningsinstitut kan kontaktes på tlf.nr. 99 40 25 25 eller e-mail: sbi@sbi.aau.dk. Se også instituttets hjemmeside om universelt design og tilgængelighed, der findes på adressen: <https://sbi.dk/tilgaengelighed/Pages/start.aspx>.

Folketingets Ombudsmand, som bl.a. foretager inspektioner af handicaptilgængelighed i den offentlige forvaltning, har også udarbejdet en tjekliste for tilgængelighed af valglokaler til landets kommuner. Tjeklisten kan ses her: <http://www.ombudsmanden.dk/find/nyheder/alle/valgsted/>.

Det Centrale Handicapråd har også udarbejdet en vejledning til kommunerne om tilgængelighed til valg for personer med funktionsnedsættelse. Vejledningen kan hentes på adressen: <https://dch.dk/sites/dch.dk/files/media/document/Valg%20for%20alle%20Det%20Centrale%20Handicapr%C3%A5d.pdf>.

7.1.3. Opslag

Der skal ved opslag på afstemningsstederne på valgdagen gives oplysning om muligheden for at benytte de i afsnit 7.1.1. nævnte hjælpemidler. Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at opslagene placeres således, at de er synlige for vælgerne ved ankomsten til afstemningsstedet eller umiddelbart herefter. Opslagene kan f.eks. placeres ved indgangen og/eller ved valgbordet. Se § 8, stk. 2, i bekendtgørelsen om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen.

Derudover skal der i stemmelokalerne være opslag, der viser alle kandidatlisters navne og bogstavbetegnelser samt alle kandidaters navne i den rækkefølge, hvori de er anført på stemmesedlerne, jf. folketingsvalglovens § 45, stk. 3. Opslagene skal endvidere indeholde oplysning om de valgforbund, der er anmeldt. Se afsnit 6.2.2.

Det vil herudover være hensigtsmæssigt, at der hænges opslag op i stemmerummene, som vejleder vælgeren om, hvordan vælgeren skal bære sig ad med at stemme, og om, at det er muligt at få byttet stemmesedlen til en ny, hvis man kommer til at sætte krydset forkert, se folketingsvalglovens § 48, stk. 2. Økonomi- og Indenrigsministeriet sender eksempler på, hvordan sådanne opslag kan udformes.

7.1.4. Andre forberedelser

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er truffet de nødvendige forberedelser til afstemningen på hvert afstemningssted, herunder at valgstyrene og de tilfornordnede vælgere er oplyst om deres opgaver på valgdagen, se folketingsvalglovens § 45, stk. 4. Se ovenfor afsnit 5.2. og 5.3. om kommunalbestyrelsens mulighed for at indkalde valgstyrene og tilfornordnede vælgere til møde på et tidspunkt før valgdagen med henblik på at give disse den fornødne instruktion.

Bemærk, at kommunalt ansat personale kan udpeges til at hjælpe valgstyrene og de tilfornordnede vælgere under afstemningen. Også

kommunalt ansatte, der ikke bor i opstillingskredsen, kan deltage. Afstemningen skal dog ske under valgstyrenes ansvar, kontrol og instruktion. Opgaverne under afstemningen kan herudover ikke overlades til andre.

Kommunalbestyrelsen skal fastsætte nærmere regler om, hvordan opgaverne på afstemningsstedet skal varetages, herunder om hvordan nøglerne til stemmekasserne skal opbevares.

Det er ikke tilladt at ryge i indendørs lokaliteter, som offentligheden har adgang til, se rygelovens § 18, stk. 1 (lov nr. 512 af 6. juni 2007 om røgfri miljøer med senere ændringer). Det er derfor ikke tilladt at ryge i stemmelokalerne. Kommunalbestyrelsen kan dog beslutte at indrette rygerum og rygekabiner, hvor rygning kan finde sted, se rygelovens § 18, stk. 2. Hvad der forstås ved et rygerum og en rygekabine, fremgår af rygelovens § 3, stk. 1 og 2.

Hvis stemmelokalerne befinder sig på en skole eller en anden institution for børn og unge under 18 år, må der heller ikke ryges på skolens eller institutionens udendørs arealer, jf. lovens § 7, stk. 1.

7.2. Den almindelige fremgangsmåde ved stemmeafgivningen

Den almindelige fremgangsmåde ved stemmeafgivningen er fastsat i folketingsvalglovens §§ 47 og 48 med de afvigelser, der er en følge af, at der ikke som til folketingsvalg kan opstilles kandidater uden for partierne, se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1.

I folketingsvalglovens § 47 er følgende fastsat:

»§ 47. Valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved

fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren.«

I folketingsvalglovens § 48 er følgende fastsat:

»§ 48. Stemmeafgivningen sker i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede. På stemmesedlen sætter vælgeren et kryds ved et partinavn eller et kandidatnavn.

Stk. 2. En vælger kan få ombyttet sin stemmeseddel, hvis den er fejlagtigt afkrydset eller ved uagtsomhed gjort ubrugelig. Ombytning kan ikke ske, efter at stemmesedlen er lagt i stemmekassen.

Stk. 3. Når stemmeafgivningen er foretaget, sammenfolder vælgeren stemmesedlen, således at ingen kan se, hvordan der er stemt. Derefter lægger vælgeren stemmesedlen i stemmekassen i overværelse af en tilforordnet vælger.«

Vælgere, der har afgivet en brevstemme, som er taget i betragtning, kan ikke stemme ved afstemningen på valgdagen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 67.

Det er en betingelse for at have ret til at stemme, at vælgeren er optaget på valglisten, se Europa-Parlamentsvalglovens § 4. Møder en vælger, der på 16.-dagen før valgdagen er registreret som forsvunden i CPR og derfor ikke er optaget på valglisten, frem på et afstemningssted på valgdagen, skal den pågældende manuelt optages på valglisten, for at vedkommende kan stemme. Se herom afsnit 4.2.1.1.1.

Det er ikke nogen betingelse, at valgkort medbringes til stemmeafgivningen, se folketingsvalglovens § 47, 3. pkt., som er gengivet ovenfor. Personer uden fast opholdssted, som kun får tilsendt et valgkort, hvis de anmoder om det, kan ligesom de vælgere, der har glemt at medbringe deres valgkort, stemme på valgdagen uden valgkort, hvis de medbringer legitimation, f.eks. kørekort, pas eller sundhedskort. Stemmeafgivning uden valgkort kan alene ske

på det afstemningssted, som den seneste bopælskommune anviser. Oplysning herom fås ved henvendelse til den pågældende kommune.

Efter en ændring i 2012 (se § 3 i lov nr. 1252 af 18. december 2012) skal valglisteføreren fremover forlange, at vælgeren giver oplysning om sin *fødselsdato* (dvs. dag, måned og årstal), se folketingsvalglovens § 47, 4. pkt. Det er alene vælgerens fødselsdato, der skal oplyses, men ikke CPR-nummeret. Hvis vælgeren ikke ønsker at sige sin fødselsdato højt, kan oplysningen også gives ved at skrive fødselsdatoen på et stykke papir eller ved f.eks. at vise sit sundhedskort. Ændringen er gennemført for at højne sikkerheden omkring identifikation af vælgeren på valgdagen. Den nævnte procedure blev i forvejen anvendt i nogle kommuner, men er nu gjort obligatorisk. Vælgeren skal i øvrigt fortsat på forespørgsel oplyse sit navn og sin bopæl/adresse, se folketingsvalglovens § 47, 5. pkt.

Som det fremgår af folketingsvalglovens § 47, 6. pkt., skal en vælgers identitet fastslås, hvis der er tvivl herom. Dette kan om nødvendigt ske ved, at vælgeren bliver bedt om at fremlægge dokumentation herfor (ID). Det vil ikke være i overensstemmelse med loven, hvis der kræves ID af alle, der stemmer. Dokumentation for en vælgers identitet skal alene kræves i tilfælde, hvor der er tvivl om den pågældende vælgers identitet. Der skal i den forbindelse kun ske fremlæggelse af dokumentation for vælgerens identitet, hvis dette er fornødent. Det afgørende er herefter, om den pågældende vælgers identitet er fastslået med tilstrækkelig sikkerhed, og ikke hvordan identiteten er fastslået. Det er således ikke afgørende, om identiteten er fastslået ved valgkort og oplysning om fødselsdato, ved legitimation med eller uden billede eller ved personligt kendskab hos mindst én af de tilstedeværende myndigheds personer til den pågældende vælger. Der kan endvidere ikke stilles et generelt krav om billedlegitimation, mens der konkret vil kunne stilles krav herom, hvis der, efter at vælgeren

har fremvist legitimation uden billede, stadig er tvivl om vælgerens identitet.

Valglisteføreren skal efter folketingsvalglovens § 47, sidste pkt., afmærke vælgerens navn på valglisten. Afmærkning på valglisten kan ske ved afkrydsning af den rubrik, hvor vælgerens navn står anført på valglisten. Der er endvidere ikke noget i vejen for, at der i valglisten af praktiske årsager sættes nr. ud for vælgerne, efterhånden som de møder op for at stemme på valgdagen, og at samme nr. påføres den pågældende vælgers valgkort.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal dog i den forbindelse indskærpe, at de stemmesedler, der udleveres til vælgerne, ikke må påføres et nr. eller nogen anden form for påskrift før udleveringen til vælgeren. Valgstyrene og de tilfornordnede vælgere skal gives klare instrukser herom.

De valgkort, som valglisteføreren modtager fra de vælgere, der møder frem for at stemme på afstemningsstedet, eller som udskrives for de vælgere, som ikke har medbragt valgkort, skal opbevares på afstemningsstedet. Herved sikres dokumentation for, at afmærkningen på valglisten af, at vælgeren har stemt, er korrekt.

Valglisteføreren må, inden stemmesedlen udleveres, sikre sig, at vælgeren ikke er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt eller brevstemt, og at afmærkningen på valglisten er korrekt. Viser det sig, at vælgeren er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt eller brevstemt, må valglisteføreren derfor undersøge, om vælgerens valgkort eller brevstemme er afleveret til afstemningsstedet.

I særlige tilfælde kan det vise sig nødvendigt at undersøge, om en anden vælger ved en fejl har afleveret den pågældende vælgers valgkort. Kan det ved nærmere undersøgelse sandsynliggøres, at en vælger ved en fejl har fået adgang til at stemme med en anden vælgers valgkort med det resultat, at den retmæssige ejer af valgkortet dermed i princippet uretmæssigt afskæres fra at stemme, kan valgsty-

rerformanden – når omstændighederne taler for det – give den pågældende vælger uden valgkort adgang til at stemme alligevel. I givet fald skal der gøres en bemærkning herom i afstemningsbogen.

Om elektroniske valglisten se afsnit 4.12.

7.3. Reglerne om hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen

Vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt afgive stemme på den foreskrevne måde, kan forlange at få den fornødne hjælp til stemmeafgivningen. Der kan i den forbindelse ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, se folketingsvalglovens § 49, stk. 1.

Ved en lovændring med virkning fra den 1. juli 2017 (§ 1 i lov nr. 175 af 21. februar 2017) er reglerne om hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen blevet ændret. Hjælp til stemmeafgivningen kan efter lovændringen ydes ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 1, 2. pkt.

Retten til at forlange hjælp ved stemmeafgivningen gælder *alle* vælgere, herunder personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen. Også vælgere med behov for at få forklaret stemmesedlens indhold og få vejledning om fremgangsmåden ved stemmeafgivningen har ret til at få personlig bistand hertil. Vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen har mulighed for på samme tid at få hjælp til stemmeafgivningen ved personlig bistand og ved brug af de hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved stemmeafgivningen. Vælgere kan også få personlig bistand til de hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Den personlige bistand kan f.eks. bestå i vejledning om, hvordan et bestemt hjælpemiddel fungerer.

For så vidt angår hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, henvises til afsnit 7.1.1.

Det er *vælgeren selv* og ingen andre, der over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger skal forlange at få personlig bistand eller hjælp ved brug af hjælpemidler til sin stemmeafgivning. Ingen vælger er tvunget til at modtage personlig bistand eller hjælp ved brug af hjælpemidler ved stemmeafgivningen. En valgstyrelse eller tilforordnet vælger kan således ikke betinge en vælgers adgang til at afgive stemme af, at vælgeren accepterer at lade sig bistå ved stemmeafgivningen eller benytter de hjælpemidler, der er stillet til rådighed, fordi valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger skønner, at vedkommende vil have behov herfor.

Personlig bistand af to myndigheds personer

Personlig bistand ved stemmeafgivningen kan som hidtil ydes af to valgstyrelser eller tilforordnede vælgere, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 1. pkt.

Personlig bistand af én myndigheds person og én personlig hjælper

Vælgeren kan også forlange, at den personlige bistand i stedet for den ene af de to valgstyrelser eller tilforordnede vælgere ydes af en person, som vælgeren selv har udpeget, se folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 2. pkt. Den personlige bistand ydes således i dette tilfælde af en valgstyrelse eller tilforordnet vælger og en person, som vælgeren selv har udpeget.

Vælgerens ønske om at få personlig bistand til sin stemmeafgivning af en person, vælgeren selv har udpeget, skal i alle tilfælde være utvetydigt og må ikke kunne misforstås. Det er ikke tilstrækkeligt, at vælgeren ledsages af en anden person hen til en valgstyrelse eller tilforordnet vælger. Vælgeren skal også i denne situation sige til valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, at vælgeren ønsker at få hjælp til sin stemmeafgivning af en person, vælgeren selv har udpeget. Vælgerens tilkendegivelse om behov for hjælp behøver ikke at blive

fremsat umiddelbart over for valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, dvs. den kan f.eks. ske på et andet sprog end dansk og kan eventuelt formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem eller en tolk.

At den personlige bistand ydes *i forening* mellem myndighedspersonen og den person, der er udpeget af vælgeren selv, indebærer, at den praktiske bistand til selve stemmeafgivningen ydes af både myndighedspersonen og den person, der er udpeget af vælgeren selv. I det omfang en praktisk opgave kun kan udføres af én person alene, f.eks. afkrydsning på stemmesedlen (afsnit 7.3.2.), må det aftales mellem myndighedspersonen og den person, der er udpeget af vælgeren selv, hvem der udfører opgaven. I tilfælde af uenighed kan det almindelige hensyn til valghandlingens uforstyrrede afvikling i ro og orden føre til, at en valgstyrelse må tilkaldes for at give anvisninger for stemmeafgivningens afvikling, som den personligt udpegede hjælper skal rette sig efter, se folketingsvalglovens § 50, 4. pkt.

Personlig bistand alene af én personlig hjælper

Som følge af den ovenfor omtalte lovændring pr. 1. juli 2017 kan vælgeren fremover i visse tilfælde forlange, at personlig bistand ydes *alene* af én person, som vælgeren selv har udpeget, dvs. uden at der tillige skal medvirke en valgstyrelse eller tilforordnet vælger. To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget. Vælgeren skal således 1) *udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom*, og 2) ønsket skal være begrundet i en *umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse*, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 3. pkt.

Betingelse 1: Udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse

For at personlig bistand kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Vælgerens ønske om

alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal dermed være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås.

Det er vælgeren selv, der over for en valgstyrrer eller tilforordnet vælger skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper. Valgstyrrerne og de tilforordnede vælgere har desuden ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til stemmeafgivningen af én personligt udpeget hjælper.

Det vil være valgstyrreren eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Tilkendegivelsen fra vælgeren vil som udgangspunkt ikke kunne formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem eller en tolk.

I de tilfælde, hvor valgstyrreren eller den tilforordnede vælger vurderer, at en vælger *alene* kan kommunikere ved brug af tegnsprog, kan en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk) dog anses som en *udtrykkelig* og *utvetydig* tilkendegivelse. Dette indebærer, at en vælger, der har en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, og som ønsker personlig bistand af en person udpeget af vælgeren selv, og som fremsætter dette ønske over for en valgstyrrer eller tilforordnet vælger ved brug af en tegnsprogstolk, vil have mulighed for at få personlig bistand alene af en person, vælgeren selv har udpeget. Hvis valgstyrreren eller den tilforordnede vælger vurderer, at vælgeren kan kommunikere uden brug af tegnsprogstolk, vil en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk ikke i sig selv udgøre en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse.

En vælger, der alene kan kommunikere ved brug af tegnsprog (herunder taktil tegnsprog), kan anvende en tegnsprogstolk efter eget valg, f.eks. en personlig hjælper eller ægtefælle. Det er således ikke et krav, at personen har valget

til det pågældende valg. Det er heller ikke et krav, at personen er myndig, men vedkommende skal dog have en sådan alder og modenhed, at vedkommende forstår karakteren af sin virksomhed. Personen skal desuden rette sig efter valgstyrrerens eller den tilforordnede vælgers anvisninger og i øvrigt overholde valglovgivningens regler om forbud mod valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning.

Betingelse 2: Umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse

Vælgerens ønske om at få hjælp alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

En ”umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse” er en funktionsnedsættelse, som valgstyrrerne eller de tilforordnede vælgere kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, krykkestokke, mobilitystok eller førerhund o.lign.

Det omfatter også funktionsnedsættelser, som ikke umiddelbart er synlige, men som vælgeren kan dokumentere, f.eks. i form af ledsagekort eller parkeringskort for personer med handicap udstedt af Danske Handicaporganisationer eller en lægeerklæring eller en erklæring/attest udstedt af en offentlig myndighed.

Det er valgstyrreren eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om betingelsen er opfyldt, og dermed, om personlig bistand kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper.

Hvis det vurderes, at personlig bistand *ikke* kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper – fordi en af eller begge ovenstående betingelser ikke er opfyldt – skal vælgeren i stedet tilbydes, at personlig bistand ydes af en personligt udpeget hjælper sammen med en valgstyrrer eller tilforordnet vælger, eller at

personlig bistand ydes af to valgstyrere eller tilforordnede vælgere.

Beslutningen om, hvorvidt personlig bistand til stemmeafgivningen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der er således ikke pligt for valgstyreren eller den tilforordnede vælger til at begrunde beslutningen herom over for vælgeren, til at give klagevejledning eller til – efter anmodning – at meddele beslutningen skriftligt.

Hvis en vælger er utilfreds med en beslutning om, hvorvidt personlig bistand til stemmeafgivningen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, har vælgeren mulighed for at indgive en valgklage, jf. folketingsvalglovens § 88. Valgstyreren eller den tilforordnede vælger bør efter omstændighederne i medfør af den almindelige vejledningspligt vejlede vælgeren om denne klagemulighed, som indebærer, at Folketinget træffer afgørelse i sagen.

Det bemærkes, at den tidligere gældende særlige regulering af blindes og svagsynedes mulighed for hjælp ved stemmeafgivningen, hvorefter blinde og svagsynede havde ret til *alene* at lade sig bistå af en personligt valgt hjælper *i stedet for* to valgstyrere eller tilforordnede vælgere, er ophævet ved en lovændring, der trådte i kraft den 1. april 2009. Ønsker en blind eller svagsynet vælger personlig bistand til stemmeafgivningen, skal bistanden således ydes efter samme regler om beskrevet ovenfor.

7.3.1. Hvem kan yde personlig bistand ved stemmeafgivningen?

En kandidat, der er opstillet til valget, må ikke som valgstyrer eller tilforordnet vælger yde personlig bistand ved stemmeafgivningen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 4. Dette gælder, uanset om vælgeren har udpeget en personligt valgt hjælper eller ej. En kandidat, der er opstillet til valget (eller kandidatens ægtefælle, samlever eller anden nærtstående), må således ikke yde personlig bistand ved stemmeafgivningen som myndighedsperson.

Bestemmelsen er bl.a. begrundet i hensynet til at undgå konkrete interessekonflikter og beskyldninger om uregelmæssigheder samt undgå situationer, hvor kandidatens medvirken til vælgerens stemmeafgivning opfattes som intimiderende af vælgeren selv.

Der er derimod ikke noget i vejen for, at en kandidat (eller kandidatens ægtefælle, samlever eller anden nærtstående) yder personlig bistand ved stemmeafgivningen som personligt udpeget hjælper.

Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet (se især forvaltningslovens § 3).

Der er ikke begrænsninger i, *hvilken person* vælgeren kan udpege som personlig hjælper ved stemmeafgivningen. Hjælperen behøver ikke at have valget til det valg, hvortil vælgeren ønsker at stemme. Hjælperen behøver heller ikke at være myndig, men skal dog have en sådan alder og modenhed, at vedkommende forstår karakteren af sin virksomhed. En valgstyrer, en tilforordnet vælger eller en kandidat til valget kan også udpeges af vælgeren som personlig hjælper.

Den person, vælgeren udpeger som personlig hjælper til stemmeafgivningen, er ikke forpligtet til at påtage sig dette hverv, hvorimod enhver vælger har pligt at påtage sig hvervet som valgstyrer eller tilforordnet vælger, se folketingsvalglovens § 31, stk. 1 og 2. Der ydes derfor heller ikke vederlag (diæter) fra det offentlige for at yde personlig bistand ved stemmeafgivningen.

Den person, vælgeren udpeger til at yde personlig bistand ved stemmeafgivningen, er forpligtet til at hjælpe vælgeren i overensstemmelse med valglovgivningen. Den person, vælgeren udpeger, må ikke give vælgeren råd eller opfordring med hensyn til, hvad vælgeren skal stemme på, se folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 1. pkt., ligesom vedkommende heller ikke må udsætte vælgeren for anden form for holdningsmæssig påvirkning. Hjælperen må

heller ikke optræde støjende eller truende eller på anden måde forstyrre den offentlige ro og orden. Hjælperen må heller ikke forhindre, at kun vælgeren og hjælperen og evt. en myndighedsperson overværer vælgerens stemmeafgivning, se folketingsvalglovens § 48, stk. 1, 1. pkt.

Hvis den personlige bistand ydes af én myndighedsperson og én personligt udpeget hjælper, tilkommer det i første omgang den myndighedsperson, der er til stede ved stemmeafgivningen, at påse, at disse principper bliver overholdt ved stemmeafgivningen, og hvis dette ikke er tilfældet, at afbryde stemmeafgivningen og tilkalde en (anden) valgstyrer. Hjælperen skal som andre personer i stemmelokalet rette sig efter valgstyernes anvisninger og skal om nødvendigt, hvis valgstyreren bestemmer dette, forlade lokalet, se folketingsvalglovens § 50, 1. og 2. pkt. Den fornødne personlige bistand til vælgerens stemmeafgivning må, medmindre vælgeren ikke ønsker at få personlig bistand til at stemme, herefter gives af to valgstyrere eller tilforordnede vælgere i overensstemmelse med den almindelige regel herom. Vælgeren kan også udpege en ny personlig hjælper, og i visse tilfælde kan den personlige bistand ydes alene af en person udpeget af vælgeren, jf. ovenfor.

7.3.2. Personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen

En vælger har mulighed for at få bistand til afkrydsning af stemmesedlen. Personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen kan kun ydes, hvis vælgeren *umiddelbart* over for den eller dem, der yder personlig bistand, *utvetydigt* kan tilkendegive, hvad vælgeren ønsker at stemme, se folketingsvalglovens § 49, stk. 4.

Hvis personlig bistand til stemmeafgivningen ydes af en myndighedsperson og en person, der er udpeget af vælgeren selv, og vælgeren ligeledes ønsker bistand til afkrydsning af stemmesedlen, skal vælgeren *umiddelbart* over for *både* den person, der er udpeget af vælgeren selv, og myndighedspersonen *utvetydigt*

kunne tilkendegive, hvad vælgeren ønsker at stemme. Det er ikke nok, at vælgerens tilkendegivelse af, hvad vælgeren ønsker at stemme, alene opfattes som *utvetydig* af den person, der er udpeget af vælgeren selv. Hvis myndighedspersonen og den person, der er udpeget af vælgeren selv, er uenige om, hvad vælgeren tilkendegiver om, hvad vælgeren vil stemme, kan vælgerens tilkendegivelse om sin stemmeafgivning ikke betragtes som *utvetydig*, medmindre tvivlen *umiddelbart* kan afklares ved supplerende neutrale spørgsmål til vælgeren.

En håndskrevet eller maskinskrevet seddel, som vælgeren selv har taget med, hvor der står, hvad vælgeren ønsker at stemme, er ikke en *umiddelbar* tilkendegivelse om, hvad vælgeren ønsker at stemme. En tilkendegivelse formidlet gennem tolk er som udgangspunkt heller ikke en *umiddelbar* tilkendegivelse. Vælgeren må i disse tilfælde supplerende tilkendegive *umiddelbart* over for hjælperne, hvad vælgeren ønsker at stemme. Det er forudsat i valglovgivningen, at den nødvendige kommunikation om vælgerens stemmeafgivning mellem vælgeren og dem, der hjælper vælgeren med stemmeafgivningen, foregår på dansk, når bistanden ydes af både en myndighedsperson og en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Vælgerens tilkendegivelse om, hvad vælgeren ønsker at stemme, skal være *utvetydig* og må ikke kunne misforstås. Når man bedømmer dette, kan man tage udgangspunkt i de krav, der stilles til, at en skriftlig tilkendegivelse på en brevstemmeseddel med tilstrækkelig sikkerhed angiver, hvad vælgeren ønsker at stemme, se afsnit 9.4.2. Der vil ikke være noget i vejen for *umiddelbart* at afklare tvivlen ved at stille vælgeren supplerende neutrale spørgsmål.

I de tilfælde, hvor valgstyreren eller den tilforordnede vælger vurderer, at en vælger *alene* kan kommunikere ved brug af tegnsprog, kan en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktil tegnsprogstolk) anses som en *umiddelbar* og *utvetydig* tilkendegivelse. Dette

indebærer, at en vælger, der ønsker personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen, ved brug af tegnsprogstolk kan tilkendegive, hvad vælgeren ønsker at stemme. Hvis valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger vurderer, at vælgeren kan kommunikere uden brug af tegnsprogstolk, vil en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk ikke i sig selv udgøre en umiddelbar og utvetydig tilkendelse.

En vælger, der alene kan kommunikere ved brug af tegnsprog (herunder taktilt tegnsprog), kan anvende en tegnsprogstolk efter eget valg, f.eks. en personlig hjælper eller ægtefælle. Det er således ikke et krav, at personen har valget til det pågældende valg. Det er heller ikke et krav, at personen er myndig, men vedkommende skal dog have en sådan alder og modenhed, at vedkommende forstår karakteren af sin virksomhed. Personen skal desuden rette sig efter valgstyrelsen eller den tilforordnede vælgers anvisninger og i øvrigt overholde valglovgivningens regler om forbud mod valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning.

7.3.3. Mulighed for at vognstemme

Hvis det er nødvendigt, skal en vælger have mulighed for at afgive stemme umiddelbart uden for stemmelokalet – en såkaldt vognstemme, f.eks. i en bil parkeret ved afstemningsstedet, se folketingsvalglovens § 49, stk. 1, sidste pkt. To valgstyrelser eller tilforordnede vælgere skal i så fald bringe stemmesedlen ud til vælgeren, når de har sikret sig vælgerens identitet efter reglerne i folketingsvalglovens § 47. Når vælgeren har stemt og foldet stemmesedlen sammen, lægger valgstyrelsen eller de tilforordnede vælgere stemmesedlen ned i en transportabel stemmekasse og bærer stemmekassen tilbage til stemmelokalet.

Det er meget vigtigt, at stemmeafgivningen sker på en betryggende måde, så de pågældende vælgere ikke bliver udsat for nogen påvirkning med hensyn til, hvordan de skal stemme, og så ingen får mulighed for at finde ud af, hvad vælgeren har stemt.

Personlig bistand kan som hidtil ydes ved stemmeafgivning uden for stemmelokalet. Stemmeafgivning uden for stemmelokalet må derfor tilrettelægges således, at eventuel personlig bistand til stemmeafgivningen sker *uden for hørevidde af andre* end vælgeren, de pågældende medvirkende valgstyrelser, tilforordnede vælgere og/eller hjælper, som vælgeren selv har udpeget.

Hvis en vælger, der afgiver stemme umiddelbart uden for stemmelokalet, skal have personlig bistand til at afkrydse stemmesedlen, gælder tilsvarende som anført ovenfor i afsnit 7.3.2.

De hjælpemidler, der skal stilles til rådighed, skal være stillet til rådighed ved stemmeafgivningen og dermed ikke kun i stemmerummet. Det betyder, at også vælgere, der foretager stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet, skal have mulighed for at få hjælp til stemmeafgivningen ved brug af hjælpemidler, i det omfang et hjælpemiddel efter sin art kan anvendes uden for stemmelokalet. Det vil således være tilfældet for de sorte penne og de (stand)luppe, der ikke er fastgjorte.

7.3.4. Tavshedspligt

De personer, der står for afstemningen, og de personer, der yder personlig bistand, må ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, på hvilket parti (kandidatliste) eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme, se folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 1. pkt.

De personer, der står for afstemningen, må ikke oplyse over for uvedkommende, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning, se folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 2. pkt.

De myndigheds personer, der medvirker ved afstemningen, har således *tavshedspligt* med hensyn til, hvad de får at vide om en vælgers stemmeafgivning. Det gælder også, hvis myn-

dighedspersonen medvirker som hjælper, herunder personligt udpeget hjælper.

7.4. Opretholdelse af ro og orden i stemmelokalerne

Ifølge folketingsvalglovens § 50 kan valgstyrene bestemme, at det ud over de personer, der står for afstemningen, kun er de vælgere, der skal afgive stemme, der må opholde sig i stemmelokalet. Valgstyrene kan også begrænse antallet af de vælgere, der må være til stede, når hensynet til ro og orden i stemmelokalerne kræver det. De tilstedeværende skal rette sig efter valgstyrenes anvisninger.

Tidligere havde de opstillede kandidater (og for hver kandidat en vælger, som kandidaten havde udpeget over for valgstyrene) en særlig ret til at opholde sig i stemmelokalet. Denne regel er ophævet. Det har dog ikke med ophævelsen af reglen været hensigten at ændre eventuelle lokale traditioner for, at kandidater og deres eventuelle repræsentanter kan være til stede på afstemningsstederne, men det vil bero alene på valgstyrenes beslutning, om og i hvilket omfang de pågældende må være til stede under afstemningen.

Borgmesteren (formanden for valgbestyrelsen) hører til de personer, der står for afstemningen, og har derfor ret til at opholde sig i stemmelokalerne.

Den person, en vælger selv har udpeget til at yde personlig bistand ved stemmeafgivningen, hører derimod ikke til de personer, der står for afstemningen. Valgstyrene kan derfor bortvise sådanne hjælpere, når hensynet til ro og orden i stemmelokalerne kræver det, se ovenfor afsnit 7.3.1.

7.5. Valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning er ikke tilladt i valglokalerne m.v.

Valgstyrene skal sørge for, at vælgerne ikke bliver udsat for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokaler-

ne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, se folketingsvalglovens § 50, 3. pkt.

Påbuddet for valgstyrene om at sørge for, at vælgerne ikke bliver udsat for valgagitation, blev ved en lovændring i 2012 (se § 3 i lov nr. 1252 af 18. december 2012) udstrakt til også at gælde enhver anden form for holdningsmæssig påvirkning. Der er dog alene tale om en kodificering af de almindelige valgretningsgrundsætninger om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valghandlingens afvikling, som valgstyrene hidtil også er blevet påbudt at bidrage til at opretholde i Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledninger om afholdelse af valg. Forbuddet mod valgagitation og anden holdningsmæssig påvirkning af vælgeren indebærer således, at der ikke må uddeles propagandamateriale eller hænges valgplakater op eller på anden måde udøves egentlig valgagitation i de nævnte lokaliteter eller de umiddelbare adgangsveje hertil, f.eks. gange, trapper samt efter omstændighederne skolegårde o.lign. Se nedenfor.

Endvidere må materiale, der ganske vist ikke agiterer for et bestemt synspunkt i forbindelse med aktuelle politiske spørgsmål eller giver udtryk for en bestemt politisk holdning eller lignende, men som udsætter vælgeren for holdningsmæssige påvirkninger, ikke være fremlagt eller ophængt i valglokalet eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. Heller ikke oplysende materiale om emnerne for valget eller om aktuelle politiske spørgsmål må være fremlagt eller ophængt i valglokalet eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil.

Det bemærkes, at der vil kunne være tale om valgagitation, hvis der i valglokalene er ophængt bannere, plakater m.v. for hjælpeorganisationer o.lign., hvis de pågældende organisationer har været aktive i valgkampen. Som et eksempel herpå kan nævnes, at der ved folkeafstemningen den 3. december 2015 om omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning var et afstemningssted, hvor der inden og på afstemningsdagen hang et banner for Red Barnet, der havde været aktive i ”Ja”-

kampagnen i forbindelse med folkeafstemningen. Der var med banneret således tale om valgagitation, hvorfor banneret skulle fjernes omgående. Valgstyrerne skal således være opmærksomme herpå samt på allerede op-hængte bannere m.v. på afstemningsstederne.

Forbuddet gælder enhver form for holdningsmæssig påvirkning af vælgeren, uanset mediet hvorved eller måden hvorpå eller personen hvorfra den holdningsmæssige påvirkning finder sted. Holdningsmæssig påvirkning via kommunens eller valgstyreres eller tilforordnede vælgeres tændte elektroniske medier (TV, computere, mobiltelefoner, smartphones og tablets m.v.) er omfattet af forbuddet.

Der må således ikke være et tændt TV i valglokalerne.

Også holdningsmæssig påvirkning fra andre vælgere er omfattet af forbuddet. Det er dog forudsat i loven, at valgstyrerne alene skal skride ind, når manifestationerne er af en vis påtrængende karakter. At vælgere, der møder op for at stemme, bærer emblemer, mærkater eller lignende med opfordringer til at stemme på et bestemt parti eller en bestemt kandidat eller har deres mobiltelefoner, smartphones, tablets m.v. tændte, er normalt ikke i sig selv nok til, at valgstyrerne skal skride ind.

Derimod må valgstyrere og tilforordnede vælgere samt kommunalt ansatte, der deltager i afviklingen af afstemningen, overhovedet ikke bære politiske emblemer, mærkater eller lignende. De må heller ikke bære mærkater, emblemer eller lignende, der agiterer for et bestemt synspunkt i forhold til aktuelle politiske spørgsmål eller i øvrigt giver udtryk for en bestemt politisk holdning eller lignende.

Det er ikke i strid med bestemmelsen at bære dannebrogsemler eller lignende eller at flage med dannebrogssflag.

Det er endvidere ikke i strid med bestemmelsen at bære skilte med angivelse af navn, stilling, funktion ved valget eller lignende. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse give

valgstyrere, tilforordnede vælgere eller kommunalt ansat personale, der deltager i afviklingen af afstemningen, nærmere anvisninger om, hvorledes det mest hensigtsmæssigt synliggøres over for vælgerne, hvem der kan rettes henvendelse til, hvis der er spørgsmål i forbindelse med valghandlingen. Anvisningerne skal gives i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen.

Af hensyn til iagttagelsen af forbuddet mod, at valgstyrere og tilforordnede vælgere (samt personligt udpegede hjælpere) under afstemningen giver vælgerne råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på, se folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 1. pkt., henstiller Økonomi- og Indenrigsministeriet til, at valgstyrere, tilforordnede vælgere og evt. medhjælperne kommunalt ansat personale alene henvender sig til vælgerne på dansk.

Valgstyrerne skal i øvrigt sørge for, at vælgerne kan komme uforstyrret til og fra valglokalerne.

Placering af valgplakater m.v. på afstemningsstedets matrikel (f.eks. i en skolegård) er ikke i sig selv i strid med folketingsvalglovens § 50. Det afgørende efter loven er, om der er tale om valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning »i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil«. Valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning på afstemningsstedets matrikel skal imidlertid foregå i en så passende afstand fra indgangsdøren til den bygning, hvor valglokalerne ligger, at det ikke sker »i umiddelbar tilknytning« til valglokalerne. Er der tale om en større bygning med flere indgangsdøre, er den eller de relevante indgangsdøre i denne sammenhæng dem, som vælgerne skal bruge, når de møder frem for at stemme på valgdagen.

Vurderingen af, hvad der må anses for »pas-sende afstand«, vil afhænge af de konkrete

adgangsforhold til bygningen med valglokalerne.

Kommunalbestyrelsen kan som ejer, eventuelt bruger, af den matrikel, hvor bygningen med valglokaler ligger, imidlertid beslutte, om valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning på afstemningsstedets matrikel i det hele taget skal være tilladt, uanset at en sådan valgagitation ikke i øvrigt ville være i strid med forbuddet mod valgagitation i valglokalerne og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. Kommunalbestyrelsen vil således f.eks. kunne vælge den praksis ikke at tillade benyttelse af valgplakater, herunder »levende plakatsøjler«, på matriklen. Kommunalbestyrelsens afgørelse skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen.

Områder på eller ud til offentlig gade eller vej er ikke omfattet af forbuddet mod valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, selv om de måtte ligge tæt på indgangsdøren til bygningen med valglokalerne.

Kommunalbestyrelsen kan således ikke nedtage valgplakater m.v., som er lovligt ophængt i henhold til vejlovgivningen.

Om kommunalbestyrelsens tilladelse til opsætning af valgplakater på kommunens vejarealer, se afsnit 6.3.2. ovenfor.

Reglerne giver heller ikke hjemmel for kommunalbestyrelsen til at gribe ind over for valgplakater, bannere o.lign. på private områder, private husmure m.v.

Der er intet i vejen for, at kommunalbestyrelsen frem mod valgdagen ved forskellige tiltag som f.eks. annoncer, kampagner o.lign. forsøger at få vælgerne til at møde frem og stemme på valgdagen. Der er imidlertid ikke i valglovgivningen hjemmel til f.eks. udlodning af præmier eller lignende til (nogle af) vælgerne i forbindelse med, at de møder frem og afgiver deres stemme. Det er endvidere ikke en opga-

ve, som kommunalbestyrelsen kan påtage sig med hjemmel i kommunalfuldmagtsreglerne. Endelig vil en sådan præmieudlodning formentlig være i strid med forbuddet mod begunstiggelse af enkeltpersoner, som også følger af kommunalfuldmagtsreglerne.

7.6. Fotografering af stemmeafgivningen og publicering af billeder af en udfyldt stemmeseddel på de sociale medier

Det er ikke tilladt, at en vælger fotograferer sin udfyldte stemmeseddel og herefter publicerer billedet på de sociale medier eller andre steder. Det er i strid med stemmehemmeligheden, som følger af folketingsvalglovens § 48, stk. 3, hvoraf det fremgår, at vælgeren skal sammenfolde sin stemmeseddel efter stemmeafgivningen, så ingen kan se, hvorledes vælgeren har stemt.

Valgstyrelserne bør derfor informere de vælgere, der retter henvendelse herom, om, at det ikke er tilladt at fotografere sin udfyldte stemmeseddel. Da det imidlertid ikke er strafbart på denne måde at bryde stemmehemmeligheden, kan valgstyrelserne alene gribe ind med en henstilling om at overholde stemmehemmeligheden i de tilfælde, hvor valgstyrelserne bliver bekendt med, at en vælger vil tage et billede af sin udfyldte stemmeseddel. Kommunalbestyrelsen er således heller ikke forpligtet til at reagere, hvis det efterfølgende opdages, at en vælger har publiceret et billede af sin udfyldte stemmeseddel på de sociale medier eller andre steder.

7.7. Indsamlinger m.v. på afstemningsstederne

Kommunalbestyrelsen afgør som ejer eller eventuelt bruger af den matrikel, hvor bygningen med valglokalerne er beliggende, om der må ske indsamlinger til almennyttige formål (Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp m.v.) på valgdagen ved de enkelte afstemningssteder. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse stille betingelser om, hvor store indsamlingsbøsserne må være, og hvor de må stå m.v. Indsamlingsbøsserne skal selvsagt placeres uden for valglokalerne.

Indsamlingerne skal ske i overensstemmelse med reglerne i indsamlingsloven (lov nr. 511 af 26. maj 2014 med senere ændringer). Dette indebærer bl.a., at en indsamling, hvor der rettes personlig henvendelse til vælgerne på åben gade eller andre offentlige steder med opfordringer til at yde bidrag til et forud angivet formål (gadeindsamling), kræver særlig tilladelse fra Indsamlingsnævnet. Opstilling af en indsamlingsbøsse anses ikke i sig selv for en gadeindsamling. En sådan indsamling kræver alene tilladelse eller orientering til Indsamlingsnævnet. Det er den forening, organisation m.v., som foretager indsamlingen, som har pligt til at indhente tilladelsen fra eller indgive orienteringen til Indsamlingsnævnet og til at sikre, at eventuelle vilkår for tilladelsen og andre regler for indsamlingen, herunder krav til indsamlingsbøssers indretning, overholdes. Nærmere oplysninger kan findes på Indsamlingsnævnets hjemmeside <http://www.indsamlingsnaevnet.dk/> eller ved henvendelse til nævnet.

Kommunalbestyrelsen kan også tillade afholdelse af almennyttige lotterier ved afstemningsstederne.

Almennyttige lotterier skal overholde reglerne i spilleloven (lovbekendtgørelse nr. 1494 af 6. december 2016 med senere ændringer) og bekendtgørelsen om almennyttige lotterier (bekendtgørelse nr. 1301 af 15. december 2011 med senere ændringer). Dette indebærer bl.a., at der skal ansøges om tilladelse fra Spillemyndigheden eller – for almennyttige lotterier med en salgssum under 20.000 kr. – ske anmeldelse til Spillemyndigheden. Nærmere oplysninger og blanketter til ansøgning/anmeldelse kan findes på Spillemyndighedens hjemmeside <https://www.spillemyndigheden.dk/almennyttigt-lotteri> eller ved henvendelse til myndigheden.

Eventuelle indsamlinger eller afholdelse af almennyttige lotterier skal i øvrigt foregå således, at de ikke på nogen måde kan forstyrre afstemningshandlingen, herunder gøre det be-

sværligt at komme ind og ud af valglokalerne. Det skal således være muligt for vælgere at komme ind og ud af valglokalerne uden at blive standset eller anråbt af eventuelle indsamlere eller udbydere af almennyttige lotterier ved afstemningsstedet. Valgstyrelserne skal påse dette på valgdagen, ligesom de skal påse, at vælgerne ikke i forbindelse med sådanne indsamlinger eller almennyttige lotterier udsættes for valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal på baggrund af valgklager ved folketingsvalget den 18. juni 2015 over indsamlinger til almennyttige formål på valgsteder *henstille*, at kommunalbestyrelsen er særligt opmærksom på, at indsamlinger ikke må være til gene for vælgere.

Kommunalbestyrelsens afgørelse af, om og i bekræftende fald på hvilke betingelser der skal gives tilladelse til sådanne indsamlinger eller almennyttige lotterier, skal i øvrigt træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre, at afstemningen kan foregå uforstyrret. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse stille som vilkår, at indsamlingen eller det almennyttige lotteri opfylder betingelserne i indsamlingsloven henholdsvis spillelovgivningen, og at tilladelsen til eller anmeldelsen af indsamlingen eller det almennyttige lotteri forevises.

7.8. Andre afstemninger samtidig med valg

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der i forbindelse med Europa-Parlamentsvalget skal afholdes en særlig lokal afstemning, f.eks. valg til ælde- og ungdomsrådet. En forudsætning herfor er, at den lokale afstemning tilrettelægges på en sådan måde, at den lokale afstemning foregår tydeligt og klart adskilt fra Europa-Parlamentsvalget, herunder med særlige valgborde, stemmerum og stemmekasser og så vidt muligt i adskilte lokaler med særskilte adgangsveje til de pågældende stemmelokaler. Den lokale afstemning skal herudover tilrette-

lægges på en måde, så den ikke kan virke forstyrrende på vælgernes adgang til at stemme ved Europa-Parlamentsvalget eller på gennemførelsen af afstemningen i øvrigt, og sådan, at Europa-Parlamentsvalget har første prioritet i forhold til den lokale afstemning.

Hvad angår afholdelse af bindende kommunale folkeafstemninger samtidig med Europa-Parlamentsvalget henvises til reglerne om disse afstemninger i kapitel 11 a i den kommunale og regionale valglov samt til Økonomi- og Indenrigsministeriets orienteringsbreve af 8. august 2018 og 5. februar 2019.

7.9. Exit polls

Valglovgivningen indeholder ikke bestemmelser om og i bekræftende fald på hvilke betingelser, der kan foretages meningsmålinger på afstemningsstederne på valgdagen, efter at vælgerne har afgivet deres stemme (exit polls).

Efter folketingsvalglovens § 50 skal vælgerne kunne stemme uden at blive udsat for nogen form for holdningsmæssig påvirkning umiddelbart inden.

Der må derfor ikke foretages meningsmålinger på valgdagen i valglokalerne eller på steder i umiddelbar tilknytning hertil. Der er ikke noget i vejen for at afholde meningsmålingen uden for valglokalerne og steder i umiddelbar tilknytning hertil, blot man først henvender sig til vælgerne, efter at de har stemt.

Meningsmålinger, der afholdes inden for afstemningsstedets matrikel, kan kun foretages med kommunalbestyrelsens tilladelse. Kommunalbestyrelsens afgørelse om og i bekræftende fald på hvilke betingelser, der skal gives tilladelse, skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre, at afstemningen kan foregå uforstyrret.

Kommunalbestyrelsen må derfor ikke ud fra et ønske om at forhindre afholdelsen af sådanne meningsmålinger give afslag eller gøre en tilladelse betinget af, at resultatet først offentlig-

gøres efter afstemningens afslutning for at forhindre, at sådanne meningsmålinger afholdes.

Meningsmålinger på områder på eller ud til offentlig gade eller vej kan derimod foretages uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen.

Efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse gælder der ikke et forbud mod offentliggørelse af sådanne meningsmålinger, inden afstemningen på valgdagen er afsluttet. Et sådant forbud kan ikke udledes af forbuddet i loven mod foretagelse af stemmeoptælling og offentliggørelse af resultatet inden kl. 23.00 på valgdagen (når det sidste valgsted i EU er lukket). Se afsnit 9.3.

7.10. Pressens adgang til stemmelokalerne

Det er valgstyrene på vedkommende afstemningssted, der som ansvarlige for afstemningen på valgdagen afgør, om og på hvilken måde pressen, herunder tv-reportagehold, skal have adgang til et stemmelokale.

Valgstyrene skal sikre, at pressen ikke får adgang til lokalerne på en måde, der strider mod stemmehemmeligheden. Pressen må derfor under ingen omstændigheder overvære en vælgers stemmeafgivning i stemmerummet, hvor kun vælgeren og de, der efter loven må give vælgeren den nødvendige personlige bistand til stemmeafgivningen, må være til stede, se folketingsvalglovens § 48, stk. 1, og § 49. I de tilfælde, hvor en vælger får lov til at stemme uden for stemmelokalet, må pressen heller ikke overvære vælgerens stemmeafgivning. Pressen må heller ikke se, hvad en vælger har stemt, inden vælgeren lægger stemmesedlen i stemmekassen, da vælgeren skal folde stemmesedlen sammen på en sådan måde, at ingen kan se, hvorledes vælgeren har stemt, se folketingsvalglovens § 48, stk. 3. Dette gælder, uanset om vælgeren udtrykkeligt ønsker, at andre kan se, hvad vælgeren har stemt. Vælgeren kan altså ikke bestemme, at andre skal se den udfyldte stemmeseddel, før den bliver lagt i stemmekassen.

Valgstyrene skal også sikre, at pressen ikke får adgang til stemmelokalerne på en måde, der strider mod forbuddet i folketingsvalglovens § 50 mod valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning, se afsnit 7.5. og 7.9. ovenfor. Hvis pressen får adgang til stemmelokalerne, skal valgstyrene sikre, at pressen først henvender sig til vælgerne, efter at disse har stemt, at vælgerne kun afbildes/medvirker i reportagen efter eget ønske, og at reportagen fra stemmelokalerne ikke får karakter af valgagitation over for de vælgere, der er til stede i lokalet.

Valgstyrene skal endvidere sikre, at pressens eventuelle tilstedeværelse kan ske uden gene eller ulempe for vælgerne under hensyn til valghandlingens uforstyrrede afvikling i ro og orden.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal i den forbindelse og på baggrund af valgklager ved folketingsvalget den 18. juni 2015 over mediernes interviews med partiledere på valgsteder *henstille*, at valgstyrene er særligt opmærksomme på, at mediernes interviews med bl.a. partiledere ikke må foregå på en sådan måde, at de er til gene for andre vælgere, f.eks. ved at disse bliver filmet mod deres vilje, eller at adgangsvejene blokeres.

Valgstyrene bedes ligeledes være særligt opmærksomme på, at det vil kunne have karakter af valgagitation, såfremt politikere interviewes i valglokalerne.

Valgstyrenes afgørelse af om og i bekræftende fald på hvilke betingelser det kan tillades, at pressen er til stede under afstemningen, skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre, at afstemningen kan foregå uforstyrret.

8. Brevstemmeafgivning

Ved Europa-Parlamentsvalg kan der brevstemmes efter de samme regler som ved folketingsvalg, se Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, med de to undtagelser, der følger af

§ 26, stk. 2. Undtagelserne vedrører dels fristen for at brevstemme i kommunerne på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, se nedenfor i afsnit 8.2.3., dels fristen for at afgive brevstemme på danske skibe i udenrigsfart, se nærmere nedenfor i afsnit 8.6.2.

Bemyndigelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 3, hvorefter økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om, at vælgere, der har valget efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 2 (personer med dansk indfødsret, der bor i et andet EU-land), kun kan brevstemme på nærmere angivne danske diplomatiske eller konsulære repræsentationer, er ikke udnyttet. Enhver vælger til Europa-Parlamentsvalget, også personer med dansk indfødsret, der bor i et andet EU-land, kan således afgive brevstemme efter de samme regler som ved folketingsvalg.

8.1. De generelle regler om brevstemmeafgivning her i landet

Reglerne om brevstemmeafgivning her i landet findes i folketingsvalglovens §§ 53-56 og §§ 60-62, sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 26.

Efter disse bestemmelser kan enhver vælger brevstemme i enhver kommune de sidste 6 uger før valgdagen, dvs. i praksis fra mandag den 15. april 2019, dog senest den tredjesidste hverdag før valgdagen, dvs. torsdag den 23. maj 2019.

Kommunalbestyrelsen skal på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 den sidste dag, hvor der kan brevstemmes, se folketingsvalglovens § 56, stk. 2.

Visse nærmere angivne grupper af vælgere på sygehuse, i visse boliger og boformer efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse kan brevstemme inden for de sidste tre uger før valgdagen, dvs. fra søndag den 5. maj 2019 til og

med den tredjesidste hverdag før valgdagen, dvs. senest torsdag den 23. maj 2019.

Endelig kan vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke kan møde frem på afstemningsstedet, brevstemme i deres eget hjem, medmindre de har mulighed for at stemme i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger.

Ved en lovændring med virkning fra den 1. juli 2017 (§ 1 i lov nr. 175 af 21. februar 2017) er reglerne om hjælp til brevstemmeafgivningen blevet ændret. Hjælp til brevstemmeafgivningen kan efter lovændringen ydes ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Retten til at forlange hjælp til brevstemmeafgivningen gælder *alle* vælgere med behov herfor, se nærmere nedenfor under afsnit 8.2.4. og 8.4.4.

Om brevstemmeafgivning på mindre øer, se nedenfor afsnit 8.5.

Der afholdes ikke valg til Europa-Parlamentet på Færøerne og i Grønland. Der opstår derfor ikke spørgsmål om brevstemmeafgivning for færøske og grønlandske vælgere, der midlertidigt opholder sig i Danmark.

For brevstemmeafgivning på Færøerne og i Grønland, se afsnit 8.6.1.

Ved brevstemmeafgivningen må kun anvendes det brevstemmemateriale, der er fremstillet af Økonomi- og Indenrigsministeriet, se afsnit 8.7.3. og 9.4.2. nedenfor og folketingsvalglovens § 60.

8.1.1. Brevstemmematerialet, herunder benyttelse af restoplæg samt bestilling og betaling af nyt materiale

Brevstemmematerialet til brug ved brevstemmeafgivning til Europa-Parlamentsvalg består af:

1) En grå stemmeseddel, der er påtrykt ordene »Stemmeseddel til Europa-Parlamentsvalg«

og forsynet med tre rubrikker til angivelse af henholdsvis bogstavbetegnelse, listebetegnelse (partinavn) og kandidatnavn.

2) En blå konvolut, der på forsiden er påtrykt ordene »Stemmeseddel til Europa-Parlamentsvalg« og en kortfattet vejledning om, hvordan stemmesedlen skal udfyldes.

3) Et følgebrev. Følgebrevets ene side er forsynet med rubrikker til angivelse af den kommunalbestyrelse, følgebrevet skal sendes til, og vælgerens navn, fødselsdato, bopæl og underskrift i tilknytning til en fortrykt tekst, hvoraf det bl.a. fremgår, at den stemmeseddel, der fremsendes i den lukkede konvolut, er en stemmeseddel til Europa-Parlamentsvalget fra den vælger, der har underskrevet følgebrevet. Den samme side er endvidere forsynet med rubrikker i tilknytning til en fortrykt tekst til stemmemodtagerens attestation af vælgerens brevstemmeafgivning. Følgebrevets anden side er påtrykt en vejledning om fremgangsmåden ved afgivelsen af brevstemme. I nederste højre hjørne på vejledningssiden (bagsiden) er trykt enten: »Schultz 2008«, eller »Rosendahls-SchultzGrafisk 2014«.

4) En grøn yderkuvert, der på forsiden i nederste venstre hjørne er påtrykt ordene »Stemmeseddel til Europa-Parlamentsvalg«. Forsiden er endvidere forsynet med rubrikker til angivelse af, hvilken kommunes kommunalbestyrelse yderkuverten skal sendes til. Yderkuvertens bagside er forsynet med rubrikker til angivelse af vælgerens navn, fødselsdato og bopæl.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ladet fremstille nyt brevstemmemateriale til Europa-Parlamentsvalget i 2014. Brevstemmematerialet har samme format og indeholder samme bestanddele (se opregningen ovenfor) som tidligere oplæg af brevstemmematerialet. Ændringerne består hovedsageligt i visse sproglige ændringer af bl.a. vejledningen til vælgeren

på forsiden af den blå konvolut til stemmesedlen samt i følgebrevet.

Både materialet fremstillet i 2008 og 2014 kan benyttes ved brevstemmeafgivningen. Eventuelle restoplæg af brevstemmemateriale fremstillet før 2008 kan derimod ikke benyttes, men skal kasseres.

Brevstemmemateriale kan rekvireres hos Rosendahls, Vandtårnsvej 83A, 2860 Søborg, tlf.nr. 43 22 73 00, e-mail: distribution@rosendahls.dk. Det er ikke muligt at bestille brevstemmemateriale via forlagets hjemmeside.

Kommunalbestyrelserne skal refundere staten udgifterne til det brevstemmemateriale, kommunen rekvirerer til brug for brevstemmeafgivningen i kommunen, som kommunalbestyrelsen står for de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, samt på visse institutioner, boliger og boformer omfattet af lov om social service og boliglovgivningen, i vælgerens hjem samt på afsides beliggende øer. Kommunerne vil derfor blive faktureret af Rosendahls for det materiale, der bestilles. Udgifterne til brevstemmemateriale til brug for brevstemmeafgivning på sygehuse, i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse, på skibe og havanlæg samt i udlandet afholdes fortsat af Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet kan bestemme, at følgebrev og yderkuverter, som kommunalbestyrelsen har fået fremstillet, kan anvendes i stedet for de følgebrev og yderkuverter, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har ladet fremstille. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 4, 4. pkt. I henhold hertil har Økonomi- og Indenrigsministeriet bestemt, at det følgebrev, som kommunalbestyrelsen kan udskrive fra KMD A/S' valgudskrivningssystem, samt den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, og det følgebrev, der kan udskrives fra Strålfors' brevstemmesystem, samt den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, skal sidestilles med følgebrev og yderkuverter, som Økonomi- og Indenrigsmini-

steriet har ladet fremstille. Disse følgebrev og yderkuverter kan derfor anvendes ved den brevstemmeafgivning, som kommunalbestyrelsen står for, dvs. brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme (borgerservicecentre m.v.), i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, samt i vælgerens hjem og på afsides beliggende øer.

Af hensyn til evt. tekniske eller andre problemer med udskrivning af følgebrev fra KMD A/S' eller Strålfors' systemer skal kommunalbestyrelsen dog sørge for, at der alle steder, hvor der kan brevstemmes i kommunen, forefindes nogle eksemplarer af ministeriets brevstemmemateriale inkl. det følgebrev og den yderkuvert, som ministeriet har ladet fremstille. Det må således ikke forekomme, at en vælger afvises fra at afgive en brevstemme, fordi vedkommende ikke kan fremsøges i KMD's eller Strålfors' systemer. I sådanne tilfælde skal vælgeren tilbydes at anvende ministeriets brevstemmemateriale, hvor følgebrevet kan udfyldes i hånden.

Brevstemmemateriale beregnet til folketingsvalg, folkeafstemninger eller kommunale og regionale valg kan *ikke* benyttes til Europa-Parlamentsvalg.

8.2. Særligt om brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre o.lign.

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

8.2.1. Ændring af bestemmelsen om brevstemmeafgivning i kommunen

Ved en lovændring i december 2012 (lov nr. 1252 af 18. december 2012) fik den almindelige bestemmelse om brevstemmeafgivning i kommunen i lovens § 53 en ny ordlyd. Lovændringen afskaffede det hidtil gældende krav om, at en vælger skulle være forhindret i at møde frem på valgdagen, samt ændrede den

hidtidige bestemmelse om, at vælgeren kunne brevstemme på ethvert folkeregister til, at vælgeren kan brevstemme i enhver *kommune* her i landet.

Hensigten med ændringen har været at tilpasse bestemmelsens ordlyd til den praksis, der efterhånden har udviklet sig i forhold til brevstemmeafgivningen i kommunerne. Heri ligger for det første, at det i realiteten beroede på vælgerens egen afgørelse, om vælgeren var forhindret i at møde op på afstemningsstedet på valgdagen for at kunne brevstemme, da der ikke var noget krav om, at vælgeren skulle kunne dokumentere eller i øvrigt redegøre for, at vælgeren ikke havde mulighed for at stemme på valgdagen. For det andet gav lovens tidligere stedlige betegnelse for, hvor brevstemmeafgivningen skulle foregå (i folkeregistre), heller ikke et helt retvisende billede af den brede anvendelse, som bestemmelsen har fået i praksis, hvor brevstemmeafgivningen finder sted i borgerservicecentre, samt under visse betingelser på biblioteker og i mobile enheder (bogbusser o.lign.) m.v. Dertil kom, at begrebet »folkeregister« fandtes utidssvarende, da det ikke længere anvendes i CPR-lovgivningen.

Bestemmelsen har derfor nu følgende ordlyd:

»§ 53. Enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune i landet.«

8.2.2. *Betingelserne for brevstemmeafgivning*

Ved en lovændring, der trådte i kraft den 1. april 2016, blev den tidligste frist for brevstemmeafgivning ændret fra tre måneder til 6 uger før valgdagen.

Enhver vælger kan derfor brevstemme i enhver kommune her i landet i løbet af de sidste 6 uger før valgdagen, dvs. i praksis fra mandag den 15. april 2019, dog senest den tredjesidste hverdag før valgdagen, dvs. senest torsdag den 23. maj 2019, se folketingsvalglovens § 53 og § 56, sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt., og ovenfor afsnit 8.1. Enhver vælger, der kan identificere

sig, se folketingsvalglovens § 61, har således en lovmæssig ret til inden for dette tidsrum at brevstemme i enhver kommune i hele landet på de steder, hvor kommunalbestyrelsen har bestemt, at vælgere kan brevstemme, se folketingsvalglovens § 53.

Det kan være hensigtsmæssigt at give adgang til at brevstemme på alle kommunens borgerservicecentre inklusiv filialer. I store kommuner kan det være hensigtsmæssigt at give vælgere adgang til at brevstemme flere steder i kommunen, så vælgerne ikke får for lang afstand til et sted, hvor de kan brevstemme.

Det er forudsat i loven, at kommunalbestyrelsen ved valget af brevstemmesteder skal sikre sig, at vælgeren ikke får for lang afstand til et sted, hvor vælgeren kan brevstemme, og at der er rimelige muligheder for offentlig og privat transport til brevstemmestedet.

Brevstemmematerialet skal senest fra den dag, hvor brevstemmeafgivningen påbegyndes, dvs. fra og med søndag den 14. april 2019, findes på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, herunder borgerservicecentre o.lign.

Bestemmelsen om, at der på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre o.lign., kan brevstemmes fra 6 uger før valgdagen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, indebærer, at der fra og med denne dag inden for almindelig ekspeditionstid skal være personale til stede, der kan fungere som brevstemmemodtagere for de vælgere, der måtte henvende sig for at brevstemme. En kommune må således ikke holde et borgerservicecenter åbent i kortere tid for brevstemmeafgivning end borgerservicecentrets almindelige åbningstid. Det gælder også, hvis borgerservicecentret har længere åbent den sidste dag, der kan brevstemmes, end det tidsrum, der som minimum skal være åbent for brevstemmeafgivning, dvs. kl. 9-16, jf. nedenfor.

Afholder kommunen brevstemmeafgivning på et sted, hvor der foregår andre aktiviteter end

ekspeditioner i forbindelse med borgerservice, f.eks. på et bibliotek, en uddannelsesinstitution eller et kulturhus m.v. (se nærmere nedenfor under afsnit 8.2.2.1.), kan åbningstiden for brevstemmeafgivning og evt. andre borgerserviceekspeditioner dog godt afvige fra den pågældende lokations almindelige åbningstid. Det gælder også, selv om kommunen ikke har selvstændige borgerservicecentre, men udelukkende har sådanne ”blandede” borgerservicefunktioner. Kommunen bør i givet fald annoncere åbningstiderne for brevstemmeafgivning og andre borgerserviceekspeditioner sådanne steder synligt på stedet og på kommunens hjemmeside samt evt. den pågældende lokations hjemmeside. Kommunen bør samtidig sikre sig, at medarbejdere på de pågældende lokationer samt i borgerservice m.v. er bekendt med eventuelle differentierede åbningstider for brevstemmeafgivning henholdsvis almindelige ekspeditioner på sådanne lokationer og dermed er i stand til at vejlede vælgere herom.

Som følge af en lovændring pr. 1. april 2016 skal brevstemmer her i landet være afgivet én dag tidligere end ved sidste Europa-Parlamentsvalg. Der kan derfor brevstemmes i Danmark til og med den tredjesidste hverdag før valgdagen, dvs. senest torsdag den 23. maj 2019. Kommunalbestyrelsen skal på mindst et af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 den sidste dag, hvor der kan brevstemmes, se folketingsvalglovens § 56, stk. 2. Som nævnt ovenfor må en kommune dog ikke holde et borgerservicecenter åbent i kortere tid for brevstemmeafgivning end borgerservicecentrets almindelige åbningstid. Hvis et borgerservicecenter, hvor man kan brevstemme, således f.eks. har åbent til kl. 18.00 torsdag den 23. maj 2019, skal der kunne brevstemmes i hele borgerservicecentrets åbningstid denne dag, selv om åbningstiden går ud over det mindst krævede tidsrum.

Det vil være hensigtsmæssigt at holde mindst ét sted i kommunen, hvor enhver vælger kan

brevstemme, åbent for brevstemmeafgivning i mindst nogle timer de to forudgående lørdage før udløbet af fristen for brevstemmeafgivning torsdag den 23. maj 2019, dvs. lørdag den 11. maj og lørdag den 18. maj 2019, selv om der normalt er lukket om lørdagen. Det vil i øvrigt være hensigtsmæssigt at holde også evt. øvrige steder i kommunen, hvor der kan brevstemmes, åbent for brevstemmeafgivning i nogle timer de nævnte to forudgående lørdage før fristens udløb.

Det er forudsat i loven, at kommunen på kommunens hjemmeside og på anden egnet måde, f.eks. ved annoncering i lokale dagblade, offentliggør, hvilken eller hvilke afdelinger i kommunen der varetager brevstemmeafgivningsfunktionen og disses åbningstid.

8.2.2.1. Brevstemmeafgivning på biblioteker, uddannelsesinstitutioner, i mobile brevstemmeafgivningsenheder (valgbusser) m.v.

Inden for valglovgivningens rammer er det op til den enkelte kommunalbestyrelse at beslutte, hvilken eller hvilke afdelinger i den kommunale forvaltning der skal være steder, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Ud over at henlægge brevstemmeafgivningen til f.eks. borgerservicecentre o.lign. kan kommunalbestyrelsen også henlægge brevstemmeafgivningen til andre dele af den kommunale forvaltning, f.eks. biblioteker eller kulturhuse m.v., eller til mobile enheder, f.eks. valgbusser eller biblioteksbusser, eller til midlertidige afstemningssteder, f.eks. på en banegård eller en uddannelsesinstitution. Det forudsætter dog, at der sker den nødvendige afskærmning af de lokaliteter, hvor brevstemmeafgivningsfunktionen foregår, samt at stemmehemmeligheden og valghandlingens uforstyrrede afvikling er sikret i tilstrækkelig grad – herunder også, når der ydes personlig bistand til stemmeafgivningen, se afsnit 8.2.3.1.

Det er endvidere en forudsætning, at princippet, der nu er lovfæstet, om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valg-handlingen overholdes. Kommunen skal såle-

des sikre, at vælgerne kan afgive deres brevstemme uden at blive udsat for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen, se folketingsvalglovens § 61, stk. 8. Brevstemmeafgivningen bør derfor som udgangspunkt foregå i et særligt lokale eller i afskærmede omgivelser, hvor der ikke er fremlagt eller ophængt materiale, der kan tolkes som agiterende eller i øvrigt holdningspåvirkende.

Brevstemmeafgivningen skal i alle tilfælde fortsat forestås af kommunalt ansat personale. Kommunalbestyrelsen skal sørge for behørig instruktion af det kommunale personale, som skal forestå brevstemmeafgivningen, herunder om forbuddet mod at give vælgeren råd eller opfordring med hensyn til hvad vælgeren skal stemme, reglerne om hjælp til stemmeafgivning og den korrekte udfyldning af stemmeseddel, følgebrev og yderkuvert m.v.

Ved henlæggelse af brevstemmeafgivning til biblioteker, hvor der som et led i bibliotekets forpligtelse til at informere om samfundsforhold i henhold til bibliotekslovgivningen er fremlagt holdningspåvirkende materiale, er det et krav, at dette materiale er anbragt således, at det ikke befinder sig i eller i nærheden af det område, hvor brevstemmeafgivningen foregår. Det skal sikres blandt andet ved den nødvendige skiltning, afskærmning og støjdempering samt den nødvendige bemanning ved dertil instrueret kommunalt personale, at valgbehandlingen kan afvikles forsvarligt, stemmemængden overholdes og brevstemmematerialet opbevares forsvarligt. Disse hensyn indebærer, at brevstemmemodtagere skal have den fornødne alder og modenhed, for at brevstemmeafgivningen kan foregå på en betryggende måde. Efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse skal brevstemmemodtagere således normalt være myndige (være fyldt 18 år), idet de bl.a. på kommunens vegne skal attestere følgebrevet til brevstemmen og om nødvendigt skal kunne yde personlig bistand til stemmeafgivningen. Der skal endvidere være den nødvendige plads og indretning til, at væl-

geren kan afgive sin brevstemme uden overværelse af andre, og at den fornødne hjælp ydes de vælgere, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen.

Forbuddet mod, at der på biblioteker fremlægges eller ophænges materiale, der kan tolkes agiterende m.v. på det sted, hvor brevstemmeafgivningen afvikles, er ifølge Slots- og Kulturstyrelsen foreneligt med bibliotekernes forpligtelse til at informere om samfundsforhold i henhold til bibliotekslovgivningen, herunder ved fremlæggelse af partiernes valgmateriale m.v. Bibliotekerne kan derfor normalt benyttes til brevstemmeafgivning, uden at dette strider mod bibliotekernes informationsforpligtelse. Det bemærkes herved, at valgmateriale m.v. som nævnt ovenfor godt må være fremlagt i rum og på steder, som vælgerne passerer på vej til brevstemmeområdet.

Ved henlæggelse af brevstemmeafgivningen til steder med fri adgang for offentligheden, f.eks. en uddannelsesinstitution eller en banegård m.v., skal der udvises særlig omhu for at sikre lovgivningens krav til valgbehandlingsforstyrrede varetagelse, herunder i form af den nødvendige afskærmning af afstemningslokalerne og sikring af vælgeren mod holdningsmæssig påvirkning umiddelbart inden brevstemmeafgivningen. Det indebærer bl.a., at der ikke må afholdes vælgermøder i umiddelbar tidsmæssig tilknytning til brevstemmeafgivningen, således at vælgerne efter at have deltaget i et vælgermøde kan gå direkte hen og brevstemme i f.eks. et tilstødende lokale. Se folketingsvalglovens § 61, stk. 8, hvorefter stemmemodtageren påser, at vælgere, der ønsker at brevstemme, ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i *umiddelbar tilknytning* til brevstemmeafgivningen. Kommunalbestyrelsen bør derfor ved fastlæggelsen af dato og tidsrum for brevstemmeafgivning på steder med fri adgang til offentligheden forinden undersøge, om der er planlagt afholdt vælgermøder de pågældende steder, og om muligt træffe aftale med de pågældende lokationer om, at der ikke

afholdes vælgermøder op til eller samtidig med brevstemmeafgivningen.

Der er ikke adgang til at oprette faste brevstemmesteder på eller ud til offentlig vej. Under forudsætning af, at der sker den nødvendige iagttagelse af de ovenfor nævnte almindelige principper for en betryggende, neutral og sikker brevstemmeafgivning, vil der dog kunne foranstalles brevstemmeafgivning fra mobile enheder, f.eks. en bogbus eller lignende.

8.2.3. Den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre o. lign., skal foregå. Brevstemmeafgivningen skal derfor foregå direkte efter folketingsvalglovens regler, se folketingsvalglovens § 61 med de afvigelser, der følger af, at der ved Europa-Parlamentsvalg kan stemmes på de samme kandidater i hele landet.

Ministeriet modtager op til hvert valg henvendelser fra kommunerne om, hvorvidt brevstemmer, hvor følgebrevet ikke er udfyldt korrekt, kan tages i betragtning, herunder særligt hvor der er begået administrative fejl. Ministeriet skal derfor indskærpe vigtigheden af, at kommunalbestyrelsen sørger for, at de kommunalt ansatte og tilforordnede vælgere, der skal virke som stemmemodtagere, er tilstrækkeligt instrueret om proceduren for afgivelse og modtagelse af brevstemmer, herunder vigtigheden af at der udvises den største omhyggelighed hermed. Stemmemodtagerne bør være særligt opmærksomme på, at der er anvendt det korrekte følgebrev, og at følgebrevet er korrekt udfyldt af både vælgeren og stemmemodtageren, så tvivlstilfældene ved den senere gennemgang af brevstemmerne mindskes mest muligt. Manglende iagttagelse af den foreskrevne fremgangsmåde kan føre til, at brev-

stemmen ikke kan tages i betragtning, jf. afsnit 8.7.3. og 9.4.2.

8.2.3.1. Identifikation af vælgeren og udlevering af brevstemmemateriale

Ved brevstemmeafgivningen skal vælgere, der ønsker at brevstemme, vise den nødvendige legitimation til brevstemmemodtageren. Har vælgeren medbragt sit valgkort, kan dette tjene som identifikation af vælgeren, hvis der ikke i øvrigt er anledning til tvivl om vælgerens identitet. Benyttes valgkortet, skal vælgeren dog, for at vælgeren kan anses for identificeret, oplyse sin fødselsdato, dvs. dag, måned og årstal, eller fremlægge anden form for ID, hvoraf fødselsdatoen fremgår, over for stemmemodtageren, inden brevstemmematerialet kan udleveres. Det er alene vælgerens fødselsdato, der skal oplyses, og ikke CPR-nummeret. Er der tvivl om vælgerens identitet, skal denne fastslås. Dette skal om nødvendigt ske ved, at vælgeren fremlægger dokumentation herfor, se principperne for identifikation af vælgeren ved afstemning på valgdagen i folketingsvalglovens § 47 og afsnit 7.2. Herefter udleveres brevstemmematerialet, se folketingsvalglovens § 60. Der henvises til folketingsvalglovens § 61, stk. 1.

8.2.3.2. Udfyldning og afgivelse af brevstemme

På stemmesedlen anfører vælgeren navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der har opstillet en kandidatliste til Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019. Ønsker vælgeren at stemme på en bestemt kandidat, der er opstillet til Europa-Parlamentsvalget, anføres navnet på kandidaten, eventuelt med tilføjelse af partinavnet eller bogstavbetegnelsen. Se folketingsvalglovens § 61, stk. 2, med de afvigelser, der følger af, at der ved Europa-Parlamentsvalg kan stemmes på de samme kandidater i hele landet.

Efter folketingsvalglovens § 61, stk. 3, 1. pkt., skal vælgeren udfylde stemmesedlen, uden at andre overværer det, og dermed uden at andre kan se, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren har stemt på, se dog afsnit

8.2.4. nedenfor om de tilfælde, hvor vælgeren får personlig bistand til stemmeafgivningen. Reglen gælder også i tilfælde, hvor pårørende eller andre, herunder repræsentanter for pressen, er til stede i f.eks. borgerservicecentret, mens brevstemmeafgivningen finder sted. Reglen gælder, uanset om det er vælgerens ønske, at andre kan se, hvorledes vælgeren har stemt.

Det er endvidere ikke tilladt, at en vælger fotograferer sin udfyldte stemmeseddel og herefter publicerer billedet på de sociale medier eller andre steder. Det vil være i strid med stemmehemmeligheden, som følger af folketingsvalglovens § 61, stk. 3, 1. pkt. Brevstemmemodtagerne bør derfor informere de vælgere, der retter henvendelse herom, om, at det ikke er tilladt at fotografere sin udfyldte stemmeseddel. Da det imidlertid ikke er strafbart på denne måde at bryde stemmehemmeligheden, kan brevstemmemodtagerne alene gribe ind med en henstilling om at overholde stemmehemmeligheden i de tilfælde, hvor brevstemmemodtagerne bliver bekendt med, at en vælger vil tage et billede af sin udfyldte stemmeseddel. Kommunalbestyrelsen er således heller ikke forpligtet til at reagere, hvis det efterfølgende opdages, at en vælger har publiceret et billede af sin udfyldte stemmeseddel på de sociale medier eller andre steder.

Når vælgeren har udfyldt stemmesedlen, lægger vælgeren stemmesedlen i konvolutten. Derefter udfylder vælgeren følgebrevet og underskriver dette i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Ved attestationen anfører stemmemodtageren – således som den fortrykte tekst til brug for attestationen foreskriver – dato, underskrift, stilling og myndighedens stempel på følgebrevet. Hvis stemmemodtageren ikke har mulighed for at sætte myndighedens stempel på følgebrevet, skal myndighedens navn skrives med blokbogstaver.

Som anført i afsnit 8.1. ovenfor kan det følgebrev, som kommunalbestyrelsen kan udskrive fra KMD A/S' valgudskrivningssystem, samt

den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, og det følgebrev, der kan udskrives fra Strålfors' brevstemmesystem, samt den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, anvendes ved den brevstemmeafgivning, som kommunalbestyrelsen står for. Anvendes følgebrevet fra KMD's eller Strålfors' systemer, skal vælgeren ikke udfylde følgebrevet, da de nødvendige oplysninger allerede fremgår af brevet. Vælgeren skal derfor alene underskrive følgebrevet i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Ved udskrivning af følgebrev er det vigtigt, at der udvises den fornødne omhyggelighed, så det sikres, at følgebrevet vedrører den korrekte type valg.

Vælgeren lægger herefter konvolutten med stemmesedlen samt følgebrevet i yderkuverten og lukker yderkuverten i overværelse af stemmemodtageren. Vælgeren udfylder yderkuverten med sit navn, sin fødselsdato og sin bopæl i overværelse af stemmemodtageren. Se folketingsvalglovens § 61, stk. 3. Hensigten hermed er at højne sikkerheden omkring valget, idet det er ministeriets opfattelse, at det er en central retssikkerhedsgaranti ved brevstemmeafgivningen, at vælgeren deltager i hele proceduren omkring brevstemmeafgivningen.

8.2.3.3. Kommunens håndtering af afgivne brevstemmer

Yderkuverten sendes til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten, se folketingsvalglovens § 61, stk. 7. Hvis en kommune i forbindelse med en vælgers brevstemmeafgivning eller på anden måde bliver opmærksom på, at vælgeren er flyttet eller står over for at skulle flytte inden 15.-dagen før valget, eller kommunen efterfølgende bliver opmærksom på dette forhold, bør kommunen videresende brevstemmen til vælgers aktuelle eller kommende bopælskommune. Kommunen har ikke pligt til systematisk at undersøge, om vælgere, hvis brevstemme kommunen har modtaget, skulle være flyttet forud for valget.

Når den enkelte vælger er færdig med at stemme, vil det være hensigtsmæssigt, at brevstemmen (yderkuvert med indhold) lægges ned i en særlig brevstemmekasse i vælgerens påsyn, sådan at én stemmekasse er beregnet til »indenbys« brevstemmer, dvs. brevstemmer fra vælgere, der hører til i den kommune, hvor brevstemmerne er afgivet og derfor ikke skal sendes videre med postvæsenet, mens en anden stemmekasse er beregnet til »udenbys« brevstemmer, dvs. brevstemmer, der skal sendes videre med postvæsenet.

»Udenbys« brevstemmer skal afleveres til postbesørgelse så hurtigt som muligt. Brevstemmerne bør om muligt afsendes samme dag, de er afgivet, eller senest dagen efter. »Udenbys« brevstemmer, der afgives de sidste 8 dage før valgdagen, dvs. fra og med den 18. maj 2019, kan samles til bunke ét sted i afsenderkommunen og sendes samlet i henhold til en aftale indgået mellem KL og PostNord, se afsnit 3.2.1.

Brevstemmer, der sendes med PostNord, kan sendes som almindelige breve. Brevstemmer, der afgives de sidste 8 dage før valgdagen, skal dog sendes som Quickbreve (dag til dag forsendelse), hvis de sendes med PostNord uden om den indgåede aftale.

8.2.3.4. Hjælpemidler ved brevstemmeafgivningen

Ved en lovændring med virkning fra 1. juli 2017 (§ 1 i lov nr. 175 af 21. februar 2017) er der indført en bemyndigelse til økonomi- og indenrigsministeren til at fastsætte regler om hjælpemidler, der af kommunalbestyrelsen skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen på valgdagen samt ved brevstemmeafgivningen, se folketingsvalglovens § 49, stk. 5, og § 63, 2. pkt. For så vidt angår hjælpemidler ved afstemning på valgdagen henvises til afsnit 7.1.1.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har udstedt bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Økonomi- og Inden-

rigsministeriet har ved brev af 17. december 2018 orienteret kommunerne herom. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. januar 2019.

Det bemærkes, at vælgeren fortsat har mulighed for at medbringe egne hjælpemidler (f.eks. lup eller særligt skriveredskab) ved brevstemmeafgivningen. Der ændres ikke med bekendtgørelsen herved.

Bekendtgørelsen stiller krav om, at følgende hjælpemidler skal stilles til rådighed på alle de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme:

- **Sort pen.** Den sorte pen skal have en strektykkelse på mindst 0,7 mm og højst 1,0 mm. Anvendelse af en sort pen gør, at udfyldningen af brevstemmesedlen bliver tydeligere end ved brug af andre skriveredskaber som f.eks. blyanter. Se § 2, stk. 2, i bekendtgørelsen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at der stilles sorte penne til rådighed for vælgerne, når kommunalbestyrelsen gennemfører brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder på plejehjem, se afsnit 8.4.

- **Lup.** En lup kan forstørre teksten på stemmesedlen og er derfor en hjælp til vælgere med nedsat syn. Luppen skal være en ikke-håndholdt lup, der har fast eller justerbar afstand mellem linse og objekt, og luppen skal kunne forstørre tekst til mindst firedobbelt størrelse. Endelig skal vælgerne kunne udfylde stemmesedlen under luppen. Der kan f.eks. være tale om en såkaldt standlup eller en lup, der er fastgjort på en ”arm”, som kan monteres på bord eller væg. Se § 3, stk. 2, i bekendtgørelsen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller* desuden, at der så vidt muligt stilles en sådan lup til rådighed for vælgerne, når kommunalbestyrelsen gennemfører brev-

stemmeafgivning i vælgerens hjem og i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder på plejehjem, se afsnit 8.4.

- **LED-lampe.** Der skal være tale om en ikke-håndholdt LED-lampe, hvor vælgeren kan regulere lysstyrke og lysfarve, hvilket kan gøre det lettere for nogle at læse stemmesedlen. Vælgeren skal desuden kunne ændre lampens placering således, at lysudfaldet kan tilpasses vælgerens behov. Se § 4, stk. 2, i bekendtgørelsen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller* desuden, at der så vidt muligt stilles en sådan lampe til rådighed for vælgerne, når kommunalbestyrelsen gennemfører brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder på plejehjem, se afsnit 8.4.

Bekendtgørelsen stiller krav om, at følgende hjælpemidler skal stilles til rådighed på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme:

- **Hæve-/sænkebord.** Et hæve-/sænkebord kan være en hjælp for vælgere, der er kørestolsbrugere. Bordet skal kunne reguleres i højden af vælgeren, skal være minimum 90 x 60 cm og skal have fri benplads, så en kørestolsbruger kan placere sig ved bordet. Se § 5, stk. 2, i bekendtgørelsen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at hæve-/sænkebordet er forsynet med en mat overflade. Dette kan – hvis bordpladen ikke i sig selv er mat – opnås ved f.eks. at beklæde bordet med en dug eller lignende eller benytte et mat skriveunderlag. I tilfælde af, at bordet beklædes med en dug, eller der benyttes et skriveunderlag, skal dugen eller skriveunderlaget være tilstrækkeligt fastgjort, så vælgeren har et fast underlag, når stemmesedlen skal udfyldes. Det vil desuden være hensigtsmæssigt, hvis bordpladen kan skråtstilles

af vælgeren, såfremt den pågældende har behov for dette i forbindelse med udfyldning af brevstemmesedlen.

- **Forstørrelsesapparat med skærm af typen CCTV (Closed Circuit Television).** Vælgeren skal kunne regulere skriftstørrelse, kontraster og lysstyrke. Læsepladen, hvor brevstemmesedlen placeres ved brug af CCTV'et, skal desuden kunne låses fast, så brevstemmesedlen ligger fast, når vælgeren skal udfylde brevstemmesedlen. Af sikkerhedsmæssige årsager er det vigtigt, at CCTV'et ikke kan tilkobles internettet. CCTV'et må heller ikke kunne affotografere brevstemmesedlen eller på nogen måde lagre data. Se § 6, stk. 2, i bekendtgørelsen.

For så vidt angår anskaffelse af ovennævnte hjælpemidler henvises til afsnit 7.1.1.1.

Derudover henvises til afsnit 7.1.1. vedrørende annoncering om muligheden for at benytte de ovenfor nævnte hjælpemidler ved stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen.

Derudover skal der på hvert af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, være opslag, der oplyser om muligheden for at benytte de hjælpemidler, som stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Se § 8, stk. 2, i bekendtgørelsen. Økonomi- og Indenrigsministeriet *henstiller*, at opslagene placeres således, at de er synlige for vælgerne ved ankomsten til brevstemmestedet eller umiddelbart herefter. Opslagene kan f.eks. placeres ved indgangen.

8.2.3.5. *De fysiske rammer for brevstemmeafgivning*

Det vil være hensigtsmæssigt, at der på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på borgerservicecentrene o.lign., så vidt muligt indrettes stemmerum, hvor vælgeren kan stemme. Et bord eller en pult, der står for sig selv, så vælgeren har mulighed for at afgive sin brevstemme, uden at

andre kan se, hvad vælgeren har stemt, kan dog også bruges.

Det vil endvidere være hensigtsmæssigt, hvis et eller flere af de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på borgerservicecentre o.lign., er indrettet således, at lokalerne, herunder evt. stemmerum eller enkeltstående pulte, er tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelseshæmmede. Der skal desuden tages højde for, at det skal være muligt at stille eventuelle hjælpemidler til rådighed ved brevstemmeafgivningen i de enkelte stemmerum, se nærmere herom afsnit 8.2.3.4.

Det vil i den forbindelse være hensigtsmæssigt, hvis der på et eller flere af de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på borgerservicecentre o.lign., for at lette tilgængeligheden for personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse indrettes et stemmerum, hvor der er plads til, at tre personer kan opholde sig samtidig. Stemmerummet skal således have plads til, at der ud over vælgeren kan opholde sig to stemmemodtagere eller en stemmemodtager samt en personligt valgt hjælper, når en vælger har brug for personlig bistand til at afgive sin stemme, se nedenfor i afsnit 8.2.4. Det særlige stemmerum skal så vidt muligt være stort nok til, at der er plads til en kørestolsbruger samt to hjælpere. Det bemærkes i denne sammenhæng, at brevstemmeafgivning i selve brevstemmestedets lokaler må tilrettelægges således, at eventuel personlig bistand til brevstemmeafgivningen vanskeligt kan høres af andre end vælgeren og den eller de medvirkende stemmemodtagere og/eller en eventuel hjælper, som vælgeren selv har udpeget.

Kommunalbestyrelsen kan få rådgivning af Statens Byggeforskningsinstitut om, hvordan stemmelokalerne skal indrettes fysisk, og om, hvilke mål et stemmerum skal have, for at det også vil kunne bruges af kørestolsbrugere.

Se instituttets ”Tjekliste for stemmebokse”: <http://www.sbi.dk/tilgaengelighed/tjeklister/tje>

[kliste-for-stemmebokse](#). Statens Byggeforskningsinstitut kan kontaktes på tlf.nr. 99 40 25 25 eller e-mail: sbi@sbi.aau.dk. Se også instituttets hjemmeside, der findes på adressen: <https://sbi.dk/tilgaengelighed/Pages/start.aspx>. Se afsnit 7.1.2. ovenfor.

Det Centrale Handicapråd har udarbejdet en vejledning til kommunerne om tilgængelighed til valg for personer med funktionsnedsættelse. Vejledningen kan hentes på adressen: <https://dch.dk/sites/dch.dk/files/media/docuement/Valg%20for%20alle%20Det%20Centrale%20Handicapr%C3%A5d.pdf>.

8.2.3.6. *Forbud mod holdningsmæssig påvirkning m.v.*

Stemmemodtageren skal påse, at vælgere, der ønsker at brevstemme, ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen, se folketingsvalglovens § 61, stk. 8. Varetager flere stemmemodtagere brevstemmeafgivningen, skal forbuddet mod valgagitation og holdningsmæssig påvirkning påses af dem begge. Kommunalbestyrelsen skal derfor sikre, at der i de lokaler, hvor brevstemmeafgivningen finder sted, ikke ligger materiale med nogen form for holdningsmæssig påvirkning i forbindelse med afstemningen, herunder påvirkning, der ikke kan karakteriseres som egentlig valgagitation. Kommunalbestyrelsen skal også sørge for, at de lokaler, hvor brevstemmeafgivningen finder sted, er tilstrækkeligt afskærmet. Se afsnit 8.2.2.1. ovenfor om brevstemmeafgivning på biblioteker, uddannelsesinstitutioner, i mobile brevstemmeafgivningsenheder (valgbusser) m.v. Forbuddet gælder enhver form for holdningsmæssig påvirkning af vælgeren, uanset mediet hvorved eller måden hvorpå eller personen hvorfra den holdningsmæssige påvirkning finder sted. Se afsnit 7.5. om det tilsvarende forbud på valgdagen.

Stemmemodtagere og de personer, der yder personlig bistand, må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd

eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på, se folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 1. pkt.

Stemmmodtagere må ikke oplyse over for uvedkommende, om en vælger har afgivet brevstemme eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning, se folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 2. pkt.

De myndighedspersoner, der medvirker ved brevstemmeafgivningen som stemmemodtagere, har således *tavshedspligt* med hensyn til, hvad de får at vide om en vælgers stemmeafgivning. Det gælder også, hvis myndighedspersonen medvirker som hjælper, herunder personligt udpeget hjælper.

Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, om og i bekræftende fald på hvilke vilkår pressen skal have adgang til borgerservicecentre o.lign. i forbindelse med brevstemmeafgivningen, se afsnit 7.10.

8.2.3.7. Vælgernes adgang til at se fortegnelser over partier og kandidater

I forbindelse med brevstemmeafgivningen skal vælgerne have mulighed for at se fortegnelser over de partier, der opstiller kandidatlistor, og en fortegnelse over de opstillede kandidater, så snart disse oplysninger foreligger.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vil senest 6 uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 14. april 2019, udsende fortegnelser over de partier, der er opstillingsberettiget til Europa-Parlamentsvalg, til kommunalbestyrelserne.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vil senest 3 uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 5. maj 2019, udsende fortegnelser over de opstillede kandidatlistor, de opstillede kandidater og de anmeldte valgforbund til kommunalbestyrelserne. Se nærmere afsnit 6.1. ovenfor. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at disse fortegnelser, så snart de foreligger, er tilgængelige for vælgerne ved brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Ved en lovændring med virkning fra den 1. april 2016 (§ 2 i lov nr. 1742 af 22. december 2015) er det indført i Europa-Parlamentsvalgloven, at kandidatlistor, herunder oplysninger om de enkelte kandidater og kandidatlistorernes opstillingsform, jf. § 19, og deres anmeldelse af valgforbund, jf. § 21, ikke må gøres offentligt tilgængelige, før bekendtgørelsen i Statstidende har fundet sted, se ovenfor afsnit 6.1. og lovens § 24, stk. 2.

8.2.4. Reglerne om hjælp til brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme

Som nævnt har Økonomi- og Indenrigsministeriet ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivelse af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på borgerservicecentre o.lign., skal foregå. Hjælp til brevstemmeafgivningen skal derfor ydes direkte efter lovens regler.

Hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker hjælp i forbindelse med brevstemmeafgivningen, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den nødvendige hjælp, se folketingsvalglovens § 61, stk. 4, 1. pkt.

Ved en lovændring med virkning fra den 1. juli 2017 (§ 1 i lov nr. 175 af 21. februar 2017) er reglerne om hjælp til brevstemmeafgivningen blevet ændret. Hjælp til brevstemmeafgivningen kan efter lovændringen ydes ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4, 2. pkt.

Retten til at forlange hjælp ved brevstemmeafgivningen gælder *alle* vælgere, herunder personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der har behov for hjælp til brevstemmeafgivningen. Også vælgere med behov for at få forklaret brevstemmesedlens indhold og få vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen har ret til at få personlig

bistand hertil. Vælgere med behov for hjælp til brevstemmeafgivningen har mulighed for på samme tid at få hjælp til brevstemmeafgivningen ved personlig bistand og ved brug af de hjælpemidler, der er stillet til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Vælgere kan også få personlig bistand til de hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen. Den personlige bistand kan f.eks. bestå i vejledning om, hvordan et bestemt hjælpemiddel fungerer.

For så vidt angår hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, henvises til afsnit 8.2.2.4.

Det er i alle tilfælde *vælgeren selv*, der bestemmer, om vedkommende har brug for hjælp til brevstemmeafgivningen, hvilket bør indskræpes over for stemmemodtagerne. Hvis vælgeren trods et fysisk handicap eller lignende mener at være i stand til at gennemføre brevstemmeafgivningen uden hjælp, skal vælgeren have lov til det.

Personlig bistand af stemmemodtagere

Der er ikke nogen regel i Europa-Parlamentsvalgloven sammenholdt med folketingsvalgloven om, at der skal være to stemmemodtagere ved brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på borgerservicecentrene o.lign. Personlig bistand til brevstemmeafgivningen kan således ydes alene af én stemmemodtager. Det vil dog være hensigtsmæssigt, at der er mindst to stemmemodtagere til stede ved brevstemmeafgivningen for det tilfælde, at en vælger skal have personlig bistand til at udfylde stemmesedlen, se nedenfor afsnit 8.2.4.2.

Hvis der er ydet personlig bistand ved brevstemmeafgivningen, skal dette fremgå af følgebrevet, se folketingsvalglovens § 61, stk. 4, sidste pkt. Dette kan ske ved, at stemmemodtagerne på følgebrevet påfører ordene »Personlig bistand ydet til udfyldning af stemmesedlen« eller lignende og deres underskrift.

Personlig bistand af én stemmemodtager og én personlig hjælper

Vælgeren kan også forlange, at den personlige bistand ydes af en stemmemodtager og en person, som vælgeren selv har udpeget. Hjælpen ydes således af den personligt udpegede hjælper *ud over* stemmemodtageren eller, hvis der medvirker flere stemmemodtagere, *i stedet for* den ene af stemmemodtagerne, se folketingsvalglovens § 61, stk. 4, 2. pkt.

At den personlige bistand ydes *i forening* mellem stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv, indebærer, at den praktiske bistand til selve brevstemmeafgivningen ydes af både stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv. I det omfang en praktisk opgave kun kan udføres af én person alene, f.eks. udfyldning af brevstemmesedlen, udfyldning og underskrift af følgebrevet samt attestationen på følgebrevet af vælgerens brevstemmeafgivning (afsnit 8.2.4.2. og 8.2.4.3.), må det aftales mellem stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv, hvem der udfører opgaven. Det er dog stemmemodtageren, der foretager attestationen på følgebrevet af vælgerens brevstemmeafgivning.

Personlig bistand alene af én personlig hjælper

Som følge af den ovenfor omtalte lovændring pr. 1. juli 2017 kan vælgeren fremover i visse tilfælde forlange, at personlig bistand ydes *alene* af én person, som vælgeren selv har udpeget, dvs. uden at der tillige skal medvirke en stemmemodtager. To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget. Vælgeren skal således 1) *udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom*, og 2) *ønsket skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse*, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4, 4. pkt.

Betingelse 1: Udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse

For at personlig bistand kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en stemmemodtager udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal dermed være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås.

Det er vælgeren selv, der over for en stemmemodtager skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper. Stemmemodtageren har desuden ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til stemmeafgivningen af én personligt udpeget hjælper.

Tilkendegivelsen fra vælgeren vil som udgangspunkt ikke kunne formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem eller en tolk. I de tilfælde, hvor stemmemodtageren vurderer, at en vælger *alene* kan kommunikere ved brug af tegnsprog, kan en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk (herunder taktill tegnsprogstolk) anses som en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse. Dette indebærer, at en vælger, der har en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, og som ønsker personlig bistand af en person udpeget af vælgeren selv, og som fremsætter dette ønske over for en stemmemodtager ved brug af en tegnsprogstolk, vil have mulighed for at få personlig bistand alene af en person, vælgeren selv har udpeget. Hvis stemmemodtageren vurderer, at vælgeren kan kommunikere uden brug af tegnsprogstolk, vil en tilkendegivelse ved brug af tegnsprogstolk ikke i sig selv udgøre en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse tilkendelse.

En vælger, der alene kan kommunikere ved brug af tegnsprog (herunder taktill tegnsprog), kan anvende en tegnsprogstolk efter eget valg, f.eks. en personlig hjælper eller ægtefælle. Det er således ikke et krav, at personen har valget til det pågældende valg. Det er heller ikke et krav, at personen er myndig, men vedkommende skal dog have en sådan alder og modenhed, at vedkommende forstår karakteren af

sin virksomhed. Personen skal desuden rette sig efter stemmemodtagerens anvisninger og i øvrigt overholde valglovgivningens regler om forbud mod valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning.

Det vil være stemmemodtageren, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Betingelse 2: Umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse

Vælgerens ønske om at få hjælp alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

En ”umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse” er en funktionsnedsættelse, som stemmemodtagerne kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, krykkestokke, mobilitystok eller førerhund o.lign.

Det omfatter også funktionsnedsættelser, som ikke umiddelbart er synlige, men som vælgeren kan dokumentere, f.eks. i form af ledsagekort eller parkeringskort for personer med handicap udstedt af Danske Handicaporganisationer eller en lægeerklæring eller en erklæring/attest udstedt af en offentlig myndighed.

Det er stemmemodtageren, der vurderer, om betingelsen er opfyldt, og dermed, om personlig bistand kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper.

Hvis det vurderes, at personlig bistand *ikke* kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper – fordi en eller begge af ovenstående betingelser ikke er opfyldt – skal vælgeren i stedet tilbydes, at personlig bistand ydes af en personligt udpeget hjælper sammen med en stemmemodtager, eller at personlig bistand ydes af en eller to stemmemodtagere.

Beslutningen om, hvorvidt personlig bistand til brevstemmeafgivningen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Der er således ikke pligt for stemmemodtageren til at begrunde beslutningen herom over for vælgeren, til at give klagevejledning eller til – efter anmodning – at meddele beslutningen skriftligt.

Hvis en vælger er utilfreds med en beslutning om, hvorvidt personlig bistand til brevstemmeafgivningen kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper, har vælgeren mulighed for at indgive en valgklage, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 38. Stemmemodtageren bør efter omstændighederne i medfør af den almindelige vejledningspligt vejlede vælgeren om denne klagemulighed, som indebærer, at Folketinget træffer afgørelse i sagen.

Om reglerne om hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen henvises i øvrigt til afsnit 7.3. ovenfor.

8.2.4.1. Hvem kan yde personlig bistand ved brevstemmeafgivningen?

En kandidat, der er opstillet til valget (eller kandidatens ægtefælle, samlever eller anden nærtstående), må ikke som stemmemodtager yde personlig bistand til brevstemmeafgivning, se folketingsvalglovens § 61, stk. 5. Bestemmelsen er bl.a. begrundet i hensynet til at undgå konkrete interessekonflikter og beskyldninger om uregelmæssigheder samt undgå situationer, hvor kandidatens medvirken til vælgerens brevstemmeafgivning opfattes som intimiderende af vælgeren selv.

Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet (se navnlig forvaltningslovens § 3).

Der er derimod ikke noget i vejen for, at en kandidat (eller kandidatens ægtefælle, samlever eller anden nærtstående) yder personlig bistand til brevstemmeafgivningen som personligt udpeget hjælper.

Om reglerne for valget af den personligt udpegede hjælper henvises i øvrigt til afsnit 7.3.1. ovenfor.

8.2.4.2. Personlig bistand til udfyldning af brevstemmesedlen

En vælger har mulighed for at få personlig bistand til udfyldning af brevstemmesedlen. Personlig bistand til udfyldning af brevstemmesedlen kan kun ydes, hvis vælgeren *umiddelbart* over for den eller dem, der yder personlig bistand, *utvetydigt* kan tilkendegive, hvad vælgeren ønsker at stemme, se folketingsvalglovens § 61, stk. 6.

En sådan tilkendegivelse om, på hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme, kan også gives ved brug af tegnsprog-tolk (herunder taktil tegnsprogstolk), såfremt vælgeren *alene* kan kommunikere ved brug af tegnsprog (herunder taktilt tegnsprog), jf. ovenfor afsnit 8.2.4.

Hvis personlig bistand til brevstemmeafgivningen ydes *alene af stemmemodtagere*, vil det være hensigtsmæssigt, at der er mindst to stemmemodtagere til stede for det tilfælde, at en vælger skal have personlig bistand til at udfylde brevstemmesedlen. De stemmemodtagere, der har ydet personlig bistand, påfører følgebrevet ordene »Personlig bistand ydet til udfyldning af brevstemmesedlen« eller lignende samt deres underskrifter. Den ene af stemmemodtagerne attesterer stemmeafgivningen på følgebrevet.

Hvis personlig bistand til brevstemmeafgivningen ydes af *en stemmemodtager og en person, der er udpeget af vælgeren selv*, og vælgeren ligeledes ønsker personlig bistand til udfyldning af brevstemmesedlen, skal vælgerens utvetydige tilkendegivelse om sin stemmeafgivning fremsættes umiddelbart over for *både* stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv.

I tilfælde af uenighed mellem stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv, kan det almindelige hensyn til valg-

handlingens uforstyrrede afvikling i ro og orden føre til, at brevstemmeafgivningen må afbrydes. Den fornødne personlige bistand til vælgerens brevstemmeafgivning, herunder til udfyldning af brevstemmesedlen, må herefter gives af en eller to stemmemodtagere, medmindre vælgeren frabeder sig personlig bistand.

Om reglerne om personlig bistand til afkrydsning af stemmesedlen på valgdagen henvises i øvrigt til afsnit 7.3.2. ovenfor.

8.2.4.3. Personlig bistand til udfyldning og underskrift af følgebrevet og yderkuverten

Hvis vælgeren ikke er i stand til selv at udfylde og underskrive den del af følgebrevet, som vælgeren skal udfylde og underskrive, kan vælgeren også få personlig bistand hertil, se folketingsvalglovens § 61, stk. 4. Selve udfyldningen og underskrivelsen af følgebrevet skal ske i overværelse af en stemmemodtager. Hvis der ydes personlig bistand til udfyldning og underskrift af følgebrevet, foregår dette ved, at en stemmemodtager eller den person, der er udpeget af vælgeren selv, skriver under på det sted på følgebrevet, der er beregnet til vælgerens underskrift, med sit eget navn efterfulgt af ordet »for« og vælgerens navn, mens en (anden) stemmemodtager attesterer stemmeafgivningen på følgebrevet. Stemmeafgivningen kan kun attestere på følgebrevet af en stemmemodtager.

Den, der attesterer stemmeafgivningen på følgebrevet, må ikke samtidig underskrive følgebrevet på vælgerens vegne. Hvis der (alene eller med en stemmemodtager) ydes personlig bistand af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal den del af følgebrevet, som vælgeren skal udfylde og underskrive, derfor udfyldes og underskrives af den person, der er udpeget af vælgeren selv. Kan den person, vælgeren har udpeget, ikke underskrive følgebrevet på vælgerens vegne, eller har vælgeren ikke udpeget nogen, må en anden stemmemodtager tilkaldes for at løse denne opgave. I det tilfælde, hvor den personlige bistand til ud-

fyldning og underskrift af følgebrevet ydes af en stemmemodtager, må en anden stemmemodtager ligeledes tilkaldes til at attestere stemmeafgivningen på følgebrevet.

Det er også stemmemodtageren, der skal identificere vælgeren og yde vælgeren vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen, se afsnit 8.2.3. ovenfor.

I tilfælde af uenighed mellem en eventuelt personligt udpeget hjælper og en stemmemodtager kan det almindelige hensyn til valghandlingens uforstyrrede afvikling i ro og orden føre til, at brevstemmeafgivningen må afbrydes. Den fornødne personlige bistand til vælgerens brevstemmeafgivning må herefter gives af en eller to stemmemodtagere, medmindre vælgeren frabeder sig personlig bistand.

Vælgeren kan endvidere få personlig bistand til at udfylde yderkuverten. Stemmemodtageren hjælper vælgeren med – på grundlag af den foreviste legitimation – at udfylde rubrikken på yderkuvertens bagside med vælgerens fulde navn, fødselsdato og bopæl samt skriver adressen på yderkuverten til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten (dvs. normalt den kommune, hvor vælgeren er bopælsregistreret i CPR 16 dage før valgdagen).

8.2.4.4. Mulighed for at vognbrevstemme

Brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på borgerservicecentre o.lign., kan efter behov ske uden for brevstemmestedets lokaler, f.eks. på parkeringspladsen ved borgerservicecentret – en såkaldt vognbrevstemme. En vælger har dog ikke krav på at kunne brevstemme uden for brevstemmestedets lokaler.

Det er meget vigtigt, at brevstemmeafgivningen sker på en betryggende måde, så de pågældende vælgere ikke bliver udsat for nogen påvirkning med hensyn til, hvordan de skal stemme, og så ingen får mulighed for at finde ud af, hvad vælgeren har stemt.

Personlig bistand kan som hidtil ydes ved brevstemmeafgivning uden for brevstemmesteds lokaler. Brevstemmeafgivning uden for brevstemmesteds lokaler må derfor tilrettelægges således, at eventuel personlig bistand til brevstemmeafgivningen sker *uden for hørevidde af andre* end den eller de pågældende medvirkende stemmemodtagere og/eller den hjælper, som vælgeren selv har udpeget.

De hjælpemidler, der skal stilles til rådighed, skal være stillet til rådighed ved brevstemmeafgivningen og dermed ikke kun i brevstemmesteds lokaler (stemmerum). Det betyder, at også vælgere, der foretager brevstemmeafgivning umiddelbart uden for brevstemmesteds lokaler, skal have mulighed for at få hjælp til stemmeafgivningen ved brug af hjælpemidler, i det omfang et hjælpemiddel efter sin art kan anvendes uden for lokalerne. Det vil således være tilfældet for de sorte penne og de (stand)luppe, der ikke er fastgjorte.

8.3. Særligt om brevstemmeafgivning på sygehuse og i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse

Brevstemmeafgivning på sygehuse og i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse gennemføres af institutionerne selv. Nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivningen er fastsat i bekendtgørelser nr. 1139 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning på sygehuse og i bekendtgørelse nr. 50 af 17. januar 2019 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse.

8.4. Særligt om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem.

Nærmere regler herom er fastsat i bekendtgørelse nr. 1138 af 18. oktober 2017 om brev-

stemmeafgivning i vælgerens hjem og bekendtgørelse nr. 1137 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, hvortil der henvises. Bemærk særligt den fortegnelse over kommunalbestyrelsens opgaver, som er opregnet i § 3 i de nævnte bekendtgørelser.

8.4.1. Betingelserne for brevstemmeafgivning

8.4.1.1. Brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen

For så vidt angår brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, gælder, at enhver vælger, der bor eller opholder sig i en af de boformer og boliger, der er nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, kan afgive brevstemme i boformen eller boligen. Se også folketingsvalglovens § 54, stk. 2.

Vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme hjemme, medmindre de har mulighed for at stemme i en af de boformer og boliger, der er nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen. Se folketingsvalglovens § 54, stk. 4.

De boformer og boliger, der er nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, kan inddeles i følgende tre grupper:

- 1) Beboere på plejehjem og i beskyttede boliger, i kvindekrisecentre (servicelovens § 109, se lovbekendtgørelse nr. 1114 af 30. august 2018 med senere ændringer) samt i (almene) plejeboliger, understøttede private plejeboliger og friplejeboliger har under alle

omstændigheder ret til at brevstemme i boformen eller boligen.

2) Beboere i boformer for voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer m.v. (servicelovens § 107, § 108, stk. 1, og § 184) samt i øvrige (almene) ældreboliger, lette kollektivboliger m.v. har som udgangspunkt ret til at brevstemme i boformen eller boligen. Kommunalbestyrelsen kan dog beslutte, at brevstemmeafgivning i de nævnte boformer i stedet skal ske efter reglerne om brevstemmeafgivning i hjemmet, se § 1, stk. 3, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen og afsnit 8.4.1.1.

3) Vælgere, der opholder sig på opholdssteder uden for vælgerens bolig, hvor kommunen giver tilbud om personlig hjælp, omsorg og pleje m.v., har som udgangspunkt ret til at brevstemme på opholdsstedet. Kommunalbestyrelsen kan dog beslutte, at der ikke skal foretages brevstemmeafgivning på de nævnte opholdssteder. Det betyder, at vælgeren i stedet kan brevstemme i hjemmet efter reglerne herom.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at vælgere, der bor eller opholder sig i de nævnte boformer eller boliger, i god tid, inden afstemningen skal finde sted, bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i boformen eller boligen. Vælgerne skal samtidig gøres bekendt med, at de i stedet for at brevstemme har mulighed for at afgive deres stemme ved personligt fremmøde på afstemningsstedet på valgdagen. Se § 3, stk. 1, nr. 3, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem kan ske inden for de sidste 3 uger før valgdagen, det vil sige fra og med søndag den 5. maj 2019, dog senest tredjesidste hverdag før valgdagen,

dvs. senest torsdag den 23. maj 2019. Se folketingsvalglovens § 56.

8.4.1.2. Brevstemmeafgivning i vælgerens hjem

Vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme hjemme, medmindre de har mulighed for at brevstemme i en af de boformer og boliger, der er nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen. Se folketingsvalglovens § 54, stk. 4, 1. pkt., samt ovenfor i afsnit 8.4.1.2.

Brevstemmeafgivning i vælgerens hjem kan ske inden for de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest tredjesidste hverdag før valgdagen, se folketingsvalglovens § 56.

Sidste frist for at søge om at brevstemme i eget hjem er kl. 18 tolv dage før valgdagen, dvs. tirsdag den 14. maj 2019. Kommunalbestyrelsen kan dog fastsætte en senere frist for indgivelsen af ansøgningen om at brevstemme i hjemmet, dog senest tredjesidste hverdag før valgdagen, dvs. torsdag den 23. maj 2019, som er den sidste dag, hvor der kan brevstemmes her i landet. Se folketingsvalglovens § 54, stk. 4, 4. pkt., og § 56.

En eventuelt senere frist skal fastsættes generelt for alle vælgere i kommunen, der ønsker at brevstemme i eget hjem. Fristen for indgivelse af ansøgning skal fastsættes under hensyntagen til, at vælgeren skal kunne nå at brevstemme i hjemmet, inden fristen for brevstemmeafgivning udløber den tredjesidste hverdag før valgdagen.

En beslutning om fastsættelse af en senere frist kan træffes også efter udløbet af den gældende frist og gælder i givet fald generelt for alle ansøgninger om brevstemmeafgivning i eget hjem, der modtages efter udløbet af den i loven fastsatte frist.

Ansøgning om at brevstemme i eget hjem kan tidligst indgives 4 uger før valgdagen, dvs. tidligst søndag den 28. april 2019. Se § 4, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1138 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning i eget hjem.

Ansøgningen skal indgives til opholdskommunen, der ikke nødvendigvis er den samme som bopælskommunen. Ansøgningen kan indgives skriftligt eller på anden vis, f.eks. telefonisk eller ved hjælp af en elektronisk selvbetjeningsløsning, hvis en sådan løsning tilbydes af kommunen. En skriftlig ansøgning kan indgives på et ansøgningsskema, der udleveres af kommunen (borgerservicecentret), se § 4, stk. 3, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. Skemaet kan også hentes på Økonomi- og Indenrigsministeriets valghjemmeside: valg.oim.dk. Ansøgningsskemaet findes i to udgaver – én med fortrykt frist for indlevering af ansøgningsskemaet (til kommuner, der ikke ændrer ansøgningsfristen i forhold til loven) og én, hvor kommunen selv skal anføre fristen (til kommuner, der ønsker at forlænge ansøgningsfristen i forhold til loven). Hvis vælgeren benytter ansøgningsskemaet, skal ansøgningen være dateret og egenhændigt underskrevet af vælgeren. Hvis vælgeren ikke er i stand til at underskrive ansøgningsskemaet egenhændigt, kan en anden person underskrive med eget navn i vælgerens sted (underskrift efterfulgt af ordet »for« og vælgerens navn), se § 4, stk. 4, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem.

Nederst på ansøgningsskemaet findes en rubrik: »til eventuelle bemærkninger«, hvor ansøgeren eller den, der hjælper vedkommende med at udfylde ansøgningsskemaet (f.eks. den, der yder personlig og praktisk hjælp, eller hjemmesygeplejen), kan gøre relevante bemærkninger, f.eks. om, at vælgeren er på dagcenter på bestemte dage hver uge, at vedkommende ikke selv kan åbne døren, eller andre ting, der vil være relevante for kommunen og/eller stemmemodtageren at vide.

Af hensyn til udlevering af ansøgningsskemaet til personer, der måtte henvende sig herom,

skal borgerservicecentret eller det sted i kommunen, hvor der kan udleveres et sådant ansøgningsskema, holde åbent mindst nogle timer umiddelbart inden kl. 18 tolv dage inden valget, dvs. umiddelbart inden kl. 18 tirsdag den 14. maj 2019. I kommuner, hvor brevstemmefunktionerne varetages i flere afdelinger, herunder i en eller flere borgerserviceafdelinger, skal mindst en af disse afdelinger holde åbent.

Kommunalbestyrelsen skal gennem annoncering i de stedlige dagblade eller lokalaviser sørge for, at vælgerne bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og de nærmere betingelser herfor, se § 3, stk. 1, nr. 1, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. Kommunalbestyrelsen skal også sørge for, at vælgere, der får personlig og praktisk hjælp m.v. i hjemmet eller hjemmesygepleje, og som må antages at opfylde betingelserne for at stemme i hjemmet, får udleveret et ansøgningsskema af den person, der yder den personlige og praktiske hjælp m.v., eller af hjemmesygeplejersken eller en anden aktivt udøvende person fra hjemmesygeplejen. Dette gælder, uanset om vedkommende er ansat i kommunen eller hos en privat leverandør, kommunen har antaget. Den, der udleverer ansøgningsskemaet, skal også hjælpe vælgeren med at udfylde og indsende skemaet, hvis det er nødvendigt. Se § 3, stk. 1, nr. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem.

Det er kommunen, der skal foretage vurderingen af, om den enkelte vælger, der får personlig og praktisk hjælp m.v. i hjemmet eller hjemmesygepleje, må antages at opfylde betingelserne for at brevstemme i hjemmet, se § 3 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. Denne vurdering skal således ikke foretages af den person, der yder den personlige og praktiske hjælp m.v., eller af hjemmesygeplejersken eller en anden aktivt udøvende person fra hjemmesygeplejen. Dette gælder, uanset om vedkommende er ansat i kommunen eller hos en privat leverandør, kommunen har antaget.

I det omfang der går længere tid imellem, at ovennævnte vælgere, som må antages at opfylde betingelserne for at brevstemme i hjemmet, får besøg af hjemmepleje m.v., bør kommunen ved brev oplyse vælgerne om muligheden for at brevstemme hjemmet og evt. vedlægge et ansøgningsskema.

Ansøgere, der opfylder betingelserne for at stemme i hjemmet, skal have underretning herom tillige med angivelse af datoen for, hvornår afstemningen i hjemmet vil finde sted, og så vidt muligt med det omtrentlige klokkeslæt herfor. I underretningen til ansøgerne skal ligeledes gives oplysning om, at de ikke kan påregne at blive opsøgt på ny af stemmemodtagerne, såfremt de ikke er hjemme på den angivne dato for afstemningen i hjemmet. Se § 7 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. En ansøgning, der imødekommes, kan, uanset om denne er indgivet telefonisk eller skriftligt, i alle tilfælde besvares telefonisk.

Ansøgere, der ikke opfylder betingelserne for at brevstemme i hjemmet, herunder har indgivet ansøgning efter fristens udløb, skal have skriftlig underretning herom med angivelse af grunden til, at deres anmodning om at stemme i hjemmet ikke har kunnet imødekommes, se § 6 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. Et afslag skal således, uanset om ansøgningen er indgivet skriftligt eller telefonisk, under alle omstændigheder gives skriftligt.

8.4.2. Udpegning af stemmemodtagere

Hvervene som stemmemodtagere ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem varetages af to tilforordnede vælgere, der er valgt af kommunalbestyrelsen, se folketingsvalglovens § 55, stk. 2, 1. pkt., og afsnit 5.3. ovenfor.

Kommunalbestyrelsen kan dog bestemme, at en af stemmemodtagerne udpeges blandt personale ansat i kommunens forvaltning, se fol-

ketingsvalglovens § 55, stk. 2, 2. pkt. Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at træffe bestemmelse herom. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at en person udpeget blandt ansatte i kommunens forvaltning som stemmemodtager ved brevstemmeafgivning kun skal være stemmemodtager bestemte steder, f.eks. i vælgerens hjem, og ikke ved brevstemmeafgivning andre steder. Kommunalbestyrelsen kan også bestemme, at en sådan ordning skal gælde generelt for al brevstemmeafgivning de nævnte steder.

Den stemmemodtager, der udpeges blandt personale ansat i kommunens forvaltning, behøver ikke selv bo i kommunen.

Det forudsættes i valglovgivningen, at visse opgaver som brevstemmemodtager skal varetages af tilforordnede vælgere. Det er derfor forudsat i valglovgivningen, at de personer, der skal fungere som brevstemmemodtagere ved brevstemmeafgivning i vælgerens hjem, skal udpeges blandt de tilforordnede vælgere efter samme principper som de tilforordnede vælgere (eventuelt valgstyrere), der udpeges til på valgdagen at hjælpe til ved valget.

Der er som nævnt mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan bestemme, at *den ene* af de to stemmemodtagere er en person udpeget blandt personale ansat i kommunens forvaltning. Den anden af de to stemmemodtagere skal derimod udpeges blandt de tilforordnede vælgere.

Det vil derfor ikke være i overensstemmelse med forudsætningerne i valglovgivningen, hvis der kun udpeges stemmemodtagere ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem blandt personer, der er ansat i kommunens forvaltning, herunder borgerservicecentret. Brevstemmeafgivningen de nævnte steder må med andre ord ikke gennemføres alene med kommunalt ansat personale som stemmemodtagere. § 10 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 4 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgiv-

ning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen indeholder en række begrænsninger i, hvem der kan udpeges som stemmemodtager ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem. Disse begrænsninger er som følger:

- 1) Personer, der er ansat til at yde personlig og praktisk hjælp m.v. i hjemmet, samt hjemmesygeplejersker og andre aktivt udøvende i hjemmesygeplejen kan ikke udpeges til at varetage hvervet som stemmemodtager i vælgerens hjem eller i de boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, hvor de gør tjeneste. Dette gælder, uanset om vedkommende er ansat i kommunen eller hos en privat leverandør, kommunen har antaget.
- 2) For så vidt angår brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen gælder den særlige begrænsning, at ansatte knyttet til vedkommende boform eller bolig ikke kan udpeges til at varetage hvervet som stemmemodtager.
- 3) I tilfælde, hvor begge stemmemodtagere er udpeget blandt de tilforordnede vælgere, skal hver af de to stemmemodtagere så vidt muligt være udpeget af forskellige grupper i kommunalbestyrelsen.
- 4) Kandidater (eller kandidatens ægtefælle, samlever eller anden nærtstående) til valget kan ikke udpeges til at varetage hvervet som stemmemodtager ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem.

De begrænsninger, der er nævnt ovenfor under pkt. 1, 2 og 4, gælder, uanset om de pågældende måtte være valgt som tilforordnede vælgere eller udpeget blandt personale ansat i kommunens forvaltning. De nævnte begrænsninger

gælder derimod ikke, hvis vælgeren udpeger den pågældende som hjælper til brevstemmeafgivningen, se afsnit 8.4.4.

8.4.3. Den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem

Vælgeren skal vise den nødvendige legitimation til stemmemodtagerne, medmindre vælgerens identitet på anden måde kan fastslås med sikkerhed. Vælgerens valgkort vil som udgangspunkt kunne benyttes som legitimation, hvis der ikke i øvrigt er anledning til tvivl om vælgerens identitet. Vælgeren skal i dette tilfælde oplyse sin fødselsdato, dvs. dag, måned og årstal, eller fremlægge anden ID, hvoraf fødselsdatoen fremgår. Det er alene vælgerens fødselsdato, der skal oplyses, og ikke CPR-nummeret. Se ovenfor under afsnit 8.2.3.

Stemmemodtagerne skal herefter udlevere brevstemmematerialet til vælgeren og sikre sig, at brevstemmeafgivningen sker umiddelbart efter, at brevstemmematerialet er udleveret. Se § 13, stk. 1 og 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 9 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Se ovenfor afsnit 8.2.3.2. om, hvordan vælgeren udfylder brevstemmematerialet. Vælgerens lukning og udfyldning af yderkuverten skal ske i stemmemodtagernes overværelse. Den angivne procedure er indført ved en lovændring i december 2012 (lov nr. 1252 af 18. december 2012). Hensigten hermed er at højne sikkerheden omkring valget, idet det er ministeriets opfattelse, at det er en central retssikkerhedsgaranti ved brevstemmeafgivningen, at vælgeren deltager i hele proceduren omkring brevstemmeafgivningen.

Hvis brevstemmemodtageren ikke har mulighed for at sætte myndighedens stempel på følgebrevet, således som den fortrykte tekst til brug for attestation foreskriver, skal myndighedens navn skrives med blokbogstaver.

Foregår brevstemmeafgivningen i vælgerens egen bolig, må pårørende, besøgende eller andre, bortset fra stemmemodtagerne og en eventuel hjælper, vælgeren har udpeget, ikke være til stede i det lokale, hvor brevstemmeafgivningen finder sted, medmindre vælgeren udtrykkeligt tilkendegiver sit ønske herom. Foregår brevstemmeafgivningen ikke i vælgerens egen bolig, men i et særligt lokale i tilknytning til eller i umiddelbar nærhed af boligen, skal stemmeafgivningen tilrettelægges således, at eventuel personlig bistand til stemmeafgivningen sker uden for hørevidde af andre end vælgeren, stemmemodtagerne og/eller en eventuel hjælper, vælgeren har udpeget. Stemmemodtagerne skal sørge for, at denne regel overholdes. Se § 13, stk. 3, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 6, stk. 2 og 3, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen. For reglerne om personlig bistand til brevstemmeafgivningen henvises i øvrigt til afsnit 8.2.4. og 8.4.4.

Stemmemodtagerne skal om fornødent give vælgeren vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning, herunder om mulighederne og betingelserne for, at der ydes hjælp til stemmeafgivningen, se § 20 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 16 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Stemmemodtagerne skal sørge for, at vælgeren i forbindelse med brevstemmeafgivningen har adgang til at gøre sig bekendt med den fortegnelse over de opstillede kandidatlistor (partier) og de opstillede kandidater, som Økonomi- og Indenrigsministeriet sender til alle kommunalbestyrelser senest 3 uger før valgdagen, se § 21, stk. 1, nr. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 17, stk. 1, nr. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at stem-

memodtagerne bliver forsynet med de nævnte fortegnelser. Se nærmere afsnit 6.1.

Stemmemodtagerne og de personer, der yder personlig bistand, må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvorledes vælgeren skal stemme, se folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 1. pkt. Stemmemodtagerne må heller ikke fortælle uvedkommende, om en vælger har brevstemt, eller oplyse andet om en vælgers stemmeafgivning, se folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 2. pkt.

Efter folketingsvalglovens § 61, stk. 3, 1. pkt., udfylder vælgeren brevstemmesedlen, uden at andre ser det, og dermed uden at andre kan se, hvorledes vælgeren har stemt. Reglen gælder også ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem, se dog nedenfor i afsnit 8.4.4. om de tilfælde, hvor vælgeren skal have hjælp til stemmeafgivningen. Reglen gælder endvidere i tilfælde, hvor pårørende eller andre, herunder repræsentanter for pressen, efter vælgerens udtrykkelige ønske herom er til stede i det lokale, hvor brevstemmeafgivningen finder sted. Vælgeren kan ikke bestemme, at andre skal ske, hvorledes vælgeren har stemt. Vælgeren kan således ikke give afkald på sin stemmehemmelighed. Stemmemodtagerne skal sørge for, at denne regel overholdes.

8.4.4. Reglerne om hjælp til brevstemmeafgivningen i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem

Reglerne om ydelse af hjælp til brevstemmeafgivningen i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem findes i folketingsvalglovens § 61, stk. 4 og 6, sammenholdt med § 19 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 15 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde brevstemmesedlen, følgebrevet eller yderkuverten, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker personlig bistand i forbindelse med brevstemmeafgivningen, skal stemmemodtagerne yde den fornødne hjælp.

Ved en lovændring med virkning fra den 1. juli 2017 (§ 1 i lov nr. 175 af 21. februar 2017) er reglerne om hjælp til brevstemmeafgivningen blevet ændret. Hjælp til brevstemmeafgivningen kan efter lovændringen ydes ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4, 2. pkt.

Retten til at forlange hjælp ved brevstemmeafgivningen gælder *alle* vælgere, herunder personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der har behov for hjælp til brevstemmeafgivningen. Også vælgere med behov for at få forklaret stemmesedlens indhold og få vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen har ret til at få hjælp hertil.

Se afsnit 8.2.4. ovenfor om fremgangsmåden ved ydelse af hjælp ved brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. For så vidt angår hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, henvises til afsnit 8.2.3.4.

Hvis der er ydet personlig bistand til at udfylde brevstemmesedlen, skal dette fremgå af følgebrevet, idet følgebrevet skal påføres ordene »Personlig bistand ydet til udfyldning af brevstemmesedlen« eller lignende, efterfulgt af underskrift af den eller dem, der har ydet personlig bistand. Se § 19, stk. 6, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 15, stk. 6, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Vælgeren har ret til at forlange, at den personlige bistand ydes af en stemmemodtager og en person, som vælgeren selv har udpeget. Den personlige bistand ydes i dette tilfælde af den

personligt udpegede hjælper *i stedet* for den ene af stemmemodtagerne.

Som følge af den ovenfor omtalte lovændring pr. 1. juli 2017 kan vælgeren fremover i visse tilfælde forlange, at personlig bistand ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, dvs. uden at der tillige skal medvirke en stemmemodtager. To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget. Vælgeren skal således 1) *udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom*, og 2) ønsket skal være begrundet i en *umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse*, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4, 4. pkt. Der henvises til afsnit 8.2.4. for en uddybende beskrivelse af betingelserne.

Den personlige bistand til udfyldning af brevstemmeseddel, følgebrev eller yderkuvert ydes enten i forening mellem stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv, eller alene af den person, der er udpeget af vælgeren selv. Det er dog en stemmemodtager, der sikrer sig vælgerens identitet, foretager attestationen på følgebrevet af vælgerens brevstemmeafgivning og giver vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen og om opstillede partier og kandidater m.v. Hvis vælgeren ikke er i stand til at underskrive følgebrevet, underskriver den personligt udpegede hjælper eller, hvis dette ikke er muligt, en stemmemodtager følgebrevet på vælgerens vegne. Se § 19, stk. 8, sidste pkt., i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 15, stk. 8, sidste pkt., i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Om reglerne for valget af den personligt udpegede hjælper og for hjælperens bistand henvises i øvrigt til afsnit 8.2.4. og afsnit 7.3. ovenfor.

En vælger må kun få personlig bistand til at udfylde stemmesedlen, hvis vælgeren *umid-*

delbart over for stemmemodtagerne *utvetydigt* kan tilkendegive, hvorledes vælgeren ønsker at stemme, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 6. Modtager vælgeren hjælp af en stemmemodtager og en personligt udpeget hjælper, skal vælgerens *utvetydige* tilkendegivelse om sin stemmeafgivning fremsættes både over for stemmemodtageren og den personligt udpegede hjælper. Se nærmere afsnit 7.3.2.

8.5. Særligt om brevstemmeafgivning på mindre øer, herunder Christiansø

Vælgere, der bor på afsides beliggende øer, der ikke udgør et selvstændigt afstemningsområde, kan brevstemme på øen over for en eller flere vælgere, som kommunalbestyrelsen har udpeget som brevstemmemodtagere, se folketingsvalglovens § 54, stk. 5, sammenholdt med § 55, stk. 3.

På Christiansø kan der brevstemmes hos øens administrator inden for de frister, der i øvrigt gælder for brevstemmeafgivning her i landet.

8.6. Brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg

8.6.1. Brevstemmesteder og brevstemmemodtagere på Færøerne, i Grønland og i udlandet

Ved Europa-Parlamentsvalg kan enhver vælger ligesom ved andre valg brevstemme på folkeregistrene på Færøerne og i Grønland samt på danske diplomatiske og konsulære repræsentationer i udlandet (ambassader, konsulater m.v.), se folketingsvalglovens § 57, stk. 1 og 2.

Der kan også brevstemmes hos en stemmemodtager udpeget af Økonomi- og Indenrigsministeriet, se folketingsvalglovens § 57, stk. 2.

Økonomi- og Indenrigsministeriet giver forud for afstemningen kommunalbestyrelserne meddelelse om, hvilke personer eller stillingsindehavere der er udpeget som stemmemodtagere i udlandet enten permanent eller alene til

den pågældende afstemning. Stemmemodtagerne i udlandet udpeges enten gennem Forsvarsministeriets Personalestyrelse eller Udenrigsministeriet.

De permanente stemmemodtagere i udlandet, der er udpeget gennem Forsvarsministeriets Personalestyrelse, er bemyndiget til at udpege en eller flere personer blandt det tjenstgørende personel til at varetage opgaven som brevstemmemodtager på vegne af vedkommende stemmemodtager ved et bestemt valg. Der skal så vidt muligt udpeges mere end en stemmemodtager hvert sted, således at stemmemodtageren ikke skal attestere sin egen brevstemme. Navnene på de personer, der ved en bestemt afstemning rent faktisk fungerer som stemmemodtagere i udlandet, indberettes af Forsvarsministeriets Personalestyrelse til Økonomi- og Indenrigsministeriet inden valget. Ministeriet videregiver disse oplysninger til kommunerne til brug for den gennemgang, valgstyrelserne, inden valghandlingen begynder på valgdagen, foretager af, hvorvidt de afgivne brevstemmer kan tages i betragtning.

De personer (stillingsindehavere), der er *permanent udpeget som brevstemmemodtagere på Færøerne henholdsvis i Grønland* af Økonomi- og Indenrigsministeriet, er nævnt nedenfor:

På Færøerne

- 1) Rigsombudsmanden eller den fuldmægtig ved rigsombuddet, som rigsombudsmanden har bemyndiget hertil
- 2) Landfogeden (politimesteren)
- 3) Sysselmændene

I Grønland

- 1) Forbindelsesofficeren, Thule Air Base
- 2) Stationslederen, Danmarkshavn
- 3) Regionschefen ved Grønlands Lufthavnsvesen, Narsarsuaq
- 4) Stationslederen, Prins Christianssund
- 5) Stationslederen på Station Nord
- 6) Flyvepladslederen, Constable Pynt

7) Chefen for Slædepatruljen Sirius

8.6.2. Brevstemmesteder og brevstemmemodtagere på danske skibe i udenrigsfart og danske havanlæg

Søfolk og passagerer på danske skibe i udenrigsfart kan brevstemme på skibet, se folketingsvalglovens § 58. Skibsføreren eller den, skibsføreren har udpeget, fungerer som stemmemodtager. Der kan ikke brevstemmes på danske skibe i indenrigsfart.

Personer, der er ansat på danske havanlæg, kan brevstemme på havanlægget, se folketingsvalglovens § 58. Dette gælder danske havanlæg både på dansk område og uden for dansk område. Chefen for havanlægget eller den, chefen har udpeget, fungerer som brevstemmemodtager.

8.6.3. Tidsrum for brevstemmeafgivning

På Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart samt på danske havanlæg uden for dansk område kan der brevstemmes fra 3 måneder før valgdagen, dvs. fra tirsdag den 26. februar 2019, se Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 2. pkt.

Den særlige regel i folketingsvalglovens § 58, stk. 3, om søfolks og medsejlende ægtefællers adgang til ved folketingsvalg at afgive brevstemme på skibet fra dagen efter et folketingsvalg med gyldighed for førstkommende folketingsvalg finder ikke anvendelse ved Europa-Parlamentsvalg.

Folketingsvalgloven indeholder ingen regler om sidste frist for brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart samt på danske havanlæg uden for dansk område. Brevstemmerne skal imidlertid være afgivet i så god tid forud for valgdagen, at de kan være sendt hjem og modtaget i kommunen, inden afstemningen på valgdagen begynder.

Brevstemmematerialet skal senest fra den dag, hvor brevstemmeafgivningen påbegyndes, dvs.

tirsdag den 26. februar 2019, findes på danske diplomatiske og konsulære repræsentationer i udlandet, om bord på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg uden for dansk område, se folketingsvalglovens § 60, stk. 2, 2. pkt.

På *danske havanlæg på dansk område* kan der brevstemmes fra de sidste 3 uger før valgdagen, dvs. fra søndag den 5. maj 2019 til og med den tredjesidste hverdag før valgdagen, dvs. senest torsdag den 23. maj 2019, se folketingsvalglovens § 58, stk. 4.

8.6.4. Brevstemmematerialet

Brevstemmematerialet er det samme, som bruges her i landet, se afsnit 8.1. ovenfor.

8.6.5. Fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning

Med hensyn til den praktiske fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen henvises til folketingsvalglovens § 61 med de afvigelser, der følger af, at der ved Europa-Parlamentsvalg kan stemmes på de samme kandidater i hele landet, samt til afsnit 8.2.3. og 8.2.4. ovenfor om brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på borgerservicecentre o.lign.

En vælger, der ønsker at brevstemme på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg, forudsættes selv at være bekendt med, hvilke kandidatlistor og eventuelt kandidater der forventes at blive eller er opstillet til Europa-Parlamentsvalget.

Hvis brevstemmemodtageren ikke har mulighed for at sætte myndighedens stempel på følgebrevet, således som den fortrykte tekst til brug for attestation foreskriver, skal myndighedens navn skrives med blokbogstaver.

8.7. Modtagelse og kontrol af brevstemmer, brevstemmeprotokol

Reglerne om kommunalbestyrelsens modtagelse og registrering af brevstemmer m.v. samt

om valgstyrenes kontrol og gennemgang af disse findes i folketingsvalglovens §§ 64-66, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6.

8.7.1. Kommunalbestyrelsens modtagelse og registrering af brevstemmer m.v.

Før hvert valg skal kommunalbestyrelsen oprette en protokol over de brevstemmer, som kommunalbestyrelsen modtager til det pågældende valg (*brevstemmeprotokol*). Brevstemmeprotokollen skal være udformet i overensstemmelse med de fortrykte brevstemmeprotokoller, Økonomi- og Indenrigsministeriet har ladet fremstille, se § 6 i cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning. Cirkulæret er optaget som *bilag 4* til denne vejledning. Brevstemmeprotokoller kan købes hos Rosendahls, Vandtårnsvej 83A, 2860 Søborg, tlf.nr. 43 22 73 00, e-mail: distribution@rosendahls.dk.

Modtagelsestidspunktet skal skrives på yderkuverten for de brevstemmer, som kommunalbestyrelsen modtager, se folketingsvalglovens § 64, stk. 1. Samme dag, som kommunalbestyrelsen modtager brevstemmer, skal det antal brevstemmer, der modtages den pågældende dag, anføres i brevstemmeprotokollen sammen med den dato, hvor de er modtaget. Endvidere skal antallet af brevstemmer modtaget på en bestemt dato, der sendes videre til andre kommuner, samt datoen for videresendelsen anføres i brevstemmeprotokollen. Hvis vælgeren efter sin bopælsangivelse på yderkuverten bor i en anden kommune, skal kommunalbestyrelsen straks sende brevstemmen videre til denne kommune, se folketingsvalglovens § 64, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at de eventuelle brevstemmer, som kommunen allerede måtte have modtaget fra vælgere, der senere har anmeldt flytning til en anden kommune, sendes videre til denne, se folketingsvalglovens § 64, stk. 3, og afsnit 8.2.3.3.

Kommunalbestyrelsen skal samle og opgøre antallet af brevstemmer, der er modtaget for hvert afstemningsområde i kommunen, hvor afsenderne efter deres bopælsangivelse på

yderkuverterne er optaget på valglisten, se folketingsvalglovens § 64, stk. 4. Der skal i brevstemmeprotokollen indføres en række nærmere oplysninger herom. Kommunalbestyrelsen skal efter folketingsvalglovens § 64, stk. 4, sørge for, at brevstemmerne inden afstemningens begyndelse på valgdagen er afleveret til valgstyrene på afstemningsstedet i det pågældende afstemningsområde, se dog nedenfor.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at kommunen afhenter post lørdag den 25. maj 2019 og samme dag samt på valgdagen, inden afstemningen begynder, efterser sin postkasse med henblik på at sikre, at de brevstemmer, der er afsendt fra en anden kommune m.v. torsdag den 23. maj 2019 eller tidligere, rettidigt kan afleveres til vedkommende valgstyrene. Se ligeledes afsnit 3.2. om levering, afhentning og omdeling af post.

Brevstemmer, der modtages i kommunen på valgdagen, inden afstemningen begynder kl. 9, skal straks bringes ud til valgstyrene på det pågældende afstemningssted. Brevstemmer, der modtages i kommunen på valgdagen, efter afstemningen er begyndt kl. 9, skal samme dag bringes ud til valgstyrene på det pågældende afstemningssted, men kommer ikke i betragtning. Det afgørende for, om en brevstemme kommer i betragtning, er, om den er modtaget hos valgstyrene på det pågældende afstemningssted inden afstemningens begyndelse, se folketingsvalglovens § 66, stk. 3. Er der modtaget færre end fem brevstemmer for et afstemningsområde, skal brevstemmerne efter kommunalbestyrelsens beslutning overføres til et afstemningsområde, hvor der er modtaget mindst fem brevstemmer, og afleveres til valgstyrene for dette afstemningsområde. Dette skyldes hensynet til sikring af stemmehemmeligheden. Det er valgstyrene for sidstnævnte afstemningsområde, der undersøger, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Se folketingsvalglovens § 64, stk. 5.

Kan en brevstemme ikke henføres til et bestemt afstemningsområde ud fra oplysningerne

om afsenderen på yderkuverten, skal kommunalbestyrelsen endvidere beslutte, hvilket afstemningsområde brevstemmen skal henregnes til i henseende til valgstyrernes kontrol af, om brevstemmen kan komme i betragtning, se folketingsvalglovens § 64, stk. 6.

I brevstemmeprotokollen skal der indføres oplysning om, til hvilket afstemningsområde brevstemmer fra afstemningsområder, hvor der var modtaget færre end fem brevstemmer, er overført, samt oplysning om, fra hvilke afstemningsområder de pågældende brevstemmer blev overført.

I brevstemmeprotokollen skal der også indføres oplysning om, hvilket afstemningsområde den eller de brevstemmer, der ikke kunne henføres til et bestemt afstemningsområde, blev overført til.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at de modtagne brevstemmer opbevares betryggende. Yderkuverterne må først åbnes af valgstyrene eller under overværelse af valgstyrene i forbindelse med valgstyrernes gennemgang af brevstemmerne, se afsnit 8.7.3.

I cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning er fastsat nærmere regler om registrering af brevstemmer, hvortil der henvises.

8.7.2. Elektronisk brevstemmeprotokol

Kommunalbestyrelsen kan beslutte at anvende en elektronisk brevstemmeprotokol, se folketingsvalglovens § 64, stk. 1, 3. pkt. Den brevstemmeprotokol, som kommunalbestyrelsen skal føre, omfatter i modsætning til valglister alle kommunens afstemningsområder, og en elektronisk brevstemmeprotokol kan derfor ikke indskrænkes til enkelte af disse.

Anvendelse af en elektronisk brevstemmeprotokol er frivillig. Det er kommunalbestyrelsen selv, der skal betale de nødvendige merudgifter, hvis den beslutter at anvende en elektronisk brevstemmeprotokol.

Den elektroniske brevstemmeprotokol skal indeholde de samme oplysninger, som skal indføres i brevstemmeprotokollen ifølge den fortrykte brevstemmeprotokol (se cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning, der er optaget som *bilag 4*), og vil kunne varetage de opgaver, som brevstemmeprotokollen benyttes til ved valgets afholdelse efter gældende lovgivning. Adgangen til at anvende en elektronisk brevstemmeprotokol betyder endvidere, at det i så fald er en elektronisk brevstemmeprotokol, der skal opbevares af kommunalbestyrelsen efter valgets afholdelse i overensstemmelse med arkivlovens regler om opbevaring af materiale, der alene foreligger i elektronisk form, se nærmere afsnit 10 nedenfor.

Der er ikke noget krav om, at brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om, hvilke vælgere der har brevstemt. Der er omvendt ikke noget til hinder for, at kommunen som et supplement til brevstemmeprotokollen fører lister over de vælgere, der har brevstemt, blot listerne bliver destrueret, når klagefristen er udløbet, og Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, se folketingsvalglovens § 104, stk. 3.

I det omfang kommunen anvender en elektronisk valgliste, hvor der løbende foretages en elektronisk foreløbig afmærkning af de vælgere, som der er modtaget brevstemme fra (se afsnit 4.12. ovenfor), kan det være hensigtsmæssigt løbende at overføre oplysninger om de foreløbigt afmærkede vælgere til brevstemmeprotokollen som hjælp ved opgørelsen af, hvor mange brevstemmer der er modtaget for hvert afstemningsområde.

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der skal oprettes et særskilt elektronisk system til at udarbejde, anvende og opbevare brevstemmeprotokollen, hvis oplysninger skal kunne samkøres med et elektronisk system til udarbejdelse, anvendelse og opbevaring af valglisten. Kommunalbestyrelsen kan i stedet beslutte, at de oplysninger, som skal indføres i brevstemmeprotokollen ifølge den fortrykte brevstem-

meprotokol, der er udarbejdet af ministeriet, indføres i et elektronisk system til valglistens udarbejdelse, anvendelse og opbevaring eller en liste over de vælgere, der har indsendt brevstemme. Dog skal kommunalbestyrelsen i så fald sørge for, at de oplysninger, som efter valglovgivningen og den fortrykte brevstemmeprotokol skal indføres i brevstemmeprotokollen, til enhver tid kan udskrives i overensstemmelse med udformningen af den fortrykte brevstemmeprotokol.

Kommunalbestyrelsen skal som dataansvarlig – og KMD A/S eller en anden leverandør skal som databehandler – gennemføre passende tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger omkring behandlingen af personoplysninger, jf. nærmere databeskyttelsesforordningens artikel 32.

Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen har truffet de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de oplysninger, der er indført i den elektroniske brevstemmeprotokol, også findes på papir i tilfælde af systemnedbrud eller lignende. Det gælder uanset, om oplysningerne i den elektroniske brevstemmeprotokol alene svarer til oplysningerne i den manuelle brevstemmeprotokol, eller om den elektroniske brevstemmeprotokol herudover indeholder oplysninger om de vælgere, der har indsendt brevstemme.

8.7.3. Valgstyrernes kontrol og gennemgang af de modtagne brevstemmer

Valgstyrerne skal gennemgå de modtagne brevstemmer på valgdagen inden afstemningens begyndelse. Gennemgangen skal om nødvendigt ske en eller to dage før valgdagen. Dette blev ændret ved en lovændring med virkning fra 1. april 2016 (§ 1 i lov nr. 1742 af 22. december 2015, se nærmere *bilag 2*). Tidligere kunne gennemgangen om nødvendigt ske dagen før valgdagen. Ændringen af tidsrummet for gennemgangen af brevstemmer giver således kommunalbestyrelsen mulighed for, men ikke pligt til, at påbegynde gennemgangen af brevstemmerne en dag tidligere end

hidtil. Der skal medvirke mindst to valgstyrere for hvert afstemningsområde ved gennemgangen, undersøgelsen og afgørelsen af, om en brevstemme kan komme i betragtning, se folketingsvalglovens § 65, stk. 1.

Gennemgangen af brevstemmerne behøver ikke at foregå på selve afstemningsstedet, men kan godt f.eks. foretages centralt ét sted i kommunen, blot der til gennemgangen af brevstemmerne fra hvert afstemningsområde alene medvirker valgstyrere fra det pågældende afstemningsområde, og der som nævnt medvirker mindst to valgstyrere fra det pågældende afstemningsområde. Det er således også muligt f.eks. at åbne yderkuverterne centralt med en elektrisk brevåbner, når blot gennemgangen af brevstemmerne foregår umiddelbart herefter i tilknytning til det sted, hvor yderkuverterne er åbnet. Ved gennemgangen af brevstemmer kan valgstyrerne bistås af kommunalt personale.

For afstemningsområder, hvortil der er overført eller henregnet brevstemmer, se afsnit 8.7.1. ovenfor, omfatter gennemgangen både de brevstemmer, der hører til det pågældende afstemningsområde, og de brevstemmer, der er overført eller henregnes til afstemningsområdet.

Benyttes elektronisk valgliste, vil denne kunne bruges, når valgstyrerne gennemgår brevstemmerne inden valgdagen og afmærker de vælgere på valglisten, der har afgivet en brevstemme, der kan komme i betragtning. De gældende regler forudsætter, at denne afmærkning af vælgerne først sker, når valgstyrerne har gennemgået de modtagne brevstemmer og konstateret, hvilke brevstemmer der kan komme i betragtning, da kun vælgere, der har afgivet en brevstemme, der kan komme i betragtning, skal afmærkes på valglisten, se nedenfor. Der er dog ikke noget i vejen for, at der inden valgstyrernes gennemgang kan ske en *foreløbig* afmærkning på valglisten af de vælgere, som der er modtaget brevstemme fra, efterhånden som disse modtages. Det skal dog være muligt at identificere de pågældende vælgere

uden at åbne yderkuverten, da yderkuverten først må åbnes ved valgstyernes gennemgang af brevstemmerne, se folketingsvalglovens § 65, stk. 1. Den foreløbige afmærkning skal blot slettes, hvis det viser sig, at den pågældende brevstemme, som er foreløbigt afmærket på den elektroniske valgliste, ikke kan komme i betragtning.

En foreløbig afmærkning kan lette arbejdet i forbindelse med valgstyernes gennemgang af brevstemmerne, da man på forhånd har konstateret, om de pågældende vælgere er optaget på valglisten, ligesom arbejdet med valgstyernes afmærkning af valglisten kan begrænses til at fjerne afmærkninger for de vælgere, hvis brevstemme ikke er taget i betragtning.

En sådan foreløbig afmærkning af valglisten vil kunne ske, uanset om man bruger en valgliste på papir eller en elektronisk valgliste. Afmærkning på en valgliste af papir vil først kunne begyndes, når kommunen har modtaget papirvalglisten senest 8 dage før afstemningen, hvorimod afmærkningen på en elektronisk valgliste vil kunne ske fra et tidligere tidspunkt, da kommunen vil kunne råde over denne kort tid efter skæringsdatoen for udskrivelse af valglisten (16.-dagen eller 10.-dagen før valgdagen).

Ved gennemgangen af brevstemmerne åbnes yderkuverterne, og det undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning, se folketingsvalglovens § 65, stk. 1.

En brevstemme kan *ikke komme i betragtning*, se folketingsvalglovens § 65, stk. 2, hvis

- 1) afsenderen ikke er opført på valglisten,
- 2) afsenderen er død inden valgdagen,
- 3) der er mere end ét følgebrev og én konvolut i yderkuverten,
- 4) der ikke er anvendt det brevstemmemateriale, som økonomi- og indenrigsministeren har fået fremstillet,
- 5) den foreskrevne fremgangsmåde (udfyldning, attestation, underskrift m.v.) ved brevstemmeafgivningen ikke har været fulgt,

6) brevstemmen ikke er afgivet inden for de frister, der er nævnt i loven.

Har vælgeren afgivet mere end én brevstemme, der kan komme i betragtning, er det den sidst afgivne brevstemme, der kommer i betragtning, se folketingsvalglovens § 65, stk. 3.

Med hensyn til brevstemmematerialet, se nr. 4) ovenfor, bemærkes, at en brevstemme kan tages i betragtning, selv om den er afgivet på brevstemmemateriale fremstillet til brug ved Europa-Parlamentsvalget i 2009 og 2014, se afsnit 8.1. ovenfor.

Er der anvendt brevstemmemateriale til folketingsvalg, folkeafstemninger eller kommunale og regionale valg, kan brevstemmen derimod *ikke* komme i betragtning.

Om følgebrev og yderkuverter tilvejebragt fra KMD A/S' valgudskrivningssystem og fra Strålfors' brevstemmesystem henvises til afsnit 8.1. ovenfor. Det bemærkes i denne forbindelse, at i tilfælde, hvor der ved brevstemmeafgivningen er anvendt følgebrev, som er udskrevet fra KMD A/S' valgudskrivningssystem eller Strålfors' brevstemmesystem, og hvor der ved en *administrativ fejl* er udskrevet et følgebrev til en anden type valg end Europa-Parlamentsvalg, kan brevstemmen tages i betragtning. Det skal således ikke komme vælgeren til skade, at administrationen har begået en fejl. Det er dog en forudsætning, at der ikke er anledning til tvivl om, at der er tale om en *administrativ fejl*.

Med hensyn til de brevstemmer, hvor den foreskrevne fremgangsmåde ikke har været fulgt, se nr. 5) ovenfor, bemærkes, at en brevstemme kan tages i betragtning, selv om følgebrevet mangler stempel på attestationen, hvis der ikke hersker tvivl om, at brevstemmen er afgivet på et af de steder, hvor der kan brevstemmes, eller at brevstemmen er afgivet til en stemmemodtager, der er udpeget af Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Brevstemmen kan dog ikke tages i betragtning, hvis følgebrevet ikke er underskrevet af vælge-

ren, eller hvis følgebrevet både mangler myndighedens stempel og stemmemodtagerens underskrift, dvs. hele attestationen. Dette gælder, uanset om der anvendes et følgebrev udskrevet fra KMD A/S' valgudskrivningssystem, Strålfors' brevstemmesystem eller lign.

Når en brevstemme *ikke kan komme i betragtning*, anføres grunden hertil på yderkuverten, og den uåbnede konvolut og følgebrevet skal lægges ned i yderkuverten igen, se folketingsvalglovens § 66, stk. 2. Der skal ikke foretages nogen afmærkning på valglisten. Er der foretaget en foreløbig afmærkning, slettes den igen, se ovenfor.

Det anføres i afstemningsbogen, hvor mange af brevstemmerne der ikke er taget i betragtning fordelt efter årsagen hertil.

Når en brevstemme *kan komme i betragtning*, sættes et mærke ved vælgerens navn på valglisten, der angiver, at vælgeren har brevstemt, se folketingsvalglovens § 66, stk. 1.

Når en brevstemme, der er overført til afstemningsområdet fra et andet afstemningsområde, hvor der er modtaget færre end fem brevstemmer, kan komme i betragtning, skal valgstyrene optage den pågældende vælger på valglisten og påføre valglisten en bemærkning om grunden til, at vælgeren er optaget på valglisten. Valgstyrene skal desuden, inden afstemningen begynder, meddele valgstyrene fra det oprindelige afstemningsområde, at den pågældende vælger skal slettes af valglisten for dette afstemningsområde. Valgstyrene for det oprindelige afstemningsområde skal endvidere anføre årsagen på valglisten til, at vælgeren er slettet af valglisten, og i hvilket afstemningsområde vælgeren i stedet er blevet optaget på valglisten, se folketingsvalglovens § 64, stk. 5.

I tilfælde, hvor en brevstemme, der er henregnet til et bestemt afstemningsområde i medfør af folketingsvalglovens § 64, stk. 6 (dvs. hvor man ikke på grundlag af oplysningerne om afsenderen på yderkuverten af brevstemmen kan afgøre, i hvilket afstemningsområde af-

senderen er optaget på valglisten), kan komme i betragtning, og hvor den pågældende vælger er optaget på valglisten i et andet afstemningsområde end det, som brevstemmen er henregnet til, kan valgstyrene følge den samme fremgangsmåde, som står i det foregående afsnit om brevstemmer, der er overført fra et afstemningsområde, hvor der er modtaget færre end fem brevstemmer. Det vil sige, at valgstyrene skal optage den pågældende vælger på valglisten for det pågældende afstemningsområde og skrive en bemærkning på valglisten om grunden til, at vælgeren er optaget på valglisten, samt, inden afstemningen begynder, meddele valgstyrene for det oprindelige afstemningsområde, at den pågældende vælger skal slettes af valglisten for dette afstemningsområde.

Der skal ikke udskrives erstatningsvalgkort for de vælgere, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning. I stedet kan følgebrevene til brevstemmerne anvendes til at kontrollere antallet af vælgere, der ifølge valglisten har afgivet brevstemme, se nedenfor i afsnit 9.2.

Når en brevstemme kan komme i betragtning, lægges den uåbnede konvolut og følgebrevet ind i yderkuverten igen. Brevstemmer, der kan komme i betragtning, opbevares, indtil afstemningen er afsluttet. Når afstemningen er afsluttet, tages konvolutterne ud af yderkuverterne og lægges i en stemmekasse, se dog nedenfor. Konvolutterne åbnes først i forbindelse med stemmeoptællingen, se folketingsvalglovens § 66, stk. 1.

Brevstemmer, der kan komme i betragtning, skal i perioden, efter at disse er gennemgået, og indtil afstemningen er afsluttet, opbevares på en sådan måde, at det alene er valgstyrene eller eventuelt tillige en person, der er særligt bemyndiget af valgstyrene, der har adgang til brevstemmerne. Endvidere må der i denne periode kun ske håndtering af brevstemmer, hvis det er nødvendigt som følge af andre regler i loven. For eksempel kan det være nødvendigt at tage brevstemmen frem i forbindelse med afgørelsen af, om en vælger, der møder

frem for at afgive stemme på valgdagen, skal afvises som følge af, at vedkommende har afgivet en brevstemme, der kan komme i betragtning, se folketingsvalglovens § 67. Brevstemmen skal i denne situation tages frem for at kontrollere, om afmærkningen på valglisten af, at vælgeren har brevstemt, er korrekt.

Ved håndtering af en brevstemme, inden afstemningen er afsluttet, må konvolutten med stemmesedlen *under ingen omstændigheder* åbnes.

Hvis valgstyrene efter afstemningens begyndelse modtager bekræftet underretning om, at en vælger, der har afgivet en brevstemme, der ved gennemgangen af brevstemmerne inden afstemningens begyndelse er taget i betragtning, er afgået ved døden inden valgdagen, kan den pågældendes brevstemme ikke komme i betragtning. Brevstemmen skal derfor tages frem, påtegnes om grunden til, at den ikke kan komme i betragtning, og lægges hen til de øvrige brevstemmer, der ikke kan komme i betragtning, samt registreres sammen med disse i afstemningsbogen.

Det samme gælder, hvis valgstyrene, efter at afstemningen er begyndt, modtager bekræftet underretning om, at en vælger, der er optaget på valglisten, har mistet sin valuret inden valgdagen af andre grunde (fortabelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden erhvervelse af dansk indfødsret eller statsborgerskab i et andet af de øvrige EU-lande, fortabelse af dansk indfødsret uden erhvervelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande eller flytning til udlandet).

Når konvolutterne tages ud af yderkuverterne efter afstemningens afslutning for at blive lagt ned i en stemmekasse, skal det ske under den nødvendige gensidige kontrol og i øvrigt på en sådan måde, at stemmehemmeligheden heller ikke i denne forbindelse kan blive krænket.

Brevstemmer, der *modtages af valgstyrene efter afstemningens begyndelse*, skal have påtegnet modtagelsestidspunktet (dato og klokkeslæt) og kommer ikke i betragtning, se fol-

ketingsvalglovens § 66, stk. 3. Yderkuverterne åbnes ikke.

Brevstemmer, der modtages i kommunen fra og med dagen efter valgdagen og til og med den dag, hvor Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, registreres i brevstemmeprotokollen i overensstemmelse med bestemmelserne i § 2, stk. 4 og 5, i cirkulæret om brevstemmeprotokollens indhold og udformning, se *bilag 4*. Retningslinjerne for kassation af brevstemmemateriale, herunder af brevstemmer, der er modtaget efter valgdagen, er nærmere beskrevet i afsnit 10 nedenfor.

9. Opgørelse af afstemningen i opstillingskredsen

I medfør af Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 1, har økonomi- og indenrigsministeren ved e-mail af 5. oktober 2018 til alle kommunalbestyrelser fastsat, at stemmeoptællingen skal foretages på de enkelte afstemningssteder umiddelbart efter afstemningens afslutning med efterfølgende fintælling i opstillingskredsene senest dagen efter valget.

I tilfælde, hvor stemmerne tælles op på valgdagen, følger det af Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, at stemmeoptælling på de enkelte afstemningssteder, indberetning af afstemningsresultatet, endelig opgørelse af resultatet af stemmeafgivningen i opstillingskredsen (fintællingen), underskrivelse af valgbogen og sammenpakning af stemmematerialet i øvrigt skal ske efter reglerne i kapitel 9 i lov om valg til Folketinget med de fravigelser, der følger af Europa-Parlamentsvalglovens §§ 29 og 30.

På valgaftenen tælles stemmerne op på de enkelte afstemningssteder, se afsnit 9.2. Senest dagen efter fintæller valgbestyrelsen stemmerne i opstillingskredsen, se afsnit 9.7. Reglerne om opgørelse af afstemningen findes i folketingsvalglovens §§ 68-74 a samt Europa-Parlamentsvalglovens §§ 27-30. Om bedømmelse af stemmesedler, se afsnit 9.4.

9.1. Kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen

I Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 4, 1. pkt., er det fastsat, at en kandidat til Europa-Parlamentsvalget ikke kan deltage i optællingen af, hvor mange stemmer der er afgivet for den kandidatliste, som vedkommende er opstillet for. Forbuddet gælder alene deltagelse i optællingen af stemmer, der er afgivet for den kandidatliste, som den pågældende kandidat er opstillet for, mens en kandidat, der er opstillet for én kandidatliste, godt kan deltage i optællingen af stemmer afgivet for andre kandidatlistes. Bestemmelsen er begrundet i hensynet til at undgå, at de pågældende kandidater bliver udsat for beskyldninger om uregelmæssigheder i forbindelse med optælling m.v. af stemmer for eget parti eller kandidatliste.

Det samme forhold vil efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse gøre sig gældende, hvor en kandidats ægtefælle, samlever eller andre nærtstående deltager i stemmeoptællingen. En kandidats ægtefælle, samlever eller andre nærtstående kan derfor ligeledes ikke deltage i optællingen af stemmer for den kandidatliste, som vedkommendes ægtefælle, samlever eller andre nærtstående er opstillet for.

Vurderingen af, hvornår man er nærtstående, skal foretages efter forvaltningslovens almindelige regler om inhabilitet, se navnlig forvaltningslovens § 3.

Forbuddet gælder endvidere kun *optællingen* af stemmer (personlige stemmer og listestemmer), der er afgivet for den kandidatliste, kandidaten er opstillet for. Kandidaten (og dennes ægtefælle, samlever eller andre nærtstående) kan derfor godt være med til at *sortere* de stemmesedler, der er taget ud af stemmekasserne, i bunker, inden bunkerne senere skal tælles op for hver kandidatliste. Kandidaten (og dennes ægtefælle, samlever eller andre nærtstående) må dog ikke deltage i sorteringen, hvis der tælles stemmer op samtidig med sorteringen. Forbuddet gælder alene *deltagelse*

i optællingen og ikke *kontrollen med* andres optælling. Er kandidaten valgstyrrer, må kandidaten derfor godt stå for at kontrollere andres optælling og dermed løfte det ansvar for, at stemmeoptællingen er korrekt, som er valgstyrrernes opgave. En kandidat, som også er valgstyrrer, må også gerne skrive i afstemningsbogen, hvor mange stemmesedler der er ugyldige, se folketingsvalglovens § 69, stk. 3, eller skrive resultatet af stemmeoptællingen i afstemningsbogen og underskrive den, se folketingsvalglovens § 70. Tilsvarende gælder kandidats ægtefælle, samlever eller andre nærtstående. De nævnte bestemmelser i folketingsvalgloven gælder også for Europa-Parlamentsvalg, da Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, henviser til reglerne i kapitel 9 i folketingsvalgloven. En kandidat til Europa-Parlamentsvalget må derudover ikke være med til at opgøre, hvordan de afgivne stemmer for den pågældende kandidatliste fordeler sig på personlige stemmer for hver enkelt kandidat og listestemmer, se Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 4, 2. pkt. Tilsvarende gælder for kandidats ægtefælle, samlever eller andre nærtstående. Opgørelse af, om der er tale om en personlig stemme eller listestemme, foretages under ét og ikke særskilt for de enkelte kandidater. Kandidaten (og dennes ægtefælle, samlever eller andre nærtstående) må derfor hverken være med til at tælle sine egne personlige stemmer eller være med til at tælle personlige stemmer for andre kandidater for den kandidatliste, som kandidaten opstiller for. Forbuddet gælder både den fintælling, som valgbestyrelsen står for senest dagen efter valget, se folketingsvalglovens §§ 72 og 73, sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, og en eventuel foreløbig fintælling på afstemningsstederne på valgaftenen, se nærmere nedenfor.

Reglerne i Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 4, for kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen gælder, uanset om kandidaten er valgstyrrer, tilforordnet vælger eller en kommunalt ansat person indkaldt for at være med til at tælle stemmerne op.

9.2. Stemmeoptælling på afstemningsstedet

9.2.1. Rammerne for stemmeoptællingen på afstemningsstedet

Umiddelbart efter, at afstemningen er afsluttet kl. 20, tæller valgstyrene og de tilfornede vælgere stemmerne op på afstemningsstedet. Stemmeoptællingen sker som anført i Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, efter reglerne i folketingsvalglovens §§ 68-70 om stemmeoptælling på afstemningsstedet med de fravigelser, der følger af, at der ved Europa-Parlamentsvalg ikke er opstillet kandidater uden for partierne. Kommunalt ansat personale kan udpeges til at bistå valgstyrene og de tilfornede vælgere ved stemmeoptællingen. Også kommunalt ansatte, der ikke bor i kommunen, kan deltage. Stemmeoptællingen skal dog ske under valgstyrernes ansvar, kontrol og instruktion. Stemmeoptællingen kan herudover ikke overlades til andre.

Kommunalbestyrelsen fastsætter de nødvendige regler om, hvordan stemmeoptællingen rent praktisk tilrettelægges inden for de rammer, der følger af reglerne om kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen, se afsnit 9.1. ovenfor.

Stemmeoptællingen er offentlig, se Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 1. Af sikkerhedsmæssige grunde skal den del af lokalet/lokalerne, hvor stemmeoptællingen foregår, afskærmes på en sådan måde, at uvedkommende ikke kan komme til stemmesedlerne, men offentligheden stadig kan overvære stemmeoptællingen.

9.2.2. Fremgangsmåden ved stemmeoptællingen på afstemningsstedet

Ved stemmeoptællingen på afstemningsstedet tælles op, hvor mange der har stemt for hver kandidatliste, se folketingsvalglovens § 68, stk. 1. Reglerne om, hvilke stemmer der anses for afgivet for de enkelte kandidatlistor (partier), findes i folketingsvalglovens § 68, stk. 2.

Folketingsvalglovens § 68, stk. 2, fastsætter følgende:

»Stk. 2. En stemme er afgivet for det parti, inden for hvis felt på stemmesedlen vælgeren har sat kryds. En brevstemme er afgivet for det parti, hvis navn eller bogstavbetegnelse vælgeren har anført på brevstemmesedlen. Har vælgeren på brevstemmesedlen anført navnet på en kandidat, der opstiller for et parti, anses stemmen for afgivet for partiet.«

Om begrebet felt/partifelt, se afsnit 9.4.1.

Tvivlsomme stemmesedler, herunder blanke stemmesedler og andre stemmesedler, der utvivlsomt er ugyldige, sorteres fra og gives til formanden for valgstyrene. Valgstyrene bedømmer derefter, om stemmesedlerne er gyldige, se nedenfor i afsnit 9.4. Antallet af ugyldige stemmer optælles særskilt fordelt efter de forskellige ugyldighedsgrunde.

9.2.3. Afslutningen på stemmeoptællingen på afstemningsstedet

Når stemmeoptællingen på afstemningsstedet er afsluttet, indføres resultatet af stemmeoptællingen i afstemningsbogen, se folketingsvalglovens § 70. I afstemningsbogen indføres også opgørelsen af de ugyldige stemmer fordelt efter de forskellige ugyldighedsgrunde, se folketingsvalglovens § 69, stk. 3.

Valgstyrene skal kontrollere optællingen af de afgivne stemmer og herunder påse, at de forekrevne kontroller af optællingen er foretaget. Valgstyrene skal bl.a. sammenholde antallet af afgivne stemmesedler med det antal vælgere, der ifølge afmærkningerne på valglisten har stemt. Valgstyrene skal endvidere sammenholde på den ene side antallet af vælgere, der ifølge afmærkningerne på valglisten har stemt, med på den anden side antallet af valgkort, der er modtaget eller udskrevet for vælgere, der har stemt ved at møde personligt op på valgdagen, og antallet af følgebrev for vælgere, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning.

Resultatet af stemmeoptællingen meddeles de tilstedeværende, og formanden for valgstyrene indberetter straks resultatet til formanden

for valgbestyrelsen i opstillingskredsen, se folketingsvalglovens § 70.

Der er ikke noget i vejen for at offentliggøre resultatet, før valgstyrene har underskrevet afstemningsbogen, forudsat at resultatet er sikkert og kontrolleret og godkendt af valgstyrene som angivet ovenfor. Det er dog på den anden side ikke usagligt at vente på, at valgstyrene har underskrevet afstemningsbogen, før resultatet offentliggøres. Offentliggørelse kan ikke begrænses til enkelte medier. Se nærmere afsnit 9.3. nedenfor om offentliggørelse af valgresultatet før kl. 23.00.

Valgstyrene skal endvidere afstemme *stemmeseddelregnskabet* som angivet i afstemningsbøgerne. Valgstyrene skal sammenholde på den ene side antallet af stemmesedler, som valgstyrene inden valghandlingens start har modtaget fra valgbestyrelsen, og brevstemmer, der ved afstemningens afslutning var lagt ned i stemmekasserne, med på den anden side antallet af afgivne, ombyttede og ikke-udleverede stemmesedler, herunder afgivne brevstemmer. Stemmematerialet bindes derefter sammen i særskilte pakker (sammenpakkes) som angivet i afstemningsbøgerne.

Afstemningsbogen underskrives af valgstyrene, se folketingsvalglovens § 70. Alle valgstyrene skal være til stede ved underskrivelsen af afstemningsbogen, se folketingsvalglovens § 29, stk. 6, sidste pkt. Den underskrevne afstemningsbog og en kopi af denne afleveres til kommunalbestyrelsen sammen med det sammenpakkede stemmemateriale. Ved at skrive under på afstemningsbogen står valgstyrene inde for, at stemmeoptællingen og kontrollen af denne er sket, som det er foreskrevet i lovgivningen.

Valgstyrenes opgaver med at bedømme tvivlsomme stemmesedler og underskrive afstemningsbogen samt valgstyrenes ansvar for, at stemmeoptællingen og kontrollen af denne er foretaget, som det er foreskrevet i lovgivningen, kan ikke overlades til andre. Valgstyreformanden skal sørge for, at der ved stemme-

optællingen til enhver tid er *et tilstrækkeligt antal valgstyrene til stede på afstemningsstedet til, at der kan sikres en hensigtsmæssig afvikling af stemmeoptællingen*, se folketingsvalglovens § 29, stk. 6, 1. pkt. Der skal altid være et flertal af de udpegede valgstyrene til stede på afstemningsstedet under stemmeoptællingen, se folketingsvalglovens § 29, stk. 6, 2. pkt.

I afstemningsbogen indføres derudover alle væsentlige oplysninger om afstemningen i afstemningsområdet på valgdagen, se folketingsvalglovens § 29, stk. 5. Det vil sige, at også væsentlige oplysninger om afstemningen, inden stemmeoptællingen gik i gang, skal indføres i afstemningsbogen. Det vil derfor ikke være i overensstemmelse med valglovgivningen, hvis de valgstyrene, der underskriver afstemningsbogen, kun har været til stede under stemmeoptællingen og ikke været til stede i afstemningsperioden.

9.3. Særligt om offentliggørelse af valgresultatet før kl. 23.00

Efter artikel 10, stk. 2, i Rådets akt af 1976 som ændret i 2002 om almindelige direkte valg af medlemmerne i Europa-Parlamentet må en medlemsstat først officielt offentliggøre resultatet af stemmeafgivningen, efter at stemmeafgivningen er afsluttet i den medlemsstat, hvor vælgerne sidst afgiver deres stemme i løbet af stemmeafgivningsperioden.

For medlemsstater, der som Danmark afholder valget om søndagen, vil dette betyde, at stemmeoptælling kan begynde umiddelbart efter afstemningens afslutning, men at resultaterne heraf først kan offentliggøres, når stemmeafgivningen er afsluttet i alle medlemsstater. Det bemærkes, at *stemmeafgivningen i mindst ét af EU-landene først slutter søndag kl. 23.00*.

Forud for valget til Europa-Parlamentet den 13. juni 2004 meddelte Europa-Kommissionen ved breve af 4. maj og 4. juni 2004 til alle medlemsstater, at den nævnte bestemmelse i akten af 1976, som ændret ved ændringsakten af 2002, efter Europa-Kommissionens opfat-

telse skulle forstås således, at en valgmyndighed i en medlemsstat *heller ikke måtte offentliggøre delresultater af stemmeoptællingen før det tidspunkt, hvor det sidste valgsted i EU er lukket* på den sidste dag, hvor Europa-Parlamentsvalget kan foregå (dvs. om søndagen). Kommissionen har ved brev af 19. februar 2019 til alle medlemsstater gentaget denne opfattelse.

På den baggrund gælder følgende ved det kommende valg til Europa-Parlamentet den 26. maj 2019:

- 1) På baggrund af Europa-Kommissionens retsopfattelse vil *Danmarks Statistik* først offentliggøre og videregive resultater af stemmeoptællingen fra kl. 23.00 søndag den 26. maj 2019.
- 2) *Valgstyrerne* og øvrige personer, der deltager i stemmeoptællingen på de enkelte afstemningssteder, må på baggrund af Europa-Kommissionens retsopfattelse ikke offentliggøre eller medvirke til offentliggørelse af resultatet af stemmeoptællingen på det pågældende afstemningssted eller dele heraf før kl. 23.00 søndag den 26. maj 2019.

Der må ikke gives tilladelse til, at en tilstedeværende optager meddelelsen af resultatet af stemmeoptællingen eller dele heraf på bånd eller video eller foretager radio- eller TV-transmission heraf.

På de afstemningssteder, hvor stemmeoptællingen er afsluttet inden kl. 23.00, meddeles resultatet de tilstedeværende inden kl. 23.00. Det følger af reglen i folketingsvalglovens § 70, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2.

Resultatet kan, når det er meddelt de tilstedeværende, også meddeles til personer, herunder repræsentanter for pressen, der ikke har været til stede, men som telefonisk eller på anden måde henvender sig til

afstemningsstedet, evt. kommunen, herom.

Det anførte ændrer ikke ved de gældende regler om indberetning af resultatet af stemmeoptællingen.

Kommunalbestyrelsen skal gøre valgstyrerne og øvrige personer, der deltager i stemmeoptællingen på de enkelte afstemningssteder i kommunen, bekendt med foranstående.

- 3) *Kommunalbestyrelsen* må ikke offentliggøre eller medvirke til offentliggørelse af resultatet af stemmeoptællingen på et eller flere afstemningssteder i kommunen eller dele heraf før kl. 23.00 søndag den 26. maj 2019. Det anførte ændrer ikke ved de gældende regler om indberetning af resultatet af stemmeoptællingen.
- 4) *Valgbestyrelsen* må ikke offentliggøre eller medvirke til offentliggørelse af resultatet af stemmeoptællingen for vedkommende opstillingskreds som helhed eller resultatet af stemmeoptællingen på et eller flere af afstemningsstederne i opstillingskredsen eller dele heraf før kl. 23.00 søndag den 26. maj 2019. Det anførte ændrer ikke ved de gældende regler om indberetning af resultatet af stemmeoptællingen.
- 5) Det nævnte indebærer bl.a. følgende:
 - Kommunalbestyrelsen, valgstyrerformændene og kommunalt ansatte er ikke forpligtet til at stå til rådighed ved telefonerne eller på anden vis for at meddele resultatet af stemmeoptællingen til personer, der ikke selv har været til stede ved stemmeoptællingen, men henvender sig efterfølgende telefonisk eller på anden måde.
 - Retten til at være til stede under stemmeoptællingen indebærer alene, at man har mulighed for at overhøre den mundtlige meddelelse af resultatet af

stemmeoptællingen. Kommunalbestyrelsen eller valgstyrene må derimod ikke udlevere eller offentliggøre afstemningsbøger eller lignende eller offentliggøre resultater for Europa-Parlamentsvalget på kommunens hjemmeside eller på anden måde før kl. 23.

- Kommunalbestyrelsen, valgstyrene, de tilfornede vælgere og kommunalt ansatte må ikke selv ringe analyseinstitutter, medierne eller andre op og meddele resultatet af stemmeafgivningen på et afstemningssted før kl. 23.
- Medlemmer af kommunalbestyrelsen, valgstyrrerformanden, kommunalt ansatte eller andre, der har med afholdelsen af valget at gøre, må ikke stille op til interview angående valgresultatet før kl. 23.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vil forud for valget give valgbestyrelsen meddelelse om den nærmere fremgangsmåde, der skal følges, ved indberetning af valgresultatet til Danmarks Statistik.

9.4. Bedømmelse af stemmesedler

De grundlæggende regler om årsagerne til, at stemmesedler og brevstemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalget er ugyldige, står i Europa-Parlamentsvalglovens § 29, stk. 1 og 2. De nærmere regler herom findes i bekendtgørelse nr. 997 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalg (i det følgende kaldet bekendtgørelsen). Bekendtgørelsen er optrykt i *bilag 5* til denne vejledning.

I de følgende afsnit er enkelte af bestemmelserne i bekendtgørelsen uddybet.

9.4.1. Bedømmelse af stemmesedler afgivet på afstemningsstedet

Ifølge folketingsvalglovens § 48, stk. 1, sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, afgiver vælgeren sin stemme på

afstemningsstedet på valgdagen ved at afmærke stemmesedlen med et kryds. Der stilles ikke krav om, at vælgeren skal benytte et bestemt skriveredskab eller et skriveredskab af en bestemt farve.

Loven indeholder ingen definition af et kryds. I bekendtgørelsens § 1, stk. 1, er det fastsat, at der ved kryds forstås et tegn svarende til bogstavet X eller til tegnet for plus (+). V-formede mærker (også kaldet »hak«, »tjekmærker« eller »flueben«) sidestilles med almindelige kryds, se bekendtgørelsens § 1, stk. 2, om tegn, der må anses for at være afledt af et kryds. Tilsvarende sidestilles med almindeligt kryds de såkaldte »dobbeltkryds«, dvs. tegn, der må anses for at være resultatet af, at vælgeren ved gentagen afmærkning har villet tydeliggøre et kryds. Derfor er en stemmeseddel afmærket på denne måde gyldig, medmindre den er ugyldig af andre grunde. Derimod anerkendes en asterisk/stjerne (*) ikke som et gyldigt afsat kryds efter de gældende regler. Det skyldes, at en asterisk/stjerne er et specielt mærke, som gør stemmesedlen let genkendelig.

En stemmeseddel afgivet på afstemningsstedet er ugyldig, hvis vælgerens stemme på stemmesedlen ikke er afmærket med kryds, se Europa-Parlamentsvalglovens § 29, stk. 1, nr. 2, og den tilsvarende bestemmelse i bekendtgørelsens § 4, stk. 1, 1. pkt. En stemmeseddel er derfor ugyldig, hvis den *i stedet for med kryds* er afmærket med bogstav, cirkel eller andet mærke, der ikke har karakter af (ligner) et kryds, se bekendtgørelsens § 4, stk. 1, 2. pkt. Stemmesedler, der *ud over at være afmærket med kryds* er afmærket med bogstav, cirkel eller andet mærke, der ikke har karakter af et kryds, er også ugyldige, se bekendtgørelsens § 14, stk. 1.

Afmærkning af afkrydsningsrubrikkerne kan imidlertid give anledning til nogle særlige afgrænsningsvanskeligheder i tilfælde, hvor rubrikken er afmærket med et meget gnidret eller fedt kryds, f.eks. fordi det anvendte skriveredskab, hvis der anvendes en form for (far-

ve)blyant, sidst på valgdagen kan være så nedslidt, at det er vanskeligt at sætte et tydeligt kryds. I sådanne tilfælde må valgbestyrelsen foretage en konkret vurdering af, om afmærkningen er udtryk for, at vælgeren har ønsket at sætte et kryds. Hvis afkrydsningsrubrikken er afmærket på en sådan måde, at afmærkningen ikke kan antages at være udtryk for et kryds – f.eks. fordi rubrikken er helt udfyldt eller er helt skraveret – skal stemmesedlen bedømmes som en ugyldig stemme.

Afmærkning af stemmesedlen uden for afkrydsningsrubrikkerne medfører ikke ugyldighed, hvis afmærkningen i øvrigt er gyldig efter bestemmelserne i bekendtgørelsen, se bekendtgørelsens § 4, stk. 3.

I afstemningsbogen (valgstyrene) og valgbogen (valgbestyrelsen) skal det registreres særskilt, hvor mange stemmesedler der er ugyldige, fordi de i stedet for kryds er afmærket med et mærke, der ikke har karakter af et kryds. I afstemningsbogen og valgbogen skal det også registreres særskilt, hvor mange stemmesedler der er ugyldige, fordi de ud over med kryds er afmærket med et mærke, der ikke har karakter af et kryds.

Stemmesedler, der er afmærket med overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg) *i stedet for* med kryds, skal ifølge bekendtgørelsens § 4, stk. 2, bedømmes efter den særlige bestemmelse herom i bekendtgørelsens § 9, stk. 1, hvorefter sådanne stemmesedler er ugyldige.

Er stemmesedlen afmærket med kryds i ét partifelt og med et overstreget, udvisket eller halvt kryds i et andet partifelt, er stemmesedlen også ugyldig, se bekendtgørelsens § 9, stk. 2, modsætningsvis, sammenholdt med stk. 1. Er stemmesedlen inden for samme partifelt *både* afmærket med kryds *og* med et overstreget, udvisket eller halvt kryds, anses stemmesedlen dog som en gyldig stemme for den pågældende kandidatliste, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen, se bekendt-

gørelsens § 9, stk. 2. Er stemmesedlen inden for samme partifelt afmærket med et kryds ved partinavnet for kandidatlisten og afmærket med et overstreget, udvisket eller halvt kryds ved en af kandidatlistens opstillede kandidater, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for den pågældende kandidatliste, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen. Er stemmesedlen omvendt inden for samme partifelt afmærket med et overstreget, udvisket eller halvt kryds ved partinavnet for kandidatlisten og afmærket med et kryds ved en af kandidatlistens opstillede kandidater, anses stemmesedlen som en gyldig personlig stemme for den pågældende kandidat, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

Selv om det er forudsat i Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 48, stk. 1, at vælgeren kun sætter ét kryds på stemmesedlen – enten ved et partinavn eller et kandidatnavn – er en stemmeseddel også gyldig, selv om der er anbragt to eller tre kryds (men derimod ikke flere end tre kryds) på stemmesedlen, når blot disse kryds er placeret inden for samme partifelt. Det fremgår af Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 1, nr. 1 og 2, sammenholdt med bekendtgørelsens §§ 6 og 15 modsætningsvis. Stemmesedler, der er afmærket med et stort kryds, der dækker et helt partifelt, vil også være gyldige, se Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 1, nr. 2.

Reglerne i folketingsvalglovens § 68, stk. 2, 1. pkt., og Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 1, nr. 2, samt reglerne i bekendtgørelsens §§ 6-10 er alle baseret på begrebet felt/partifelt. Stemmesedlen indeholder et særskilt felt for hvert parti, der har indleveret en gyldig kandidatliste til valget, se § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1122 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg. Bekendtgørelsen er optrykt i *bilag 3* i denne vejledning.

En stemmeseddel, der er tegnet på, eller der er skrevet eller klæbet (klistret) noget på af nogen art, er ugyldig, se bekendtgørelsens § 16, 1. pkt. Afsmitning eller lignende fra skriftfarven i det skriveredskab (blyant, tusch eller kuglepen m.v.), som er brugt til at sætte krydset, er ikke påskrift, se bekendtgørelsens § 16, 2. pkt. Stemmesedler, der er ugyldige, fordi der er klæbet (klistret) noget på dem, skal ikke registreres særskilt i afstemningsbogen og valgbogen, men registreres sammen med stemmesedler, der er ugyldige, fordi der er tegnet eller skrevet på dem.

En stemmeseddel er også ugyldig, hvis den på anden måde end nævnt i bekendtgørelsens §§ 14-16 er givet et særpræg, f.eks. hvis den er afmærket med forskellige skriftfarver, er revet itu, eller der er revet et eller flere stykker af den, se bekendtgørelsens § 17. Er en stemmeseddel revet itu eller har fået revet et eller flere stykker af i forbindelse med, at stemmesedlen blev taget ud af stemmekassen eller senere, er der ikke tale om særpræg, og stemmesedlen er derfor ikke ugyldig af den grund. På samme måde er afmærkning af stemmesedlen med et andet skriveredskab end det, der er lagt frem eller hængt op i stemmerummet, normalt heller ikke et særpræg, medmindre skriftfarven eller skrifttykkelsen er helt usædvanlig sammenlignet med almindelige skriveredskaber, se bekendtgørelsens § 17, 2. og 3. pkt. Stemmesedler, der er ugyldige, fordi de er afmærket med forskellige skriftfarver, eller fordi de er revet itu m.v., skal ikke registreres særskilt, men sammen med de stemmesedler, der er ugyldige på grund af andet særpræg.

En stemmeseddel, der er blank, er også ugyldig, se Europa-Parlamentsvalglovens § 29, stk. 1, nr. 1, og bekendtgørelsens § 3. Det skal registreres særskilt, hvor mange stemmesedler der er ugyldige, fordi de er blanke, jf. bekendtgørelsens § 31.

Der henvises i øvrigt til bekendtgørelsens kapitel 2 om bedømmelse af stemmesedler afgivet på afstemningsstedet.

9.4.2. Bedømmelse af brevstemmesedler

Ifølge Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 2, brevstemmer vælgeren ved at skrive navnet eller bogstavbetegnelsen på brevstemmesedlen for et parti, der har opstillet kandidater til valget. Ønsker vælgeren at stemme på en bestemt kandidat, skrives navnet på kandidaten, eventuelt med tilføjelse af partinavnet eller bogstavbetegnelsen for det parti, kandidaten opstiller for.

Det er derfor nok, at vælgeren på brevstemmesedlen enten har skrevet navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der har opstillet kandidater til valget, eller navnet på en kandidat, der er opstillet til valget. Har vælgeren alene skrevet navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der ikke har opstillet kandidater til valget, er stemmesedlen ugyldig. Har vælgeren alene skrevet navnet på en person, der ikke opstiller som kandidat til valget, er stemmen også ugyldig, se bekendtgørelsens § 19, stk. 1.

Der er ikke noget i vejen for, at vælgeren både angiver partinavn og bogstavbetegnelse for den kandidatliste, vælgeren ønsker at stemme på, og eventuelt også navnet på den kandidat, vælgeren ønsker at stemme på, når blot de angivne oplysninger ikke strider mod hinanden indbyrdes, og brevstemmesedlen ikke er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen, se nærmere nedenfor.

Der stilles ikke krav om, at vælgeren skal benytte et bestemt skriveredskab eller et skriveredskab af en bestemt farve.

Udtrykket »bogstavbetegnelse« eller »officiel bogstavbetegnelse« forstås i bekendtgørelsens § 2, 1. pkt., som en af de bogstavbetegnelser, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har tildelt de opstillingsberettigede partier efter Europa-Parlamentsvalglovens § 13. Bogstavbetegnelserne er de samme som til folketingsvalg og vil blive bekendtgjort ca. 4 uger før valgdagen. Se herom afsnit 6.1. En »uofficiel bogstavbetegnelse« er enhver anden betegnelse bestående af et eller flere bogstaver, herun-

der de betegnelser, som Folketinget anvender til at angive de enkelte folketingsmedlemmers tilhørsforhold til en bestemt folketingsgruppe, se bekendtgørelsens § 2, 2. pkt.

En brevstemmeseddel, der alene er påført den officielle bogstavbetegnelse for et parti, der har opstillet kandidater til valget, er en gyldig stemme for det pågældende partis kandidatliste, medmindre brevstemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen. Er brevstemmesedlen alene påført en uofficiel bogstavbetegnelse for et parti, der har opstillet kandidater til valget, vil brevstemmesedlen som hovedregel være ugyldig, se dog nedenfor om sikre uofficielle bogstavbetegnelser på flere bogstaver.

Det følger af bekendtgørelsens § 20, at en brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse på ét bogstav.

Det tidligere Ny Alliance, der ændrede navn til Liberal Alliance i august 2008, har ved navneændringen fået tildelt bogstavbetegnelsen I. En brevstemmeseddel, der alene er påført et I, er en gyldig stemme for Liberal Alliance. Partiets tidligere bogstavbetegnelse Y kan derimod ikke længere anvendes. En brevstemmeseddel, der alene er påført Y, er derfor *ikke* en gyldig stemme for Liberal Alliance. Se bekendtgørelsens § 20.

9.4.2.1. Påføring af uofficielle bogstavbetegnelser

Reglerne i bekendtgørelsens §§ 19-22 handler om bedømmelsen af brevstemmesedler, der hverken er påført partinavn eller officiel bogstavbetegnelse for et parti, der har opstillet kandidater til valget, eller navnet på en kandidat, der er opstillet til valget. Disse brevstemmesedler er som hovedregel ugyldige.

Det gælder dog ikke de brevstemmesedler, der alene er påført en af de sikre uofficielle bogstavbetegnelser på flere bogstaver, der er omfattet af bekendtgørelsens § 21, stk. 2, og eventuelt også er påført navnet på en eller flere

personer, der ikke er opstillet til valget, se bekendtgørelsens § 19, stk. 3. Hvis der ikke er begrundet tvivl om, hvilket parti en uofficiel bogstavbetegnelse, der består af flere bogstaver, skal angive, er brevstemmesedlen en gyldig stemme for det pågældende partis kandidatliste, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen. Er det almindelig kendt, at den person, hvis navn er anført på brevstemmesedlen, tilhører et andet parti end det parti, hvis sikre uofficielle bogstavbetegnelse er angivet på brevstemmesedlen, f.eks. er en kendt politiker fra et andet parti, vil brevstemmesedlen derimod kunne være ugyldig som følge af modstridende angivelser, se nedenfor.

Den nævnte undtagelse i bekendtgørelsens § 21, stk. 2, vedrører kun de brevstemmer, der er påført en uofficiel bogstavbetegnelse på flere bogstaver. Brevstemmesedler, der alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse på ét bogstav, er altid ugyldige, se bekendtgørelsens § 20. Det gælder uanset, om en bogstavbetegnelse på ét bogstav kan henføres til et parti, der er opstillet til valget. Brevstemmesedler, der alene er påført bogstavbetegnelsen »S«, er således ugyldige.

Som eksempler på sikre *uofficielle bogstavbetegnelser* (der som nævnt altid består af flere bogstaver) kan nævnes følgende:

- 1) Ligesom ved Europa- Parlamentsvalget i 2014 anses KF som en sikker uofficiel bogstavbetegnelse for Det Konservative Folkeparti, se bekendtgørelsens § 21, stk. 2. En brevstemmeseddel, der alene er påført KF, anses derfor for en gyldig stemme for Det Konservative Folkeparti.
- 2) Andre eksempler på sikre uofficielle bogstavbetegnelser, der ligeledes er nævnt i bekendtgørelsens § 21, stk. 2, er RV for Radikale Venstre, SF for SF - Socialistisk Folkeparti, DF for Dansk Folkeparti og EL for Enhedslisten - De Rød-Grønne.
- 3) Herudover anses LA – selv om LA ikke er nævnt som eksempel i bekendtgørelsens §

21, stk. 2, – som sikker uofficiel bogstavbetegnelse for partiet Liberal Alliance. Som følge af Ny Alliances navneændring til Liberal Alliance vil NA eller NY derimod *ikke* kunne anses som sikker uofficiel bogstavbetegnelse for Liberal Alliance. En brevstemmeseddel, der alene er påført NA eller NY, og eventuelt også navnet på en eller flere personer, der ikke er opstillet til valget, er derfor *ugyldig*.

- 4) Endvidere anses ALT som en sikker uofficiel bogstavbetegnelse for Alternativet, selv om ALT ikke er nævnt som eksempel i bekendtgørelsens § 21, stk. 2.

9.4.2.2. Påføring af modstridende angivelser

Reglerne i bekendtgørelsens § 23 handler om bedømmelsen af brevstemmesedler, der er påført *modstridende angivelser* vedrørende bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn). Disse brevstemmesedler er ugyldige. Som *eksempel* kan nævnes, at en brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den er påført bogstavet C og partinavnet Venstre. Brevstemmesedlen er også ugyldig, selv om den herudover er påført navnet på en kandidat, der er opstillet for partiet Venstre.

En brevstemmeseddel, der ud over bogstavet C og/eller partinavnet Det Konservative Folkeparti er påført navnet på en person, der ikke er opstillet til valget, vil derimod kun være ugyldig efter bekendtgørelsens § 23, hvis det er almindeligt kendt, at den pågældende person ikke tilhører Det Konservative Folkeparti, men f.eks. er en kendt politiker for et andet parti.

Bekendtgørelsens § 24 regulerer, hvordan en uofficiel bogstavbetegnelse på en brevstemmeseddel skal bedømmes, når der er påført modstridende angivelser på brevstemmesedlen.

Som *eksempler* på anvendelse af reglerne i bekendtgørelsens § 24 kan anføres følgende:

- 1) En brevstemmeseddel, der er påført den uofficielle bogstavbetegnelse »S« samt navnet på en kandidat, der er opstillet for

et andet parti end Socialdemokratiet, anses for ugyldig. Det skyldes, at bogstavbetegnelsen »S« sidestilles med Socialdemokratiets officielle bogstavbetegnelse (A), når der skal ske bedømmelse af en brevstemmeseddel med modstridende angivelser, se bekendtgørelsens § 24, nr. 1.

- 2) En brevstemmeseddel, der er påført en sikker uofficiel bogstavbetegnelse (f.eks. KF) samt navnet på en kandidat, der er opstillet for det pågældende parti (Det Konservative Folkeparti), er *gyldig*, medmindre den er ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen. En brevstemmeseddel, der er påført en sikker uofficiel bogstavbetegnelse (f.eks. KF) samt navnet på en kandidat, der er opstillet for et andet parti (f.eks. Venstre), er derimod *ugyldig*. Som eksempler på sikre uofficielle bogstavbetegnelser nævnes i bekendtgørelsens § 24, nr. 2, i øvrigt RV for Radikale Venstre, SF for SF - Socialistisk Folkeparti, DF for Dansk Folkeparti og EL for Enhedslisten - De Rød-Grønne. Eksemplerne er ikke udtømmende, f.eks. anses LA som sikker uofficiel bogstavbetegnelse for Liberal Alliance og ALT for Alternativet, se bekendtgørelsens § 24, nr. 2, sammenholdt med § 23.
- 3) En brevstemmeseddel, der er påført en uofficiel bogstavbetegnelse, der ved det umiddelbart forudgående Europa-Parlamentsvalg var en officiel bogstavbetegnelse for et af de opstillingsberettigede partier til det aktuelle valg, skal bedømmes efter samme regler som det pågældende partis nuværende officielle bogstavbetegnelse. Se bekendtgørelsens § 24, nr. 3. Denne bestemmelse har ikke praktisk betydning ved det aktuelle valg.
- 4) En brevstemmeseddel, der er påført en uofficiel bogstavbetegnelse, der ved det umiddelbart forudgående Europa-Parlamentsvalg var en officiel bogstavbetegnelse for et parti, der ikke er opstillingsberettiget til det aktuelle valg, anses som en

modstridende angivelse til enhver bogstavbetegnelse, ethvert partinavn og ethvert kandidatnavn (personnavn). Se bekendtgørelsens § 24, nr. 4. Denne bestemmelse har ikke praktisk betydning ved det aktuelle valg.

- 5) En brevstemmeseddel, der er påført en uofficiel bogstavbetegnelse, der ved det umiddelbart forudgående *folketingsvalg* var en officiel bogstavbetegnelse til folketingsvalg for et parti, der ikke er opstillingsberettiget til det aktuelle valg, anses som en modstridende angivelse til enhver bogstavbetegnelse, ethvert partinavn og ethvert kandidatnavn (personnavn). Se bekendtgørelsens § 24, nr. 5. Denne bestemmelse kan få betydning ved det aktuelle valg, hvis der mindre end 8 uger før valget er afholdt folketingsvalg, hvor et eller flere partier stillede op, men ikke blev repræsenteret i Folketinget.
- 6) En brevstemmeseddel, der er påført den uofficielle bogstavbetegnelse NA eller NY samt navnet på en kandidat, der er opstillet for Liberal Alliance eller et *andet parti* end Liberal Alliance, er en *gyldig* stemme for den pågældende kandidat, medmindre den er ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen. Det skyldes, at NA og NY som følge af Liberal Alliances navneskift fra Ny Alliance forud for folketingsvalget i 2011 ikke længere anses som sikre uofficielle bogstavbetegnelser. Se bekendtgørelsens § 24, nr. 6, sammenholdt med nr. 3-5 modsætningsvis. Tilsvarende gælder, hvis brevstemmesedlen er påført bogstavbetegnelsen Y, der var den officielle bogstavbetegnelse for Ny Alliance (den officielle bogstavbetegnelse for Liberal Alliance er »I«). Man ser med andre ord bort fra, at vælgeren ud over kandidatnavnet har påført brevstemmesedlen NA, NY eller Y.
- 7) En brevstemmeseddel, der er påført en uofficiel bogstavbetegnelse, der ikke er omfattet af bekendtgørelsens § 24, nr. 1-5,

anses ikke som en modstridende angivelse til nogen bogstavbetegnelse, noget partinavn eller noget kandidatnavn (personnavn). Se bekendtgørelsens § 24, nr. 6.

9.4.2.3. Andre usikkerhedsmomenter

Bekendtgørelsens § 25 handler om brevstemmesedler, hvor det af andre grunde ikke kan afgøres med sikkerhed, hvilken af kandidatlisterne vælgeren har villet give sin stemme. Den omstændighed, at der på brevstemmesedlen er anført Ny Alliance i stedet for Liberal Alliance, er ikke i sig selv til hinder for, at der kan foreligge den fornødne sikkerhed for, at der er tale om en stemme for Liberal Alliance.

En brevstemmeseddel, hvorpå der er anført Ny Alliance, er derfor som udgangspunkt en gyldig stemme for Liberal Alliance, medmindre den er ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

Anvendelse af forkortelser eller forkert stavemåde af et partinavn eller et kandidatnavn eller udfyldning af en brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, er ikke i sig selv til hinder for, at der kan foreligge den fornødne sikkerhed, se bekendtgørelsens § 25, 2. pkt.

Har vælgeren på brevstemmesedlen alene skrevet et fornavn eller et efternavn, der svarer til fornavnet eller efternavnet på kun én af kandidaterne til Europa-Parlamentsvalget, må det bero på en konkret bedømmelse, om brevstemmesedlen med tilstrækkelig sikkerhed angiver, hvilken kandidatliste eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme på, se bekendtgørelsens § 19, stk. 1, modsætningsvis.

9.4.2.4. Øvrige ugyldighedsgrunde

Ifølge bekendtgørelsens § 26 er en brevstemmeseddel ugyldig, hvis den konvolut, hvori den er indlagt, indeholder andet eller mere end én stemmeseddel.

Ifølge bekendtgørelsens § 27 er en brevstemmeseddel ugyldig, hvis der er grund til at tro,

at den ikke er tilvejebragt af økonomi- og indenrigsministeren.

De brevstemmesedler, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har fået fremstillet til brug ved brevstemmeafgivning til Europa-Parlamentsvalg, er grå, påtrykt ordene »Stemmeseddel til Europa-Parlamentsvalg« og forsynet med tre rubrikker til angivelse af henholdsvis bogstavbetegnelse, listebetegnelse (partinavn) og kandidatnavn, se afsnit 8.1.1. ovenfor.

Brevstemmer, der er afgivet på brevstemmesedler beregnet til folketingsvalg, kommunale og regionale valg eller folkeafstemninger, er ugyldige i medfør af bekendtgørelsens § 27.

I øvrigt kan der om ugyldige brevstemmesedler bemærkes følgende:

- 1) En brevstemmeseddel, der er blank, er ugyldig, se bekendtgørelsens § 18.
- 2) En stemmeseddel, der er givet et særpræg, er ugyldig, se Europa-Parlamentsvalglovens § 29, stk. 1, nr. 5. Særpræg kan f.eks. bestå i, at den konvolut, hvori brevstemmesedlen er indlagt, er forsynet med påskrift eller påklæbning. Påklæbning med klar tape for at lukke konvolutten medfører dog ikke ugyldighed, se bekendtgørelsens § 28. En brevstemmeseddel, hvorpå der er tegnet, eller som ud over officiel eller uofficiel bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn) er påført påskrift eller påklæbning af nogen art, er ugyldig, da brevstemmesedlen således er givet et særpræg. Rettelse eller overstregning af en påført officiel eller uofficiel bogstavbetegnelse, et partinavn eller kandidatnavn (personnavn) betragtes ikke som påskrift, se bekendtgørelsens § 29.
- 3) En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den på anden måde end nævnt i bekendtgørelsens §§ 28 og 29 (se pkt. 2 ovenfor) er givet et særpræg, f.eks. hvis stemmesedlen er udfyldt på bagsiden i stedet for eller ud over på forsiden, eller hvis stemmesedlen

er revet itu eller har fået revet et eller flere stykker af, inden stemmesedlen blev taget ud af stemmekassen eller konvolutten, se nærmere bekendtgørelsens § 30.

- 4) Udfyldning af en brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, gør ikke i sig selv, at brevstemmesedlen bliver ugyldig, se bekendtgørelsens § 25, 2. pkt., og § 30, 2. pkt.
- 5) Er en stemmeseddel revet itu eller har fået revet et eller flere stykker af i forbindelse med, at stemmesedlen blev taget ud af stemmekassen eller af konvolutten eller senere, er der ikke tale om særpræg, og stemmesedlen er derfor ikke ugyldig, se bekendtgørelsens § 30, 3. pkt.
- 6) På samme måde er anvendelse af skrift, som er særlig karakteristisk, som er gået ud af almindelig brug, eller som indebærer en særlig udformning af bogstaverne, ikke særpræg, se bekendtgørelsens § 30, 4. pkt.

Brevstemmesedler, der er ugyldige, fordi de er udfyldt på bagsiden, eller fordi de er revet itu m.v., skal ikke registreres særskilt, men sammen med de brevstemmesedler, der er ugyldige på grund af andet særpræg.

9.4.3. Registrering af ugyldige stemmesedler, herunder brevstemmesedler

Antallet af ugyldige stemmesedler og oplysning om, hvordan disse fordeler sig på de enkelte ugyldighedsgrunde, anføres i de skemaer, der er beregnet til det i afstemningsbogen (valgstyrene) og valgbogen (valgbestyrelsen). Paragrafhenvielsen i disse skemaer vedrører de paragraffer i bekendtgørelsen, hvor de pågældende ugyldighedsgrunde er beskrevet, se bekendtgørelsens § 31, stk. 1.

En stemmeseddel, herunder en brevstemmeseddel, der er anset for ugyldig i medfør af to eller flere bestemmelser i bekendtgørelsen, registreres under den ugyldighedsgrund, der står først i bekendtgørelsen. Stemmesedler, der er ugyldige i medfør af §§ 13, 26, 27 eller 28,

skal dog altid registreres under den pågældende ugyldighedsgrund, se bekendtgørelsens § 31, stk. 2.

9.5. Valgstyrernes afstemningsbog

For hvert afstemningsområde fører valgstyrene en afstemningsbog, hvor de skal skrive alle væsentlige oplysninger om afstemningen i afstemningsområdet samt afstemningens resultat, se folketingsvalglovens § 29, stk. 5, sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 2. Afstemningsbogen underskrives af valgstyrene, se folketingsvalglovens § 70, 1 pkt. Alle valgstyrene skal derfor være til stede ved underskrivelsen af afstemningsbogen, se folketingsvalglovens § 29, stk. 6, sidste pkt.

Der kan benyttes de afstemningsbøger, der kan udskrives fra KMD A/S' valgopgørelsessystem, eller som kan købes hos KMD A/S til udfyldelse i hånden.

9.6. Indberetning til Danmarks Statistik på valgaftenen

Danmarks Statistik varetager udførelsen af valgopgørelsen samt udarbejdelse af valgstatistik vedrørende folketingsvalg, valg til Europa-Parlamentet og folkeafstemninger. Det lovmæssige ansvar over for Folketinget for valgopgørelsen påhviler dog økonomi- og indenrigsministeren efter valglovgivningen. Det er således alene udførelsen af valgopgørelsesopgaven, der er overladt til Danmarks Statistik, som derfor ved varetagelsen af valgopgaven er undergivet Økonomi- og Indenrigsministeriets generelle og konkrete instruktioner i opgavens tilrettelæggelse på de områder, der relateres til administrationen af valglovgivningen.

Når formanden for valgbestyrelsen har modtaget indberetninger fra samtlige afstemningssteder i opstillingskredsen, tælles de indberettede stemmetal sammen og indberettes straks til Danmarks Statistik, se folketingsvalglovens § 71.

Inden valgdagen vil Økonomi- og Indenrigsministeriet sende en meddelelse til valgbestyrelserne om den nærmere fremgangsmåde, der skal følges ved indberetningen af resultaterne på valgaftenen til Danmarks Statistik, herunder relevante kontaktoplysninger. Valgbestyrelserne skal indberette resultaterne både elektronisk og telefonisk til Danmarks Statistik.

Tilsvarende vil valgbestyrelserne blive bedt om at indberette navn og mobilnr. på en eller flere kontaktpersoner, som kan kontaktes af Økonomi- og Indenrigsministeriet og Danmarks Statistik inden for et nærmere angivet tidsrum på valgdagen, fintællingsdagen og i dagene herefter, indtil Danmarks Statistiks revision af valgbøgerne er færdig. Ministeriet skal understrege, at det er meget vigtigt, at ministeriet og Danmarks Statistik kan kontakte valgbestyrelserne telefonisk i hele perioden, ikke mindst på valgaftenen, på de telefonnumre, som valgbestyrelsen indberetter til ministeriet, og at den eller de pågældende kontaktpersoner har umiddelbar adgang til det udstyr, der er nødvendigt for at kunne foretage rettelser i kommunens valgsystem på fintællingsdagene, indtil vagtordningen afmeldes af Danmarks Statistik.

9.7. Fintælling i opstillingskredsen

9.7.1. Rammerne for fintællingen

Senest dagen efter, at afstemningen har fundet sted, dvs. senest mandag den 27. maj 2019, foretager valgbestyrelsen den endelige opgørelse af resultatet af stemmeafgivningen i opstillingskredsen (fintælling). I opstillingskredse, der består af flere kommuner, foregår fintællingen i kredskommunen, se folketingsvalglovens § 72, stk. 1. Om kredskommuner se afsnit 5.1.

Valgbestyrelsen kan beslutte, at tilforordnede vælgere og kommunalt ansat personale også skal medvirke ved fintællingen. Også kommunalt ansatte, der ikke bor i kommunen, kan deltage. Fintællingen skal dog ske under valgbestyrelsens ansvar, kontrol og instruktion. Fintællingen kan ikke overlades til andre.

Fintællingen er offentlig, se folketingsvalglovens § 72, stk. 1, 3. pkt. Af sikkerhedsmæssige grunde skal den del af lokalet/lokalerne, hvor fintællingen foregår, afskærmes på en sådan måde, at uvedkommende ikke kan komme til stemmesedlerne, men offentligheden stadig kan overvære optællingen.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at afstemningsbøgerne, stemmesedlerne, brevstemmematerialet samt de benyttede valglisten og valgkort er til stede ved fintællingen, se folketingsvalglovens § 72, stk. 2.

Efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse er det forudsat i folketingsvalgloven, at fintællingen, der efter udtrykkelig bestemmelse herom i loven skal foretages af valgbestyrelsen, skal foretages på ét sted for hver opstillingskreds og ikke på de enkelte afstemningssteder. Formålet hermed er at sikre en ensartet bedømmelse af stemmesedlerne, herunder af spørgsmålet, om en stemmeseddel er en personlig stemme eller en stemme på en kandidatliste. Disse regler gælder tilsvarende for Europa-Parlamentsvalg, se Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2.

Ministeriet skal derfor indskærpe, at det *ikke* er i overensstemmelse med loven at foretage den endelige fintælling på afstemningsstederne i fortsættelse af den foreløbige optælling på valgaftenen. Efter folketingsvalgloven er der dog ikke noget i vejen for, at der på afstemningsstederne på valgaftenen, ud over den foreskrevne optælling af stemmerne fordelt på kandidatlisten, også foretages en *foreløbig* fintælling af de personlige stemmer for hver kandidat og antallet af listestemmer for hver kandidatliste. En sådan foreløbig fintælling kan imidlertid ikke træde i stedet for den fintælling, som valgbestyrelsen skal foretage senest dagen efter, at afstemningen har fundet sted. En foreløbig fintælling skal under alle omstændigheder ske efter samme regler som den fintælling, valgbestyrelsen skal foretage.

Fintællingen skal ske *senest* dagen efter, at afstemningen har fundet sted. Der er ikke no-

get i vejen for, at den egentlige fintælling påbegyndes og evt. afsluttes på selve valgaftenen, når blot fintællingen foretages af valgbestyrelsen på ét sted for hver opstillingskreds.

Det er i loven forudsat, at fintællingen sker på et sted, som ligger i opstillingskredsen, eller, hvis opstillingskredsen består af flere kommuner, i kreds-kommunen. Hvis en kommune omfatter flere opstillingskredse, skal fintællingen finde sted ét sted inden for kommunen.

9.7.2. Fremgangsmåden ved fintællingen

Fintællingen foretages efter reglerne i folketingsvalglovens § 73, stk. 1 og 2, og Europa-Parlamentsvalglovens §§ 29 og 30.

Valgbestyrelsen foretager en ny optælling og bedømmelse af de afgivne stemmesedler for hvert afstemningsområde for sig efter reglerne i folketingsvalglovens § 73, stk. 1, 1. pkt., og Europa-Parlamentsvalglovens §§ 29 og 30. Det vil sige, at valgbestyrelsen foretager en ny optælling af, hvor mange stemmer der er afgivet for hver kandidatliste. Desuden foretager valgbestyrelsen en ny optælling af antallet af blanke og andre ugyldige stemmesedler. I forbindelse hermed foretager valgbestyrelsen den endelige bedømmelse af stemmesedlernes gyldighed. Se afsnit 9.2. om stemmeoptælling på afstemningsstedet og afsnit 9.4. om bedømmelse af stemmesedler.

Derefter opgør valgbestyrelsen det samlede resultat for hele opstillingskredsen af den fornyede optælling og bedømmelse af de afgivne stemmesedler, der er sket for hvert af afstemningsområderne, se folketingsvalglovens § 73, stk. 1, 3. pkt.

Samtidig med optællingen af, hvor mange stemmer der er afgivet for hver af kandidatlisterne, foretages en opgørelse af de personlige stemmer for hver kandidat samt antallet af listestemmer for hver kandidatliste. Opgørelsen af de personlige stemmer for hver kandidat og antallet af listestemmer skal ske for hvert afstemningsområde for sig og derefter for hele opstillingskredsen, se folketingsvalglovens §

73, stk. 2, og Europa-Parlamentsvalglovens § 30.

Reglerne om, hvordan det afgøres, om en stemme er en personlig stemme eller en listestemme, findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 1, nr. 1 og 2, og er som følger:

»§ 30. Opgørelsen af, hvor mange stemmer der er afgivet for hver enkelt kandidat på kandidatlisten (personlige stemmer), og hvor mange stemmer der i øvrigt er afgivet for kandidatlisten (listestemmer), sker efter følgende regler:

1) Har vælgeren sat et kryds ud for navnet på en kandidat eller såvel ud for navnet på en kandidat som ud for partinavnet på den kandidatliste, kandidaten tilhører, anses stemmesedlen som afgivet for kandidaten (personlig stemme). Tilsvarende gælder, hvis vælgeren på brevstemmesedlen har anført navnet på en kandidat eller såvel navnet på en kandidat som partinavnet eller bogstavbetegnelsen for den kandidatliste, kandidaten er opstillet for.

2) Har vælgeren sat kryds ud for partinavnet eller ud for navnene på flere kandidater eller anbragt kryds over hele kandidatlistens felt eller i øvrigt foretaget afkrydsning på en sådan måde, at det ikke med sikkerhed fremgår, hvilken af kandidatlistens kandidater vælgeren har villet give sin stemme, anses stemmesedlen som afgivet for kandidatlisten (listestemme). Tilsvarende gælder, hvis vælgeren på brevstemmesedlen har anført partinavnet eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste eller navnene på flere kandidater opstillet på samme kandidatliste.«

Om begrebet partifelt, se afsnit 9.4.1.

Folketingsvalglovens § 73, stk. 1, medfører ikke en pligt for kommunerne til i forbindelse med fintællingen at foretage en fornyet vurdering af de brevstemmer, som ikke blev taget i betragtning. Der er imidlertid ikke noget i vejen for, at kommunerne ved fintællingen genvurderer, om disse brevstemmer skal tages i betragtning. Dette forudsætter imidlertid, at det ved eftersyn i valglisten konstateres, at den

person, hvis brevstemme alligevel tages i betragtning, ikke er afkrydset i valglisten som havende stemt på valgdagen.

I det omfang ikke i betragtning tagne brevstemmer efter fornyet vurdering tages i betragtning, skal de medregnes i fintællingen. Den difference i tallene for antal vælgere, antal brevstemmer osv., som dette måtte medføre, bør efter omstændighederne forklares i valgboogens kommentarfelter.

Resultatet af denne gennemgang indføres i valgbogen sammen med en (revideret) opgørelse for opstillingskredsen under ét af antallet af brevstemmer, der ikke kan komme i betragtning fordelt på årsagerne hertil, se ovenfor i afsnit 8.7.3.

9.7.3. Afslutningen på fintællingen

Når fintællingen er afsluttet, indføres resultatet af valgbestyrelsens fintælling i valgbogen og meddeles de tilstedeværende, se Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 3, 1. pkt. Resultatet af opgørelsen af personlige stemmer og listestemmer for hvert afstemningsområde vedlægges valgbogen som bilag, se Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 3, 2. pkt.

Der er ikke noget i vejen for at offentliggøre fintællingsresultatet, før valgbestyrelsen har underskrevet valgbogen, forudsat at der hersker den nødvendige sikkerhed om resultatet. Det er dog på den anden side ikke usagligt at vente på, at valgbestyrelsen har underskrevet valgbogen, før offentliggørelse sker. Offentliggørelse kan ikke begrænses til enkelte medier.

Stemmesedlerne og det øvrige stemmemateriale pakkes sammen som angivet i folketingsvalglovens § 74, stk. 1 og 2, sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, og opbevares som angivet i folketingsvalglovens § 104 (gælder kun for kommuner, hvis borgmester er formand for valgbestyrelsen), sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 44.

9.8. Valgbestyrelsens valgbog

For hver opstillingskreds fører valgbestyrelsen en valgbog, hvor valgbestyrelsen indfører alle væsentlige oplysninger om afstemningen i opstillingskredsen samt resultatet heraf, se folketingsvalglovens § 28, stk. 3, sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 2. Valgbogen underskrives af hele valgbestyrelsen, se folketingsvalglovens § 74, stk. 1. Opgørelsen for hvert afstemningsområde af antallet af personlige stemmer for hver kandidat samt antallet af listestemmer for hvert parti, se afsnit 9.7.2., skal vedlægges valgbogen som et bilag, se Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 3, 2. pkt.

Der kan benyttes de valgbøger, der kan udskrives fra KMD A/S' valgopgørelsessystem, eller som kan købes hos KMD A/S til udfyldelse i hånden.

9.9. Indsendelse af attesteret valgbogskopi til Danmarks Statistik og til Økonomi- og Indenrigsministeriet

Så snart fintællingen er afsluttet, skal formanden for valgbestyrelsen indsende en kopi af valgbogen til Danmarks Statistik og en kopi af valgbogen til Økonomi- og Indenrigsministeriet. De nævnte to kopier af den underskrevne valgbog skal attesteres af formanden eller en, som formanden har bemyndiget dertil. Som bilag til hver af kopierne af valgbogen skal vedlægges den ovennævnte opgørelse for hvert afstemningsområde af antallet af personlige stemmer for hver kandidat samt antallet af listestemmer for hver kandidatliste, se Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 3, 2. pkt. Den attesterede kopi af valgbogen skal sendes til ministeriet og Danmarks Statistik som scannet pdf med sikker (krypteret) e-post til valg@oim.dk. og valg@dst.dk. Det er ikke nødvendigt også at sende den med posten.

Samtidig skal der indsendes to annullerede stemmesedler til Økonomi- og Indenrigsministeriet. Bemærk, at ministeriet skal have tilsendt originale (ikke-udleverede) stemmesedler i to eksemplarer med posten. Det er således

ikke tilstrækkeligt at sende en scannet stemmeseddel pr. e-post eller lignende. Stemmesedlerne skal sendes som Quickbrev.

Kopierne af valgbøgerne med bilag (og for så vidt angår ministeriet tillige de to annullerede stemmesedler) skal så vidt muligt være modtaget i Danmarks Statistik og Økonomi- og Indenrigsministeriet dagen efter fintællingen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 4.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vil forud for valget give valgbestyrelsen meddelelse om den nærmere fremgangsmåde ved indsendelse af valgbogen, herunder fremgangsmåden for den elektroniske indsendelse af valgbogen til Danmarks Statistik m.v.

9.10. Rettelse af eventuelle fejl og mangler i valgbogen samt henvendelser om fornyet fintælling

Inden valgbestyrelsen sender valgbogen til Danmarks Statistik og til Økonomi- og Indenrigsministeriet, skal valgbestyrelsen sikre sig, at der ikke er fejl og mangler i valgbogen.

Bliver valgbestyrelsen efter afsendelsen af valgbogen til Danmarks Statistik og til Økonomi- og Indenrigsministeriet opmærksom på, at der er fejl eller mangler i valgbogen, skal valgbestyrelsen snarest muligt underrette Danmarks Statistik og Økonomi- og Indenrigsministeriet herom og indsende rettelsesblade til valgbogen til både Danmarks Statistik og Økonomi- og Indenrigsministeriet, hvis det er nødvendigt.

Modtager valgbestyrelsen henvendelser om foretagelse af fornyet fintælling, skal sådanne henvendelser betragtes som en klage over valget. Sådanne henvendelser skal derfor straks videresendes til Økonomi- og Indenrigsministeriet med henblik på, at de derefter kan blive behandlet af Folketinget, se Europa-Parlamentsvalglovens § 38.

Folketinget kan pålægge valgbestyrelsen at foretage en fornyet gennemgang og opgørelse af det materiale eller dele heraf, der har været

benyttet ved Europa-Parlamentsvalget, se Europa-Parlamentsvalglovens § 37, stk. 2.

10. Opbevaring og kassation af valgmateriale

Valgmateriale opbevares af kommunalbestyrelsen i overensstemmelse med reglerne i folketingsvalglovens § 104, se Europa-Parlamentsvalglovens § 44. I opstillingskredse, der består af flere kommuner, opbevares valgmateriale af kommunalbestyrelsen i *kredskommunen* (se afsnit 5.1. om dette begreb). Hver kommunalbestyrelse opbevarer dog en kopi af afstemningsbøgerne samt øvrigt valgmateriale, som kommunalbestyrelsen har modtaget.

Når klagefristen er udløbet, og Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, skal valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt brevstemmematerialet tilintetgøres, se folketingsvalglovens § 104, stk. 3. Benyttes elektroniske valglister og/eller elektroniske brevstemmeprotokoller, skal disse også tilintetgøres efter reglerne i folketingsvalglovens § 104. Valgmateriale (valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt brevstemmematerialet) kan efter kommunalbestyrelsens bestemmelse anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Det ligger desuden inden for rammerne af valglovgivningen at gemme valgmateriale til brug for den kommende test af kommunernes nye valgsystem ("skyggevalg").

Valgmateriale, der anvendes til forskning og statistik, skal tilintetgøres, når valgmateriale ikke længere er nødvendigt til de nævnte formål. Dette fremgår nu udtrykkeligt af folketingsvalglovens § 104, stk. 4, som er indsat ved lov nr. 175 af 21. februar 2017.

Øvrigt valgmateriale, herunder valgbøgerne, afstemningsbøgerne og kopierne af afstemningsbøgerne, opbevares efter reglerne i arkivlovgivningen, jf. bekendtgørelse nr. 184 af 26. januar 2018 om bevaring og kassation af papirarkivalier i kommunerne.

Tilintetgørelse af brevstemmer og opbevaring af brevstemmer, der modtages efter valgdagen, skal fortsat ske efter de principper, der var angivet i §§ 5 og 6 i tidligere cirkulære nr. 64 af 3. maj 1989 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning. Cirkulæret er nu erstattet af cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning, som er gengivet i *bilag 4*.

Det vil sige, at de brevstemmer, som kommunalbestyrelsen modtager efter valgdagen, men inden valget er endeligt godkendt, påtegnes om datoen for modtagelsen, registreres i brevstemmeprotokollen og opbevares, indtil valget er endeligt godkendt. De pågældende brevstemmer skal herefter tilintetgøres sammen med det øvrige valgmateriale, der skal tilintetgøres i henhold til reglerne i folketingsvalglovens § 104.

Når Folketinget endeligt har godkendt valget, og eventuelle klager over valget dermed anses for endeligt afgjort, sender Økonomi- og Indenrigsministeriet meddelelse herom til valgbestyrelserne og kommunalbestyrelserne med oplysning om, at valgmateriale kan tilintetgøres (medmindre dette anvendes til forskning og statistik).

11. Afholdelse af udgifterne ved valget

Reglerne om afholdelse af udgifterne ved Europa-Parlamentsvalg står i Europa-Parlamentsvalglovens § 45, der henviser til folketingsvalglovens § 105.

Udgifterne til Europa-Parlamentsvalg afholdes af kommunerne, se folketingsvalglovens § 105, stk. 1, 1. pkt. Udgifter, der forskudsvis er afholdt af kredskommunen, fordeles af valgbestyrelsens formand på opstillingskredsens kommuner i forhold til det senest offentliggjorte folketal i kommunen henholdsvis vedkommende del af kommunen, se folketingsvalglovens § 105, stk. 1, 2. pkt.

I henhold til en ændring af valglovgivningen i december 2012 (se § 3 i lov nr. 1252 af 18. december 2012) skal kommunen fremover

refundere staten udgifterne til det brevstemmemateriale, kommunen rekvirerer til brug for brevstemmeafgivningen i kommunen, se folketingsvalglovens § 105, stk. 2, 2. pkt. Kommunerne vil derfor blive faktureret af Rosendahls for det materiale, der bestilles.

Udgifterne til brevstemmemateriale til brug for brevstemmeafgivning på sygehuse, i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse, på skibe og havanlæg samt i udlandet afholdes fortsat af Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Portoudgifter til forsendelse af brevstemmer afholdes af den myndighed, den institution, det skib eller det havanlæg, som stemmemodtageren repræsenterer, se folketingsvalglovens § 105, stk. 3.

12. Formularer m.v. til brug ved valget

Brevstemmemateriale og brevstemmeprotokoller kan købes hos Rosendahls, Vandtårnsvej 83A, 2860 Søborg, tlf.nr. 43 22 73 00, e-mail: distribution@rosendahls.dk.

Der kan hentes et skema til at ansøge om at brevstemme i hjemmet på Økonomi- og Indenrigsministeriets hjemmeside på adressen <http://valg.oim.dk/valgmyndigheder.aspx> under fanen for det pågældende Europa-Parlamentsvalg. Ansøgningsskemaet findes i to udgaver – én med fortrykt frist for indlevering af ansøgningsskemaet (til kommuner, der ikke ændrer ansøgningsfristen i forhold til loven) og én, hvor kommunen selv skal anføre fristen (til kommuner, der ønsker at forlænge ansøgningsfristen i forhold til loven). Samme sted kan hentes et skema til at ansøge om at skifte afstemningssted for personer med handicap eller nedsat førlighed m.v.

*Økonomi- og Indenrigsministeriet, den 11.
april 2019*

Nikolaj Stenfalk

/ Christine Boeskov

Bilag 1. Oversigt over bekendtgørelser, cirkulærer og vejledninger m.v. om Europa-Parlamentsvalg

Denne oversigt indeholder bekendtgørelser, cirkulærer og vejledninger m.v. om Europa-Parlamentsvalg. De nævnte bekendtgørelser og cirkulærer er udstedt i medfør af lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, se lovbekendtgørelse nr. 140 af 7. februar 2019, eller i medfør af lov om valg til Folketinget, se lovbekendtgørelse nr. 137 af 7. februar 2019, i det omfang lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet henviser til lov om valg til Folketinget.

Bekendtgørelser

- Bekendtgørelse nr. 645 af 12. oktober 1989 om valgagitation, som ændret ved bekendtgørelse nr. 828 af 25. november 1998 (supplerer reglerne om plakatoopsætning i §§ 84 og 85 i lov om offentlige veje m.v. (vejloven), jf. lov nr. 1520 af 27. december 2014 med senere ændringer, herunder lov nr. 175 af 21. februar 2017, og §§ 66 a og 66 b i lov om private fællesveje (privatvejsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1234 af 4. november 2015 med senere ændringer, herunder lov nr. 175 af 21. februar 2017.
- Bekendtgørelse nr. 79 af 21. januar 1994 om slettelse af valglisten til Europa-Parlamentsvalg af personer med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union
- Bekendtgørelse nr. 997 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalg
- Bekendtgørelse nr. 1122 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg
- Bekendtgørelse nr. 13 af 7. januar 2016 om anvendelse af en digital løsning til brug for anmeldelse af nye partier og indsamling af vælgererklæringer
- Bekendtgørelse nr. 1137 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen
- Bekendtgørelse nr. 1138 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem
- Bekendtgørelse nr. 1139 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning på sygehuse
- Bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater)
- Bekendtgørelse nr. 1065 af 20. august 2018 om forretningsorden for Valgnævnet
- Bekendtgørelse nr. 1242 af 29. oktober 2018 om optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valgt uanset ophold i udlandet
- Bekendtgørelse nr. 1254 af 31. oktober 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union

- Bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen
- Bekendtgørelse nr. 35 af 11. januar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg og visse folkeafstemninger af personer, der har valgret uanset ophold i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (tredjeland), på Færøerne eller i Grønland
- Bekendtgørelse nr. 50 af 17. januar 2019 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse
- Bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregisteret i CPR
- Bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregisteret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol

Cirkulærer

- Cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning

Skrivelser

- Skrivelse nr. 9706 af 27. oktober 2008 om Danmarks Statistiks overtagelse af valgopgørelsen (Til alle kommunalbestyrelser, valgbestyrelser, statsforvaltninger og formanden for Bornholms valgbestyrelse)

Vejledninger

- Vejledning nr. 9913 af 29. oktober 2018 om behandling af ansøgninger om optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valgret uanset ophold i udlandet

Meddelelser

- Meddelelse kundgjort i Statstidende den 5. oktober 2018 om fastsættelse af dagen for afholdelse af valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet
- Meddelelse af 5. oktober 2018 vedrørende stemmeoptællingen til Europa-Parlamentsvalget
- Meddelelse af 26. februar 2019 om behandling af ansøgninger om optagelse af herboende EU-borgere på valglisten til Europa-Parlamentsvalg

Bilag 2. Oversigt over ændringer af reglerne om Europa-Parlamentsvalg

Reglerne om Europa-Parlamentsvalg findes i Europa-Parlamentsvalgloven (lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet) samt i folketingsvalgloven (lov om valg til Folketinget), i det omfang Europa-Parlamentsvalgloven henviser til reglerne i folketingsvalgloven. Hertil kommer bekendtgørelser af betydning for Europa-Parlamentsvalg.

I den følgende oversigt er alene medtaget ændringer i de regler, der har betydning for Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019.

Ændringer i Europa-Parlamentsvalgloven siden sidste Europa-Parlamentsvalg den 25. maj 2014

Siden Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 er loven om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. dagældende lovbekendtgørelse nr. 368 af 10. april 2014, ændret ved § 2 i lov nr. 312 af 29. marts 2014, § 2 i lov nr. 1742 af 22. december 2015, § 1 i lov nr. 381 af 27. april 2016, § 2 i lov nr. 175 af 21. februar 2017, § 2 i lov nr. 713 af 8. juni 2017 og § 3 i lov nr. 1739 af 27. december 2018. Efter disse ændringer er der udsendt en ny lovbekendtgørelse af Europa-Parlamentsvalgloven som lovbekendtgørelse nr. 140 af 7. februar 2019.

Ved § 2 i lov nr. 312 af 29. marts 2014 om ændring af lov om valg til Folketinget og lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (Bemyndigelse til digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer m.v.) blev der indført mulighed for digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer. Loven trådte i kraft den 7. januar 2016, jf. § 1 i bekendtgørelse nr. 7 af 7. januar 2016 om ikrafttræden af lov om ændring af lov om valg til Folketinget og lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (Bemyndigelse til digitalisering af proceduren for indsamling af vælgererklæringer m.v.).

Ved § 2 i lov nr. 1742 af 22. december 2015 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, lov om kommunale og regionale valg og lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Anmeldelse af kandidatlistes, afskaffelse af pligt til opstilling til kommunale og regionale valg, åbningstid på valgdagen, frister for brevstemmeafgivning m.v.) indførtes flere ændringer af Europa-Parlamentsvalgloven. Loven trådte i kraft den 1. april 2016.

Det er med bestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 2, fastsat, at kandidatlisterne, herunder oplysninger om de enkelte kandidater og kandidatlisternes opstillingsform og deres anmeldelse af valgforbund, ikke må gøres offentligt tilgængelige (herunder i form af aktindsigt), før Økonomi- og Indenrigsministeriet har bekendtgjort i Statstidende, hvilke kandidatlistes der er godkendt, hvilke bogstavbetegnelser de har fået tildelt, samt hvilke af kandidatlisterne der har indgået valgforbund.

Endvidere er begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivningen til Europa-Parlamentsvalg på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, blevet ændret fra 3 måneder før valgdagen til 6 uger før valgdagen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt.

Endelig er sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet blevet fremrykket med én dag til den tredjesidste søgnedag før valgdagen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt.

Ved § 1 i lov nr. 381 af 27. april 2016 om ændring af lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg (*Valgret til personer under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne*) blev valgretten til Europa-Parlamentsvalg udvidet, således at personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, og som ligeledes opfylder de øvrige valgrets betingelser, har fået valgret til Europa-Parlamentsvalg, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 3. Som konsekvens af lovændringen er ovennævnte persongruppe ligeledes valgbar til Europa-Parlamentsvalg og kan således opstille til dette valg. Lovændringen medfører derudover, at persongruppen kan vælges som valgstyrelse og tilforordnet vælger til Europa-Parlamentsvalg. Loven trådte i kraft den 1. juli 2016.

Ved § 2 i lov nr. 175 af 21. februar 2017 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, lov om kommunale og regionale valg, lov om offentlige veje m.v. og lov om private fællesveje (*Hjælp til stemmeafgivning, valgret til Europa-Parlamentsvalg m.v. for personer med midlertidigt ophold i andre dele af riget, folkeafstemninger i henhold til særlig lov, ophængningstidspunkt for valgplakater m.v.*) blev valgretten til Europa-Parlamentsvalg udvidet, således at personer, der har dansk indfødsret, og som midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, under visse betingelser anses for at have fast bopæl i Danmark og dermed bevarer valgretten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark i samme omfang, som de ville kunne ved flytning til udlandet, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 3 a. Som konsekvens af lovændringen er en person med dansk indfødsret, der midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, og som anses for at have fast bopæl i Danmark, valgbar til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 6, stk. 1.

Ved samme lovs §§ 4 og 5 er det indført, at valgplakater foruden oplysninger om navn, adresse og telefonnummer ligeledes skal forsynes med en e-mailadresse på den person eller det parti, der har iværksat ophængningen, samt ved partier en e-mailadresse på en kontaktperson, jf. lov om offentlige veje m.v. § 85, stk. 1, og lov om private fællesveje § 66 b, stk. 1. Loven trådte i kraft den 1. juli 2017.

Ved § 2 i lov nr. 713 af 8. juni 2017 om ændring af lov om kommunale og regionale valg og lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (*Afskaffelse af valgret for udlændinge på tålt ophold, udvisningsdømte udlændinge og administrativt udviste udlændinge m.v.*) blev valgretten til Europa-Parlamentsvalg afskaffet for statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er udvist af Danmark ved endelig dom eller administrativ afgørelse, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 3 og 4. Loven trådte i kraft den 1. juli 2017.

Ved § 3 i lov nr. 1739 af 27. december 2018 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om kommunale og regionale valg, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, partiregnskabsloven og lov om kommunernes styrelse (*Ændring af antallet af danske medlemmer af Europa-Parlamentet, forbud mod ens listebetegnelser, valgret til Europa-Parlamentsvalg til udlandsdanskere under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, sikring af udøvelsen af herboende EU-statsborgeres valgret og valgbarhed fra bopælstidspunktet, lovfæstelse af en særlig vederlagsordning for stedfor-*

trædere i kommunalbestyrelsen og regionsrådet m.v.) indførtes flere ændringer af Europa-Parlamentsvalgloven. Loven trådte i kraft den 1. januar 2019.

Antallet af danske medlemmer, der vælges til Europa-Parlamentet, er ændret fra 13 til 14 medlemmer. Ændringen gennemfører Det Europæiske Råds afgørelse 2018/937/EU af 28. juni 2018 og er en følge af, at Det Forenede Kongerige udtræder af EU. Økonomi- og indenrigsministeren er bemyndiget til at fastsætte tidspunktet for, hvornår den kandidat, der ved valget i 2019 opnår det 14. mandat i Europa-Parlamentet, tiltræder sit mandat. Bestemmelsen vil få virkning fra den dato, hvor Det Forenede Kongerige udtræder af EU.

Med bestemmelsen i § 3 b i Europa-Parlamentsvalgloven er valgretten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark udvidet til også at omfatte personer med dansk indfødsret, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, og som midlertidigt opholder sig i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (et tredjeland). Som konsekvens af lovændringen er ovennævnte persongruppe ligeledes valgbar til Europa-Parlamentsvalg og kan således opstille til dette valg, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 6, stk. 1.

Endelig er der indført en række ændringer i reglerne om optagelse på valglisten og opstilling af kandidater for at sikre, at EU-statsborgere, der lovligt har bopæl her i landet i overensstemmelse med de EU-retlige regler, kan udøve deres valgret og valgbarhed til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, uanset at de endnu ikke er bopælsregistreret i CPR, fordi de endnu ikke har fået udstedt et registreringsbevis. Der er ikke herved ændret på selve reglerne i dansk lovgivning om herboende EU-statsborgeres valgret og valgbarhed til Europa-Parlamentsvalg.

Ændringer i folketingsvalgloven, der har betydning for Europa-Parlamentsvalg, siden sidste Europa-Parlamentsvalg den 25. maj 2014

Af betydning for Europa-Parlamentsvalg er folketingsvalgloven siden Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 ændret ved § 1 i lov nr. 1742 af 22. december 2015 og § 1 i lov nr. 175 af 21. februar 2017. Efter disse ændringer er der udsendt en ny lovbekendtgørelse af folketingsvalgloven, se lovbekendtgørelse nr. 137 af 7. februar 2019.

Ændringer i folketingsvalgloven, der ikke har betydning for afholdelsen af Europa-Parlamentsvalg, er ikke medtaget i oversigten.

Ved § 1 i lov nr. 1742 af 22. december 2015 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, lov om kommunale og regionale valg og lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Anmeldelse af kandidatlistor, afskaffelse af pligt til opstilling til kommunale og regionale valg, åbningstid på valgdagen, frister for brevstemmeafgivning m.v.) indførtes en række ændringer af folketingsvalgloven af betydning for Europa-Parlamentsvalg i kraft af henvisningsbestemmelser i Europa-Parlamentsvalgloven. Loven trådte i kraft den 1. april 2016.

Der er med folketingsvalglovens § 29, stk. 6, blevet indført en lettere adgang for valgstyrelser til at organisere sig i skiftehold på selve valgdagen. Valgstyrelserne kan efter valgstyrelserformandens beslutning tillades at forlade afstemningsstedet for en kortere periode i løbet af valgdagen og kan herunder indgå i skiftehold eller lignende. Derved kan det sikres, at valgstyrelserne får de fornødne pauser, så de kan varetage deres opgaver under afstemningen og ved den efterfølgende stemmeoptælling på forsvarlig vis. Det er

dog samtidig fastslået, at der altid skal være et flertal af de udpegede valgstyrere til stede på afstemningsstedet under valghandlingen og den efterfølgende stemmeoptælling, at valgstyrerne skal rette sig efter valgstyrerformandens anvisninger, og at alle valgstyrerne skal være til stede ved underskrivningen af afstemningsbogen.

Det er i folketingsvalglovens § 31, stk. 1 og 3, fastsat, at kommunalbestyrelsen får mulighed for at indkalde valgstyrere og tilforordnede vælgere til møde på et tidspunkt før valgdagen med henblik på at give disse den fornødne instruktion samt at yde valgstyrere og tilforordnede vælgere diæter herfor. Der er mødepligt for valgstyrerne og de tilforordnede vælgere til et møde før valgdagen.

Åbningstiden for afstemningsstederne på valgdagen er fremrykket til kl. 8, når valget afholdes på en arbejdsdag, dvs. mandag til fredag, se folketingsvalglovens § 46, stk. 1, 1. pkt. Kommunalbestyrelsen kan dog på et møde beslutte, at afstemningsstederne på visse småøer fortsat først åbner kl. 9, se folketingsvalglovens § 46, stk. 2. Hvis valget afholdes på en lørdag, søndag eller anden helligdag, er åbningstiden for afstemningsstederne fortsat kl. 9, se folketingsvalglovens § 46, stk. 1, 2. pkt. Da Europa-Parlamentsvalget skal afholdes søndag den 26. maj 2019, er åbningstiden for afstemningsstederne til dette valg fortsat kl. 9.

Endvidere er sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet blevet fremrykket med én dag til tredjesidste søgnedag før valgdagen, se den tilsvarende bestemmelse vedr. Europa-Parlamentsvalg ovenfor. I forlængelse heraf er der i folketingsvalglovens § 56, stk. 2, indsat en fast minsteåbningstid på den sidste dag for brevstemmeafgivning her i landet, således at der på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, holdes åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 på den sidste dag, hvor der kan brevstemmes.

Perioden for gennemgangen af brevstemmerne er ændret fra dagen før valgdagen til at udgøre om nødvendigt en eller to dage før valgdagen. Herved gives valgstyrerne en ekstra dag til at gennemgå brevstemmerne, inden afstemningen går i gang på valgdagen. Det er samtidig præciseret i loven, at gennemgangen af brevstemmerne skal være afsluttet, inden valghandlingen går i gang på valgdagen, se folketingsvalglovens § 65, stk. 1, 1. pkt.

Ved § 1 i lov nr. 175 af 21. februar 2017 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, lov om kommunale og regionale valg, lov om offentlige veje m.v. og lov om private fællesveje (Hjælp til stemmeafgivning, valgret til Europa-Parlamentsvalg m.v. for personer med midlertidigt ophold i andre dele af riget, folkeafstemninger i henhold til særlig lov, ophængningstidspunkt for valgplakater m.v.) er der indført en række ændringer af folketingsvalgloven, vejloven og privatvejsloven af betydning for Europa-Parlamentsvalg i kraft af henvisningsbestemmelser i Europa-Parlamentsvalgloven. Loven trådte i kraft den 1. juli 2017.

Efter lovændringen kan hjælp til stemmeafgivningen og brevstemmeafgivningen ydes ved personlig bistand og ved brug af hjælpemidler, der stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 1, 2. pkt., og § 61, stk. 4, 2. pkt.

Vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen og brevstemmeafgivningen har med lovændringen i visse tilfælde mulighed for at få personlig bistand *alene* af én person, som vælgeren selv har udpeget, dvs. uden at der tillige medvirker en myndighedsperson. To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan

ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget. Vælgeren skal således 1) *udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom*, og 2) ønsket skal være *begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse*, jf. lovens § 49, stk. 2, 3. pkt., og § 61, stk. 4, 4. pkt.

Som noget nyt kan vælgere med behov herfor få hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen ved brug af hjælpemidler, der stilles til rådighed. Der er i folketingsvalgloven indsat en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter økonomi- og indenrigsministerieren kan fastsætte regler om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen og brevstemmeafgivningen, jf. lovens § 49, stk. 5, og § 63, 2. pkt. Se mere nedenfor under ”*Nye eller ændrede bekendtgørelser af betydning for Europa-Parlamentsvalg*”.

Derudover er det i folketingsvalglovens § 104, stk. 4, udtrykkeligt lovfæstet, at valgmateriale efter kommunalbestyrelsens bestemmelse kan anvendes til forskning og statistik i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Valgmaterialet skal tilintetgøres, når materialet ikke længere er nødvendigt til dette formål. Dette gælder dog ikke valgbogen og afstemningsbogen, som fortsat skal opbevares efter reglerne i arkivlovgivningen.

Nye eller ændrede bekendtgørelser, der særligt vedrører afholdelse af Europa-Parlamentsvalg

Bekendtgørelse nr. 1122 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg træder i stedet for bekendtgørelse nr. 995 af 12. august 2013 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg. I bekendtgørelsen er bl.a. afkrydsningsrubrikkens (☐) placering ændret fra højre til venstre for listebetegnelser og kandidatnavne med den hensigt at gøre stemmesedlen mere brugervenlig og give en bedre vejledning til vælgerne om, hvor krydset skal sættes i forhold til listebetegnelser og kandidatnavne for bl.a. at mindske antallet af utilsigtet ugyldige stemmer. Derudover er der gennemført en række ændringer og moderniseringer af bekendtgørelsen med det formål at gøre stemmesedlen nemmere og tydeligere at læse – bl.a. ændringer til vejledningsteksten øverst på selve stemmesedlen.

Bekendtgørelse nr. 279 af 13. april 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol (EU-diplomater) træder i stedet for bekendtgørelse nr. 291 af 19. marts 2014 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union registreret i Udenrigsministeriets protokol. Bekendtgørelsen indeholder ændringer som følge af, at personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne (umyndige), ved lov nr. 381 af 27. april 2016 har fået valgret til Europa-Parlamentsvalg.

Bekendtgørelse nr. 1254 af 31. oktober 2018 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, træder i stedet for bekendtgørelse nr. 1303 af 19. november 2013 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union. I bekendtgørelsen er foretaget enkelte præciseringer vedr. indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten. Der er endvidere indsat nye frister vedrørende valget den 26. maj 2019.

Bekendtgørelse nr. 35 af 11. januar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg og visse folkeafstemninger af personer, der har valgt uanset ophold i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (tredjeland), på Færøerne eller i Grønland, er udstedt i forlængelse af, at valgretten til Europa-Parlamentsvalg ved lov nr. 175 af 21. februar 2017 blev udvidet således, at personer, der har dansk indfødsret, og som midlertidigt har taget ophold på Færøerne eller i Grønland, under visse betingelser anses for at have fast bopæl i Danmark og dermed bevarer valgretten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark i samme omfang, som de ville kunne ved flytning til udlandet. Endvidere er bekendtgørelsen udstedt i forlængelse af, at valgretten til Europa-Parlamentsvalg ved lov nr. 1739 af 27. december 2018 blev udvidet til også at omfatte personer med dansk indfødsret, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne (umyndige), og som midlertidigt opholder sig i et land uden for riget, der ikke er medlem af Den Europæiske Union (et tredjeland). Bekendtgørelsen fastsætter regler, herunder fremgangsmåde og frister, for indgivelse af ansøgning samt regler for Københavns Kommunes behandling af ansøgningerne og underretning om afgørelsen til de pågældende vælgere m.v.

Bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR, træder i stedet for bekendtgørelse nr. 89 af 23. januar 2014 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR. Tidligere har ministeriet udstedt en ny bekendtgørelse forud for hvert valg til Europa-Parlamentet, og disse bekendtgørelser fandt kun anvendelse ved det pågældende valg. Dette er ændret med ovenstående nye bekendtgørelse, som er gjort generel. I bekendtgørelsen er der ikke længere en tidligste frist for, hvornår man kan ansøge om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg. Tidligere kunne en ansøgning om optagelse på valglisten først indgives 3 måneder før valgdagen. Da der ikke længere er en tidligste frist for at ansøge om optagelse på valglisten, er det således også blevet muligt at søge om optagelse på valglisten mellem valgene. Se ministeriets [brev af 26. februar 2019 om behandling af ansøgninger om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark fra EU-borgere, der er bopælsregistreret i CPR.](#)

Bekendtgørelse nr. 157 af 20. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der lovligt har bopæl i Danmark uden at være bopælsregistreret i CPR eller registreret i Udenrigsministeriets protokol, er udstedt i forlængelse af ovennævnte ændring af Europa-Parlamentsvalgloven ved lov nr. 1739 af 27. december 2018, hvorved der indførtes en række ændringer i reglerne om optagelse på valglisten og opstilling af kandidater for at sikre, at EU-statsborgere, der lovligt har bopæl her i landet, i overensstemmelse med de EU-retlige regler kan udøve deres valgret og valgbarhed til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, uanset at de endnu ikke er bopælsregistreret i CPR, fordi de endnu ikke har fået udstedt et registreringsbevis. Bekendtgørelsen fastsætter regler, herunder fremgangsmåde og frister, for indgivelse af ansøgning samt regler for kommunernes behandling af ansøgningerne og underretning om afgørelsen til de pågældende vælgere m.v. og underretning af Økonomi- og Indenrigsministeriet og hjemlandet.

Nye eller ændrede bekendtgørelser om valg af betydning for bl.a. Europa-Parlamentsvalg

Bekendtgørelse nr. 50 af 17. januar 2019 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens fængsler og arresthuse indeholder ingen substantielle ændringer af betydning for Europa-Parlamentsvalg. Bekendtgørelsen træder i stedet for bekendtgørelse nr. 1136 af 18. oktober 2017, som indeholdt ændringer som følge af de ændrede regler om hjælp til stemmeafgivningen, der blev indført ved lov nr. 175 af 21. februar 2017.

Bekendtgørelse nr. 1137 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen træder i stedet for bekendtgørelse nr. 130 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen. Bekendtgørelsen indeholder ændringer som følge af de ændrede regler om hjælp til stemmeafgivningen, der blev indført ved lov nr. 175 af 21. februar 2017.

Bekendtgørelse nr. 1138 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem træder i stedet for bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgernes hjem. Bekendtgørelsen indeholder ændringer som følge af de ændrede regler om hjælp til stemmeafgivningen, der blev indført ved lov nr. 175 af 21. februar 2017.

Bekendtgørelse nr. 1139 af 18. oktober 2017 om brevstemmeafgivning på sygehuse træder i stedet for bekendtgørelse nr. 127 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning på sygehuse. Bekendtgørelsen indeholder ændringer som følge af de ændrede regler om hjælp til stemmeafgivningen, der blev indført ved lov nr. 175 af 21. februar 2017.

Bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, træder i stedet for bekendtgørelse nr. 1066 af 12. september 2017 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Bekendtgørelsen regulerer, hvilke hjælpemidler der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Bekendtgørelse nr. 1242 af 29. oktober 2018 om optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valgt uanset ophold i udlandet, træder i stedet for bekendtgørelse nr. 605 af 21. juni 2004 om optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valgt uanset ophold i udlandet. Der er foretaget en gennemgående sproglig opdatering og en opdatering som følge af ændringer i andre regelsæt (særligt CPR-loven), men der er i øvrigt kun foretaget enkelte indholdsmæssige ændringer i bekendtgørelsen. Kommunerne skal således ikke længere udlevere eller tilsende et ansøgningsskema, når en vælger anmelder fraflytning til udlandet, men sørge for, at vælgeren får vejledning om muligheden for at ansøge om optagelse på folketingsvalglisten uanset ophold i udlandet. Endvidere fastsætter bekendtgørelsen som noget nyt en frist for videresendelse af ansøgninger til Valgnævnet. Kommunalbestyrelsens videresendelse af sager til Valgnævnet skal således ske snarest muligt og senest 2 måneder efter kommunens modtagelse af ansøgningen. Valgnævnet kan tilbagesende ansøgningen til kommunen med en anmodning om, at kommunen kontakter ansøgeren og anmoder ansøgeren om at indsende en ansøgning på ny, hvis der på tidspunktet for Valgnævnets modtagelse af ansøgningen er forløbet mere end 6 måneder siden dateringen af ansøgningen.

Bilag 3. Bekendtgørelse nr. 1122 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg

I medfør af § 24, stk. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 10. april 2014, fastsættes:

Stemmesedlernes farve og materiale

§ 1. Stemmesedlerne skal være af hvidt karton eller svært papir med en gramvægt på mindst 120 g/m². De skal ved mindst to anbragte knæk være til at sammenfolde således, at de kan nedlægges af vælgerne i stemmekassen, uden at nogen kan se, hvorledes der er stemt.

Overskrifter og vejledningstekst

§ 2. Øverst til højre på stemmesedlerne anføres med små almindelige typer en betegnelse for den opstillingskreds, til hvilken de er bestemt.

Stk. 2. Umiddelbart under den i stk. 1 anførte betegnelse anføres med meget store, fede typer ordet »Europa-Parlamentsvalget« med tilføjelse af årstallet for valget.

Stk. 3. Umiddelbart under ordet »Europa-Parlamentsvalget« med tilhørende årstal og umiddelbart over den fede, vandrette streg, der er nævnt i § 3, stk. 2, 3. pkt., anføres følgende vejledningstekst med fede typer: »Sæt X i rubrikken til venstre for et partinavn eller et kandidatnavn.«

Stk. 4. Umiddelbart til venstre for den i stk. 3 nævnte tekst indsættes en illustration af en stor hånd, der holder en blyant med blyantspidsen pegende på en afkrydset rubrik. Umiddelbart under den foregående tekst og illustration af en hånd, der holder en blyant med blyantspidsen pegende på en afkrydset rubrik, anføres med almindelige typer: »Sæt kun ét X på stemmesedlen. Du må ikke udfylde rubrikken med andet end et X, da din stemmeseddel så bliver ugyldig. Du kan få byttet din stemmeseddel, hvis du skriver forkert.«

Stk. 5. De i stk. 3 og 4 nævnte vejledningstekster skal være af en sådan størrelse, at de fremtræder synlige og nemme at læse.

Partifelter og partinavne

§ 3. Stemmesedlerne skal indeholde et særskilt felt for hvert parti, der har indleveret en gyldig kandidatliste til valget. Felterne for de enkelte partier (kandidatlistes) anbringes under hinanden i alfabetisk rækkefølge efter partiernes bogstavbetegnelse.

Stk. 2. Felterne skal adskilles fra hinanden ved en fed, vandret streg. Også det øverste og nederste felt skal henholdsvis begyndes og afsluttes med en fed, vandret streg. Den fede, vandrette streg, hvormed det øverste felt begyndes, skal være dobbelt så fed som de øvrige fede, vandrette streger.

§ 4. Øverst i hvert felt anføres med fede typer partiets bogstavbetegnelse efterfulgt af et punktum. Bogstavbetegnelsen skal anbringes umiddelbart til højre for afkrydsningsrubrikken, jf. stk. 2. Til højre for bogstavbetegnelsen anføres partiets navn ligeledes med fede typer.

Stk. 2. Yderst til venstre for partiets bogstavbetegnelse anbringes med halvfede streger en afkrydsningsrubrik. Afkrydsningsrubrikken skal være adskilt fra stemmesedlens venstre kant. Afkrydsningsrubrikken skal have en sådan størrelse, at der er rigelig plads til at sætte et kryds, dog mindst 5x5 mm.

Kandidaters navne og rækkefølge

§ 5. Under bogstavbetegnelsen og partinavnet, jf. § 4, anføres adskilt ved en halvfed, vandret streg navnene på de kandidater, der er opført på partiets kandidatliste. Navnene anføres med almindelige typer og adskilles fra hinanden med tynde, vandrette streger.

Stk. 2. Kandidaternes navne anføres i den rækkefølge, hvori de er anført på kandidatlisten.

§ 6. For hver kandidatliste anføres kandidaternes navne i to lodrette kolonner adskilt ved en fed, lodret streg af samme tykkelse som de fede streger, der adskiller hvert partifelt, jf. § 3, stk. 2, 1. pkt. I den første kolonne anføres navnene på den første halvdel af kandidaterne lodret under hinanden, i den anden kolonne navnene på resten af kandidaterne.

§ 7. Kandidaternes navne anføres med fornavne eller forbogstaver først.

Stk. 2. Kandidaterne skal anføres på stemmesedlerne med deres fulde navn, medmindre de på kandidatlisten har angivet, hvordan navnet ønskes anført. Kandidatens efternavn eller mellemnavn samt mindst ét fornavn eller forbogstav skal altid anføres. Kun mellem- og efternavne, som kandidaten er berettiget til at føre efter navneloven, eller mellemnavne, som er registreret i Det Centrale Personregister (CPR), kan anføres på stemmesedlen. I stedet for fornavnet kan anføres et kaldenavn, der er afledt af fornavnet.

Stk. 3. Hver enkelt kandidats navn skal anføres umiddelbart til højre for afkrydsningsrubrikken, jf. § 9.

§ 8. I tilfælde, hvor der kan ske forveksling af kandidaternes navne, skal der i forlængelse af navnene anføres en kortfattet betegnelse på enten stilling eller bopæl for de pågældende kandidater. I andre tilfælde må kandidaternes stilling eller bopæl ikke anføres.

Stk. 2. Økonomi- og indenrigsministeren træffer afgørelse om, hvilken betegnelse der skal anføres i de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt.

§ 9. Yderst til venstre for hver enkelt kandidats navn anbringes med halvfede streger en afkrydsningsrubrik. Afkrydsningsrubrikken skal være adskilt fra stemmesedlens venstre kant. Afkrydsningsrubrikken skal have en sådan størrelse, at der er rigelig plads til at sætte et kryds, dog mindst 4x4 mm.

Afkrydsningsrubrikkernes placering og størrelse i forhold til hinanden

§ 10. Samtlige afkrydsningsrubrikker på stemmesedlen til partier skal have samme størrelse. Samtlige afkrydsningsrubrikker på stemmesedlen til kandidater skal have samme størrelse. Afkrydsningsrubrikkerne på stemmesedlen til partier må ikke være mindre end afkrydsningsrubrikkerne på stemmesedlen til kandidater.

Stk. 2. Afkrydningsrubrikkerne for henholdsvis partinavne og kandidatnavne skal inden for samme kolonne flugte med hinanden.

Forskellige bestemmelser

§ 11. Alle de vandrette streger, der er nævnt i bekendtgørelsen, skal gå tværs over stemmesedlen fra kant til kant.

§ 12. Ud over det, der er nævnt i de foregående paragraffer, må intet ord eller bogstav og intet navn, tal eller tegn være påført nogen stemmeseddel ved tryk eller ved skrift eller på anden måde.

§ 13. Økonomi- og indenrigsministeren udsender snarest muligt efter udløb af fristen for indlevering af kandidatlister et bindende forlæg for en stemmeseddel til valgbestyrelserne til brug for fremstilling af stemmesedler.

§ 14. Bekendtgørelsen træder i kraft den 20. oktober 2014.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 995 af 12. august 2013 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet, den 15. oktober 2014

Morten Østergaard

/ Nicoline Nyholm Miller

Bilag 4. Cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning

(Til alle kommunalbestyrelser)

I medfør af § 64, stk. 1, og § 100 i lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 18. april 2001, § 26, stk. 5, i lov om valg af danske repræsentanter til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 264 af 18. april 2001, og § 70, stk. 1, i lov om kommunale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 263 af 18. april 2001, fastsættes:

§ 1. Forud for hvert valg skal kommunalbestyrelsen oprette en protokol over de brevstemmer, som kommunalbestyrelsen modtager til det pågældende valg (brevstemmeprotokol).

§ 2. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om antallet af brevstemmer modtaget på en bestemt dato til og med dagen før valgdagen. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om, hvorledes de modtagne brevstemmer på en bestemt dato til og med dagen før valgdagen fordeles sig på brevstemmer modtaget fra kommunens folkeregister, fra stemmemodtagere på plejehjem m.v. og i ældreboliger og i vælgerens hjem, samt fra postvæsenet (dvs. brevstemmer, der er afgivet på andre kommuners folkeregistre, på sygehuse, i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse, på danske repræsentationer i udlandet m.v.).

Stk. 2. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om antallet af brevstemmer modtaget på en bestemt dato til og med dagen før valgdagen, der er videresendt til andre kommuner, samt datoen for videresendelsen.

Stk. 3. Brevstemmeprotokollen skal indeholde tilsvarende oplysninger som nævnt i stk. 1 og 2 både for så vidt angår brevstemmer, der modtages på valgdagen og afleveres til afstemningsstederne inden kl. 9, og for så vidt angår brevstemmer, der modtages på valgdagen og afleveres til afstemningsstederne efter kl. 9.

Stk. 4. Brevstemmeprotokollen skal indeholde tilsvarende oplysninger som nævnt i stk. 1 for så vidt angår brevstemmer, der modtages fra og med dagen efter valgdagen og til og med den dag, hvor eventuelle klager over valget er endeligt afgjort.

Stk. 5. De i stk. 1-4 nævnte oplysninger skal indføres i brevstemmeprotokollen af kommunalbestyrelsen på de dage, hvor kommunalbestyrelsen modtager de pågældende brevstemmer.

§ 3. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om, hvorledes det samlede antal brevstemmer, der er modtaget til og med dagen før valgdagen, og som ikke er videresendt til andre kommuner, efter afsenderens bopælsangivelse på yderkuverterne fordeles sig på de enkelte afstemningsområder i kommunen. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om antallet af brevstemmer, der er modtaget til og med dagen før valgdagen, som ikke er videresendt til andre kommuner, og som på grundlag af oplysningerne om afsenderen på yderkuverten ikke kan henføres til et bestemt afstemningsområde.

Stk. 2. Brevstemmeprotokollen skal indeholde tilsvarende oplysninger som nævnt i stk. 1 både for så vidt angår brevstemmer, der modtages på valgdagen og afleveres til

afstemningsstederne inden kl. 9, og for så vidt angår brevstemmer, der modtages på valgdagen og afleveres til afstemningsstederne efter kl. 9.

Stk. 3. De i stk. 1 henholdsvis stk. 2 nævnte oplysninger skal indføres i brevstemmeprotokollen af kommunalbestyrelsen dagen før valgdagen henholdsvis på valgdagen.

§ 4. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om, til hvilket afstemningsområde brevstemmer fra afstemningsområder, hvor der er modtaget færre end 5 brevstemmer, er overført, og fra hvilke afstemningsområder de pågældende brevstemmer er overført, jf. folketingsvalglovens § 64, stk. 5, og den kommunale valglovs § 70, stk. 4.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte oplysninger skal indføres i brevstemmeprotokollen af kommunalbestyrelsen senest på valgdagen.

§ 5. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om, til hvilket afstemningsområde brevstemmer, som ikke er videresendt til andre kommuner, og som på grundlag af oplysningerne om afsenderen på yderkuverten ikke kan henføres til et bestemt afstemningsområde, er henregnet i henseende til valgstyrernes kontrol af, om brevstemmerne kan komme i betragtning, jf. folketingsvalglovens § 64, stk. 6, og den kommunale valglovs § 70, stk. 5.

§ 6. Brevstemmeprotokollen skal være udformet i overensstemmelse med de fortrykte brevstemmeprotokoller, Indenrigsministeriet har ladet fremstille.

§ 7. §§ 1-6 finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger.

§ 8 Cirkulæret træder i kraft den 15. maj 2001.

Stk. 2. Samtidig ophæves cirkulære nr. 64 af 3. maj 1989 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning.

Indenrigsministeriet, den 8. maj 2001

Karen Jespersen

/Anne Birte Pade

Bilag 5. Bekendtgørelse nr. 997 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalg

I medfør af § 29, stk. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 126 af 11. februar 2013, og efter forelæggelse for Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse, fastsættes:

Kapitel 1

Definitioner

§ 1. Ved kryds forstås i bekendtgørelsen et tegn svarende til bogstavet X eller til tegnet for plus (+).

Stk. 2. Tegn, der må anses for at være afledt af et kryds, eller som må anses for at være resultatet af, at vælgeren ved gentagen afmærkning har villet tydeliggøre et kryds, bedømmes efter samme regler som kryds.

§ 2. Ved »bogstavbetegnelse« eller »officiel bogstavbetegnelse« forstås i bekendtgørelsen en af de bogstavbetegnelser, der i medfør af lovens § 13 forud for det pågældende valg er tildelt de partier, der har ret til at deltage i Europa-Parlamentsvalg. Ved »uofficiel bogstavbetegnelse« forstås i bekendtgørelsen enhver anden betegnelse bestående af et eller flere bogstaver, herunder en af de betegnelser, som Folketinget anvender til at angive de enkelte folketingsmedlemmers tilhørsforhold til en bestemt folketingsgruppe.

Kapitel 2

Bedømmelse af stemmesedler afgivet på afstemningsstedet

Blanke stemmesedler

§ 3. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er blank, jf. lovens § 29, stk. 1, nr. 1.

Stemmesedler, hvor vælgerens stemme på stemmesedlen ikke er afmærket med kryds, m.v.

§ 4. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt vælgerens stemme på stemmesedlen ikke er afmærket med kryds, jf. lovens § 29, stk. 1, nr. 2. En stemmeseddel betragtes ved anvendelse af reglen i 1. pkt. som ugyldig, såfremt stemmesedlen i stedet for med kryds er afmærket med bogstav, cirkel eller andet mærke, der ikke har karakter af et kryds, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Hvis stemmesedlen i stedet for med kryds er afmærket med overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg), bedømmes stemmesedlen efter reglen i § 9, stk. 1.

Stk. 3. Afmærkning af stemmesedlen uden for afkrydsningsrubrikkerne medfører ikke ugyldighed, hvis afmærkningen i øvrigt er gyldig efter bestemmelserne i denne bekendtgørelse.

Stemmesedler, der giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning

§ 5. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er helt eller delvis overstreget.

§ 6. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er afmærket med kryds i flere partifelter.

§ 7. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er afmærket med kryds, der rækker ind i flere partifelter, jf. dog § 8.

§ 8. Hvis den væsentligste del af et kryds, herunder krydssets skæringspunkt, er placeret i ét partifelt, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for den pågældende kandidatliste, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

§ 9. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er afmærket med overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg), jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Hvis stemmesedlen er afmærket med kryds inden for samme partifelt som det overstregede, udviskede eller halve kryds, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for den pågældende kandidatliste, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

§ 10. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er afmærket med kryds uden for partifelterne.

§ 11. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt det af andre grunde end dem, der er nævnt i §§ 5-10, ikke med sikkerhed kan afgøres, hvilken kandidatliste vælgeren har villet give sin stemme.

§ 12. Det afgøres efter reglerne i lovens § 30, stk. 1, hvorvidt en gyldig stemmeseddel, der er omfattet af reglerne i § 8 eller § 9, stk. 2, er en personlig stemme eller en listestemme.

Stemmesedler, der ikke er udleveret på afstemningsstedet

§ 13. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt det må antages, at den ikke er udleveret på afstemningsstedet, jf. lovens § 29, stk. 1, nr. 4.

Stemmesedler med særpræg

§ 14. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den foruden med kryds er afmærket med bogstav, cirkel eller andet mærke, der ikke har karakter af et kryds, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Stemmesedler, der er omfattet af § 9, stk. 2, er ikke på grund af de i denne bestemmelse nævnte angivelser ugyldige i medfør af stk. 1.

§ 15. En stemmeseddel, der er afmærket med flere end 3 kryds, er ugyldig. Et overstreget, udvisket eller halvt kryds (lodret, vandret eller skrå streg), jf. § 9, betragtes som ét kryds ved anvendelse af reglen i 1. pkt.

§ 16. En stemmeseddel, hvorpå der er tegnet, eller som er påført påskrift af nogen art, herunder et kandidatnavn eller andet navn, eller som er påført påklæbning af nogen art, er ugyldig. Afsmitning eller lignende fra skriftfarven i det benyttede skriveredskab betragtes ikke som påskrift.

§ 17. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den på anden måde end nævnt i §§ 14-16 er givet et særpræg, herunder ved afmærkning med forskellige skriftfarver, ved ituriv-

ning eller ved afrivning af et eller flere stykker. Iturivning eller afrivning betragtes ikke som særpræg, hvis dette er sket ved stemmesedlens udtagning af stemmekassen eller senere. Afmærkning af stemmesedlen med et andet skriveredskab end det, der er fremlagt eller ophængt i stemmerummet, betragtes ikke som særpræg, medmindre skriftfarven eller skrifttykkelsen er helt usædvanlig sammenlignet med almindelige skriveredskaber.

Kapitel 3

Bedømmelse af brevstemmesedler

Blanke brevstemmesedler

§ 18. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den er blank, jf. lovens § 29, stk. 2, nr. 1.

Brevstemmesedler, der giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning

§ 19. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt der på stemmesedlen alene er anført navnet på en eller flere personer, som ikke er opstillet til valget, eller alene navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der ikke har opstillet kandidater til valget.

Stk. 2. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den ud over navnet på en eller flere personer, der ikke er opstillet til valget, alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. En brevstemmeseddel, der ud over navnet på en eller flere personer, der ikke er opstillet til valget, alene er påført en af de uofficielle bogstavbetegnelser, der er omfattet af § 21, stk. 2, anses som en gyldig stemme for det pågældende partis kandidatliste, medmindre brevstemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

§ 20. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse på ét bogstav.

§ 21. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse bestående af flere bogstaver, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Hvis der ikke hersker begrundet tvivl om, hvilket parti en uofficiel bogstavbetegnelse bestående af flere bogstaver skal angive, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for det pågældende partis kandidatliste, som f.eks. RV for Det Radikale Venstre, KF for Det Konservative Folkeparti, SF for SF–Socialistisk Folkeparti, DF for Dansk Folkeparti og EL for Enhedslisten - De Rød-Grønne, medmindre brevstemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

§ 22. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den alene er påført kryds.

§ 23. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den er påført modstridende angivelser vedrørende bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn).

§ 24. Ved anvendelse af reglen i § 23 om modstridende angivelser bedømmes en uofficiel bogstavbetegnelse, der er påført en brevstemmeseddel sammen med en bogstavbetegnelse, et partinavn eller et kandidatnavn (personnavn), således:

- 1) Bogstavet »S«, bedømmes som Socialdemokratiets officielle bogstavbetegnelse (A).
- 2) De uofficielle bogstavbetegnelser, der er nævnt i § 21, stk. 2, (f.eks. RV, KF, SF, DF og EL), bedømmes som de pågældende partiers officielle bogstavbetegnelse (f.eks. henholdsvis B, C, F, O og Ø).
- 3) En uofficiel bogstavbetegnelse, der ved det umiddelbart forudgående Europa-Parlamentsvalg var officiel bogstavbetegnelse for et af de partier, der havde ret til at deltage i det netop afholdte Europa-Parlamentsvalg, bedømmes efter samme regler som det pågældende partis nuværende officielle bogstavbetegnelse.
- 4) En uofficiel bogstavbetegnelse, der ved det umiddelbart forudgående Europa-Parlamentsvalg var officiel bogstavbetegnelse for et parti, der ikke havde ret til at deltage i det netop afholdte Europa-Parlamentsvalg, anses som en modstridende angivelse til enhver bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn).
- 5) En uofficiel bogstavbetegnelse, der ved det sidst afholdte folketingsvalg var officiel bogstavbetegnelse til folketingsvalg, jf. folketingsvalglovens § 14, for et parti, der ikke havde ret til at deltage i det netop afholdte Europa-Parlamentsvalg, anses som en modstridende angivelse til enhver bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn).
- 6) En uofficiel bogstavbetegnelse, der ikke er omfattet af nr. 1-5, anses ikke som en modstridende angivelse til nogen bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn).

§ 25. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt det af andre grunde end dem, der er nævnt i §§ 19-24, ikke med sikkerhed kan afgøres, hvilken af kandidatlisterne vælgeren har villet give sin stemme. Anvendelse af forkortelser eller forkert stavemåde af et partinavn eller et kandidatnavn eller udfyldning af en brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, er ikke i sig selv til hinder for, at der kan foreligge den fornødne sikkerhed.

Konvoluttens indhold

§ 26. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den konvolut, hvori den er indlagt, indeholder andet eller mere end én stemmeseddel, jf. lovens § 29, stk. 2, nr. 3.

Brevstemmesedler, der ikke er tilvejebragt af økonomi- og indenrigsministeren

§ 27. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt det må antages, at den ikke er tilvejebragt af økonomi- og indenrigsministeren, jf. lovens § 29, stk. 2, nr. 4.

Brevstemmesedler med særpræg

§ 28. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den konvolut, hvori den er indlagt, er forsynet med påskrift eller påklæbning. Påklæbning med klar tape for at lukke konvolutten medfører dog ikke ugyldighed.

§ 29. En brevstemmeseddel, hvorpå der er tegnet, eller som ud over officiel eller uofficiel bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn) er påført påskrift

eller påklæbning af nogen art, er ugyldig. Rettelse eller overstregning af en påført officiel eller uofficiel bogstavbetegnelse, et partinavn eller kandidatnavn (personnavn) betragtes ikke som påskrift.

§ 30. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den på anden måde end nævnt i §§ 28 og 29 er givet et særpræg, herunder ved udfyldning på bagsiden i stedet for eller foruden på forsiden, ved iturivning eller ved afrivning af et eller flere stykker. Udfyldning af en brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, betragtes ikke som særpræg. Iturivning eller afrivning betragtes ikke som særpræg, hvis dette er sket i forbindelse med udtagning af stemmekassen eller af konvolutten eller senere. Anvendelse af skrift, som er særlig karakteristisk eller som er gået ud af almindelig brug, og som indebærer en særlig udformning af bogstaverne, betragtes ikke som særpræg.

Kapitel 4

Registrering af ugyldige stemmesedler, herunder brevstemmesedler

§ 31. I valgbogen anføres, hvor mange stemmesedler valgbestyrelsen har anset for ugyldige, og grundene hertil. Tilsvarende oplysninger som nævnt i 1. pkt. anføres i afstemningsbogen af valgstyrelsen, såfremt økonomi- og indenrigsministeren fastsætter, at stemmeoptællingen finder sted på afstemningsdagen, jf. lovens § 28, stk. 1.

Stk. 2. En stemmeseddel, herunder en brevstemmeseddel, der er anset for ugyldig i medfør af to eller flere af bestemmelserne i bekendtgørelsen, registreres under den ugyldighedsgrund, der er anført først i bekendtgørelsen. Stemmesedler, der er ugyldige i medfør af bestemmelserne i §§ 13, 26, 27 eller 28, registreres dog altid under den pågældende ugyldighedsgrund.

Kapitel 5

Ikrafttræden

§ 32. Bekendtgørelsen træder i kraft den 15. august 2013.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 653 af 19. juni 2007 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet, den 12. august 2013

P.M.V.
E.B.
Hans B. Thomsen

/ Nicoline Nyholm Miller

Bilag 6. Bekendtgørelse nr. 79 af 21. januar 1994 om slettelse af valglisten til Europa-Parlamentsvalg af personer med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union

I medfør af § 14, stk. 5, i lov nr. 746 af 7. december 1988 om valg af danske repræsentanter til Europa-Parlamentet, som ændret ved lov nr. 1086 af 22. december 1993, fastsættes:

§ 1. Ved valg af repræsentanter til Europa-Parlamentet må ingen vælger afgive stemme både ved valget i Danmark og i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, jf. lovens § 5, stk. 1.

§ 2. Såfremt indenrigsministeren modtager underretning om, at en person, der har dansk indfødsret og har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, er optaget på valglisten i bopælslandet, skal indenrigsministeren undersøge, om den pågældende tillige er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark.

Stk. 2. Såfremt undersøgelsen viser, at den pågældende er optaget på valglisten i Danmark, afgør indenrigsministeren, om der på det foreliggende grundlag kan træffes afgørelse om at slette den pågældende af valglisten, jf. stk. 3, eller om der forinden skal indhentes en udtalelse fra den pågældende.

Stk. 3. Såfremt det må anses for godtgjort, at den pågældende efter ønske er optaget på valglisten i bopælslandet, træffer indenrigsministeren afgørelse om, at den pågældende skal slettes af valglisten i Danmark og sørger for, at den pågældende bliver slettet af valglisten, jf. stk. 4.

Stk. 4. Indenrigsministeren kan om fornødent pålægge kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor den pågældende er optaget på valglisten, at sørge for, at den pågældende manuelt bliver slettet af valglisten.

§ 3. Indenrigsministeren underretter skriftligt de personer, der er slettet af valglisten i medfør af § 2, herom.

Stk. 2. En person, der er slettet af valglisten efter § 2, kan ikke genoptages på valglisten til det pågældende valg.

§ 4. Bekendtgørelsen træder i kraft den 15. februar 1994.

Indenrigsministeriet, den 31. januar 1994

Birte Weiss

/ Anne Birte Pade